

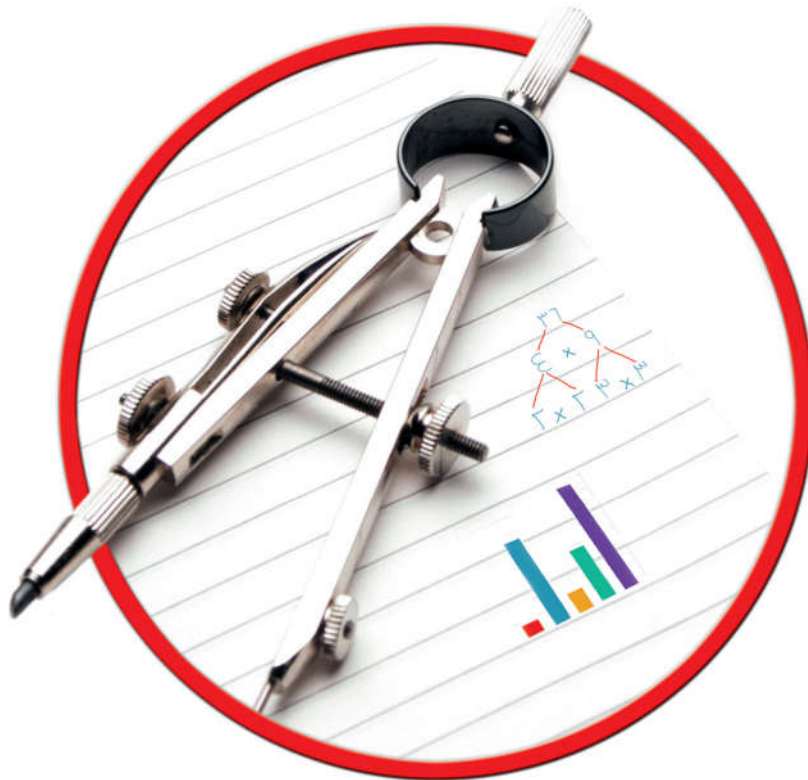

حکومەتی هەرێمی کوردستان - عێراق
وێزارەتی پەرورە - بەڕێوەبەرایەتی گشتی پروگرام و چاپمەنبەکان

بیرکاری بوو هەمووان

کتیپی قوتابی

پۆلی پینجەمی بنەرەتی - بەرگی یەکمەم

چاپی هەشتەم

٢٠١٦/ز/٢٧١٦ کوردی/١٤٣٧ ک

سہریہ رشتتی ہونہری چاپ
عوسمان پیرداود کواز
خالد سلیم محمود

ژماره كان

Numbers

- 3..... **Check what you know** زانياريبه كانت ساغبكه وه ✓
- 4..... Millions and Billions مليونان و ملياران 1
- 6..... Ordering Numbers ريزكردنى ژماره كان 2
- 8..... Thousands and Ten-Thousandth . به شه كان له هزار و به شه كان له ده هزار 3
- 10..... Ordering Decimal numbers ريزكردنى ژماره ده ييه كان 4
- 5 كارامه ييه كانى شيكارى پرسياره كان
Problem Solving Skills
- 12..... Finding Results پوخته ي نه نجامه كان
- 14..... Review پيداچوونه وه
- 15..... Standardized test prep ناماده بوون بو تاقيكردنه وه

كو كردنه وه و ليده ر كردن

Adding and Subtracting

- 17..... **Check what you know** زانياريبه كانت ساغبكه وه ✓
- 18..... Estimate Sum and Difference خه ملاندنى سه رجه م و جياوازى 1
- 20..... Adding and Subtracting Numbers كو كردنه وه و ليده ر كردنى ژماره كان 2
- 22..... Rounding Decimals نزيك كردنه وه ي ژماره ده ييه كان 3
- 4 كو كردنه وه و ليده ر كردنى ژماره ده ييه كان
- 24..... Adding and Subtracting Decimals..... 4
- 26..... Zeros in Subtraction سفر له ليده ر كردندا 5
- 6 كارامه ييه كانى شيكارى پرسياره كان
Problem Solving Skills
- 28..... Estimate Answer or Exact Answer وه لامى نزيك كراو يان وه لامى ته او . 6
- 30..... Review پيداچوونه وه
- 31..... Standardized test prep ناماده بوون بو تاقيكردنه وه

بره‌کان و کرداره‌کان

Expressions and Operations

۳۳	Check what you know	زانیارییه‌کانت ساغبکه‌وه	✓
۳۴	Expression and Variable	بر و گۆراو	۱
۳۸	Equations	هاوکیشه‌کان	۲
۴۰	Solving Equations	شیکاری هاوکیشه‌کان	۳
۴۴	Expression Value	به‌های بر	۴
۴۶	Multiplication Properties	سيفه‌ته‌کانی لیکدان	۵
۴۸	Distribution in Multiplication	به‌شینه‌وه له لیکدان	۶
		Problem Solving Strategies		پښگاکانی شیکاری پرسیاره‌کان	۷
۵۰	Write an Equation	هاوکیشه یه‌ک بنووسه	
۵۲	Review	پیداچوونه‌وه	
۵۳	Standardized test prep	ئاماده‌بوون بو تاقیکردنه‌وه	

چاره‌سه‌رکردنی پیدراوه‌کان

Data Analysis

۵۵	Check what you know	زانیارییه‌کانت ساغبکه‌وه	✓
۵۶	Collecting and Organizing Data	کۆکردنه‌وه و ریکخستنی زانیارییه‌کان	۱
۵۸	Mean	ناوهند	۲
۶۰	Analyze Data	شیکردنه‌وه‌ی روونکردنه‌وه‌ییه‌کان	۳
۶۲	Graphical Line	هیللی روونکردنه‌وه‌یی	۴
		Problem Solving strategies		پښگاکانی شیکاری پرسیاره‌کان	۵
۶۶	Make a graph	وینه‌یه‌کی روونکردنه‌وه‌یی پیکبه‌ینه	
۶۸	Review	پیداچوونه‌وه	
۶۹	Standardized test prep	ئاماده‌بوون بو تاقیکردنه‌وه	

لیکدانی ژماره‌کان

Multiply Numbers

- ۷۱ **Check what you know** زانیارییه‌کانت ساغبکه‌وه ✓
- ۷۲ Multiply Natural Numbers لیكدانی ژماره‌ی سروشتی ۱
لیكدانی ژماره‌یه‌کی سروشتی له ژماره‌ی ده‌یی . ۲
- ۷۴ Multiply Natural Number by Decimal ۳
- ۷۶ Patterns in Multiplication شیوازه‌کان له لیكداندا ۳
- ۷۸ Multiply Representation نواندنی لیكدان ۴
- ۸۰ Place Decimal Points دانانی فاریزه ۵
- ۸۴ Zeros in Multiplication سفر له لیكداندا ۶
- ۷ کارامه‌یه‌کانی شیکاری پرسیاره‌کان
Problem Solving Skills
- ۸۶ Taking Decision برپاردان ۷
- ۸۸ Review پییداچوونه‌وه ۸
- ۸۹ Standardized test prep ناماده‌بوون بۆ تاقیکردنه‌وه ۸۹

دابه‌شکردنی ژماره سروشتیه‌کان

Divide Natural Numbers

- ۹۱ **Check what you know** زانیارییه‌کانت ساغبکه‌وه ✓
- ۹۲ Divide by 1-digit Number دابه‌شکردن به‌سه‌ر ژماره‌یه‌کی یه‌ک په‌نووسی ۱
- ۹۴ Divide by 2-digit Numbers دابه‌شکردن به‌سه‌ر ژماره‌یه‌کی دوو په‌نووسی ۲
- ۹۸ Zeros in Division سفر له دابه‌شکردندا ۳
- ۱۰۰ Practice on Division راهینان له‌سه‌ر دابه‌شکردن ۴
- ۵ کارامه‌یه‌کانی شیکاری پرسیاره‌کان
Problem Solving Skills
- ۱۰۲ Explanation the Remainder لیكدانه‌وه‌ی ماوه ۵
- ۱۰۴ Review پییداچوونه‌وه ۶
- ۱۰۵ Standardized test prep ناماده‌بوون بۆ تاقیکردنه‌وه ۱۰۵

دابه شکردنی ژماره دهیپهکان

Divid Decimals

- ۱۰۷... **Check what you know** زانیاریپهکانت ساغبکهوه ✓
- ۱۰۸... Divide Representation نواندنی دابه شکردن ۱
- ۱۱۰ ...Divide by Natural Number دابه شکردن به سهر ژماره یه کی سروشتی ۲
- ۱۱۴ .. Changing from Fractions to Decimals . له کهرته کانه وه بو ژماره دهیپهکان ۳
- ۱۱۶...Patterns Division شیوازهکان له دابه شکردندا ۴
- ۱۱۸...Decimal Division..... دابه شکردنی دهی ۵
- Problem Solving Skills** کارامه یپهکانی شیکاری پرسپارهکان - ۶
- ۱۲۲...Choosing the Operation هلبژاردنی کرداریک ۶
- ۱۲۴ ... **Review** پیداچوونه وه ۶
- ۱۲۵... **Standardized test prep** ناماده بوون بو تاقیکردنه وه ۶

سهلمینراوی ژمارهکان

Numbers Theory

- ۱۲۷.... **Check what you know** زانیاریپهکانت ساغبکهوه ✓
- ۱۲۸ ... Divisibility توانای دابه شبوون ۱
- ۱۳۰....Least Common Multiple (LCM) (ب.چ.ه) بچووکتیرین چهنده جاره ی هاوبه ش ۲
- ۱۳۲....Greatest Common Factor (GCF)..... (گ.ک.ه) گهورهترین کوکله ی هاوبه ش ۳
- Problem Solving Skills** کارامه یپهکانی شیکاری پرسپارهکان ۴
- ۱۳۶ ... **Identity Relationship**..... جیاکردنه وه ی په یوه ندیپهکان ۴
- ۱۳۸ ... Exponent Form شیوه ی توانی ۵
- ۱۴۰....Evaluate Exponent نه ژمیرکردنی هیژ ۶
- ۱۴۲... **Review** پیداچوونه وه ۶
- ۱۴۳ ... **Standardized test prep** ناماده بوون بو تاقیکردنه وه ۶

کهرتهکان و ژماره کهرتدارهکان

Fractions and Mixed Numbers

۹

- ۱۴۵ ... **Check what you know** زانیارییهکانت ساغبکهوه ✓
- ۱۴۶ ... Fractions and Decimals کهرتهکان و ژماره دهییهکان ۱
- ۱۵۰ ... Simplest Form سادهترین شیوه ۲
- ۱۵۴ ... Ordering Fractions ریزکردنی کهرتهکان ۳
- ۱۵۸ ... Mixed Numbers ژماره کهرتدارهکان ۴
- ۵ **Problem Solving Strategies** ریگاکانی شیکاری پرسیارهکان
- ۱۶۰ ... **Make a model** نمونهیهک پیکبهینه
- ۱۶۲ ... **Review** پیداچوونهوه
- ۱۶۳ ... **Standardized test prep** نامادهبوون بۆ تاقیکردنهوه

کردارهکان لهسه کهرتهکان

Operations With Fractions

۱۰

- ۱۶۵ ... **Check what you know** زانیارییهکانت ساغبکهوه ✓
- ۱۶۶ ... Adding and Subtracting Fractions کوکردنهوه و لیدهرکردنی کهرتهکان ۱
- ۱۶۸ ... Standardization Denominators یهکخستنی ژیرهکان ۲
- ۱۷۲ ... Adding Mixed Numbers کوکردنهوهی ژماره کهرتدارهکان ۳
- ۱۷۶ ... Subtracting Mixed Numbers لیدهرکردنی ژماره کهرتدارهکان ۴
- ۵ لیگدانی ژمارهیهکی سروشتی له کهرت
- ۱۸۰ ... Multiply Natural Number by Fraction ۵
- ۱۸۲ ... Fractions Multiplication لیگدانی کهرتهکان ۶
- ۷ **Problem Solving Skills** کارامهیهکانی شیکاری پرسیارهکان
- ۱۸۴ ... **Multi-Step problem** پرسیاری فرههنگاو
- ۱۸۶ ... **Review** پیداچوونهوه
- ۱۸۷ ... **Standardized test prep** نامادهبوون بۆ تاقیکردنهوه

ئەندازە

Geometry

۱۸۹ ... Check what you know	زانیارییەکانت ساغبکەوہ	✓
۱۹۰ ... Measure Angles	پێوانی گۆشەکان	۱
۱۹۲ ... Circle	بازنە	۲
۱۹۶ ... Quadrilateral	چوارلاکان	۳
۱۹۸ ... Transformations	جیگۆرکی	۴
۲۰۰ ... Solid Figure	وێنە تەنە ئەندازەییەکان	۵
..... Problem Solving Skills	کارامەییەکانی شیکاری پرسپارەکان	۶
۲۰۲ ... Make Generalization	گشتاندنی ئەنجامەکان	
۲۰۴ ... Review	پێداچوونەوہ	
۲۰۵ ... Standardized test prep	ئامادەبوون بۆ تاقیکردنەوہ	

پێوان

Measurement

۲۰۷ ... Check what you know	زانیارییەکانت ساغبکەوہ	✓
۲۰۸ ... Perimeter	چێوہ	۱
۲۱۰ ... Circumference	چێوہی بازنە	۲
۲۱۲ ... Area	پووبەر	۳
۲۱۴ ... Area of Triangle and Parallelogram	پووبەری سیگۆشە و لاتەریب	۴
..... Problem Solving Skills	کارامەییەکانی شیکاری پرسپارەکان	۵
۲۱۸ ... Solve a Simple Problem	شیکاری پرسپاریکی ئاسان	
۲۲۰ ... Mass	بارستایی	۶
۲۲۲ ... Capacity	فراوانی	۷
۲۲۴ ... Volume	قەبارە	۸
۲۲۶ ... Review	پێداچوونەوہ	
۲۲۷ ... Standardized test prep	ئامادەبوون بۆ تاقیکردنەوہ	

ریژہی سہدی و ژمارہ تہواوہکان

Integers and Percent

۱۳

۲۲۹... Check what you know	زانباریبہکانت ساغبکہوہ ✓
۲۳۰...Percentage	۱ ریژہی سہدی
۲۳۲...Decimals and Percentage	۲ ریژہی سہدی و ژمارہ دہیبہکان
۲۳۶...Percentage of a Number	۳ ریژہی سہدی لہ ژمارہیبہک
.....	۴ ریژہکانی شیکاری پرسیارہکان
۲۴۰... Make a graph	ویئہیبہکی پروونکراوہیبی پیکبہئہ
۲۴۲...Integers	۵ ژمارہ تہواوہکان
۲۴۶...Compare Integers	۶ بہراوردکردنی ژمارہ تہواوہکان
۲۴۸... Review	پیداچوونہوہ
۲۴۹... Standardized test prep	نامادہبوون بو تاقیکردنہوہ

ژمارەکان Numbers

بەشی
١

هەلآلهی گۆلەکان لە
دروستکردنی دەرماندا
بەکار دێن. لە جیهاندا
ناویان لێناوە بە یەکەم
خۆراکی دروست. هەلآله
لە باشتترین و بەهاترین
جۆرە، چونکە هەموو
بنەماکانی پێویست بۆ
سیستەمی خواردنمەنی
هاوسەنگی تێدایە.
پرسیاریک بۆ شیکار کام
دەنکە هەلآله لەوانەیی کە
لە خشتەکەدا هاتوووە
بچووکتەر؟

پێوانی دەنکە هەلآله

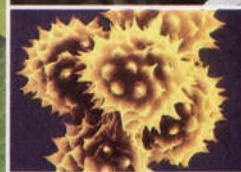
پێوانەکەیی	جۆری هەلآله
٠,٠٢ سم	زەنبەقی گەورەیی ئاوی
٠,٠٠٠٢ سم	نەفلی وەنەوشەیی
٠,٠٠٢٥ سم	گۆلە بەهارە
٠,٠٠١٥ سم	گۆلی لووتی گۆلک

هەلآلهی زەنبەقی گەورەیی ئاوی

گۆلی لووتی گۆلک و
هەلآلهکەیی

گۆلە بەهارە و هەلآلهکەیی

نەفلی وەنەوشەیی و
هەلآلهکەیی

زانیا ریپه کانت ساغبکوه Check what you know

ئەم لاپەرەیه بەکار بێنە بۆ دلتیا بوون له هەبوونی ئەم زانیاریانە کەوا پێویستە بۆ ئەم بەشە

بەدریژی
expanded form
پەنوسەکان
digits
فاریزهی دەیی
decimal point
نووسین بە پەنوس
writing in digits
ژمارەیی تەواو
integer
ژمارەیی دەیی
decimal numbers
هواتان
equivalent

زاراوهکان

دەستەواژەیی گونجاو له لیستەکەدا هەلبژێرە.

- 1 ژمارە $4 + 30 + 500$ بە _____ نوسراوه.
- 2 هێماکانی $0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9$ پێیان دەوتریت _____.
- 3 له ژمارەیی دەیییدا بە _____ یهکان له خانهکانی دەیی جیادهکریتەوه.
- 4 ژمارە دەیییه هاوتاکان له گەڵ ئەو ژمارانە _____ که مانای هەمان هێندە هیه.
- 5 ئەو ژمارەیی پەنوسیک یان زیاتری له لای راستی فاریزهکەوه هیه پێیدهوتریت _____.

بەهای خانەیی

بەهای پەنوسی شین له هەریهک لهم ژمارانە بنوسه.

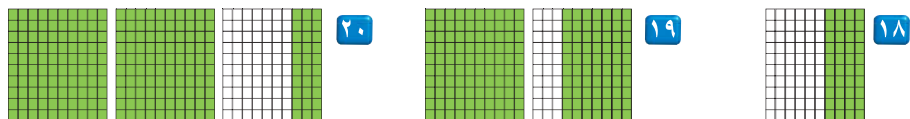
9	512 070	8	108 043	7	12 300	6	418
13	92 016 782	12	6207	11	20 456	10	891 063

خویندنهوه و نووسینی ژمارهکان

ژمارهکان به پەنوس بنوسه.

- 14 ههشتا و ههوت ههزار و چل و دوو
- 15 $20000 + 3000 + 50 + 6$
- 16 چوارده و سی ديهک «چوارده و لهدهیا سی»
- 17 $3000 + 20 + 7 + 0,2$

ئەو ژمارە دەیییه بنوسه که بهشه رهنگراوهکه دیاردهکات.

ژمارهکه بهشیوهی دریژی بنوسه.

24	35 902	23	13 087	22	387	21	2 412

ژمارهکه بهشیوهی بیت بنوسه.

28	16 870	27	14 013	26	5 102	25	409

مليۇنان و ملياران Millions and Billions

فېرېبە

نزيكەى يەك مليۇن كەس لەسەر رېگا و كەنارەكانى ولايەتى فلۇرىداى ئەمريكا، بۇ چاودېرى ھەلدانى ئەپۇلۇى ۱۱ كۆبونەوہ. ئايا پېويستىت بە ۱۰۰ تۇرى چوارگۆشەى (۱۰×۱۰) زياتر يان كەمتر ھەيە، بۇ نواندىنى مليۇن؟ ئەمە پروونبىكەرەوہ. نزيكەى ۷۲۶ ۳۰۰ ۰۰۰ كەس، نيل ئارمسترونغ يان بىنى كاتى يەكەم ھەنگاوى نا لەسەر پرووى مانگ، دەتوانرى ئەم ژمارەيە لە خشتەى خانەكاندا تۆماربىكرىت.

مليۇنان			ھەزاران			يەكەكان		
سەدان	دەيان	يەكان	سەدان	دەيان	يەكان	سەدان	دەيان	يەكان
۷	۲	۶	۳	۰	۰	۰	۰	۰

نووسين بە رەنوس: ۷۲۶ ۳۰۰ ۰۰۰

نووسين بە دريژى:

$$۷۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۲۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۶۰۰ ۰۰۰ + ۳۰۰ ۰۰۰$$

نووسين بەپيتى: ھوت سەد و بيست و شەش مليۇن و سى سەد ھەزار.

ملياران

شازادە سلطان كورى سلمان يەكەمين گەشتەوانى ئاسمانى عەرەبيە. بەشدارى لە گەشتى كەشتى ئاسمانى ديسكۆفەرى لە بەروارى ۹۸۵/۶/۱۷ كرد. گەشتەكە زياتر لە ۷ رۆژى خاياندا.

گەشتەكە زياتر لە ۱۹ ۴۰۷ ۱۳۴ ۰۰۰ دۆلارى ئەمريكى تىچوو.

مليار برىتبيە لە ۱ ۰۰۰ مليۇن.

ملياران			مليۇنان			ھەزاران			يەكەكان		
سەدان	دەيان	يەكان	سەدان	دەيان	يەكان	سەدان	دەيان	يەكان	سەدان	دەيان	يەكان
	۱	۹	۴	۰	۷	۱	۳	۴	۰	۰	۰

نووسين بە رەنوس : ۱۹ ۴۰۷ ۱۳۴ ۰۰۰

نووسين بە دريژى : ۹ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۴۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۷۰۰ ۰۰۰ + ۱۰۰ ۰۰۰ + ۳۰ ۰۰۰ + ۴ ۰۰۰ +

۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ +

نووسين بەپيتى: نۆزدە مليار و چوارسەد و ھوت مليۇن و سەد و سى و چوار ھەزار.

پیداچونەوہى خیرا

- ۱ ۱۰×۲۰
- ۲ ۱۰×۳۸۰
- ۳ ۱۰×۴۴
- ۴ ۱۰×۴۸۳۰
- ۵ ۱۰×۱۶۹۰۰

زاراوەكان

مليار billion

▲ كەشتى ئاسمانى ئەپۇلۇى ۱۱ لە ۱۶ تەموزى سالى ۱۹۶۹ زەوى بەجیھېشت. يەكەمين كەشتى ئاسمانى بوو كە سەرنشيانى لەسەر پرووى مانگ دابەزين.

ساغبکەوه

- ۱ نووسین بەییت بۆ ژماره ۶۳۲ ۴۵۰ ۳ لەگەڵ نووسین بەدریژی بەچی لەیەکدەچن؟ بەچی لەیەکتر جیاوازن؟
- ۲ ژماره سی و سی ملیۆن و دوو سەد و حەوت ھەزار و دوازدە بە پەنوس بنووسە.

راھێتان و شیکاری پرسیارەکان

ھەر ژمارەیهک بە پەنوس بنووسە.

- ۳ بیست و یەک ملیۆن و یازدە ھەزار و دوو سەد ۴ پەنج و پینج ملیار و دوو ملیۆن و سەد و دوازدە و ھەای پەنوسی شین بۆھەر ژمارەیهک بنووسە.

- ۵ ۳۵ ۴۲۷ ۲۳۱ ۶ ۷۸۰ ۹۰۴ ۶۵۲ ۷ ۹ ۱۲۴ ۴۳۲ ۲۱۲ ۸ ۱۴ ۹۵۶ ۶۳۰ ۲۱۰

لەکام لەم دوو ژمارەیه پەنوسی ۷ بەھای خانەمی بەرز دیاری دەکات؟ وەلامەکەت پوونیکەو.

- ۹ ۱۷ ۸۵۴ ۱۰ ۷۰ ۸۹ ۰۰۰ ۰۰۰ ۱۱ ۷۵۰ ۱۲ ۱۰۵ ۰۷۹ ۱۳ ۷۰ ۸۹ ۰۰۰ ۱۴ ۷۵۰ ۰۰۰

- ۱۲ نووسینی ژمارەکە بە پیتی تەواوبکە. ۲ ۹۸۴ ۰ ۵۲ ۶ ۸۱ و ھەشتا و چوار ملیۆن و پەنجاو دوو ھەزار و ھەشتا و یەک تەواوبکە.

- ۱۳ ۵ ۳۷۱ ۵ ۶۰ ۸ ۵۱ = ۵ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۷۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۱ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۵۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۶۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۵۰ + ۱ ھەر ژمارەیهک بە دوو شیۆە تر بنووسە.

- ۱۴ دوو ملیۆن و سی سەد و شەش ھەزار و پانزە. ۱۵ ۱ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰ + ۱۰ ۰۰۰ + ۱

بەکارھێنانی پێدراوھەکان خشتەکە بەکاربھێنە بۆ شیکاری پرسیارى ۱۶ و ۱۷

دووری لە خۆر	
ھەسارە لە	ناوھەندی دووری لە
سیستەمی خۆریدا	خۆر (کم)
عەتارد	۵۷ ۸۷۰ ۰۰۰
زەوی	۱۴۹ ۵۰۰ ۰۰۰
نبتۆن	۴ ۴۹۵ ۰۰۰ ۰۰۰
بلۆتۆ	۵ ۸۹۶ ۰۰۰ ۰۰۰

- ۱۶ کام ھەسارەیه نزیکەى ۶ ملیار/کم لە خۆرەوھ دوورە؟
- ۱۷ ھەسارەى نبتۆن نزیکەى چەند ملیار/کم لە خۆرەوھ دوورە؟
- ۱۸ ھەلە لەکویدایە؟ توانا وتی ژماره ۲۰ ۰۰۰ ۲۰۰ دوو ملیۆن و دووسەد ھەزارە؟ ھەلە لەکویدایە؟ نووسینی ژمارەکە بە پیتی راست بکەو.
- ۱۹ پینوینی بچووکترین ژماره لە ۹ پەنوس پیکھاتبی و پەنوسەکان دووبارە نەبووبنەوھ کامەیه بەھای خانەمی پەنوسی ۲ لەو ژمارەیه چەندە؟

پیداچوونەوھ و ئامادەبوون بۆ تاقیکردنەوھ

پیتی گونجاو بۆ ژمارەکان ھەلبژێرە کە شیۆازەکە تەواودەکات.

- ۲۴ ئامادەبوون بۆ تاقیکردنەوھ
- ۱۸، ۱۵، ۱۲، ۹
- ج ۲۶، ۲۳، ۲۰ ۲۱، ۲۰، ۱۹
- د ۲۷، ۲۵، ۲۳ ۲۷، ۲۴، ۲۱

بەھای پەنوسی شین چەندە؟

- ۲۰ ۷۳ ۲۱۵ ۲۱ ۶۷۸ ۶۲۱

لەھەر بەستەیهک ۱۰۰ پارچە دراو لە جوړی ۵۰۰ دیناری ھەیه.

- ۲۲ چەند پارچە ۵۰۰ دیناری لە ۱۰ بەستەدا ھەیه؟
- ۲۳ چەند بەستە بەرامبەر ۵۰ ۰۰۰ دینارە؟

پیداچوونهوهی خیرا

بههای رهنووسی شین چنده؟

- ۱ ۶۰ ۲ ۴۲۶۰
۳ ۵۲۵۹ ۴ ۲۸۵۴
۵ ۱۱۴۶۳

ریزکردنی ژمارهکان

Ordering numbers

فیریه

گریمان کۆمپانیای ئاسیاسیئل ۵۶۹۴۶ سیم کارتی له ماوهی سالیئکدا فرۆشت. وه له کۆمپانیای کۆرک ۵۶۸۰۳ سیم کارتی فرۆشت. کام لهم دوو کۆمپانیایه زۆرتین ژمارهی فرۆشتوو؟ دهتوانی هیلی ژمارهکان بهکاربهیئنی.

له بیرتی

له سههر هیلی ژمارهکان. ئهو ژمارانهی که له لای چپین بچوکتین له ژمارانهی که له لای راستن.

نمونه

رهنوسهکان له ههر خانهیهکدا بهراوردبکه. دلنیا به له جیاوازیان.

ههنگاوی ۳

سه دان بهراوردبکه

$$\begin{array}{r} 56946 \\ \downarrow \\ 56803 \end{array}$$

$8 < 9$

که واته، $56803 < 56946$

ههنگاوی ۲

هزاران بهراوردبکه.

$$\begin{array}{r} 56946 \\ \downarrow \\ 56803 \end{array}$$

یهکسانن

ههنگاوی ۱

دهیانی هزاران بهراوردبکه

$$\begin{array}{r} 56946 \\ \downarrow \\ 56803 \end{array}$$

یهکسانن

له بهر ئهوهی $56803 < 56946$ که واته کۆمپانیای ئاسیاسیئل سیم کارتی زۆرتتر له کۆمپانیای کۆرک فرۆشتوو.

نمونهی تر

ژمارهکان له گورهوه بۆ بچووک ریزبکه: 8572134 ; 852419 ; 8420000

دوو ژمارهی تر بهراوردبکه

$$\begin{array}{r} 8420000 \\ \downarrow \\ 8572134 \end{array}$$

$5 > 4$

که واته

$8572134 > 8420000$

میلیۆنان بهراوردبکه

$$\begin{array}{r} 8420000 \\ 8 > 0 \end{array}$$

852419
 8572134

میلیۆن نیه له 852419 دا

که واته 852419 بچوکتین ژمارهیه.

که واته $852419 < 8420000 < 8572134$

له بیرت نهچی بۆ بهراوردکردن و ریزکردنی ژمارهکان، له چهپهوه دهستیپبکه و له ههر خانهیهکدا رهنوسهکان بهراوردبکه. پاشان ئهم بهراوردکردنه بۆ ریزکردنی ژمارهکان بهکاربهیئنه.

ساغبكهوه

۱ پروونبكهوه كاميان گهورهتره ۷مليار يان ۷مليون؟

بهروردبكه. < يان > يان = له شوينى • دابنى.

۲ ۱۸۰ ۲۲۵ • ۱۲ ۶۵۱ ۳ ۳ ۱۴۵ ۲۷۰ • ۳ ۱۵۴ ۸۳۰ ۴ ۱۹۸ ۳۳۵ • ۱۹۸ ۳۳۵

ژمارهكان له گهورهترين بۇ بچوكترين ريزبكه.

۵ ۱۷ ۳۷۹ : ۱۳ ۷۹۲ : ۱۳ ۹۷۸ ۶ ۹۸۰ ۴۳۵ : ۹۸۰ ۵۲۶ : ۹۸۰ ۴۷۲

راهيئان و شيكاري پرسيارهكان

بهروردبكه. < يان > يان = له شوينى • دابنى.

۷ ۱۵ ۶۵۰ • ۵ ۶۵۰ ۸ ۲۰ ۷۶۷ ۳۰۰ • ۲ ۷۶۷ ۰۷۱ ۹ ۵۰۹ ۷۸۲ ۶۵۰ • ۵۰۹ ۵۶۲ ۷۱۰

ژمارهكان له گهورهترين بۇ بچوكترين ريزبكه.

۱۰ ۴۹ ۰۸۶ : ۴۹ ۶۸۰ : ۴۸ ۶۹۰ ۱۱ ۸۵۹ ۰۰۰ : ۸۵۹ ۰۰۰ : ۸۵۹ ۰۰۰

ژمارهكان له بچوكترين بۇ گهورهترين ريزبكه.

۱۲ ۱۷۸ ۲۸۶ : ۷۷ ۵۹۰ : ۷۸ ۹۳۵ ۱۳ ۳۸ ۹۵۰ ۵۰۰ : ۲۳۴ ۸۵۰ ۱۰۰ : ۲۳۴ ۶۵۰ ۲۰۰

رهنوسى ناديار كامهيه؟

۱۴ ۱۹۸ ۶۷۸ > ۱۹۸ ۶۷۸ ۱۵ ۱۹ ۷۱۷ ۵۶۸ < ۱۹۲ ۷۱۷ ۵۶۸

تهواوببكه. گهورهترين رهنوس كه لهتواناداييت بهكاربهيتنه.

۱۶ ۱۵۵ ۴۳۱ < ۱۴۸ ۶۰۰ < ۱۴۵ ۵۹۹ ۱۷ ۵ ۹۴۱ ۶۰۰ > ۵ ۸۱۱ ۶۰۰ > ۵ ۴۱ ۶۰۰

رېنوئينى مالى داريا له دورى ۴۵۵ م له منارهى چوليهوه دوره، مالى سارو به ۱۱۰ م زياتر له مالى داريا له

منارهى چوليهوه دورتره. بهلام مالى ئيبراهيم به ۱۵۰ م كه متر له مالى سارو دورتره. ئەم زانياريانه بۇ

شيكاري پرسيارى ۱۸، ۱۹ بهكاربهيتنه.

۱۸ مالى ههريهكهيان چهند له منارهى چولى دوره؟ ۱۹ مالى كاميان له منارهى چولى نزيكه؟ مالى

كاميان له دورترين ماوهيه؟

۲۰ پرسيارهكه چيه؟ له كوّمهلهيهكى سى ژمارهبييدا. ژماره ۳۴۵ ۷۹۸ بچوكترينيانه

و ژماره ۳۵۵ ۷۹۸ گهورهترينيانه.

پيداچوونهوه و نامادهبوون بۇ تاقيردنهوه

۲۵ نامادهبوون بۇ تاقيردنهوه ئەو ژماره كامهيه مليونيك و حهقده ههزار و چوارسه د و شهست و پينج دهنوئينى؟

۱ ۱۱۷۰ ۴۶۵ [ا] ۲ ۱۰۱۷ ۴۶۵ [ج]

۳ ۱۰۱۷ ۶۴۵ [ب] ۴ ۱۰۱۷ ۳۴۶ [د]

۲۱ ۳ × ۹ = ۴ × ۸ ۲۲

ژمارهكه به ۱۰۰۰ گهورهتر بنوسه.

۲۳ ۴۰۹۹ ۲۴ ۴۵ ۲۳۰

پیداچونەوہى خیرا

ژمارە دەییەكە بنووسە

$\frac{67}{100}$ ۳ $\frac{24}{100}$ ۲ $\frac{8}{10}$ ۱

۴ پینچ بەش لەسەد؟

۵ شەش و چوار دە بەش لەسەد؟

زاراوەكان

thousandth بەشێك لەهەزار

بەشێك لە دەهەزار

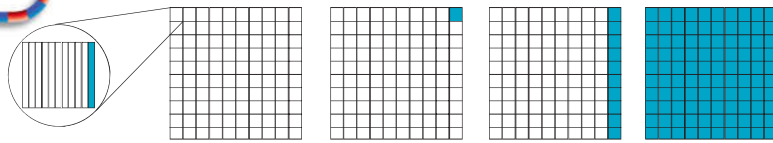
ten-thousandth

بەشەكان لەهەزار و بەشەكان

Thousandths and Ten - Thousandths

فیربە

ئەگەر ۱ دابەشى ۱۰۰۰ بکەیت و بەشێك پەنگ بکەیت. ئەوا یەك بەش لەهەزار بە دەست دەهینی و ئەگەر چوارگۆشە بەشێك لەسەد گەرەکرد و دابەشتکرد بۆ ۱۰ ئەستونی یەكسان، پاشان یەك ئەستون پەنگر ئەوا بەشێك لەهەزار بە دەست دەهینیت.

یەك دەیهك بەشێك لەسەد بەشێك لەهەزار

ئەگەر ۱ دابەشى ۱۰۰۰۰ بکەیت ئەوا بەشێك لە دەهەزار بە دەست دەهینیت

$$1 = 0.0001 = \frac{1}{10000} = 10000 \div 1$$

دەتوانی خشتەى خانەكان بۆ دیاریکردنى هەر پەنوسێك لە ژمارەى دەى بەکاربهینی. خشتەى خواروہ ژمارە ۲,۷۸۳۵ دەنوینی.

▲ ژانایان بەشەكان لە هەزار بۆ پیوانەى پى شەكان بەکاردهینن. یەك مللیتر بەشێك لە دەهەزاری لیتریک دەنویتی.

یەكان	دەیهكەكان	بەشەكان لەسەد	بەشەكان لەهەزار	بەشەكان لە دەهەزار
۲	۷	۸	۳	۵
۱×۲	۰.۱×۷	۰.۰۱×۸	۰.۰۰۱×۳	۰.۰۰۰۱×۵
۲,۰	۰.۷	۰.۰۸	۰.۰۰۳	۰.۰۰۰۵

نووسین بە پەنوس : ۲,۷۸۳۵

نووسین بە درێژى : ۲ + ۰.۷ + ۰.۰۸ + ۰.۰۰۳ + ۰.۰۰۰۵

نووسین بە پیتی : دوو، حەوت دەیهك و هەشت بەش لەسەد و سێ بەش لەهەزار و پینچ بەش لە دەهەزار.

• چەند بەش لەهەزار لەبەشێك لەسەدا هەیه؟ لەدەیهك؟ لەیهك؟

🚀 **لەبیرت نەچی** هەر خانەیهك لەلای راستى فاریزهكە لە ژمارەى دەیدا. دەیهكى ئەو خانەیه دەنوینی كە راستەوخۆ لە پێشەوهیهتى.

ساغىكەۋە

۱ ژمارەى بەشەكانى دەھەزار لەبەشكەك لەھەزاردا چەندە؟ لەبەشكەك لەسەد؟ لە دەپەك؟ لە يەك؟

ژمارە دەپەكە بەدریژى و بەپیتی و لەسەر شیۆدى كەرت بنووسە.

۲ ۱,۴۰۵ ۳ ۰,۱۳۴ ۴ ۱,۰۴۵ ۵ ۲,۱۰۷ ۶ ۳,۰۰۰۳

راھینان و شیکاری پرسیارەکان

ھەر ژمارەپەك بە دریژى و بە پیتی و لەسەر شیۆدى كەرت بنووسە.

۷ ۱,۰۶۷ ۸ ۰,۱۲۳۴ ۹ ۱۲,۰۶۵ ۱۰ ۳,۲۰۶ ۱۱ ۱,۵۸۲

ھەر ژمارەپەك بە پەنوس بنووسە.

۱۲ ھەشت بەش لەھەزار. ۱۳ پەنجاو چوار بەش لە دەھەزار.

۱۴ پینج بەش لەسەد. ۱۵ يەك و شەست و دوو بەش لە دەھەزار.

ژمارەکان بەدریژى بنووسە.

۱۶ ۲,۶ ۱۷ ۰,۴۳ ۱۸ ۱,۰۲۶ ۱۹ ۷,۱۴۷۸

ھەریەك لەم ژمارە دەیانە بە پیت بنووسە.

۲۰ ۴,۱۲ ۲۱ ۱۱,۰۳ ۲۲ ۳,۲۴۶ ۲۳ ۰,۵۷۵۷

پینۆینی لە راھینانى ۲۴ تا ۲۷ فاریزەكە لە شوینیکى ھەلە دانراوە. ژمارە دەپە گونجاوەكە بنووسە.

۲۴ خیرایى ئۆتۆمبیلەك لەسەر رېگای خیرا گەیشتە ۵,۰۰ کاتریمیر. ۲۵ سارا نەخۆش كەوت، پلەى گەرمى گەیشتە ۳,۹۵۰ پلە.

۲۶ رېباز ۰,۲۵ م بازیدا. ۲۷ ھاوار ماسیپەكى راوکرد دریژپەكەى ۵,۲ م بوو

۲۸ بارستایى ئاوى ناو پەرداخك ۸۲,۵ گرامە بارستایى ئاوەكە لە نیو پەرداخدا چەندە؟ ۲۹ پینۆینی ژمارەپەكە دەپە دەكەوێتە ناوەرپاستى دوو ژمارەى ۰,۰۰۲ و ۰,۰۰۳ ئەو ژمارەپە كامەپە؟

پیداچوونەو و ئامادەبوون بۆ ئاقیردەنەو

۳۴ ژمارەى لاكانى چوارگۆشە.

۱ ۳ لا
 ۲ ۴ لا
 ۳ ۶ لا
 ۴ ۸ لا

۳۰ ۳,۵ لەسەر شیۆدى ژمارەى كەرتدار بنووسە.

۳۱ ژمارەکان لە بچووكەو بۆ گەرە پیزیکە.

۱ ۲۰۵ ۸۶۹ ؛ ۱ ۲۰۵ ۸۹۶ ؛ ۱ ۲۵۰ ۸۶۹

۳۲ = ۴۰ × ۳۰ ۳۳ = ۲۰ × ۱۰

پیداچوونه وهی خیرا

بهراوردبکه. < یان > یان =

لهشویتی • دابنی:

۳۴ • ۴۳ ۱

۲۰۵ • ۲۵۰ ۲

۶۰۰ • ۶۰۰ ۳

۴۵۰۰ • ۴۵۰ ۴

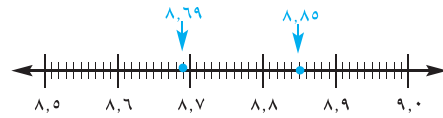
۲۹ ۶۸۳ • ۲۶ ۹۸۳ ۵

ریزکردنی ژماره دهییهکان

Ordering Decimal numbers

فیربه

زیاتر یان که متر له یارییهکی جمناستیکدا، سامان ۸,۸۵ خالی بهدهستهینا و سالار ۸,۶۹ خالی. کامیان زورتی بهدهستهیناوه؟ دهتوانی هیلی ژمارهکان بو بهراوردکردنی ژماره دهییهکان بهکاربهینیت.

دهتوانی دووباره بههای خانهیی بهکاربهینری بو بهراوردکردنی ژماره دهییهکان.

نمونه ۱

۳,۴۵۲ و ۳,۴۵۶ بهراوردبکه و فاریزهکان له ژیر بهکتر دابنی، بگپری بهدوای یهکه م خانه که دوو پهنوسی جیاوازی تیدایه.

هنگاوی ۴

بهشکان له هزار بهراورد بکه.

۲ < ۶ ۳,۴۵۲
یان
۶ > ۲ ۳,۴۵۶

هنگاوی ۳

بهشکان له سهد بهراورد بکه.

۳,۴۵۲
یهکسانن
۳,۴۵۶

هنگاوی ۲

دهیهکیهکان بهراوردبکه.

۳,۴۵۲
یهکسانن
۳,۴۵۶

هنگاوی ۱

لهچهپوه دست پیبکه و یهکان بهراوردبکه.

۳,۴۵۲
یهکسانن
۳,۴۵۶

کهواته ۳,۴۵۶ > ۳,۴۵۲ یان ۳,۴۵۲ < ۳,۴۵۶

نمونه ۲

ژمارهکان له بچوکهوه بو گوره ریزبکه: ۲,۴۸۵۳ : ۲,۴۸۴۴ : ۲,۴۸۶۲

هنگاوی ۴

ژمارهکان ریزبکه.

۲,۴۸۵۳ > ۲,۴۸۴۴
۲,۴۸۶۲ >

هنگاوی ۳

بهشکان له هزار بهراورد بکه.

۲,۴۸۵۳
۲,۴۸۴۴
۲,۴۸۶۲
۶ > ۵ > ۴

هنگاوی ۲

بهشکان له سهد بهراورد بکه.

۲,۴۸۵۳
۲,۴۸۴۴
۲,۴۸۶۲
یهکسانن

هنگاوی ۱

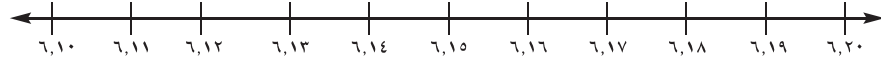
لهچهپوه دست پیبکه و یهکان و دهیهکیهکان بهراوردبکه.

۲,۴۸۵۳
۲,۴۸۴۴
۲,۴۸۶۲
یهکسانن

• له نمونه ۲ چون ژمارهکان له گورهوه بو بچوکه ریز دهکیت؟

ساغىكەۋە

۱ پروونىكەۋە چۆن رىزكردىنەكە دەگۆرپىت ئەگەر ژمارە ۲،۴ ۸۵۶ بۇ لىستى ژمارەكان لە نمونەى ۲ زيادبكرپت؟
 < يان > يان = لەشويىنى • دابنى. هئىلى ژمارەكان بەكاربهيئە.

- ۴ 6,118 • 6,114 ۳ 6,140 • 6,14 ۲ 6,125 • 6,152
 ۷ 6,167 • 6,176 ۶ 6,175 • 6,170 ۵ 6,190 • 6,109

راهيئان و شيكارى پرسيارەكان

< يان > يان = لەشويىنى • دابنى

- ۸ 0,63 • 0,65 ۹ 1,400 • 1,4 ۱۰ 229,406 • 229,035
 ۱۱ 132,48 • 132,94 ۱۲ 106,98 • 106,933 ۱۳ 99,998 • 99,989
 ۱۴ 0,905 • 0,905 ۱۵ 63,939 • 63,938 ۱۶ 476,096 • 476,069

لە بچووكترينەۋە بۇ گەۋرەتيرىن رىزىكە.

- ۱۷ 7,08 : 6,29 : 6,38 : 6,58 ۱۸ 13,039 : 13,339 : 13,309 : 13,393
 ۱۹ 4,110 : 4,118 : 4,105 : 4,102 ۲۰ 15,301 : 15,291 : 15,389 : 15,259

بەكارهينانى پيدراۋەكان خستەكە بۇ شيكارى

پرسيارى ۲۱ تا ۲۳ بەكاربهيئە.

- ۲۱ دريژيەكان لە كورتترينەۋە بۇ دريژتيرىن رىزىكە.
 ۲۲ كام دوو گيانەۋەر كلكى هەريەكلىكان لە كلكى فيلى ئەفريقى دريژترە؟
 ۲۳ ماناى ژمارە كام لەم گيانەۋەرانە دريژى كلكى لە ۱,۳۰ م دريژترە و لە ۱,۴۵ م كورتترە؟
 ۲۴ بنووسە چۆن دوو ژمارەى ۱,۲۳ و ۱,۲۷ بەراۋرد دەكەيت. پروونىكەۋە.

مەمكدارە كلك دريژەكان	
مەمكدارەكان	دريژى كلك بەمەتر
فيلي ئەفريقى	۱,۲۹
زەرافە	۱,۰۹۹
فيلي ئاسياىى	۱,۴۸۹
گاي ئەفريقى	۱,۱۰۹
پلنگ (بەور)	۱,۴۰

پيداجوونەۋە و نامادەبوون بۇ تاقىكردنەۋە

- ۲۹ نامادەبوون بۇ تاقىكردنەۋە. كام ژمارە دەيى ھاۋتا نىيە بە ژمارە پىنج دەيەكى و بەشيك لە سەد؟
 ۲۵ راستە يان هەلەيە؟ $11 > 1,111$
 ۲۶ ژمارە ۳,۰۲۵ بە پىتى بنووسە.
 ۲۷ $1,80 - 2,98$
 ۲۸ $4,25 + 1,15$
 ۱ ا 0,501 ۲ ب 0,5100
 ۳ ج 0,510 ۴ د 0,51

پیداچوونەوہى خیرا

- ۱ 4×7
- ۲ $6 \div 18$
- ۳ $5 \div 25$
- ۴ $12 \div 120$
- ۵ $10 \div 24,08$

کارامەییەکانى شیکارى پرسیارەکان

دۆزینەوہى ئەنجامەکان

Problem Solving Skills

Finding Results

- تییگە
- پلانداینى
- شیکارىکە
- ساغبکەوہ

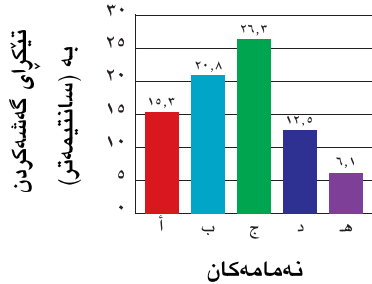
بیریکەوہ ھەندى جار وا پۆیستە پیدراوہکان شیکەیتەوہ بوئەوہى ئەنجام بەدەستبۆنى.

خشتەکە و ئەستوونى پرونکردنەوہییەکە راستى تاقیکردنەوہ لەسەر پینچ پروەک لەھەمان جۆر دەخاتە پرو.

دەتوانى پیدراوہکان بۆ دۆزینەوہى ئەنجامەکان بەکاربەپنى.

گەشەى رووہکەکان

دلۆپە خوړاکیەکان

نەمام	ژمارەى دلۆپەکان
أ	۱
ب	۵
ج	۹
د	۱۳
هـ	۱۷

دەرئەنجام	شیکردنەوہ
پروەكى (ج) زۆرتەين گەشەى کردووه.	• سەرنج لە ئەستوونە پرونکردنەوہییەکە بەدەست دەگەڕێت؟ کام پروەك گەشەى زۆرتەرە؟
پروەكى (ج) ۹ دلۆپەى وەرگرتووه.	• سەرنج لە خشتەكە بەدەست دەگەڕێت؟ پروەك چەند دلۆپەى وەرگرتووه؟
ئەگەر ژمارەى دلۆپەکان لە ۹ زیاتر نەبێت، ئەوا گەشەى پروەكەکان زیاد دەكات. وە ئەگەر ژمارەكە لە ۹ زیاتر نەبێت ئەوا گەشەى پروەكەکان كەم دەكات.	• تێبىنى چ پەيوەندىبەك لەنێوان ژمارەى دلۆپەکان و گەشەى پروەكەکان دەكەیت؟

• پوختەى ئەنجام لەبارەى پروەكەکانى (أ) و (ب) و (ج) كامەيە؟
لەبارەى دوو پروەكى (د) و (هـ)؟

• ئەگەر تیکرای گەشەى پروەكى (د) ۵۳,۸۹ سم وە پروەكى (هـ) ۸۳ سم بێت لەبارەى پینچ پروەكەكە چیت بەدەست دەكەوێت؟

راهیان و شیکاری پرسیارهکان

ئایا دهتوانی له پرسیارهکانی ۱ تا ۴ پوختهی ئهنجامی دیاریکراو له پیدراوهکان بهدهستبهینی؟ بهللی یان نهخیر بنووسه. پاشان کارهکته پروونبکهوه.

له پولهکهی ماموستا کامهران ۲۵ قوتابی ههیه، دریزیهکانیان لهنیوان ۸۳ و ۱۰۰ سم دایه.

۱ ههموو قوتابیان دریزیان له ۹۰ سم زیاتره. ۲ دریزترین قوتابی له پۆلی ماموستا کامهران دریزییهکهی له ۹۶ سم زیاتره.

۳ ههموو قوتابیان له ماموستا کامهران کورتترین. ۴ جیاوازی نیوان دریزترین و کورتترین قوتابی ۱۷ سمه.

زارا ویستی شیرینی لهجۆری پارچهی بچووک بکپت. وای بۆدهچیت که قووتووی شیرینییه گهورهکه خواستهکهی دینیتهدی. قووتوووه گهورهکه ۱۰ پارچهی تیدایه. بهلام بچووکهکه ۸ پارچهی تیدایه، بارستایی قووتوووه بچووکهکه ۳, ۲۰ کگم و بارستایی قووتوووه گهورهکه ۳, ۹۰ کگم.

۵ کام بر بارستایی پارچهکه له قووتوووه ۶ کام ئهنجام پوختهی پیدراوهکانه.

بچووکهکه نیشاندهدات.

ا بارستایی پارچهکه له قووتوووه بچووکهکه کهمتره

ب بارستایی پارچهکه له قووتوووه گهورهکه کهمتره

ج بارستایی پارچهکه لهههردوو قووتوووهکه وهکیهکن

د بارستایی پارچهکه له قووتوووه بچووکهکه دوو

ئهوهندهی بارستایییهکههتی له قووتوووه گهورهکه.

ا 8×320

ب 20×320

ج $8 \div 320$

د 10×320

جیبهجیکردنه جیاوازهکان

بهکارهینانی پیدراوهکان

خشتهکه بۆ شیکاری پرسیارهکانی ۷ تا ۱۱ بهکاربهینی.

۷ ئایا بارستایی گیانهوههرهکه خیراییهکهی دیاردهکات؟ ئههه پروونبکهوه.

۸ ههله لهکوپییه؟ بارام دهلی گیانهوههر

تا بری خۆراکی زۆربیت ماوهی خهوتنی زۆرتره. ههله لهووتهی بارام دیاریکه.

۹ کام گیانهوههر زۆرتترین بر لهسهوزه و میوه

دهخوات؟ پۆژانه چهند کیلوگرام دهخوات؟

۱۰ ورچ چهند کاتژمیر زیاتر له فیل دهخهویت

ههروهها له زهرافه؟

۱۱ پرسیارهکه چییه؟ پیدراوهکانی

خشتهکه بهکاربهینی. وهلام بریتییه له دووهوهندهی هیندهکه.

گیانهوههرهکان

زهرافه	ورچ	فیل	بارستایی
۱۸۰ کگم	۷۲۵ کگم	۴۵۰ کگم	بارستایی
۵۱ کم/ک	۴۸ کم/ک	۵۱ کم/ک	خیرایی
۲۴۰ خ	۸ ک	۱۸۰ خ	کاتی خهوتن لهپۆژیکدا
			بری میوه و تهپهی
۱۰۰ گ	۰,۹ کگم	۱۸۰۰ گم	بهکارهاتوو لهپۆژیکدا
۱ کیلوگرام (کگم) = ۱۰۰۰ گرام (گ)			
۱ کاتژمیر (ک) = ۶۰ خولهک (خ)			

پیداچوونەو Review

million ملیۆن
billion ملیار
thousand ھەزار
tenth دەيەك
بهشيك لهسەد
hundredth
بهشيك لهههزار
thousandth
بهشيك لهدهههزار
ten- thousandth

دۇنيابوون له زاراوهكان و چهكهكان ✓

دهستهواژەى گونجاو له لیستهكهدا هەلبژێرە.

- ۱ ھەزار ھەزار بریتییە له ؟ .
- ۲ ھەزار ملیۆن بریتییە له ؟ .
- ۳ ئەو ژمارە دەییەى كه بهشیک له ۱۰ بەشى
- ۴ ئەگەر ۱ دابەشى ھەزار بکهیت
- ۵ ژمارەى دەیی یان کەرت كه بهشیک له ۱۰۰
- بهکسان لهیەك دەنوینى بریتییە له ؟ .
- بهشى بهکسان لهیەك دەنوینى بریتییە له ؟ .

دۇنيابوون له کارامهییەکان ✓

ژمارە دەییەكه بهرەنووس بنووسە.

- ۶ بیست و یەك و بیست و یەك
- ۷ ھوت و ۶ دەيەك.
- ۸ سى سەد ، و چل و نۆ بەش
- لهههزار.

بههای رهنووسی شین لههەر ژمارهیهك بنووسە.

- ۹ ۱۶۲۴۰۸
- ۱۰ ۸۷۹۱۴
- ۱۱ ۵۳۲۳۰۲۲
- ۱۲ ۲۷۱۴۰۶۵۲
- ۱۳ ۱۰۴۶۹۰
- ۱۴ ۱۳۲۵۰
- ۱۵ ۹۷۸۲۶۵۰

> یان < یان = لهشوینى • دابنى.

ھاوتان یان ھاوتانین بۆ ههريهك له جووته ژماره دەییەکان بنووسە.

- ۱۶ ۰،۶۵ و ۰،۶۵۰
- ۱۷ ۹،۵۲ و ۹،۵۰۲
- ۱۸ ۳،۰۴۰ و ۳،۰۰۴
- ۱۹ ۱۰،۰۱ و ۱۰،۰۱۰

ژمارهكان له بچووكهوه بۆ گهوره ريزيکه.

- ۲۰ ۱۴۳۲۶ : ۱۴۶۲۳ : ۱۳۴۲۶
- ۲۱ ۵،۹۸ : ۵،۹۰۸ : ۵،۸۰۹
- ۲۲ ۱۵۰۷۳۶۹ : ۱۵۰۱۳۶۹ : ۱۵۰۲۳۶۹
- ۲۳ ۶،۹۶۹ : ۹،۶۹۶ : ۶،۶۹۶

دۇنيابوون له شیکاری پرسیارهكان ✓

- ۲۴ لهوهرزی تری پنیندا زریا ۴۳،۷۵ کگم له ۷ کاتژمیردا رنی. بهلام دانا ۵۶،۲۵ کیلوگرامی له ۹ کاتژمیردا رنی، پوختهی ئەنجام له پیدراوانه چییه؟

- ۲۵ زاناكان خهون بهدروستکردنی كهشتیهكى ئاسمانیه وه دهبنین لهدوا رۆژدا كه بهخیرایی ۱۰۰ ۰۰۰ كم له چركهیهكدا بروات. ئەم كهشتیه بهچهند چركه ملیۆنیک کیلۆمهتر؟ ۱۰ ملیۆن كم؟ ملیار كم دهبریت؟

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەوہ Standardized Test Prep

۵ كام لەم ھېمايانە وادەكات رستەكە راست بېت؟

۱۰۶۴ ۶۱۵ • ۱۰۴۱ ۵۷۸

ا = ب > ج < د +

خشتەكە بۇ شيكاري پرسىياري ۶، ۷ بەكاربھيئە.

نەو زمانانەي كە لەويلايەتە يەككرتووہكانى نەريكا پېي دەدويئ

زمان	ژمارەي كەسان
فەرەنسى	۱۷۰۲۰۰۰
عەرەبى	۲۶۴۰۰۰۰
چىنى	۱۲۴۹۰۰۰
ئىسپانى	۱۷۳۳۹۰۰۰

۶ كام لەم زمانانە زۆرترين كەس پېي دەدويئ

ا فرەنسى ج چىنى
 ب عەرەبى د ئىسپانى

۷ كام لىست زمانەكان لە بچووكەوہ بۇگەرە ريز

دەكات بەپېي ژمارەي قسەكاران.

ا ئىسپانى، فرەنسى، چىنى، عەرەبى
 ب عەرەبى، چىنى، ئىسپانى، فرەنسى
 ج چىنى، فرەنسى، عەرەبى، ئىسپانى
 د فرەنسى، عەرەبى، ئىسپانى، چىنى

۸ بەھاي رەنووسى ۹ لە ژمارە ۳،۵۹۶ چەندە؟

ا ۰،۰۹ ب ۰،۰۹ ج ۰،۹ د ۹۰۰

بەدوای ووشە گرنگەكاندا بگەرپي

ووشە گرنگەكە لە پرسىياري ۴ ئەوہنيە.

ئەمەش پېويستە كە بەھا جياوازەكە بۇ يەك مليار بدۆزيتەوہ.

وہلامى راست بۇ پرسىيارەكانى ۱ تا ۸ ھەلبېژرە.

۱ نووسين بە رەنووس بۇ ژمارە

۲ + ۲۰۰ + ۲۰۰۰ + ۲۰۰۰۰ + ۲،۰۰۰،۰۰۰، برىتييەلە

ا ۲۰۲۰ ۲۰۲ ج ۲۲۰ ۲۲۰
 ب ۲۲۲ د ۲۲۰ ۲۰۲

۲ نووسين بەپېيتى بۇ ژمارە ۸،۰۰۱۹ برىتييەلە

ا ھەشت و نۆزدە ج ھەشت و نۆزدە
بەش لەھەزارا
 ب ھەشت و نۆزدە د ھەشت و نۆزدە
دەيەك بەش لەدەھەزارا

۳ شېوہى كەرتى بۇ ژمارە ۰،۹ برىتييەلە

ا ۱/۹ ب ۹/۱۰ ج ۹/۱۰۰ د ۹/۱۰۰۰

۴ كام لەم ژمارانە ھاوتاي مليار نييە؟

ا ۱۰۰ دەمليوئن ج ۱۰۰۰۰۰۰ ھەزار
 ب ۱۰۰۰ دەمليوئن د ۱۰۰۰۰ دەھەزار

Write What You Know

ئەوہى دەيزانى بىنووسە

۹ بۇچى ۳،۰۲ لەگەل ۳،۰۲۰ ھاوتايە و

بەلام ھاوتانايە لەگەل ۳،۰۰۲؟

۱۰ چۆن دەزاني كە ۳۵۰۰۰۰ يەكسان نييە بە

دوو ژمارەي دەيى كەمترە لە ۱، وە ھەريەكيان چوار رەنووس لەلای راستى فاريژەكە لەخۆدەكرن.

۱۱ لە ھەريەكياندا رەنووسى ۹ دەكەويئە خانەي دەيەك و رەنووسى ۷ دەكەويئە خانەي بەشەكان لە

ھەزار، پوونىبەكەوہ چۆن «بەراورد» لەنيوان ئەو دوو ژمارەيەدا دەكەيت؟

كوۆردنەو و ليدەركردن

Adding and Subtracting

پوژ لەدوای پوژ ژمارەى ئەو گيانەوەرانیە كە مەترسى لەناو چوونيان لەسەرە زیاددەكات لە وولاتە يەكگرتووەكانى ئەمريكا زياتر لە ۱،۰۰۰ جوړ گيانەوەر هەيە كە مەترسيان لەسەرە بو لەناوچوون.

پرسیاریك بو شیکار

ژمارەى جوړى مەمكدارەكان كە مەترسى لەناوچوونيان لەسەرە چەندى زياترە لە ژمارەى جوړى ماسییهكان و میرووەكان و خشوکهكان كە مەترسى لەناوچوونيان لەسەرە.

جوړەكانى كە مەترسى لەناوچوونيان لەسەرە

پۆل	ژمارەى جوړەكان
بالتدەكان	۲۷۴
ماسییهكان	۱۱۹
میرووەكان	۴۱
مەمكدارەكان	۳۳۱
خشوکهكان	۱۱۴

زانباریه کانت ساغبکوه Check what you know

ئەم لاپەرەیه بەکار بێنە بۆ دلتیا بوون لە
هەبوونی ئەم زانبارییانە کەوا پێویستە بۆ ئەم بەشە

زاراوهکان

دەستەواژە گونجاو لە لیستە کەدا هەڵبژێرە.

sum سەرجم
difference جیاوازی
ئەنجامی لیکدان
product
rهنووس digit
بەش لەسەد
hundredth
بەش لەهەزار
thousandth
دەیهەك tenth

۱. — بریتییه لە ئەنجامی کرداری لیدەرکردن.

۲. ئەگەر یەك دابەشی ۱۰ بکەیت ئەوا $\frac{1}{10}$ یان — دەستدەکەوێت.

۳. ئەگەر یەك دابەشی ۱۰۰ بکەیت ئەوا $\frac{1}{100}$ یان یەك — دەستدەکەوێت.

۴. ئەگەر یەك دابەشی ۱۰۰۰ بکەیت ئەوا $\frac{1}{1000}$ یان یەك — دەستدەکەوێت.

۵. — بریتییه لە ئەنجامی کوکردنەوه.

نزیکردنەوه

هەر ژمارەیهك بۆ نزیکتەین دە نزیکبکەوه.

۹ ۴۲۷

۸ ۴۷۱۲

۷ ۷۰۴

۶ ۶۲۵

هەر ژمارەیهك بۆ نزیکتەین سەد نزیکبکەوه.

۱۳ ۱۶۶۵

۱۲ ۲۰۸۹

۱۱ ۶۳۵۰

۱۰ ۷۰

ئەژمێر کردنی هزری: بەدوای پێسادا بگەرێ.

پێساکە بنووسە. ئەژمێرکردنی هزری بەکاربێنە.

۱۷

ناوهوه	دەرەوه
۶۵	۱۰۰
۱۱۵	۱۵۰
۱۶۵	۲۰۰
۲۱۵	۲۵۰

۱۶

ناوهوه	دەرەوه
۵۵	۶۵
۴۵	۵۵
۳۵	۴۵
۲۵	۳۵

۱۵

ناوهوه	دەرەوه
۲۰	۱۲
۳۰	۲۲
۴۰	۳۲
۵۰	۴۲

۱۴

ناوهوه	دەرەوه
۱۰	۷
۲۰	۱۷
۳۰	۲۷
۴۰	۳۷

سفر لە کوکردنەوه و لیدەرکردندا.

کوکەوه یان لیدەرکە. لەکاتی پێویستدا خۆکۆکردنەوه و خۆرکۆکردنەوه «هەلۆهشانهوه» بەکاربێنە.

۲۲ $400 + 350 =$

۲۱ $700 - 293 =$

۲۰ $200 - 156 =$

۱۹ $70 - 36 =$

۱۸ $30 - 25 =$

۲۷ $100 - 98 =$

۲۶ $8,3 + 11,9 =$

۲۵ $30,0 - 19,6 =$

۲۴ $6,5 + 7,8 =$

۲۳ $4,1 - 2,7 =$

۲۹ $2,2 - 13,1 =$

۲۸ $7,9 + 2,4 =$

پیداچوننه وهی خیرا

به های په نووسی ٥ له ههر
ژماره یه کدا چهنده؟

٣ ٥٨٢ ٠١٧ **١**

٩ ٠٢٣ ٤٥٦ **٢**

٥ ٠٣٤ ٧٦٨ **٣**

٢ ٠٥٧ ٣١٦ **٤**

١٧ ٠٦٣ ٥٢١ **٥**

خه ملاندنی سه رجه م و جیاوازی

Estimate Sum and Difference

فیربه

له راپرسیه کدا له باره ی یارییه کانی جامی عیراقی بو تویی پی
دهرکوت نزیکه ی ٧١٥ ٠٤٠ کور و ١٦٣ ٦٠٣ کچ له ریگه ی
تهله فزیونه وه یارییه کانیان بینی. نزیکه ی چهنده کس
یارییه کانیان بینیوه؟

نموونه ١ سه رجه م به نزیک کردنه وه بخه ملینه.

بو نزیکترین سه	$700,000 \leftarrow 715,040$
هزار نزیکه وه	$200,000 + \leftarrow 163,603 +$ $900,000$

نزیکه ی ٩٠٠ ٠٠٠ کس یارییه کانیان بینی

نموونه ٢ نزیکه ی ١٦٣ ٦٠٣ کچی عیراقی به گشتی یارییه کانیان

بینی له نیوانیاندا ٨ ٥٩٥ کچیان له ههریمی کوردستانا بوو نزیکه ی
چهنده کچ له ناوچه کانی تری عیراق یارییه کانیان بینیوه؟

جیاوازی نیوان کچانی عیراقی و ههریم که یارییه کانیان
بینیوه به نزیکه راوهی چهنده؟

بو نزیکترین	$164,000 \leftarrow 163,603$
هزار نزیکه وه	$9,000 - \leftarrow 8,595 -$ $155,000$

نزیکه ی ١٥٥ ٠٠٠ کچ له به شه کانی تری عیراق یارییه کانیان دیوه؟

له بیرت نهچی ده توانی سه رجه م یان جیاوازی به نزیک کردنه وه ژماره کان بخه ملینی.

پیش جیبه جیکردنی کرداره ژمییره بیه کان.

هروه ها ده توانی لیکدان به کار بهینی بو خه ملاندنی سه رجه م.

نموونه ٣ وا دابنی که کچه کان له سی ناوچه ی جیاوازی عیراقدا یاری کو تاییان دی
٣ ٨٨٩ له ناوچه ی باشور و ٣ ٥٠٤ له ههریمی کوردستان و ٤ ٢٣٤ له ناوچه کانی تر. به نزیکه راوهی
چهنده کچ یاری کو تاییان بینیوه؟

له بهرئه وه ی ههر ژماره یه ک نزیکه له ٤ ٠٠٠ بویه ده توانی کرداری لیکدان به کار بهینی.

$$12,000 = 3 \times 4,000$$

که واته، نزیکه ی ١٢ ٠٠٠ کچ یاری کو تاییان بینیوه.

ساغىكەۋە

۱ رۈۋىيەتچىلەر چۈن ئەزمىركىرنى ھزرى بۇ خەملىندى سەرجمە و جىاۋازى بەكار دەھىتت.

بەنزيكردنەۋە بخەملىنە.

۵ $\begin{array}{r} 4801421 \\ - 1632970 \\ \hline \end{array}$	۴ $\begin{array}{r} 752401 \\ - 491922 \\ \hline \end{array}$	۳ $\begin{array}{r} 845008 \\ + 124895 \\ \hline \end{array}$	۲ $\begin{array}{r} 435476 \\ - 241131 \\ \hline \end{array}$
---	---	---	---

راھىتان و شىكارى پرسىارەكان

بەنزيكردنەۋە بخەملىنە.

۹ $\begin{array}{r} 5482110 \\ - 1216850 \\ \hline \end{array}$	۸ $\begin{array}{r} 493582 \\ + 182785 \\ \hline \end{array}$	۷ $\begin{array}{r} 502963 \\ - 132631 \\ \hline \end{array}$	۶ $\begin{array}{r} 482631 \\ - 222965 \\ \hline \end{array}$
---	---	---	---

۱۲ $321945 + 89405$	۱۱ $495008 - 512824$	۱۰ $187590 + 397352$
---------------------	----------------------	----------------------

بخەملىنە پاشان بەراوردىكە < يان > لەشۈينى • دابنى.

۱۴ $25924 - 91308 \bullet 24391 + 74371$	۱۳ $45924 + 68258 \bullet 24391 + 69210$
--	--

۱۶ $29563 + 86931 \bullet 89204 + 23689$	۱۵ $13725 - 86551 \bullet 14638 - 82356$
--	--

بەكارھىنانى پىدراۋەكان خشتەكە بۇ شىكارى پرسىارەكانى ۱۷ تا ۱۹ بەكاربھىتە.

ئامادەبوۋانى يارىيەكانى جامى لوبنان بۇ باسكە

سال	كەس
۱۹۹۲	۳۷۷۴۰
۱۹۹۳	۱۲۸۲۳۸
۱۹۹۴	۳۰۱۱۵
۱۹۹۵	۱۲۱۴۶
۱۹۹۶	۲۰۲۰

۱۷ سەرجمى ئامادەبوۋان لەھەموو سالەكاندا بەنزيكراۋەبى

چەند كەس بوون؟

۱۸ ژمارەى ئامادەبوۋانى سالى ۱۹۹۳ چەندى زياترە لە

سالى ۱۹۹۲؟

۱۹ وادابنى ژمارەى بەشداربوۋان لە سالى ۱۹۹۳، ۱۶۲۰۹،

كەسيان لەرەگەزى عەرەبى دەرەۋەى لوبنان و ۸۰۴۷

كەسيان لەرەگەزى بېگانەبوون. چەند كەسى لوبنانى

ئامادەى يارىيەكەبوون؟

۲۰ ؟ پرسىارەكە چىيە؟ ھەستى و سى لە ھاۋرپىكانى لە رىزىك لەبەرامبەر

كۆگى يارىيە ئەلىكتىرۇنىيەكان ۋەستابوون. ھەستى راستەۋخۇ لەدۋاى دلشاد و

لەپپش دلزارەۋە بوو. دلدار لەكۆتايى بوو. ۋەلام دلشاد.

پىداچۈنەۋە و ئامادەبوون بۇ تاقىكردنەۋە

۲۴ بۇ سەدەھزار نىكېكەرەۋە. 1435987

۲۵ نىكېكردنەۋەى ژمارە 5067398

بۇ نىكېكردنەۋەى سەدەھزار كامەيە؟

ا 5000000 ج 6000000

ب 5600000 د 6500000

۲۱ $= 2608 + 4954$

۲۲ كام لەم دوو ژمارەيە، ۵۲،۷۰۰ يان ۵۲،۷،

ھاۋتايە بۇ ژمارەى دەيى ۵۲،۷۰؟

۲۳ بەراورد لە نىۋان ۷۰۶۴ و ۷۶۴۴ بکە بە بەكار

ھىنانى يەككە لەھىماكانى < يان > يان = ۰

پیداچوونەوہى خیرا

$$\begin{array}{r} ۵۷۰۰ \\ ۲۲۰۰ - \\ \hline \end{array}$$

۲

$$\begin{array}{r} ۴۵۰ \\ ۵۵۰ + \\ \hline \end{array}$$

۱

$$\begin{array}{r} ۴۰۰۰ \\ ۸۰۰۰ + \\ \hline ۶۰۰۰ + \end{array}$$

۴

$$\begin{array}{r} ۴۲۰۰ \\ ۶۰۰ + \\ \hline \end{array}$$

۳

كۆكردنەوہ و لیدەركردنى

ژمارەكان

Adding and Subtracting Numbers

فیربە

يارمەتى گيانداران بده

هەندىك زانای خۆبەخش يارمەتى دووبارە گۆرپانەوہى گيانەوہرى (لاق رەش) دەدەن تا لەژینگە سروشتىيەكەى خۆيدا بژى. خۆبەخشەكان ۲ ۳۸۵ كاتژمىر كارىان لەماوہى ئەم سالددا تۆماركرد وە ۱ ۰۹۸ كاتژمىر لەماوہى سالى رابردوو. خۆبەخشەكان چەند كاتژمىريان لەماوہى ئەم دوو سالددا تۆماركردووە؟

نموونه ۱

كۆبەكەوہ ۱ ۰۹۸ + ۲ ۳۸۵

بخەملینە ۳ ۰۰۰ = ۱ ۰۰۰ + ۲ ۰۰۰

$$\begin{array}{r} ۲۳۸۵ \\ ۱۰۹۸ + \\ \hline ۳۴۸۳ \end{array}$$

لەبەكانەوہ دەستپېيكە ولە
كاتى پېويستدا كۆبەكەوہ

ئەگەر ژمارەى كاتژمىرەكان كە خۆبەخشەكان تۆماریان كردووە ۳ ۴۸۳ كاتژمىر بېت لەبەرئەوہى ۳ ۴۸۳ نزیكە لەژمارەى نزیكراوى ۳ ۰۰۰ كەواتە وەلامەكە شياوہ.

نموونه ۲

ژمارەى كاتژمىرە تۆماركراوہكانى ئەمسال چەندى

زیاترە لە ژمارەى كاتژمىرەكانى سالى پار؟

لیدەريكە ۱ ۰۹۸ - ۲ ۳۸۵

بخەملینە ۱ ۰۰۰ = ۱ ۰۰۰ - ۲ ۰۰۰

$$\begin{array}{r} ۱۷ \\ ۲۳۸۵ \\ ۱۰۹۸ - \\ \hline ۱۲۸۷ \end{array}$$

لەبەكانەوہ دەستپېيكە لە
كاتى پېويستدا خوربەكەوہ

كەواتە خۆبەخشەكان ۱ ۲۸۷ كاتژمىريان لەماوہى ئەمسالدا زیاتر لەسالى رابردوو تۆماركردووە. لەبەرئەوہى ۱ ۲۸۷ نزیكە لە ژمارەى نزیكراوى ۱ ۰۰۰ كەواتە وەلامەكە شياوہ.

• بەهای خانەبى لەهەردوو كردارى كۆكردنەوہ و لیدەركردن چۆن بەكاردەهینیت؟

ساغبكه وه

۱ روونبكه وه چۆن بهاى خانەبى دناسى كه پپويسته يه كه مجار خر كردنه وهى تيدا نه نجام بدرت له كردارى كو كردنه وه.

سه رجه م يان جياوازى نه ژميربكه. بخره ملىنه بو ساغ كردنه وه.

$$\begin{array}{r} 98623 \\ 71128 - \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 67411 \\ 29897 - \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 11004 \\ 8986 + \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 12911 \\ 10260 - \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 6317 \\ 8903 + \\ \hline \end{array}$$

راهيتان و شيكارى پرسياره كان

سه رجه م يان جياوازى نه ژميربكه. بخره ملىنه بو ساغ كردنه وه.

$$\begin{array}{r} 30605 \\ 18746 + \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 17620 \\ 9003 - \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 27032 \\ 19986 - \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 8875 \\ 4908 + \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5752 \\ 1842 - \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7894 + 2943 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 498 - 6010 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 681 + 125 + 234 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 12040 - 61933 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 28778 + 11832 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 412 + 786 + 1298 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 14897 - 20123 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 8542 - 17001 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 7049 + 816 + 208 \\ \hline \end{array}$$

به كارهيئانى پيدراوه كانى خشته كه بو شيكارى پرسيارى ۲۱، ۲۲ به كاربهينه.

سى پۆل له گيانه وه راکان			
پۆل	ژ. جوړه كان	مه ترسيدار بو له ناوچون	له ناوچو
بالنده	۹۶۰۰	۱۱۰۰	۷۵
خشوك	۴۷۰۰	۲۱۰	۲۰
مه مكدار	۴۳۰۰	۶۵۰	۶۰

۲۱ چەند جوړ له بالنده له ناونه چوون و مه ترسى له ناوچونيان نيبه؟

چەند جوړ له خشوكه كان له ناونه چوون و مه ترسى له ناوچونيان نيبه؟

۲۲ سه رجه مى گيانه وه رانى له ناوچو وه مه ترسيداره بو له ناوچون چەنده؟

۲۳ پرسيارىك بنووسه پيدراوه كانى خشته كه به كاربهينه.

۲۴ له پيشبركيبى پاكردندا نازاد دواى رزگار گه يشته خالى كوئايى به لام رهنيو پيش

رزگار و دواى ناران گه يشته. يه كه مين كهس كه گه يشته خالى كوئايى كى بوو؟

پيدراوه وه و ناماده بوون بو تاقيردنه وه

۲۹ كام ژماره بهاى خانەبى

ره نووسى ۹ تيدا گه وره تره.

$$\begin{array}{r} 2,359 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 1,953 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 9,153 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2,193 \\ \hline \end{array}$$

۲۵ بو نزىكترين مليون نزىكبه ره وه

ژماره يه كى ده بى هاوتا بوهر ژماره يه ك بنووسه

$$4,06 \quad 7,5$$

۲۸ له بچو و كترينه وه بو گه وره ترين ريزبكه

$$2,340,717 : 2,470,717 : 2,430,717$$

پیداچوونه وهی خیرا

هەر ژماره یهك بۆ به های
ره نووسه شینه كه نزیك كه وه.

- ۱ ۰۷۲
- ۲ ۱۱۹۴
- ۳ ۲۵۳۵۷
- ۴ ۱۷۵۰۰۶
- ۵ ۴۱۵۷۲۳

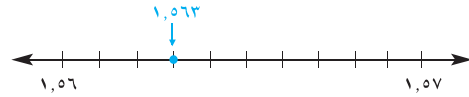
نزیكردنه وهی ژماره ده یه كه ان

Rounding Decimals

فیربه

په پوله یه کی بچووک

په پوله ی شینی خالدار به بچووکترین جۆری په پوله كان داده نریت
دریژی هه ریه کیکیان ۱,۵۶۳ سم. نزیکراوهی ئه و دریزی به بۆ نزیكترین
بهش له سه د له سانتیمه تریک چهنده؟ ده توانرئ هیلی ژماره كان
به کار بهی نریت بۆ نزیكردنه وهی ۱,۵۶۳ بۆ نزیكترین بهش له سه د.

كهواته نزیكردنه وهی ۱,۵۶۳ بۆ نزیكترین بهش له سه د بریتی به له ۱,۵۶

له بیرتبی

- ریسی نزیكردنه وه
- ئه و خانه دیاریكه كه بۆی نزیكده كه یه وه
- سه بری ره نووسی لای راستی خانه كه بکه
- ئه گه ئه و ره نووسه بچووکترین وه له ۵
- ره نووسه كه له خانه ی نزیكردنه وه ناگۆریت
- ئه گه ئه و ره نووسه ۵ یان گه وره تر بوو
- ئه و ئه و ره نووسه ی كه له خانه ی نزیكردنه وه یه ۱ زیاده كات.

نمونه

۰,۴۵۳۷ بۆ به های ره نووسه شینه كه نزیك كه وه.

<p>۱ ۰,۴۵۳۷</p> <p>۵ < ۷</p> <p>بۆ بهرتر نزیك كه وه</p> <p>۰,۴۵</p>	<p>۲ ۰,۴۵۳۷</p> <p>۵ > ۳</p> <p>بۆ نزمتر نزیك كه وه</p> <p>۰,۴۵</p>	<p>۳ ۰,۴۵۳۷</p> <p>۵ = ۵</p> <p>بۆ بهرتر نزیك كه وه</p> <p>۰,۵</p>
--	--	--

ساغبكه وه

۱ پروونی بکه وه چۆن ریسی نزیكردنه وه به کار دهی ئینی بۆ
نزیكردنه وهی ۸,۴۹ بۆ خانه یه كان ، پاشان بۆ خانه ی ده یه ك.

هەر ژماره یهك بۆ به های ره نووسی شین نزیك كه وه.

- ۱ ۰,۷۸۳
- ۲ ۰,۲۵۶
- ۳ ۰,۱۷۳۲
- ۴ ۰,۶۶
- ۵ ۰,۶۸۵

۶ ۰,۶۲۸۵ بۆ خانه ی دیاریکراو نزیك كه وه.

۷ ده یه ك ۸ به شه كان له سه د

۹ به شه كان له ۱۰ یه كان

هه زار

راھبەن و شىكارى پىرسىيارەكان

ھەر ژمارەيەك بۇ بەھى پەنوسى شىن نىزىككەوھ

۱۱ ۳،۱۹۳ ۱۲ ۲۹،۴۲۳ ۱۳ ۲،۰۴۷۵ ۱۴ ۰،۸۶ ۱۵ ۱،۲۳۴

۴۳۸ ۶،۵ بۇ خانەى دىارىكارو نىزىككەوھ.

۱۶ دەيەكەكان ۱۷ بەشەكان لەسەد ۱۸ بەشەكان لەھەزار ۱۹ يەكان

ئەو خانەى ژمارەكەى بۇ نىزىككەوھتەوھ دىارىبىكە.

۲۰ ۰،۵۶۲ بۇ ۰،۵۶ ۲۱ ۶،۸۳۵۴ بۇ ۶،۸۳۵ ۲۲ ۸۰،۱۵۴ بۇ ۸۰،۲ ۲۳ ۱،۷۵۹۲ بۇ ۱،۷۵۹ ۲۴ ۵،۹۲۷۳ بۇ ۶ ۲۵ ۲،۳۶۲۵ بۇ ۲،۳۶

ھەر ژمارەيەك بۇ خانەى دەيەكەكان نىزىككەوھ، پاشان بۇ خانەى يەكان.

۲۶ ۱۰،۵۶ ۲۷ ۲،۷۳ ۲۸ ۰،۹۸ ۲۹ ۵،۴۵ ۳۰ ۴،۰۲ ۳۱ ۳۲،۳۶ ۳۲ ۹،۴۹ ۳۳ ۱۰،۹۱

بۇ نىزىككەوھ بەش لەسەد نىزىككەوھ.

۳۴ نۆسەد و سى و چوار بەش لەھەزار ۳۵ $۱۰ + ۵ + ۰،۲ + ۰،۰۶ + ۰،۰۰۲$ ۳۶ حەوت و ھەشتا و سى بەش لەھەزار ۳۷ $۲ + ۰،۸ + ۰،۰۹ + ۰،۰۰۵ + ۰،۰۰۰۳$

بەكارھىنانى پىدراوھكان خىشتەكە بۇ شىكارى

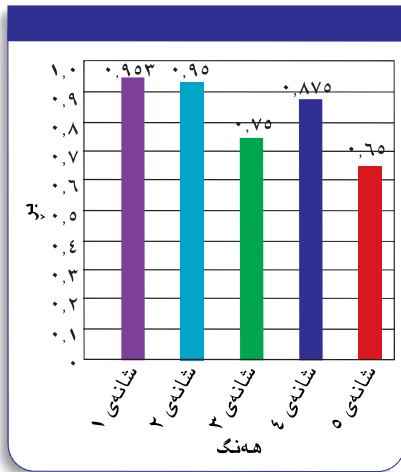
پىرسىارى ۳۸ تا ۴۰ بەكاربھىنە.

۳۸ برى ھەنگوين لەشانەى ۵ بۇ نىزىككەوھ دەيەك نىزىككەوھ

۳۹ كام دوو شانە برى ھەنگوينيان دواى نىزىككەوھتەوھ بۇ نىزىككەوھ بەش لەسەد يەكسانن.

۴۰ كام شانە برى ھەنگوينى بەنىزىككەوھى يەكسانە بەنىزىككەوھتەوھ بەش لەسەد ۰،۸۸ كگم.

۴۱ بىنوسە پوونىبىكەوھ چۆن ژمارە ۰،۹۹۹۹ بۇ نىزىككەوھتەوھ بەش لەھەزار نىزىككەوھتەوھ.

پىدراچوونەوھ و نامادەبوون بۇ تاقىردنەوھ

۴۶ نامادەبوون بۇ تاقىردنەوھ تەمەنى جوان ۱۵ سالە بە ۸ سال لە

پووناك گەورەترە، بەلام ئاشنا بە ۲ سال لە

پووناك بچوكتەرە، تەمەنى ئاشنا چەندە؟

ا ۴ سال ج ۶ سال

ب ۵ سال د ۷ سال

۴۳ ۶۸ ۵۹۱ ۴۲ ۱۰۶ ۸۵۷

۸۹ ۷۲۱ + ۹۸ ۲۱۴ -

۴۴ لەگەورەترە بۇ بچوكتەرىن پىزىكە

۱،۵۶؛ ۱،۶۵؛ ۱،۶

۴۵ = ۳۰۴ + ۷۱۱ + ۲۵۶

پیداچوونه وهى خیرا

۱ $40 + 321$

۲ $17 - 64$

۳ $203 + 116$

۴ $333 - 969$

۵ $956 + 762 + 1075$

کوکردنه وه و لیڈه رکردنى

ژماره دهییهکان

Adding and Subtracting Decimals

فیبریه

پوانگهیهكى بچوك محمد برى باران بارینی كه له ماوهى دوو پوژدا له شارى دهوك بهم شیوهیه تومارکرد ۱,۹۵ ملم له پوژى یهكهم و ۰,۸۵ ملم له پوژى دووهم برى باران بارین له دوو پوژهكهدا چهنده؟

بخهملینه $3 = 1 + 2$

نمونه ۱ کۆیکهوه $0.85 + 1.95$

ههنگاوى ۳

یهکان کۆیکهوه، فاریزهكه لهسه رجهمدا دابنى

$$\begin{array}{r} 1.95 \\ + 0.85 \\ \hline 2.80 \end{array}$$

ههنگاوى ۲

بهشەکان لهسهه کۆیکهوه

$$\begin{array}{r} 1.95 \\ + 0.85 \\ \hline 2.80 \end{array}$$

ههنگاوى ۱

فاریزه و پهئوسهکان له خانه دهییهکان یهك لهژیر یهك دابنى، بهشەکان لهسهه کۆیکهوه

$$\begin{array}{r} 1.95 \\ + 0.85 \\ \hline 2.80 \end{array}$$

كهواته برى باران بارین له ههردوو پوژهكهدا بریتیهه له ۲,۸۰ ملم. وهلام ۲,۸۰ نزیکه له وهلامى خهملینراو، كهواته وهلامهكه شیاوه.

محمد برى باران بارینی له ماوهى دوو ههفتهدا له دهوك تومارکرد. ۲,۷۵ ملم له ههفتهى یهكهم و ۴,۹ ملم له ههفتهى دووهم. چهنه ملیمهتر باران له ههفتهى دووهم زیاتر باریهه له ههفتهى یهكهم؟

بخهملینه $2 = 3 - 1$

نمونه ۲ لیڈه ریکه $2.75 - 4.9$

ههنگاوى ۳

یهكەکان لیڈه ریکه فاریزه لهجیاوازییهکاندا دابنى

$$\begin{array}{r} 810 \\ - 490 \\ \hline 320 \end{array}$$

ههنگاوى ۲

بهشەکان لهسهه لیڈه ریکه لهکاتی پۆیستدا خورديکهوه

$$\begin{array}{r} 810 \\ - 490 \\ \hline 320 \end{array}$$

ههنگاوى ۱

فاریزهکان و پهئوسهکان له خانه دهییهکاندا دابنى، سفر زیادیکه بوئه وهى دوو پهئوس له راستى فاریزهكه بهدهست بهینى بهشەکان لهسهه ده ریکه لهکاتی پۆیستدا خورديکهوه

كهواته له ههفتهى دووهم ۲,۱۵ ملم زیاتر باریهه له ههفتهى یهكهم. وهلام ۲,۱۵ نزیکه له وهلامى نزیكراوه. كهواته وهلامهكه شیاوه.

لهبیرت نهجی دهتوانی ژماره دهییهکان کۆیکهپتهوه و لیکیانده ریکهیت، وهك چۆن لهگهله ژماره سروشتیهکاندا دهتکرد، دواى ئهوهى كه فاریزهکانت یهك لهژیریهك دادنا.

ساغىكەۋە

۱ پوونىبىكەۋە بۇچى دەتوانرىڭ سفر زىياد بىكرىت بۇلاى راستى فارىزە، بى ئەۋەى بەھاي ژمارەكە بگۇرپىت.

سەرجمە يان جىۋاۋى ئەژمىرىكە. بخەملىنە بۇ ساغىكەۋە.

$23,05$	$10,2$	$1,23$	$12,1$	$0,3$
$2,8 -$	$8,67 -$	$0,47 -$	$9,01 +$	$0,9 +$

راھىتان و شىكارى پرسىارەكان

سەرجمە يان جىۋاۋى بنووسە پاشان پىتى شىۋا بۇ ھەر ۋە لامىك لەخوارەۋە بنووسە بۇ ئەۋەى ۋە لامى ئەم دېرە شىعەرە بدەيتەۋە (چالاک و خىرا و نازا و دەستوبرد دەرکە نازناۋى دوو شاعىرى كورد)

$13,046$	$45,903$	$6,008$	$40,8$	$2,1$
$0,298 +$	$9,374 +$	$1,882 +$	$25,7 +$	$1,7 +$
$21,06$	$22,6$	$16,6$	$7,09$	$1,5$
$9,33 -$	$9,45 -$	$7,34 -$	$5,64 -$	$0,7 -$

$12,6 - 19,07$	$2,68 - 5,3$	$1,92 + 1,84$
$11,73$	$2,62$	$55,277$
$3,8$	$7,891$	$1,45$
$13,344$	$3,76$	$6,47$
$66,5$	$13,344$	$11,73$
$9,26$		

شىۋاز بدۆزەۋە. رىساکە بنووسە. رىساکە بەكاربەينە بۇ زىيادکردنى دوو ژمارەى يەك لە شىۋازەكەدا.

۷ $2,5 : 2,6 : 2,4 : 2,5 : 2,3$

۸ $3,96 : 4,01 : 3,96 : 3,91$

۹ ھەلە لەكوپدايە؟ شوان $1,77 = 1,45 + 3,2$ ى نووسى ھەلەى شوان دىيارىبىكە. ۋە لامى راست بنووسە.

۱۰ ئەندازە پىشتىوان وىستى كىلگەيەكى لاكىشەيى درىژبىكەى 120 م وپانىبەكەى 50 م پەرژىن بىكات. درىژى پەرژىنەكە چەندە؟

۱۱ رىئوئى بەبى كۆكردنەۋەى $36,179$ و $8,63$ چۆن دەزانى، پەنوسى بەشەكان لەھەزار سەرجمەيان دەكاتە 9 ؟

۱۲ نەوزاد $9,45$ كىگم ئاردى پىش نىۋەرپۇ و $3,75$ كىگم لە دواى نىۋەرپۇدا فرۇشت و $7,35$ كىگم ى لامىەۋە. چەند كىگم ئاردى لاپوۋە؟

۱۳ نانەۋا خانەيەك $1,34$ كىم لە مالى سامان و $0,25$ كىم لە مالى ئارى يەۋە دوورە. سامان لە مالىۋە چوۋ بۇ نانەۋاخانەكە و پاشان چوۋ بۇ مالى ئارى. سامان چەند كىلوۋمەترى بىرپوۋە؟

پىداچوونەۋە و ئامادەبوون بۇ تاقىكردنەۋە

پىتى گونجاۋ بۇ ئەۋ سى ژمارەيە ھەلبىژرە كە لە شىۋازەكەدان.

۱۹ $2,2 : 2,5 : 2,0 : 2,3 : 1,8$

۲۰ $2,9 : 2,4 : 2,7$ [ج] $2,1 : 2,4 : 1,9$ [ا]

$3,7 : 3,2 : 2,7$ [د] $2,7 : 2,2 : 2,5$ [ب]

۱۳ ژمارەيەكى دەبى ھاۋتا بۇ ژمارە $7,58$ بنووسە. تەۋاۋىكە.

۱۴ $6 \times 3 = 4 + 6$ [ا] $63 - 43 = 2 \times 6$ [ب]

۱۶ كۆلكەكانى ژمارە 25 بنووسە.

۱۷ $916 + 847$ [ا] $623 - 1240$ [ب]

پیداچوونهوهى خپرا

- ۱ = ۰,۸۰ - ۱,۰۰
- ۲ = ۳,۴۵ - ۳,۵۵
- ۳ = ۲,۰ - ۴,۷۰
- ۴ = ۵,۰۹ - ۸۰

۵ ۴,۷۵ بۇ خانەى يەكان نزيكبهوه

سفر له لیدهکردندا

Zeros in Subtraction

فیریه

سهردان مالى سالار ۶۰ كم دووره له مالى هاوار كه له شارى ههولپه، هاوار چوو بۆ مالى سالار و له دوورى ۴۵,۹۸ كم وهستا، هاوار چهند كيلۆمهترى ماوه بۆ ئهوهى بگاته مالى سالار؟

نموونه ۱

لیدهريكه $۶۰,۰۰ - ۴۵,۹۸$

بخه ملینه $۶۰ - ۴۶ = ۱۴$

پاشان ئهنجامى لیدهکردنى تهواو ئهژمیركه

• سفر زيادبكه بۆئهوهى خانهكانى ژماره دهيههكان
 هاوتابن فاريزهكان له ژمير يهكتريدا دابنى.
 • لیدهريكه.
 • فاريزه له جياوازيهكه دا دابنى.

$۶۰,۰۰$
 $۶,۰۰$
 $۴۵,۹۸ -$

 $۱۴,۰۲$

كهواته هاوار ۱۴,۰۲ كمى ماوه. وهلام ۱۴,۰۲ نزيكه له وهلامى خه ملینراو. كهواته وهلامهكه شياوه.

نموونهى زياتر

۱ $۲,۹ - ۰,۷۴$

سفر زيادبكه بۆئهوهى ژمارهيهكى هاوتا
 دهستبكه ویت.

$۲,۹۰$
 $۰,۷۴ -$

 $۲,۱۶$

۲ $۱,۶ - ۰,۳۴۲$

$۱,۶۰$
 $۰,۳۴۲ -$

 $۱,۲۵۸$

۳ $۱۰,۴۷۸ - ۹,۵۳$

$۱۰,۴۷۸$
 $۹,۵۳۰ -$

 $۰,۹۴۸$

لهبیرت نهچى بۆئهوهى ژمارهى دهيهكى لیدهريكهى ههندى جار پيويستيت به نووسينى ژمارهى دهيهكى هاوتا ههيه ئهويش به زيادکردنى چهند سفرىك بۆ لای راستى ژماره دهيههكه.

ساغېكەوہ

۱ روونېكەوہ چۆن $0,25$ لە 3 دەرەكەى؟

جياوازی ئەژمىرىكە.

250 $302,3$ $3,007$ $2,08$ $3,9$
 $195,32$ $19,635$ $0,456$ $0,74$ $3,25$

راھيئان و شيكاری پرسيارەكان

جياوازی ئەژمىرىكە.

$720,654$ $132,5$ $4,2$ $3,05$ $1,3$
 $118,702$ $41,646$ $1,02$ $2,6$ $0,73$

$1,20 - 2,10$ $0,422 - 1,4$ $1,39 - 2,45$
 $2,26 - 5,31$ $1,616 - 4,7$ $1,994 - 5,95$

بەھای ھەر بریک ئەژمىرىكە.

$(0,2 - 0,5) + 2$ $(1,10 + 0,15) - 5,1$
 $(5 + 1,75) + 10,25$ $1,1 - (1,3 + 3,6)$

خیرای براوەكان لە بيشبړكی نۆتۆمبیل	سال
تیکرای خیرای (كم/كت)	
197,956	2004
203,616	2005
210,872	2006
207,207	2007

بەكارھيئانی پيدراوەكان وینە روونکردنەوھيیەكە بۆ شيكاری پرسيارى 22 تا 24 بەكارھيئە.

22 خیرای براوەی سالی 2005 چەندی زیاتر بوو لە خیرای براوەی 2004؟

23 جياوازی نیوان خیرای براوەی سالی 2006 و 2007 چەندە؟

24 جياوازی نیوان كەمترین و زۆرترین خیرای چەندە؟

26 پرسيارەكە چيە؟ دريژی ماچد $1,325$ م و دريژی سانای خوشكى $1,245$ م. وەلام بریتیە لە $0,08$ م؟

25 پرسيار بنووسە لەبارەى بەھای دراوی كاغەزی و جورەكانی كە دەتوانی لەجياتی 10 ھەزار دیناری بەكارھيئە.

پیداچوونەوہ و نامادەبوون بۆ تاقیکردنەوہ

31 نامادەبوون بۆ تاقیکردنەوہ
 لانە $1,50$ کگم سیو و $3,45$ کگم تری کپی و خوڤیشی کپی، سەرجم $6,75$ کگم میوہی کپی. بارستابی خوڤەكە چەندبوو؟

[ا] $2,80$ کگم [ب] $2,25$ کگم
 [ج] $1,80$ کگم [د] $0,90$ کگم

27 $1,3609$ بۆنزیكترین بەش لە ھەزار نزیكەوہ.
 28 $23641 - 69201 =$
 29 $0,603 + 7,865 =$
 30 $0,1078$ بە پیتی بنووسە.

پیداچونوهی خیرا

۷۱۴ ۵۴۹ نزیکهوه بۆ نزیکتیرین:

- ۱ ده
- ۲ سهد
- ۳ ده هزار
- ۴ هزار
- ۵ سهد هزار

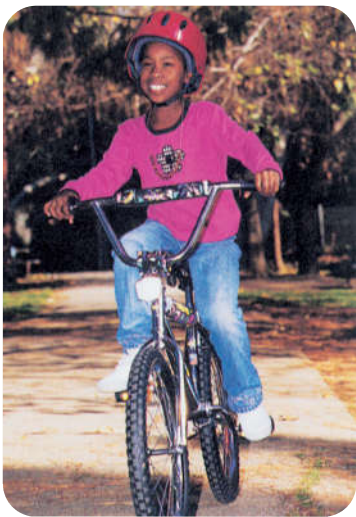
کارامه ییه کانی شیکاری پرسیاره کان

وه لّامی نزیکراو یان وه لّامی ته و او

**Problem Solving Skills:
Estimate Answer or Exact Answer**

تیبکه پلان دابنی شیکاریکه ساغبکه وه

بیریکه وه مریوان ویستی به پایسکیل دوری ۱۲ کم بپریت له قونّاغی یه کهم ۳,۹۸ کم له قونّاغی دووم ۳,۷۹ کم و له قونّاغی سییه م ۲,۳۹ کم ی بری. نایا دوری داواکراوی بریوه؟ نه خیر چهند کیلومتری ماوه ببیریت؟ هندی جار پرسیار پیویستی به وه لّامی ته و او هیه. و هندی جاریش پیویستی به وه لّامی نزیکراوه هیه.

پرسیار ۱

نایا مریوان دوری داواکراوی بریوه؟

ده توانی هر دوریه که به نزیکراوی بجه ملّینی بۆ خانه ی یه کان

۳,۹۸ ←	۴,۰۰ ←	هر ماوه یه که بۆ خانه ی
۳,۹۷ ←	۴,۰۰ ←	یه کان نزیکه وه
<u>۲,۴۹ +</u>	<u>۲,۰۰ +</u>	
	۱۰,۰۰	

۱۱ > ۱۲. که واته مریوان دوری دیاریکراوی نه بریوه.

پرسیار ۲

بۆته وهی به ته و او ی بزانی مریوان چندی ماوه ببیریت، پیویسته نه ژمیری وه لّامه ته و او که بکهیت.

۳,۹۸	لیدهریکه ۱۲,۰۰
۳,۷۹	۱۰,۱۶ -
<u>۲,۳۹ +</u>	<u>۱,۸۴</u>
۱۰,۱۶	

له بهرته وهی سهرجه می ته و او بۆ هرسی دوریه که ۱۰,۱۶ کم. پیویسته مریوان دوری ۱,۸۴ کم ی تر بپریت.

باسبکه

- مریوان بۆچی له کرداری خه ملاندنه که بۆ به رزترین نزیکیکرده وه؟
- نه و وشه سهره کییه ی له پرسیاره که دا هاتوه کامه یه، نه مهش پیویستی به دۆزینه وهی وه لّامی نزیکراوه ده بیت؟

راھبەتەن ۋە شىكارى پىرسىيارەكان

بىر يارىدە ئايا پىۋىستىت بە ۋەلامى نىزىكراۋە يان ۋەلامى تەۋاۋ ھەيە؟ پاشان شىكارىكە.

۱ دانا ۱۴ مەتر تەختەي لايە. ۷ مەترى بۇ دروست كىردى سىندوقىك ۋە ۲,۵ مەترى بۇ دروستكىردى

مىزىك بەكارھىنا. چەند مەتر تەختەي لاماۋە؟

۲ زانا ھەۋزىكى ماسى ھەيە فراۋانىيەكەي ۱۰ لىترە، چەندجار پىۋىستە سەتلىك بەكاربەھىنى

كەفراۋانىيەكەي ۲,۵ لىترە، بۇ پىركىردى ھەۋزەكە.

۳ سالم ۱۰ مەتى لايە بۇ پەرزىنكىردى باخچەيەكى سىگۆشەيى كە درىزى لىكانى ۲,۷۹ م ۋە ۱,۹۸ م ۋە

۳,۸۹ م. ئايا پەتەكە بەشى پەرزىنەكە دەكات؟

۴ رووناك ۋىستى ئاھەنگى نانخواردن لەماۋەي ۳ كاتزىمىردا ئامادەبكات بۇئەمەش پىۋىستى بە نىزىكەي

كاتزىمىرىك ھەيە بۇ ئامادەكىردى خواردەمەنى ۋە ۴۰ خولەك بۇ پىكخستى مالى ۋە ۳۰ خولەك بۇ

پازاندنەۋەي مىزى نانخواردن، ئايا ماۋەي ھەيە بۇ كىرپىنى گول لەبازار پىش ھاتنى مىۋانەكان؟

مام قىدار ۴۰ م تەلى ھەيە، دەيەۋىت باخچەيەكى شىۋە سىگۆشە پەرزىن بكات كە درىزى لىكانى

۱۲,۹۸ م ۋە ۱۱,۹۹ م ۋە ۱۲,۹۵ م.

۵ كام پىرسىيار ۋەلامى تەۋاۋى پىۋىستە؟

۶ كام ھاۋكىشە ئەۋ تەلە دەنۋىنى كەلای مام

قىدار ماۋەتەۋە؟

۱ $2 = 38 - 40$

۱ ئايا مام قىدار تەلى تەۋاۋى بۇ پەرزىنكىردى

باخچەكە لايە؟

۲ $37,92 = 12,95 + 11,99 + 12,98$

۲ درىزى چىۋەي باخچەكە بە نىزىكراۋەيى چەندە؟

۳ $38 = 13 + 12 + 13$

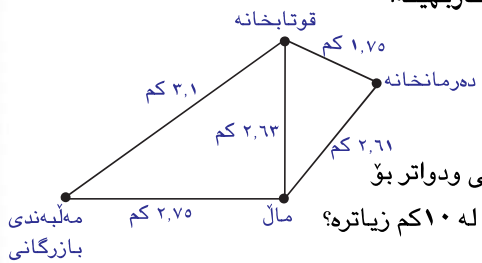
۳ چەندى لا دەمىنىتەۋە؟

۴ $2,08 = 37,92 - 40$

۴ كام دوۋلا درىزىيەكانىيان نىزىكەي ۲۶ مەترە؟

جىبەجىكىردنە جىاۋازەكان

پىدراۋەكانى ناۋ ۋىنەكە بۇ شىكارى پىرسىيارەكانى ۷ تا ۱۰ بەكاربەھىنە.

۷ ھانە لە مالىۋە چوۋ بۇ قوتابخانە پاشان بۇ دەرمانخانە

ئايا ماۋەي ۶ كىمى زىاتر بىرپوۋە؟

۸ شىروان لە مالىۋە چوۋ بۇ قوتابخانە پاشان بۇ مەلبەندى بازارگانى ۋە دواتر بۇ

مالىۋە ۋىنچا بۇ دەرمانخانە. ئەۋ ماۋەيەكى كە بىرپوۋەتەي چەندى لە ۱۰ كىم زىاترە؟

۹ دلاۋەر ۳,۵ كىم رۆيشت، چۈن رۆيشتوۋە؟

۱۰ ھىران لە دەرمانخانەۋە چوۋ بۇ مالىۋە پاشان بۇ مەلبەندى بازارگانى. ۵,۴ كىم. پىرسىيار چىيە؟

۱۱ لەسەر روۋداۋىك كە داۋاكرابىت ئەژمىرى سەرجمى تەۋاۋىت يان جىاۋازى تەۋاۋىت بنۋوسە. يان

روۋداۋىكى تر كە ۋەلامەكە بە نىزىكى بىت.

پیداچوونەوه Review

فاریزه‌ی ده‌یی
decimal point
وه‌لامی ته‌واو
exact answer
وه‌لامی شیاو
suitable answer
نزیکردنه‌وه
rounding
خه‌ملاندن
estimate

د‌ل‌نیابوون له زار‌وه‌کان و چه‌مه‌کان

ده‌سته‌واژ‌ه‌ی گونجاو له لیسته‌که‌دا هه‌لب‌ژێره.

۱ کاتی‌ک ژماره‌کان له پ‌رس‌یاره‌کاندا پ‌یش ئه‌ژم‌یر‌کردن نزی‌ک‌ده‌که‌یت‌ه‌وه به‌مه‌به‌ستی ئه‌وه‌ی ؟ وه‌لامه‌که به‌ده‌ست ب‌ینی.

۲ ئه‌و ه‌یمای که خانه‌ی یه‌کان له خانه ده‌یی‌ه‌که‌کان له ژماره ده‌یی‌ه‌کاندا جیا‌ده‌کاته‌وه بریتیه‌ی له ؟ .

۳ بو‌ئ‌ه‌وه‌ی د‌ل‌نیابی وه‌لامه‌که‌ت شیاو ده‌توانی له‌سه‌ره‌تادا ؟ بو‌ سه‌رجه‌م یان جیا‌وازی به‌کاربه‌ینی.

۴ به‌به‌کاره‌ینانی ر‌پ‌سای نزی‌کردنه‌وه ده‌توانی ؟ ی ژماره‌کان ب‌ه‌ی.

د‌ل‌نیابوون له کارامه‌یی‌ه‌کان

هه‌ر ژماره‌یه‌که بو‌ نزی‌کترین خانه‌ی ر‌ه‌نووسه شینه‌که نزی‌که‌وه.

۵ ۴۷,۲۸ ۶ ۱۹۶۲ ۷ ۴۳۰۵,۶۲ ۸ ۸۱۷۰۱۰ ۹ ۴,۳۸۱۹ ۱۰ ۶۱۴ ۲۲۳

ژماره ۵۸۳, ۱, ۷۴۵ نزی‌که‌وه بو‌ خانه‌ی:

۱۱ یه‌کان ۱۲ ده‌یه‌که‌کان ۱۳ به‌شه‌کان له‌سه‌ده ۱۴ به‌شه‌کان له‌هه‌زار

سه‌رجه‌م یان جیا‌وازی ب‌خه‌مل‌ینه.

۱۵ ۵,۷۲ ۱۶ ۱۷,۱۹ ۱۷ ۲۵,۲۳ ۱۸ ۳۱۲,۷۵ ۱۹ ۶۴,۵۰۲
۸,۰۴ + ۵,۲ - ۱۷,۱۶ + ۱۹۹,۸۲ - ۳۴,۷۷۱ +

سه‌رجه‌م یان جیا‌وازی ئه‌ژم‌یر‌یکه.

۲۰ ۵۴,۹۰ ۲۱ ۳۲,۹ ۲۲ ۶,۰۶۲ ۲۳ ۲۳,۰۰۹ ۲۴ ۰,۹۴
۸۲,۰۴ + ۱۵,۸۵ - ۱۷,۵۸۱ + ۵,۳ - ۶,۹۵۳۱ +

د‌ل‌نیابوون له شیکاری پ‌رس‌یاره‌کان

شیکاری‌که

بریارده ئه‌گه‌ر پ‌یوستیت به وه‌لامی نزی‌کراوه یان وه‌لامی ته‌واو هه‌یه. پاشان شیکاری‌که.

۲۷ میران پ‌یوسته ته‌نها ماوه‌ی ۲۰ کم به پایسکیل ب‌ر‌پ‌یت. ماوه‌ی ۸,۹۵ کم بری پاشان ۵,۲۵ کم بری و ئینجا وه‌ستا، ئایا ده‌توانی ب‌چ‌یت سه‌ردانی ئاموزاکه‌ی ب‌کات که له‌دووری ۱۰ کم.

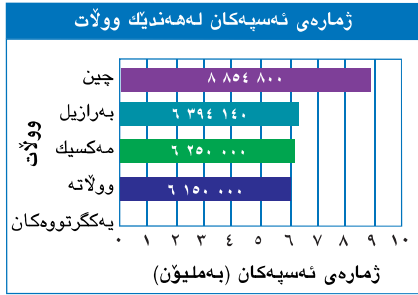
۲۸ شاد په‌تیکی هه‌یه در‌یژیه‌که‌ی ۲۰ م په‌رژینی باخچه‌یه‌کی شیوه سی‌گۆشه‌ی پ‌یکرد که در‌یژی لاکانی ۸,۹۹ م و ۳,۹۵ م و ۵,۷۵ م. چه‌ند مه‌تر په‌تی لاماوه‌ته‌وه؟

۲۵ سو‌ران و سالار و سه‌دار یاری ئه‌لیکترۆنیان ده‌کرد و ئه‌م خالانه‌یان تو‌مارکرد ۷۲۵ و ۵۱۰ و ۲۲۵. سه‌ردار سی‌یه‌م نه‌بوو، سالار نزی‌که‌ی ۳۰۰ خالی زیاتر له سو‌ران تو‌مارکرد. ئایا هه‌ریه‌که‌یان چه‌ند خالیان تو‌مارکردووه.

۲۶ کام دوو ژماره نزی‌کراوه‌کانیان یه‌ک‌سانه ئه‌گه‌ر نزی‌کراوه‌وه بو‌ نزی‌کترین ده‌هه‌زاری. ۵۶۸ ۲۳۵ : ۵۶۲ ۳۸۱ : ۵۶۵ ۹۲۱

ئامادەبوون بۇ تاقىردنەوہ Standardized Test Prep

خىستەكە بۇ شىكارى دوو پىرسىارى ۵ ۽ ۶ بەكاربەينە.

۵ ژمارى نەسپەكان لە چىن چەندى زىاترە لە

ژمارى نەسپەكانى وولاتە بەكگرتووەكان؟

- ج ۲۷۰۴ ۸۰۰ ا ۱۷۰۴ ۸۰۰
 د ۱۵۰۰۴ ۸۰۰ ب ۲۶۰۴ ۸۰۰

۶ نىكراوہى ژمارى نەسپەكان لە بەرازىل بۇ

نىكتىن سەدەھزار كامەيە؟

- ج ۶ ۴۰۰ ۰۰۰ ا ۶ ۳۰۰ ۰۰۰
 د ۶ ۴۹۰ ۰۰۰ ب ۶ ۳۰۰ ۰۰۰

۷ كام ژمارە لە چل مىليۇن و شەست و پىنج ھزار و

دوو كەمترە؟

- ج ۴۰ ۰۶۵ ۰۰۲ ا ۴۰ ۶۵۰ ۰۰۲
 د ۴۰ ۰۵۶ ۰۰۲ ب ۴۰ ۵۶۰ ۰۰۲

۸ كام ھىما رستە ژمارەيىكە تەواو دەكات؟

۵,۵۳ • ۵,۵۳۹

- ا > ب < ج = د ×

وہلامەكە ھەلبىزەرە

ئەگەر وەلامەكەت نەگونجاو لەگەل ھەريەك لە وەلامەكان، دلنبايە لە كردارى ئەزمير كردنى وەلامەكە، ئەگەر كردارى ئەزميركردنەكە راست بوو، وەلامەكەت دەوریدە «جگە لەوانە» سەيرى پىرسارى ۱ كە.

وہلامى گونجاو بۇ پىرسارى ۱ تا ۸ ھەلبىزەرە.

۱ نووسىنى ژمارە مىليۇن و سەدەھزار و دوو سەد

و پىنج دەيەك بە رەنوس كامەيە؟

- ا ۱ ۱۰۰ ۲۰۰,۵ ج ۱ ۱۲۰ ۰۰۰,۵
 ب ۱ ۱۰۰ ۲۰۰ د جگە لەوانە

۲ نىكراوہى ژمارە ۱,۲۳۴۵ بۇ نىكتىن بەش

لەھەزار كامەيە؟

- ا ۱,۲ ج ۱,۲۳۴
 ب ۱,۲۳ د ۱,۲۳۵

۳ ۷۱,۵۸

+ ۴۶,۱۹

- ا ۱۱۷,۷۷ ج ۱۱۷,۵۸
 ب ۱۱۷,۶۷ د جگە لەوانە

۴ كام ژمارە ھاوتايە بۇ $\frac{۴۲}{۱۰۰}$ ؟

- ا ۴,۲ ج ۰,۴۲
 ب ۴,۰۲ د ۰,۰۴۲

Write What You Know

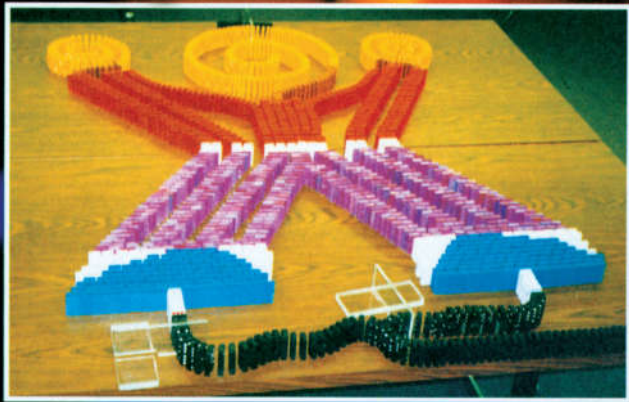
ئەوہى دەيزانى بىنوسە

- ۹ كام لە دوو ژمارە ۰,۹۹۹ يان ۰,۹۹۹، نىكە بۇ ژمارە ۱؟ وەلامەكەت پرونبكەوہ.
 ۱۰ رىبوار ۲۰ شىرتى ھەيە ۴,۵۰ م لىكردوہ، ۶ م لە براكەي وەرگرت. ۸,۲۵ دا بەخوشكەكەي. ئىستا رىبوار چەند مەتر شىرتى لايە؟ وەلامەكەت پرونبكەوہ.
 ۱۱ پرونبكەوہ چۆن ژمارەيەك بۇ نىكتىن مىليۇن نىك دەكەيتەوہ، ژمارەيەكى ۸ رەنوسى بىنوسە، پاشان بۇ نىكتىن مىليۇن نىكەكەوہ.

بىرەكان و كىردارەكان

Expressions and Operations

دارىژىراۋىك لى چەند پارچە
دۆمىنە بۇ مۇزەخانىە مىندالان

لى يەككەۋىتىنى پارچە دۆمىنەكان چالاكىيەكە پىشت بەدروستكىردنى دارىژىراۋىك لى پارچە دۆمىنەكان دەبەسىت. لى يەككەۋىتنەكە شىۋازىك دروستدەكات، خىشتەكە ژمارەى پارچە دۆمىنەى پىۋىست بۇ دروستكىردنى ۳ دارىژىراۋى بەرچاۋ دەنۋىتى. **پرسىارىك بۇ شىكار** لى هەفتەى نىشىتمانى ئەندازىاران چەند پارچە دۆمىنەيان بەكارهيتا كە يەكسانبوۋ بە س جار لى ژمارەى ئەۋ دۆمىنەى كە بەكارهات لى نمونەى يانەى مامۇستايان. هاوكىشەيەك بنووسە و پاشان بەهاى س دىارىبەكە.

لى يەككەۋىتىنى پارچە دۆمىنەكان			
دارىژىراۋى دۆمىنە	مۇزەخانىە مىندالان	يانەى مامۇستايان	هەفتەى نىشىتمانى ئەندازىاران
ژمارەى پارچەدۆمىنە	۱۹۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰۰

زانباریه کانت ساغبکوه Check what you know

ئەم لاپەرەیه بەکار بێنە بۆ دُنیا بوون لە
هەبوونی ئەم زانبارییانە کەوا پێویستە بۆ ئەم بەشە

زاراوهکان ✓

دەستەواژە گونجاو لە لیستەکە هەلبژێرە.

1 ن ؟ دهنوینی له $12 - 8 = n$.

2 ن ؟ دهنوینی له $5 = n + 3$.

3 ؟ ئەو کردارە دهنوینی کە یەكەمجار لە $6 + (8 - 2)$ جێبەجێدەکری.

4 ؟ رستهیەکی ژمارەییە، ژمارکان و هیماي کردارەکان لەخۆدەگریت.

5 وەلام لە پرسباری لیكدان پێی دەوتریت ؟ .

جیاوازی difference
دووکهوانه brackets
بره expression
کۆلکه factor
سیفەتی ئالوگۆر Commutative property
ئەنجامی لیكدان product
ژمارە ناديار detective number

کۆکردنەوه و لێدەرکردن و لیكدان ✓

تەواویکە.

8 $6 + 8 = \square$

7 $\square = 6 + 12$

6 $\square = 11 + 3$

11 $4 = \square - 10$

10 $5 = \square - 8$

9 $\square = 6 - 11$

14 $\square = 9 \times 5$

13 $11 \times 9 = \square$

12 $\square = 7 \times 6$

بەکارهینانی دوو کهوانه ✓

ئەو بره هەلبژێرە کە یەكسانە بە بەها دراوهکە.

17 12

16 0

15 24

1 $(4 \times 0) + 12$

1 $(5 \times 3) - 15$

1 $(2 \times 8) + 4$

2 $4 \times (0 + 12)$

2 $5 \times (3 - 15)$

2 $2 \times (8 + 4)$

سیفەتهکانی کۆکردنەوه ✓

ئەو پیتە بنووسە ئەو سیفەته بنوینی کە بەکارهاتوووە لەهەر رستهیەکی ژمارهیییدا.

3 سیفەتی سفر

4 سیفەتی پیکهوه بهستن

5 سیفەتی ئالوگۆر

20 $(3+6) + 5 = 3 + (6+5)$

19 $24 = 0 + 24$

18 $9 + 8 = 8 + 9$

23 $12 = 12 + 0$

22 $23 + 9 = 9 + 23$

21 $4 + (1+7) = (4+1) + 7$

سیفەتهکانی لیكدان ✓

ئەو پیتە بنووسە ئەو سیفەته بنوینی کە بەکارهاتوووە لەهەر رستهیەکی ژمارهیییدا.

6 سیفەتی یەك

7 سیفەتی سفر

8 سیفەتی ئالوگۆر

26 $25 = 1 \times 25$

25 $(5 \times 2) \times 4 = 5 \times (2 \times 4)$

24 $8 \times 5 = 5 \times 8$

29 $(5 \times 2) \times 8 = 5 \times (2 \times 8)$

28 $4 \times 11 = 11 \times 4$

27 $0 = 0 \times 78$

پیداچوننه وهى خیرا

- ۱ $5 + 3$
- ۲ $2 - 6$
- ۳ $8 + 2 + 10$
- ۴ $4 - (7 + 2)$
- ۵ $(1 + 5) - 9$

زاراوهكان

بر expression
گۆراو variable

بر و گۆراو

Expression and Variable

فیربه

ماسیهكانى ناو حهوز

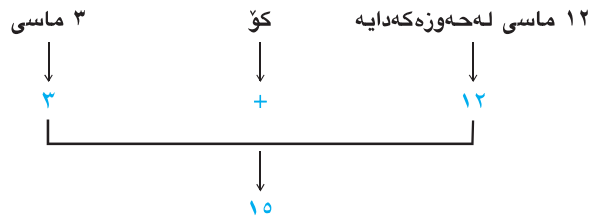
بر پستهیهكى بیرکارییه ژمارهكان و هیماكان بۆ کردارهكانى ئەژمیرکردن لهخۆدهگریت، ههندی جار گۆراوهكان. بهلام هیمای یهكسانبوون لهخۆناگریت.

$$2 \times 3 \qquad 11 - (6 + 8) \qquad 7 - 9 \qquad 4 + 15$$

دهتوانی بر بنوسیت و بههاکەى ئەژمیریکەى

نمونه ۱

بنار ۱۲ ماسی له حهوزیکدا ههیه و ۳ ماسی تری بۆ زیادکردن. لهههوزهکهدابوون به چهند؟

کهواته، ماسیهكان لهههوزهکهدا بوون به ۱۵ ماسی

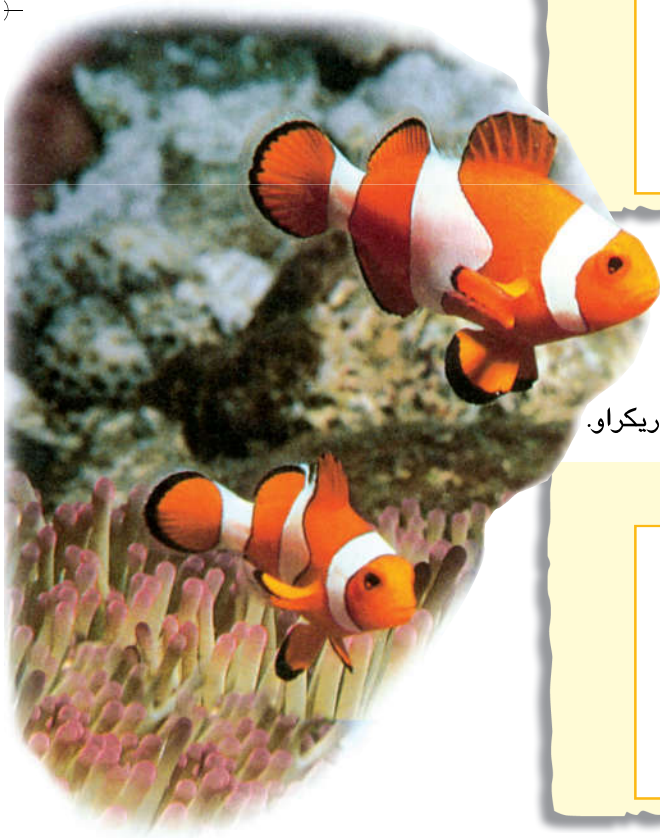
دهکری برهکه گۆراویک لهخۆبگریت. گۆراو پیت یان هیمایهکه ژمارهیهك دهنوینی. ئەم برانه گۆراو لهخۆدهگریت.

$$2 - t + 3 \qquad 6 \times sh \qquad z - 5 \qquad 4 + s$$

دهتوانی گۆراو لهبریکدا بهکاربهیئری بۆ نواندنی روداویکی دیاریکراو.

نمونه ۲

شاسوار ۱۶ ماسی لهناو حهوزیکدا ههیه، ههندیکی دا به براهی بریک بنوسه ئەم رووداوه بنوینی.

نمونه زیاتر

۱ سارا سبه ته یه کی هیه ۱۵ بوتلی شوشی تېدایه و هندیکیان شکان.

گریمان ن = ژماره ی شوشه شکاوهکان.

بوتله کانی ناو سبه ته که
شکاوهکان
۱۵ - ن
بره که: ۱۵ - ن

نه گهر ژماره ی بوتله شکاوهکان ۱۰ بیت. چند بوتل له ناو سبه ته ماوه؟
گریمان ن = ۱۰

$$\begin{array}{r} 15 - n \\ \downarrow \downarrow \\ 15 = 10 - n \end{array}$$

۵ بوتل ماوه ته وه

۱۱ کس هم هفته یه چونه ناو تیپکی وهرزشی.

گریمان س = ژماره ی نهو که سانه ی که له ناو تیپه وهرزشیه که دان.

له ناو تیپه که دان
نهو که سانه ی که چونه ناو تیپه که
۱۱ + س
بره که: ۱۱ + س

نه گهر ژماره ی نهو که سانه ی که له ناو تیپه که دا بوون ۲۳ که س بن نیستا ژماره یان له ناو تیپه که دا چنده؟

گریمان: س = ۲۳

$$\begin{array}{r} 11 + s \\ \downarrow \downarrow \\ 34 = 11 + 23 \end{array}$$

۳۴ که س له ناو تیپه که دا هیه.

۱۸ هاوار کارت ی توپی باسکه ی لایه، هندیکیانی به ۳ کارت ی توپی سهرمیز گورپه وه.

گریمان ک = ژماره ی نهو کارتانه ی گورپه وه.

کارته کانی نهو کارت ی نهو کارتانه ی که هاوار گورپه وه له نه نجامی گورپه وه ده سته تووه
۱۸ - ک + ۳
بره که: ۱۸ - ک + ۳

نه گهر، هاوار ۶ کارت ی گورپه ته وه نیستا چند کارت ی لایه؟
ک = ۶

$$\begin{array}{r} 18 - k + 3 \\ \downarrow \downarrow \downarrow \\ 15 = 3 + 6 - 18 \end{array}$$

هاوار ۱۵ کارت ی لایه.

ساغبکه وه

۱ پینوینی شاباز چند ماسیه کی هیه، ۳ ماسی تری کری، پاشان ۱۰ ماسی فروشت. پرونیکه وه بوچی ۶ به هایه کی شیاو نیه بو س له پری (س+۳) - ۱۰؟

بره که بنووسه پاشان به هایه کی نه ژمیریکه.

۲ سیروان ۱۰ قهله می لایه، ۴ پینج خرایه سهر یانزه.
۳ پهنیو ۲۴ قهله می په ناو په رنگی لایه ۶ دانه ی به کاره ینا و ۱۲ شی کری.

بریک له گهل گوراویک بنووسه. پاشان نهو گوراوه پرونیکه وه که دهینوینی.

۴ له ده فریکدا ۹۶ گويز هیه، پهری ۶ نزار ۱۷ پولی پوسته ی هیه.
۵ له دوکانی باپیر ۱۲ یاری
۶ براکه شی چند دانه یه کی پیدا.
۷ نه لیکترونی هیه. ۶ دانه ی فروشت. پاشان چند یاریه کی نویی کری.

راهبندان و شىكارى پرسىارهكان

برهكه بنووسه پاشان بههاكهى ئەژمىربهكه.

۸ ۱۱ كهس بهشداريان له پېشبركېي ۹ ماجيد ۱۷ گوچكه ماسى
ئۆتۆمبيلدا كرد. ۷ى تريس چوونه
ناويان.

۱۰ له دوكانى موحهمد ۱۰ چهپكه ۱۱ له پەرتووكخانهى شاسوار ۲۳ ۱۲ لهسەر مېزىك ۲۱ پەرداخ ههيه،
گۆل ههيه، ۲ چهپكى فرۆشت. كتيب ههيه، ۱۳ دانەى دابه
خوشكهكهى و ۷ دانەى نوئيى لهباوكى وەرگرت.
تر خرايه سەر مېزهكه.

برىك لهگەل گۆراوهكهى بنووسه. پاشان ئەوهى گۆراوهكه دەبنوئيى پوونبىكهوه.

۱۳ شارو ۳۷ هەلماتی لایه، هەندىكى ۱۴ بهرهم چەند كتيبىكى كرى و ۱۵ ۱۴ قەلەمت كرى، هەندىكيانت
ونكرد. باوكى ۹ كتيبى نوئي دايه. بهكارهينا. ۳ دانەت دابه
خوشكهكهت.

۱۶ دوكاندارىك ۷۳ قەلەمى لایه. ۱۷ هۆما چەند قەلەمىكى ههيه، ۱۸ ئىبراهيم ۲۶ بالۆنى ههيه، ۹
هەندىكى فرۆشت. دووانيانى شكا و دايكىشى ۶ دانەى وونكرد و ژمارهيهكى
قەلەمى پيدا. ترى كرى.

بهها برهكه ئەژمىربهكه.

۱۹ $50 + س$ ، كه س = ۲۰ ۲۰ $3600 + ن$ ، كه ن = ۴۰۰ ۲۱ $35 - ن$ ، كه ن = ۱۰۰

۲۲ $2000 - س$ ، كه س = ۱۰۰۰ ۲۳ $(م - ۴) + ۱۰$ ، كه م = ۲ ۲۴ $(ن + ۲۲) - ۴$ ، كه ن = ۸

برى گونجاو لهههردوو پرسىارى ۲۵، ۲۶ هەلبژیره.

۲۵ پلهى گەرمى ۱۰ پله دابهزى، پاشان ۴ پله بهرزوه بوو.
پاسىك ۲۳ كهسى تيداوو، ۵ كهس لهشويى
ههستان دابهزين و چەند كهسىكى تر سهركهوتن.

ا	$۴ + (۱۰ + ت)$
ب	$۴ + (۱۰ - ت)$
ج	$۴ + (ت - ۱۰)$
د	$۴ - (۱۰ + ت)$

ا	$۵ + (۲۳ + ب)$
ب	$۵ + (۲۳ - ب)$
ج	$۵ + (ب - ۲۳)$
د	$۵ + (۵ - ۲۳) + ب$

برهكه بو تهواوكردى هه خستهيهك بهكاربهينه.

۲۹

س	س - ۲۰
۵	
۸	۱۲
۱۰	
۱۵	

۲۸

س	س - ۳
۸	۵
۱۲	
۱۶	
۲۰	۱۷

۲۷

س	س + ۶
۴	۱۰
۵	۱۱
۶	
۷	

۳۰ لەند ماوهی ۱,۲۹ کم بری له پوژی یه کهم، دووئه وهنده له پوژی دووهم، ئهوهی له ماوهی سی پوژدا بری ۵,۷۶ کم بوو، له پوژی سییه مدا چهند ماوهی بریوه؟

۳۱ دلشاد به ۲ سال له ته مهنی سه رانی هاو پپی گه وره تره ئه گهر س = به ته مهنی سه ران، ئه و بره چهنده که ته مهنی دلشاد ده نوینی؟ ئه گهر ته مهنی سه ران ۱۲ سال بی. ته مهنی دلشاد چهنده؟

۳۲ **هه له له کویدا یه؟** جه مال ئه لی: س + ۱۷ بریکه ئه م شیوازه ته وا و ده کات: س + ۱۸؛ س + ۱۵؛ س + ۱۶؛ س + ۱۳؛ س + ۱۴؛ هه له ی جه مال دیاریبکه وه لامی راست بنووسه.

۳۳ **پیوان** له سالی ۲۰۰۱ جوامیر له پیشبرکی ئوتومبیلدا سه رکه وت. خیراییه که ی ۳۰۴,۱۴۴ کم/کت له سالی ۲۰۰۲ خیرایی سه رکه وتووه که ۰,۰۱۸ کم/کت له سه ر خیرایی جوامیر زیادکرد وه له سالی ۲۰۰۳ خیرایی سه رکه وتووه که ۰,۷۰۱ کم/کت له سه ر خیرایی سه رکه وتووی سالی ۲۰۰۲ زیادیکرد. خیرایی سه رکه وتووه که ی سالی ۲۰۰۳ چهنده؟

۳۴ **بنووسه** بریک بو ئه م پرسیا ره ی دیت بنووسه. گوپرا وه که چی ده نوینی دیاریبکه. هانا ۷ کارت ی لایه، هه ندیکی دابه خوشکه که ی و ۵ کارت ی له برا که ی وه رگرت.

پیداچوونه وه و ئاماده بوون بو تاقیکردنه وه

۳۸ **ئاماده بوون بو تاقیکردنه وه**
کام ژماره ی بچوو کتره له
۱۰۰۰۰۰۰۰

۳۰۰۰۰۰۰۰	☐	ج	۳۰۰۰۰۰۰۰	☐	ا
۳۰۰۰۰۰۰۰	☐	د	۱۰۰۰۰۰۰۰	☐	ب

۳۹ **ئاماده بوون بو تاقیکردنه وه**
کام ژماره ده که ویتته نیوان
؟، ۰,۵۶ و ۰,۵۷

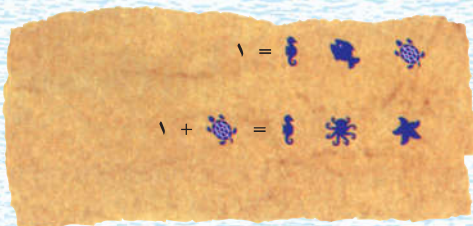
۰,۵۶۵	☐	ج	۰,۵۵	☐	ا
۰,۵۷۵	☐	د	۰,۵۵۵	☐	ب

۳۵ **ئه ژمیرکردنی هزری بو دوزینه وه ی سه رجه م**
به کاربه ی نه. ۲۰۰ + ۵۰۰ + ۴۰ + ۳۰

۳۶ ژماره ده یی هاوتا بو ۹,۰۹ بنووسه.

۳۷ گه وره ترین ژماره پیکهاتی له ۷ په نووسی جیاواز بنووسه.

شیکاری پرسیا ره کان **گو شه ی رو و نا کبیران**

مه ته له که شیکاریبکه کارزان بر و نا نامه یه کی دوزیبه وه که مه ته لیکی تیدا بوو. توانی هه ندیک له ژماره کان و دوو نیشانه بو کرداره کانئ ه ژمیرکردن له ناویا دیاری بکات، بو ی ده رکه وت که ، ، دوو کرداری ه ژمیرکردنی جیاوازز ، ، بریتین له سی ژماره ی جیاواز که ده که ونه نیوان ۱ و ۹.

۲ **ئه وه ی دوزیته وه به کاربینه بو داپشتنی مه ته لیکی نو ی له گه ل هاو پیکه تدا.**

۱ **له گه ل هاو پیکه کت کاریبکه بو دیاریکردنی ژماره کان و کرداره ه ژمیربیه کان.**

هاوكيشهكان

Equations

فېرېسه

ئابوورى گۆران پېويستى بە ۳۲ پاسكىل ھەيە بۇ دوكانەكەى ئېستا تەنھا ۷ پاسكىلى ھەيە، پېويستى بە چەندى تر ھەيە؟
 ھاوكيشەكە بنووسە بۇ نواندى پرسیارەكە.
ھاوكيشە رستەيەكى ژمارەيە نیشانەى يەكسانى تىدایە واتە يەكسانى نىوان دوو ھىند نیشان دەدات.
 گۆراوى س بەكاربەينە بۇ نواندى ژمارەى پاسكىلەكان كە پېويستە گۆران بکړېت.

پیداچونەوھى خیرا

بە پیتی بنووسە

$$7 = 5 + 2 \quad 1$$

$$6 = 2 - 8 \quad 2$$

$$13 = 2 + 11 \quad 3$$

$$9 - 21 = 12 \quad 4$$

$$13 = 5 + 2 + 6 \quad 5$$

زاراوەكان

ھاوكيشە equation

ژمارەى پاسكىلەكان + ژمارەى پاسكىلەكان بۇ دوكانەكەى
 پېويستەى
 كە ھەيەتى
 $32 = 7 + s$
 كەواتە، ھاوكيشەكە بریتيە لە ۷ + س = ۳۲

نمونهكان

1 كەمال ۱۲ پولی پۆستەى ھەيە لەیادی لەدایكبوونیدا كۆمەلێكى تری بۇ ھات، ژمارەكە بووبە ۳۲ پوول. كەمال چەند پولی لە یادی لەدایكبوونیدا بۇ ھاتووہ
 $12 + \text{پولى جەژنى} = 32$
 پوول لەدایكبوون پوول
 $12 = \text{ب} + 32$

ب ئارام ۵ پەپكەى سى دى دا بەبراكەى و ۷ دانەى لامايەوہ. چەند پەپكەى لابیووہ.
 ژمارەى پەپكەكان كە لابیووہ
 $7 = 5 - s$

لەبیرت نەچى دەتوانى ھاوكيشەكە بنووسى كە دووپرى يەكسان بنوینى.

ساغبکەوہ

- 1 پوونبیکەوہ ھاوكيشە بەچى لە بر جیادەكړېتەوہ؟
- 2 ھاوار ۲۶ قەلەمى لایە، ھەندىكى لەسەر مېزىك دانا و ۱۱ قەلەمى لە لا مایەوہ، چەند قەلەمى لەسەر مېزەكە داناوہ؟
- 3 ساكار چەند قەلەمىكى لایە، باوكى ۵ قەلەمى نوپى دایە، ژمارەیان بووبە ۱۲ قەلەم. ساكار چەند قەلەمى لابیووہ؟

راھىتان و شىكارى پرسىيارەكان

ھاوكىشەيەك بنووسە. ئەۋەى گۆراۋەكە دەينويىنى پوونبەكەۋە.

۴ شۇخان ۱۶ موروى ھەيە، پىۋىستى بە ۲۴ ۵ بەور (پلنگ) بەخىرايى ۷۰ كم/كت رادەكات، بەلام مورۋە بۇ دروستكردى بازنېك، چەند موروى ترى شىر بەخىرايى ۵۰ كم/كت رادەكات. جياۋازى نىۋان پىۋىستە؟ خىرايى پلنگ و شىر چەندە؟

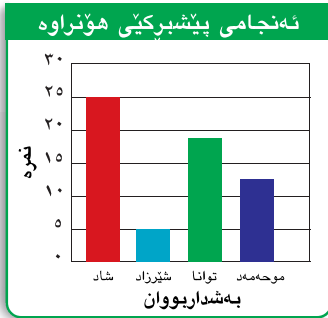
۶ سۇران قوتوۋيەك پەپكى كرى ۲۰ دانەى تىدابوو. ۷ ژمارەيەك لە ۲۲ دەرىكە، پاشان ۵ لەگەلدا كۆبەۋە ۳ دانەى دابە براكەى و ۵ دانەشى بەكارھىنا. و ۱۰ بەدەست دەھىنى. ژمارەى دەركراۋ چەند بوو؟ چەند پەپكى لا مايەۋە؟

۸ پلەى گەرمى ۱۵ پلە بەرز بوۋەۋە و گەيشتە ۴۸ ۹ پاش كشانەۋەى ۷ ياريزان لە تىپىكى ۋەرزشى. ژمارەيان بوۋە ۳۰ ياريزان، ژمارەى ياريزانانى پلە پلەى گەرمى سەرەتا چەند بوۋە؟ تىپەكە چەند بوو؟

پرسىيارىك بۇ ئەم ھاوكىشەيە بنووسە. گۆراۋى ن چىدەنويىنى دىارىبەكە.

۱۰ $20 = n - 31$ ۱۱ $13 = 5 + n$ ۱۲ $17 = 4 - (n + 6)$

بەكارھىنانى پىدراۋەكان ستوونەكانى روونكردەۋەيى بەكاربەينە بۇ نووسىنى ھاوكىشەيەك لەگەل گۆراۋىك لە پرسىيارەكانى ۱۳ تا ۱۵.

۱۳ جياۋازى نىۋان نمرەى شاد و نمرەى تۋانا چەندە؟

۱۴ ئەگەر سەرجمى نمرەكانى شىرژاد و بەشداربوۋەكى ۱۷ خال بىت، نمرەى بەشداربوۋەكەى تر چەندە؟

۱۵ ئەگەر بەرزترين نمرە ۲۵ بىت، موحەمەد پىۋىستى بە چەند نمرەى تر ھەيە تا بگات بەو نمرەيە؟

۱۶ ئەندازە چوارگۆشەيەك درىژى لايەكى ن سم و ۱۷ مىران لە كاترئىمىر ۱۰:۱۵. ن گەيشتە بازار، ماۋەى ۴۵ خولەكى لە شەقامى كاۋە بەسەر برد و ۳۵ خولەك لە شەقامى مەۋلەۋى و كاترئىمىرېك و ۱۰ خولەكيش لە شەقامى پىرەمىرد. پاشان رۆيشت بۇ مالەۋە. مىران لە چ كاترئىمىرېكدا بازارى بەجىھىشت؟

پىداچوونەۋە و ئامادەبوون بۇ تاقىكردەۋە

۲۲ ئامادەبوون بۇ تاقىكردەۋە
لەكام ژمارەدا بەھاي رەنووسى ۶ گەۋرەترە؟

ج ۳۶ ۵۳۱ ۲۲۸
د ۴ ۵۲۳ ۶۳۵ ۲۰۰
ا ۵۶ ۹۵۳
ب ۲ ۵۶۰ ۳۳۳

۱۸ برېك بۇ ئەم بارە بنووسە. پلەى گەرمى ۵ پلە بەرزبوۋە.
۱۹ 4×7
۲۰ 9×6
۲۱ ئەژمىرى ھزرى بۇ ئەژمىرى سەرجم بەكاربەينە $24 + 7 + 13 + 6$

شىكارى ھاوكيشەكان

Solving Equations

فېرېسە

پیداچونەوہى خیرا

بەھای ھەرپرېك ئەژمیریکە

$$\begin{aligned} \text{ئەگەر } n = 5 & \quad \text{① } 7 + n \\ \text{② } 2 \times n & \quad \text{③ } 25 \div n \\ \text{④ } n - 2 & \quad \text{⑤ } 12 - (n + 11) \end{aligned}$$

زاراوەكان

شىكار Soutlion

خەوى درېژخايەن زۆربەى كاتى رۆژ وورچى كوالا دەخەوئەت. بە ھۆى جۆرى سىستىمى خواردنى كە وزى كەمە ئەوئش ئەوئشە پىشت بە خواردنى گەلا دەبەستئەت. رۆژانە نزيكەى ۲۲ كاتژمير دەخەوئەت. رۆژى چەند كاتژمير بەئاگايە؟ ھاوكيشەكە بنووسە ئەم بارە بنوئەت.

$$\begin{array}{ccccccc} \text{كاتژميرى خەوتن} & + & \text{كاتژميرى بەئاگابون} & = & \text{كاتژميرەكان لە رۆژيكدا} \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow \\ 22 & + & n & = & 24 \end{array}$$

ئەگەر ھاوكيشەكە گۆراوئىكى تئىدايئەت، دەكرئەت شىكار بكرئەت بە دۆزىنەوہى بەھا بۆ گۆراوہكە، ھاوكيشەكە ھاوسەنگ دەكات، شىكارى ھاوكيشەكە برئتيبە لە بەھای ئەو گۆراوہ.

كام لەمانە شىكارە بۆ ھاوكيشەكە: ۱ يان ۲ يان ۵؟

$$\begin{array}{ccc} \text{ن بگۆرە بە ۱} & \text{ن بگۆرە بە ۲} & \text{ن بگۆرە بە ۵} \\ 24 \stackrel{?}{=} 1 + 22 & 24 \stackrel{?}{=} 2 + 22 & 24 \stackrel{?}{=} 5 + 22 \\ 24 = 23 \text{ ھەلەيە} & 24 = 24 \text{ راستە} & 24 = 27 \text{ ھەلەيە} \end{array}$$

شىكارەكە برئتيبە لە ۲، لەبەرئەوہى $24 = 2 + 22$.

كەواتە ماوہ بەئاگابوونى وورچى كوالا رۆژانە دوو كاتژميرە.

▼ وورچى كوالا رۆژانە نزيكەى دەپەكى بارستايى خۆى گەلاى كالىبتوس دەخوات.

نمونه

<p>① كام لەمانە: ۴ يان ۵ يان ۷ دەبئەتە شىكار بۆ ھاوكيشەى $3 + n = 10$؟</p> <p>$10 = 4 + 6$، ن بگۆرە بە ۴ ھەلەيە</p> <p>$10 = 5 + 5$، ن بگۆرە بە ۵ ھەلەيە</p> <p>$10 = 7 + 3$، ن بگۆرە بە ۷ راستە</p> <p>كەواتە، ن = ۷</p>	<p>② كام لەمانە: ۱۰ يان ۱۱ يان ۱۳ دەبئەتە شىكار بۆ ھاوكيشەى $n - 6 = 7$؟</p> <p>$7 = 10 - 6$، ن بگۆرە بە ۱۰ ھەلەيە</p> <p>$7 = 11 - 6$، ن بگۆرە بە ۱۱ ھەلەيە</p> <p>$7 = 13 - 6$، ن بگۆرە بە ۱۳ راستە</p> <p>كەواتە، ن = ۱۳</p>
---	---

ئەژمىر كىردىنى ھزرى

پزگار لەگەڵ خىزانەكەيدا دوو ھەفتەى لە ئوسترالىا بەسەربرد. لەھەفتەى يەكەمدا ۱۳ وورچى كوالاى بىنى و لە ھەفتەى يەكەم و دووھەمدا ۲۲ وورچى بىنى. چەند وورچى كوالاى لەھەفتەى دووھەمدا بىنىووه؟
ھاوكيشەيەك بۆ شىكارى پرسىارەكە بنوسە.

$$\begin{array}{rcccl} \text{وورچى كوالا لە} & = & \text{وورچى كوالا لە} & + & \text{وورچى كوالا لە} \\ \text{لەھەفتەى يەكەمدا} & & \text{ھەفتەى دووھەمدا} & & \text{لەھەفتەى يەكەمدا} \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow \\ ۲۲ & = & ب & + & ۱۳ \end{array}$$

دەتوانى ھاوكيشەكە بە ئەژمىر كىردىنى ھزرى شىكاربەكەى.

$$۲۲ = ب + ۱۳ \quad \text{بىرىكەوھ: } ۱۳ \text{ كۆى چ ژمارەيەك يەكسانە بە } ۲۲؟$$

$$۹ = ب$$

$$\text{ساغبەكەوھ: } ۲۲ = ۹ + ۱۳ \quad \text{ب بگۆرە بە } ۹$$

$$\sqrt{۲۲} = ۲۲ \quad \text{ھاوكيشەكە راستە. بەھای ب برىتییە لە } ۹.$$

نمونه

بىرىكەوھ: ۱۷ كەم چ
ژمارەيەك يەكسانە بە ۷؟
ساغبەكەوھ: $۱۷ - ۱۰ = ۷$
 $\sqrt{۷} = ۷$

بىرىكەوھ: ۵ كۆى چ
ژمارەيەك يەكسانە بە ۱۲؟
ساغبەكەوھ: $۱۲ = ۷ + ۵$
 $\sqrt{۱۲} = ۱۲$

لەبىرت نەچى بەھای ئەو گۆراوھى كەوا دەكات ھاوكيشەكە راست بىت برىتییە لە شىكارى ھاوكيشەكە.

ساغبەكەوھ

۱ پرونىكەوھ چۆن دەزانى بەھای ژمارەيەك بۆ گۆراوھەكە لە ھاوكيشەكە كدا برىتییە لە شىكار.

كام لەم ژمارانە ۶ يان ۸ يان ۱۱، شىكارى ھاوكيشەكەيە؟

$$۳ = ۱۱ - س \quad ۵$$

$$۱۳ = ۷ + س \quad ۴$$

$$۹ = ۲ - س \quad ۳$$

$$۱۷ = ن + ۹ \quad ۲$$

كام لەم ژمارانە ۳ يان ۵ يان ۱۵، شىكارى ھاوكيشەكەيە؟

$$۱۱ = ن - ۱۶ \quad ۹$$

$$۱۸ + ى = ۲۱ \quad ۸$$

$$۱۹ = س + ۴ \quad ۷$$

$$۱۵ = ۱۰ + ن \quad ۶$$

ئەژمىرى ھزرى بۆ شىكارى ھاوكيشەكە بەكاربەيتنە. شىكارەكە ساغبەكەوھ.

$$۷۲ = ۱۰ + ن \quad ۱۳$$

$$۵۲ = ن - ۶۰ \quad ۱۲$$

$$۵ = ن - ۲۵ \quad ۱۱$$

$$۱۵ = ن + ۸ \quad ۱۰$$

$$۱۳ = ۶ + ن \quad ۱۷$$

$$۱۰ - ن = ۳۶ \quad ۱۶$$

$$۳۰ = ۷ - ن \quad ۱۵$$

$$۴ + ن = ۸ \quad ۱۴$$

راھىنان و شىكارى پرسىارەكان

كام لەم ژمارانە: ۵، يان ۷، يان ۱۲، شىكارە بۆ ھاوكيشەكە؟

$$\begin{array}{lll} ۱۸ = ۶ + ن & ۱۹ & ۱۱ = ن + ۴ \\ ۴۸ = ت - ۵۳ & ۲۰ & ۲۱ & ۱۰ - ن = ۲ \\ ۵ + ۲ = ن & ۲۲ & ۲۴ & ۹ + س = ۱۶ \\ ۱۸ - ۲۳ = ی & ۲۵ & ۲۶ & ۲۵ = ۲۵ - ۳۷ \\ ۲۳ & ۲۳ & ۲۳ & ۲۳ \end{array}$$

نەژمىركردنى ھزرى بۆ شىكارى ھاوكيشەكە بەكاربەھىتە. شىكارەكە ساغبەكەو.

$$\begin{array}{lll} ۲۰ = ۳ - م & ۲۸ & ۵ + ت = ۱۱ \\ ۲۶ = ۹ + ك & ۲۹ & ۳۱ & ت + ۸ = ۱۴ \\ ۲۰ = ۳ + (ت - ۲۴) & ۳۴ & ۴۸ = ۳۵ + ك & ۳۳ \\ ۹ - م = ۱۵ & ۳۲ & ۳۸ & ۱۸ = (ت + س) + ۷ \\ ۳۷ & ۳۷ & ۳۷ & ۱۳ = س - ۲۶ \\ ۳۹ & ۳۹ & ۳۹ & ۳۹ \end{array}$$

ھاوكيشەكە شىكارەكە. شىكارەكە ساغبەكەو.

$$\begin{array}{lll} ۸ = ۱۷ - س & ۳۶ & ۳۵ & ۳۵ = ت + ۲۵ \\ ۹ - ۱۲ = س & ۴۰ & ۳۹ & ۳۹ = ۳۰ + ۷ + ب \\ ۷ = ب - ۲۹ & ۴۴ & ۴۳ & ۴۳ = ۹ + س \\ ۱۳ = س - ۲۶ & ۳۷ & ۴۱ & ۴۱ = ۱۸ - ۵۱ + س \\ ۹ - ۱۲ = س & ۴۰ & ۴۵ & ۴۵ = ۵۴ + ۷۲ + د \\ ۷ = ب - ۲۹ & ۴۴ & ۴۶ & ۴۶ = ۵۲ - ب \end{array}$$

پىنوينى لە پرسىارى ۴۷ تا ۵۰ ھەر ھىمايەك ژمارەيەك دەنوینى بەھای ھەر ھىمايەك ديارىبەكە.

$$\begin{array}{lll} ۱۰ = ۶ + \blacktriangle & ۴۸ & ۹ = ۳ + \heartsuit & ۴۷ \\ ۷ = \blacklozenge - ۱۲ & ۴۹ & ۱ = \clubsuit - \blacktriangle & ۴۸ \\ ۱۵ = \blacktriangleleft + \bullet & ۵۰ & ۶ = \blacksquare + \blacklozenge & ۴۹ \\ ۱۰ = ۶ + \blacktriangle & ۴۸ & ۹ = ۳ + \heartsuit & ۴۷ \end{array}$$

ستوونە روونکردنەوھىيەكان بەكاردين بۆ نووسىنى ھاوكيشە لەراھىنانى ۵۱ تا ۵۴ پاشان ھاوكيشەكە شىكارەكە.

۵۱ پشیلە لەرۆژيكا چەند كاترمير بەئاگايە؟

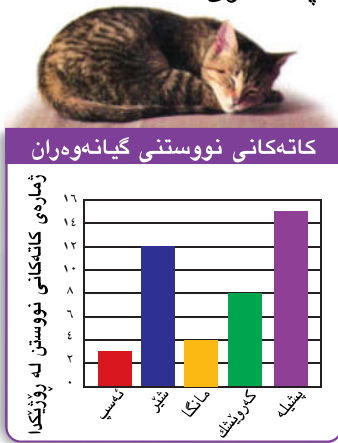
۵۲ كام گيانەوهر لەرۆژيكا چوارئەوھندى ژمارەى كاترميرەكانى نووستنى ئەسپ دەخەوئ؟

۵۳ شير چەند كاترمير زياتر لە مانگا دەخەوئ؟

۵۴ كام گيانەوهر ۵ كاترمير زياتر لە ئەسپ لەرۆژيكا دەخەوئ؟

۵۵ پرسىار چيىە؟ سۆران ۹ گيانەوهرى ھەيە: ۴ مريشك و دوو مراوى و چەند ئەسپيەك. سۆران ھاوكيشەى ۶ + ن = ۹ بەكارھيئا. وەلام ۳ ئەسپ.

۵۶ پىنوينى كارمەند ۱۱۳ پارچە دراو لە جۆرى ۱۰۰۰ دىنارى و ۱۳ پارچە لە جۆرى ۱۰۰۰۰ دىنارى و ۹ پارچە لە جۆرى پىنج ھەزارى دا بەھەردوو براكەى فرييا و فەرمان. بەشى ھەريەكەيان چەندە ئەگەر براكانى بەيەكسانى دا بەشى بکەن؟

پیداچوونہوہ و نامادہبوون بۆ تاقیکردنہوہ

۵۷ بړیک بنوسه ئهم باره‌ی خواره‌وه بنوئینی.

دانا ۵ په‌یکه‌ی له زانا زیاتر لایه.

۵۸ نزیککردنہوہ‌ی ۱,۰۳۹۵ بۆ

نزیکترین به‌ش له‌سه‌د کامه‌یه؟

۱ ۱,۰۳

ج ۱,۰۴

د ۱,۱۴

ب ۱,۰۳۹

۵۹ $0,9 + 2,08 =$

۶۰ $0,59 - 1,07 =$

۶۱ نامادہبوون بۆ تاقیکردنہوہ لاقه ۱۱۰ هزار دیناری پاشه‌کوت

کرد ۸۶ هزار دیناری زیاتره له دوئه‌وه‌نده‌ی

هانه که پاشه‌کوتی کردبوو. هانه چند دیناری

پاشه‌کوت کردوه؟

۱ ۱۲ هزار دینار ج ۲۴ هزار دینار

ب ۱۸ هزار دینار د ۳۰ هزار دینار

دروازه‌یه‌ک له‌سه‌ر میژوو

شیکاری پرسپاره‌کان

هیماکانی بیرکاری له‌سه‌دان سال له‌مه‌وپیش به‌کارهاتوه.

پسپوړی بیرکاری تۆماس هاریوت، به‌ره‌گه‌ز ئینگلیزه، یه‌که‌م

که‌س بوو که دوو هیما $>$ و $<$ له‌کتیبه‌که‌یدا له‌سالی ۱۶۳۱ز

به‌کارهینا. به‌لام بیاربوغیری فرهنسی یه‌که‌مین که‌س بوو له

سالی ۱۷۳۴ ز که دوو هیما \geq بچووکتريان یه‌کسان و \leq

گه‌وره‌تر یان یه‌کسانی به‌کارهینا. ده‌توانری دوو هیما \geq یان

\leq بۆ ده‌رخستنن په‌یوه‌ندیه‌کان به‌کاربه‌یئریت.

$5 \geq 5$ ده‌خویندریت‌ه‌وه ۵ بچووکتري یا یه‌کسانه به ۵

$2 \leq 7$ ده‌خویندریت‌ه‌وه ۷ گه‌وره‌تر یا یه‌کسانه به ۲

$9 \geq 9$ ده‌خویندریت‌ه‌وه ۹ بچووکتري یا یه‌کسانه به ۹

ئه‌گه‌ر $9 \geq 9$ ، که‌واته به‌های ۹ ژماره‌یه‌که بچووکتريه یا

یه‌کسانه به ۹ ئه‌گه‌ر ۹ ژماره‌یه‌کی سروشتی بیت. به‌هاکه‌ی

یان ۱ یان ۲ یان ۳ یان ۴ یان ۵ یان ۶ یان ۷ یان ۸ یان ۹

ده‌بیت.

ئه‌و ژماره سروشتیانه بنوسه که ده‌کری گۆراوه‌کان بنوئینی.

۱ $5 \geq 5$ ۲ $2 \geq 2$ ۳ $8 \leq 8$ ۴ $10 > 10$ ۵ $0 \leq 0$

گۆراویک و هیما \geq یان \leq به‌کابه‌ینه بۆ نووسینی رسته‌یه‌کی بیرکاری که رسته‌یه‌کی پیتی بنوئینی.

۶ هه‌موو ژماره‌کانی س بچووکتريه یان یه‌کسانه به ۷ ۷ هه‌موو ژماره‌کانی س گه‌وره‌تره یا یه‌کسانه به ۱۲

پیداچونوهوی خیرا

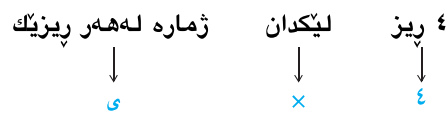
- ١ - ١٠٠
- ٢ ١٠ + ٢٥
- ٣ ١٠ × ٤٦
- ٤ ١٠ ÷ ٢٠٠
- ٥ ١٩ - ٢٠٠

به‌های بر Expression Value

فیربه

پیز به پیز داستان ٤ پیز پارچه دوّمینهی پیکخست، له هر پیزیکدا همان ژماره‌ی له پارچه‌کان دانا، ده‌توانری بپیک بنوسریت ژماره‌ی گشت پارچه‌کان بنویئ. هرچه‌نده ژماره‌یان له‌هر پیزیکدا زانراو نیه.

گریمان ی = ژماره‌ی پارچه دوّمینه‌کان له‌هر پیزیکدا.

ده‌توانری ٤ × ی بنوسریت یا ٤ (ی) یا ٤ ی

له‌بیرت نه‌چی بۆ دۆزینه‌وه‌ی به‌های بر که گۆراویکی تیدابیت، گۆراوه‌که به ژماره‌یه‌ک بگۆره‌وه. پاشان کرداری ئەژمیرکردن جیبه‌جیبکه.

▲ (رالف لاو) ٥٢٩ پارچه دوّمینه‌ی خسته سه‌ریه‌ک بۆ دروستکردنی تهنیک که خالی راگره‌که تهنها یه‌ک پارچه دوّمینه بو.

نمونه ١ داستان له‌هر پیزیک ٦ پارچه دوّمینه‌ی دانا ژماره‌ی هه‌موو پارچه‌کان چه‌نده؟ چی ده‌بیت ئەگەر له‌هر پیزیکدا ٩ پارچه هه‌بیت؟

<p>ب $٤ \times ی = ٩$ ئەژمیریکه کاتیگ ی = ٩</p> <p>$٩ \times ٤ \rightarrow$ له شوینی ی دابنی</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">٣٦</p> <p>ئەگەر ژماره‌ی پارچه‌کان له‌هر پیزیکدا ٩ بیت ئەوا ژماره‌ی گشتی پارچه‌کان ده‌بیته ٣٦ پارچه.</p>	<p>١ $٤ \times ی = ٦$ ئەژمیریکه کاتیگ ی = ٦</p> <p>$٦ \times ٤ \rightarrow$ له شوینی ی دابنی</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">٢٤</p> <p>ئەگەر ژماره‌ی پارچه‌کان له‌هر پیزیکدا ٦ بیت ئەوا ژماره‌ی گشتی پارچه‌کان ده‌بیته ٢٤ پارچه.</p>
---	---

نمونه ٢ بپیک بنوسه و پاشان به‌هاکه‌ی ئەژمیریکه.

<p>ب ئەگەر ٤ پاکهت قه‌له‌می رهنگاوره‌نگ «بۆیه» و دوو قه‌له‌می دارت کری ئەوا چه‌ند قه‌له‌مت کریووه؟ به‌های ی ٤ + ٢ ئەژمیریکه، ئەگەر س = ٤</p> <p style="text-align: center;">$٢ + ٤ \times ٤$</p> <p style="text-align: center;">$٢ + ١٦$</p> <p>که‌واته، ژماره‌ی قه‌له‌مه‌کان ١٨ قه‌له‌مه.</p>	<p>١ شانیا دوو قه‌له‌می دار و چه‌ند پاکهتی له قه‌له‌می رهنگاوره‌نگی کری. که هه‌ریه‌که‌یان ٤ قه‌له‌می تیدایه. گریمان س = ژماره‌ی پاکهته‌کان ژماره‌ی قه‌له‌مه رهنگه‌کان کۆ دوو قه‌له‌می دار</p> <p style="text-align: center;">$٢ + س$</p> <p style="text-align: center;">$٢ + س$</p> <p>بپه‌که ٤ س + ٢</p>
---	--

ئەگەر شانیا ٣ پاکهت قه‌له‌می بۆیه و دوو قه‌له‌می دار بکریت، ئایا چه‌ند قه‌له‌می کریووه؟

ساغىكەۋە

۱ پرونىكەۋە چۆن بەھاي بېرى (۸ × س) - ۵ ئەزمىردەكەي ئەگەر س = ۳

بېرىك بنوسە ئەۋەدى ھەر گۇراۋىك دەينوئى پرونىكەۋە.

۲ شەونم پۇژى دووشەممە ماۋەى دوو كىلۆمەترى ۳ مريەم ھەفتانە ھەمان ژمارە كىتىب دەخوئىنتەۋە. بېرى و ئەمپۇش ۳ كىلۆمەتر.

ھەر بېرىك ئەزمىرىكە كاتىك س = ۱۰، و س = ۱۱، و س = ۱۲

۴ س ۴ ۵ (س + ۳) × ۴ ۶ ۲ × س × ۵

راھىتان و شىكارى پرسپارەكان

بېرىك بنوسە ئەۋەدى گۇراۋەكە دەينوئى ديارىكە.

۷ كارزان چەند كىتېبىكى لايە. لەسەر ھەر پەفەيەك ۸ ھىمىن ۱۸ پارچە شىرىنى لايە. ھەمان ژمارە پارچە ۷ كىتېبى دانا. شىرىنى دا بەھەر چوار ھاۋرېكەي.

خشتەكە تەۋاۋىكە.

س	س × (۱-س)
۸	
۱۰	
۱۱	

س	۹-س
۶	
۷	
۸	

س	س + ۲۸
۱۲	
۱۴	
۲۰	

س	س × ۲۱
۲	
۳	
۴	

گرىمان ن = ۶. > يان < يان = لە شوئىنى دابنى.

۱۳ ن × ۴ ● ن + ۴ ۱۴ ن × ۲ ● ن + ۶ + ۱۰ ۱۵ ن × ۲۰ ● ن × ۴ × ۵

۱۶ ؟ پرسپار چىيە؟ پشتيوان بە ئۆتۆمبىلەكەي ۱۷ بەھاي س چەندە كەوا لە بېرى ۷ × س دەكات ن كىلۆمەترى لە كاتزمىرىكدا بېرى، بۇ ماۋەى ۳ يەكسان بېت بە ۴۹؟ كاتزمىر ۳ × ن

۱۸ بنوسە رستەيەك بنوسە كە دەنوئىرى ۱۹ تەنىك پىكھاتوۋە لە ۱۰۰۰ پارچە دۆمىنۆ دواى كەوتنى پارچە دۆمىنەكان يەك لە دواى يەك، ۵۷ پارچەى سور و دوو ئەۋەندەى ئەۋىش لە پارچەى سەوز لە شوئىنەكانى خۇيان مانەۋە، چەند پارچە دۆمىنە كەوتوۋە؟

پىداچوونەۋە و ئامادەبوون بۇ تاقىكردەنەۋە

۲۴ نامادەبوون بۇ تاقىكردەنەۋە چ ژمارەيەك بۇ شوئىنى دەبى؟

۳۰۸ > ۵۲ ۸۰۳ ۵۲۴

۱ ۵ : ۴ : ۳ : ۲ : ۱ ج ۷ : ۶ : ۵ : ۴ : ۳

ب ۴ : ۳ : ۲ : ۱ : ۰ د ۶ : ۵ : ۴ : ۳ : ۲

۲۰ بەھاي رەنوسى شىن لە ۰۷۲ ۰۷۸ ۸۹۶ چەندە؟

۲۱ ۴، ۴ + ۱، ۸ + ۳، ۱

۲۲ ۶۶، ۶۶۶ بە پىتى بنوسە.

۲۳ ۲۸ ۴۰۳ + ۴۵۶ ۰۳۹

پیداچوونەوہى خیرا

$$\blacksquare = 6 \times 7 \quad 1$$

$$\blacksquare = 6 \times 70 \quad 2$$

$$\blacksquare = 6 \times 700 \quad 3$$

$$\blacksquare = 6 \times 7000 \quad 4$$

$$\blacksquare = 6 \times 70000 \quad 5$$

زاراوەکان

سیفەتى ئالوگۆر

commutative property

سیفەتى پیکەوہبەستن

associative property

لە بیرتبی

بۇ شیکارى پرسیارەکان دەکرئ
ئەژمیرکردنى ھزرى و سیفەتەکانى
لیکدان بەکاربھینئ

سیفەتى ئالوگۆر

$$4 \times 3 = 3 \times 4$$

سیفەتى پیکەوہبەستن

$$(6 \times 2) \times 8 = 6 \times (2 \times 8)$$

سیفەتى یەك «بى لایەن»

$$7 = 1 \times 7$$

سیفەتى سفر

$$0 = 0 \times 9$$

سیفەتەکانى لیكدان

Multiplication properties

فیربە

تۆمارگەى سى دى شيركوؤ ۸ رەفەى ھەيە لەسەر ھەريەكەيان
ھەمان ژمارە پەپكەى دانا، ھەقال ۵ رەفەى ھەيە لەسەر ھەر يەكەيان
۸ پەپكەى دانا، ژمارەى پەپكەكان لەلای ھەريەكەيان وەك يەكە،
شيركوؤ چەند پەپكەى لەسەر ھەر رەفەيەك داناوہ؟
دەتوانى ھاوكيشەيەك بۇ نواندى پرسيارەكە بنوسيت.

گريمان س = ژمارەى پەپكەكان لەسەر ھەررەفەيەك لە رەفەكانى شيركوؤ

پەپكەكانى ھەقال

پەپكەكانى شيركوؤ

$$\begin{array}{ccccccc} \text{ژمارەى پەپكە} & \times & \text{ژمارەى} & = & \text{ژمارەى پەپكە} & \times & \text{ژمارەى} \\ \text{رەفەكان} & & \text{رەفەكان} & & \text{لەسەر ھەررەفەيەك} & & \text{رەفەكان} \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow & & \downarrow \\ 8 & \times & 5 & = & 5 & \times & 8 \end{array}$$

$$8 \times 5 = 5 \times 8 \quad \text{بیر لە سیفەتى ئالوگۆر بکە}$$

$$8 \times 5 = 5 \times 8 \quad \text{پۆیستە کە س یەكسان بیت بە ۵}$$

$$5 = 5$$

کەواتە، ۵ پەپكە لەسەر ھەر رەفەيەك لە رەفەكانى شيركوؤ ھەيە.

نمونهكان پرسيارەكە شیکاریکە.

$$(6 \times 8) \times 5 = 5 \times (6 \times 8) \quad \text{سیفەتى پیکەوہبەستن}$$

$$(5 \times 6) \times 8 = 5 \times (6 \times 8)$$

$$5 = 5 \quad \text{واتە، س}$$

$$16 = 1 \times 16 \quad \text{سیفەتى یەك «بى لایەن»}$$

$$16 = 1 \times 16$$

$$1 = 1 \quad \text{واتە، ت}$$

• سیفەتى ئالوگۆر بەچى لە سیفەتى پیکەوہبەستن جیادەکریتەوہ؟

لەبیرت نەچى سیفەتەکانى لیكدان یارمەتى شیکارى

پرسيارەكان بەھزرى دەدات.

ساغبكهوه

۱ ئەو سېفەتەى بە ئاسانى يارمەتى ديارىكردىنى بەھای س دەدات باسبكه.
 $0 = 16 \times 72 \times س$

ھاوكېشەكە شىكارىكە. سېفەتى بەكارھىتراو ديارى بكه
 ۲ $(7 \times 8) \times 7 = 8 \times (3 \times 8)$ ۳ $3 \times 3 = 9 \times 3$

۴ $7 \times م = 0$

راھىئان و شىكارى پرسىارەكان

ھاوكېشەكە شىكارىكە. سېفەتى بەكارھىتراو ديارى بكه

۷ $3 \times 43 = 43 \times ن$

۵ $7 \times (8 \times 4) = (م \times 8) \times 4$ ۶ $0 = 9 \times س$

۱۰ $165 = ت \times 1$

۸ $5 = 5 \times س$ ۹ $(2 \times س) \times 6 = 2 \times (7 \times 6)$

۱۳ $س = 1 \times س$

۱۱ $13 \times (4 \times 5) = (13 \times ن) \times 5$ ۱۲ $112 \times ن = 9 \times 112$

سېفەتەىك يان چەند سېفەتەىك كە بەكارھاتووہ ديارىبكه.

۱۶ $ن = 1 \times ن$

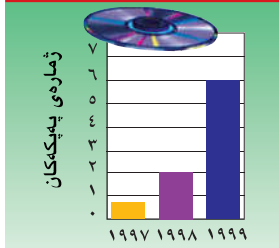
۱۵ $0 = 0 \times س$

۱۴ $س \times ى = ى \times س$

۱۸ $(س \times ب) \times ك = ك \times (س \times ب)$

۱۷ $س \times (ب \times ك) = (ب \times ك) \times س$

پەپكە فرۆشراوہكان بە مليۇن

بەكارھىئانى پىدراوہكان ويئە روونكردەنەوہىيەكە بۇ شىكارى پرسىارى ۱۹ و ۲۰ بەكارىيئە

۱۹ ژمارەى پەپكە فرۆشراوہكان لە سالى ۱۹۹۷ تا سالى ۱۹۹۹ بخەملىئە.

۲۰ لەكام سالىدا زۆرتەين ژمارەى پەپكە فرۆشراوہ؟

۲۱ شوئىنى كەوانەكان ديارىبكه بەمەرچىك ھاوكېشەكە راست بىت.

$240 = 7 \times 24 + 3 \times 24$

۲۲ سۆزان لەماوہى ۲۰ چركەدا لىدانى دلى ژمارد. ژمارەى لىدانەكان ۲۹ تریە

«لىدان» بوو. ژمارەى لىدانى دلى لەخولەككىدا چەندە؟

۲۳ كۆمەلىك لەچىل و مراوى ژمارەى سەر و قاچيان ۲۴ بنووسە نموونەىيەك بىئە بەديارىبخات چۆن

۹۹ بوو. ئەگەر ژمارەى مراوىيەكان دوو ئەوہندى

چىلەكان بىت. ئايا ژمارەى ھەرىكەيان چەندە؟

پىداچوونەوہ و ئامادەبوون بۇ تاقىكردەنەوہ

۲۹ تەمەنى ھوما بە ۶ سالى لە تەمەنى

ھەنى كەمتەر. ئەگەر تەمەنى ھەنى ۱۹ سالى بىت بۇ

دۆزىنەوہى تەمەنى ھوما كام ھاوكېشە بەكارديت؟

ا $19 = ن + 6$ ج $ن = 19 + 6$

ب $ن = 6 + 19$ د $6 = ن + 19$

ژمارەى دەيى بەشۆەى كەرت بنووسە

۲۵ $0,021$ ۲۶ $0,704$

۲۷ ژمارەكان لە بچووكەوہ بۇگەورە رىزىكە.

$2,35 : 3,25 : 3,52$

۲۸ $11 + 10 + 19 + 47 + 23$

پیداچونەوهى خیرا

- ١ $٢٩ + ٨$
- ٢ $١٥ - ٢٣٩$
- ٣ $٨ \times (٢ \times ٦)$
- ٤ $١٠ \div ٨٥٠٠$
- ٥ $(٤ \times ٩) + ٢٠ \times ٩$

زاراوهكان

سيفهتى بهشینهوه
distribution property

بهشینهوه له لیكدان

Distribution in Multiplication

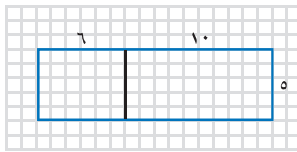
فیریه

پارچه پارچه سيفهتى بهشینهوه له لیكداندا بریتیهه له لیكدانى ژمارهیهك له سههجمى دوو ژماره، واته لیكدانى ئەو ژمارهیه له هههه یهك له دوو ژمارهكه و پاشان ئەجمامى دوو لیكدانهكه كۆبكریتتهوه.

چالاکى سيفهتى بهشینهوه بۆ ئەژمیرکردنى ١٦×٥ چۆن بهكاردههینى؟

ههنگاوى ٣

سيفهتى بهشینهوه بۆ پونکردنهوهى سههجمى ئەجمامى لیكدان بهكار بهیننه بهكهجمار ناو كهوانهكان لیكدیه. پاشان ئەجمامى لیكدان كۆبكرهوه

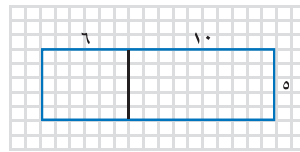
$$(6 \times 5) + (10 \times 5)$$

$$\downarrow \qquad \downarrow$$

$$٨٠ = ٣٠ + ٥٠$$

ههنگاوى ٢

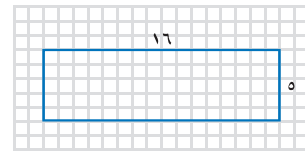
١٠ یهكه له لای راستى لاكیشهكه بژمیره. هیلێك بۆ بهشکردنى لاكیشهكه بکیشه.

$$(6 + 10) \times 5$$

ههنگاوى ١

لاكیشهیهك له سههه كاغهزى چوارگۆشهكان دیاریكه، پانیهكهى ٥ یهكه و درێژهكهى ١٦ یهكه بێت. بیره له پروبهههكه بهكهوه وهك ئەجمامى لیكدان.

$$١٦ \times ٥$$

$$٨٠ = ١٦ \times ٥$$

● كاغهزى چوارگۆشهیهى بۆ ئەژمیرکردنى $١٧ \times ٢٠ = ن$ بهكاربهیننه.

دووباره دهتوانى سيفهتى بهشینهوه بۆ دیاریکردنى بههائى بر لهگهڵ گۆراودا بهكاربهیننى.

نموونه بههائى $٦ \times (٥ + ن) =$ چهنده، ئەگههه $١٠ = ؟$

سيفهتى بهشینهوه

$$(٥ \times ٦) + (ن \times ٦) = (٥ + ن) \times ٦$$

لهشوینى ن بههائى ١٠ دابنن

$$(٥ \times ٦) + (١٠ \times ٦) =$$

$$٣٠ + ٦٠ =$$

$$٩٠ =$$

● سيفهتى بهشینهوه بۆ دلنایابوون له راستى هاوکیشهى $٧ \times (٢ + ن) = ٨٤$ بهكاربهیننه، ئەگههه $٥ = ن$ ، پاشان $١٠ = ؟$

ساغبكهوه

۱ پروونبكهوه چۆن سيفهتى بهشینهوه بۇ دۆزىنەوهى ۸۲×۷ بهكاردههينرئيت. ههنگاوهكان دياربكه.

كاغەزى چوارگۆشهى بهكاربهينه بۇ ئەزمىركردنى ئەنجامى لىكدان.

۲ ۱۸×۱۰ ۳ ۱۵×۲۰ ۴ ۶×۲۳ ۵ ۱۴×۳۰

سيفهتى بهشینهوه سەرلەنوى بۇ نووسىنى هەرپرېك بهكاربهينه. پاشان ئەنجامى لىكدان ئەزمىركه.

۶ ۲۶×۷ ۷ ۲۴×۹ ۸ ۳×۲۶ ۹ ۱۵×۷

راهيتان و شيكارى پرسيارهكان

كاغەزى چوارگۆشهى بۇ ئەزمىركردنى ئەنجامى لىكدان بهكاربهينه.

۱۰ ۱۷×۵ ۱۱ ۱۶×۹ ۱۲ ۱۴×۲۰ ۱۳ ۶×۳۳

سيفهتى بهشینهوه سەرلەنوى بۇ نووسىنى هەرپرېك بهكاربهينه. پاشان ئەنجامى لىكدان ئەزمىركه.

۱۴ ۸×۱۴ ۱۵ ۳۴×۸ ۱۶ ۳۷×۹ ۱۷ ۳۵×۶

۱۸ ۲۸×۹ ۱۹ ۳۲×۱۰ ۲۰ ۲۶×۱۲ ۲۱ ۱۲×۵۰

دهقى برهكه سەرلەنوى بهبهكارهينانى سيفهتى بهشینهوه بنووسه. پاشان بههاى برهكه ئەزمىركه

۲۲ $۹ \times (ن + ۸)$ كاتيك ن = ۱۰ ۲۳ $۸ \times (س + ۴)$ كاتيك س = ۲۰

۲۴ $۳ \times (ت + ۶)$ كاتيك ت = ۴۰ ۲۵ $۵ \times (س + ۷)$ كاتيك س = ۸۰

۲۶ پاشا ۴ شەتل تەمامى هەيه و هەر شتلى هەفتانه ۴ دانە دهگرئيت. پاشا

بهرهه مى سى هەفتهى لهگه ۳ له هاورپىكانى بهشکرد. هەريهكهيان

چهند تەماتەى بهرکهوتوو؟

۲۷ **هەله لهكويدايه؟** ئارام $۷ \times (۷ + ۳۰) = ۲۱۰ + ۷ = ۲۱۷$ سى

نووسى هەلهكه دياربكه و راستى بكهوه وهلامه راستهكه بنووسهوه.

۲۸ سيفهتى بهشینهوه بۇ دلنابوون له راستى هاوكيشهكه بهكاربهينه.

$۱۳۰ = (۶ + س) \times ۵$ ، كاتيك س = ۲۰.

۲۹ **بنووسه** سيفهتى بهشینهوه به بۆچوونى خۆت راقهبكه، نمونه لهسه

جيبه جيكردنجان بهينهوه.

پیداچوونوه و ئامادهبوون بۇ تاقيردنهوه

۳۰ $(س - ۱۷) + ۲۷$ ئەزمىركه، كاتيك س = ۴. بههاى رهنووسى ۸ لهژماره

۲ ۸ ۰ ۵ ۷ ۰ ۴ بنووسه.

۱ ۸۰۰ ۲ ۸۰۰۰ ۳ ۸۰۰۰۰ ۴ ۸۰۰۰۰۰

۳۱ بۇ نزيكترين دهيهك نزيكبهوه، پاشان كوئيبكهوه

$۲,۴۶ + ۷,۳۹$

۳۲ $۲,۵۱ + ۰,۳۵$

۳۳ $۵۶,۹ - ۹۰,۸$

پیداچوونەوہى خیرا

برەكە ئەژمىرىكە، كاتىك س = ۱۲

$$1 \quad 1 \quad 2 \quad 2 \quad 3 \quad 3 \quad 4 \quad 4 \quad 5 \quad 5$$

$$س + ۲ \quad ۲ - ۶۴ \quad ۳ \quad ۳ \quad ۴ \quad ۴ \quad ۵ \quad ۵$$

$$س + ۳ \quad ۳۶ + س - ۱۴ \quad ۵ \quad ۵$$

$$۷ \times س \quad ۵ \quad ۵$$

رېڭاكانى شىكارى پرسىارەكان

هاوكيشەيەك بنووسە

Problem Solvin Strategies: Write an Equation

پرسىار رووبەرى رەشمالىكى گەورە ۶۵ مەتر دووجايە،
بارستايەكەى ۱۸ كگم. رەشمالەكە لە ۱۳ پارچە قوماشى رووبەرى
يەكسان پىكھاتووہ. رووبەرى ھەر پارچەيەك چەندە؟

تېيگە

- داواكراو چىيە؟
- ئەو زانىيارانە چىن كە بەكارىان دەھىنيت؟
- زانىيارى ھەيە كە بەكارت نەھىنابىت؟

پلاندابنى

- چ رېڭايەك بۇ شىكارى پرسىارەكە بەكاردەھىنيت؟
دەتوانى ھاوكيشەيەك بنووسى و شىكارى بكەيت بۇ
دۆزىنەوہى رووبەرى ھەر پارچە قوماشىك.

شىكارىكە

چۆن ئەم رېڭايە بەكاردەھىنيت بۇ شىكارى پرسىارەكە؟
ھاوكيشە بنووسە. پاشان ئەژمىرى ھزرى بۇ شىكارى ھاوكيشەكە
بەكارىنە؟ گریمان س = رووبەرى ھەر پارچە قوماشىك.

$$\begin{array}{ccccccc} \text{رووبەرى} & \times & \text{ژمارەى پارچە} & = & \text{رووبەرى} & & \\ \text{رەشمالەكە} & & \text{قوماشەكان} & & \text{رەشمالەكە} & & \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow & & \\ \text{س} & \times & ۱۳ & = & ۶۵ & & \end{array}$$

س = ۵ بىرىكەوہ: ۱۳ لىكدانى كام ژمارە يەكسانە بە
۶۵؟ كەواتە رووبەرى ھەر پارچە قوماشىك ۵ مەتر دووجايە.

ساغىكەوہ

- چۆن لە راستى وەلامەكەت دلنىادەبىت؟
- چ رېڭايەكى تر دەتوانى بەكاربھىنى؟

لە بىرتبى

برەكان لەھەر دوولاي ھاوكيشەكە
ھەمىشە يەكسانن. نمونە

$$\begin{array}{r} ۱۰ = ۵ + ۱۰ \\ \downarrow = \downarrow \\ ۱۵ = ۱۵ \end{array}$$

راهینان و شیکاری پرسیارهکان

هاوکیښه بۆ هه‌رپرسیارێک بنووسه وشیکاری بکه. ئەو گۆڤاوهی ده‌نیوینی ڤوونبیکه‌وه.

١ ئەگەر ڤووبه‌ری ڤه‌شماله‌که ١٣٠ م دووجا بیټ، ڤووبه‌ری هه‌ریارچه قوماشێک چه‌نده؟ وه‌ ئەگەر ڤووبه‌ر ١٤٣ م دووجا بیټ، ده‌بیټه‌ چه‌ند؟

٢ ١٨ ڤه‌شمال به‌ژماره‌ی یه‌کسان له‌چه‌ند ڤیزیکیدا دانراون، ئەگەر ژماره‌ی گشتی ڤه‌شماله‌کان ٣ ئەوه‌ندی ژماره‌ی هه‌رپرسیارێک بیټ ئایا له‌هه‌رپرسیارێکدا چه‌ند ڤه‌شمال هه‌یه؟

به‌کاره‌ینانی ڤیڤراوه‌کان خشته‌که بۆ شیکاری پرسیاره‌ی ٣، ٤ به‌کاربه‌یننه، ئەم خشته‌یه‌ ژماره‌ی ئەو ڤیتانه‌ نیشانداده‌ت که هه‌ر قوتابیه‌که به‌شێوه‌ی

دروست له‌ تاقیکردنه‌وه‌دا ده‌ریڤیوه.

تاقیکردنه‌وه‌ له‌سه‌ر ده‌ریڤین

پۆژان	بیژان	ژوان	ژیان
١٩	١٨	١٥	١٦

ڤیگاکانی شیکاری پرسیاره‌کان

هیلکاری یان وینه‌یه‌که بکێشه نمونه‌یه‌که دروستبکه‌ یان کرداریک جیبه‌جیبه‌که. لیستیکی ڤیکخراو ڤیکبینه‌ به‌دوای شێوازیکیدا بگه‌ری خشته‌یه‌که یان وینه‌یه‌کی ڤوونکردنه‌وه‌ ڤیکبینه‌ بخه‌ملینه‌ و ساغبه‌که‌وه به‌هه‌نگاوه‌کانتا بچۆوه پرسیارێکی ساده‌تر شیکاریکه

هاوکیښه‌یه‌که بنووسه

ده‌رئه‌نجامی ژیریژی به‌کاربه‌یننه

٤ له‌ کام هاوکیښه‌دا س به‌کاره‌ینراوه‌ بۆناردنی ژماره‌ی ڤیته‌کان که ڤۆژان به‌ شێوه‌یه‌کی دروست زیاتر له‌ ژوان ده‌ریڤیوه؟

٣ بیژان ٩٠ نمره‌ی له‌ تاقیکردنه‌وه‌که هه‌ینا. کام هاوکیښه‌ بۆ دیاریکردنی ژماره‌ی نمره‌کان له‌سه‌ر هه‌رخشته‌یه‌که که به‌شێوه‌ی دروست ده‌ریڤیوو.

س + ١٩ = ١٥ ج

س + ١٩ = ١٥ ا

س + ١٨ = ٩ ج

س × ١٨ = ٩٠ ا

س - ١٩ = ١٥ د

س + ١٥ = ١٩ ب

س - ٩٠ = ١٨ د

س - ١٨ = ٩٠ ب

جیبه‌جیکردنه‌ جیاوازه‌کان

٥ ئاریان کانترمیر ١:١٥ ی دوای نیوه‌ڤۆگه‌یشته‌ مه‌ل‌به‌ندی بازرگانی، ٢٥ خوله‌کی له‌ دوکانی ئامپه‌ره‌ مۆسیقیه‌کان به‌سه‌ربرد، ٢٠ خوله‌کیش له‌ دوکانی جل و به‌رگ و ٣٥ خوله‌کیش له‌ دوکانی کۆمپیوته‌ر. پاشان ڤۆیشت. ئاریان له‌ چ کاتیکیدا له‌ مه‌ل‌به‌ندی بازرگانی ڤۆیشته‌ ده‌ره‌وه‌؟

٦ هه‌رکاتیکی ئۆتۆمبیله‌که‌ی ئیبراهیم ١٢٠ کم به‌ڤیټ ده‌به‌یه‌که سوتهمه‌نی ڤۆیست ده‌بیټ. ئەگەر به‌ری سوتهمه‌نی له‌ناو تانکی ئۆتۆمبیله‌که‌ ٣

ده‌به‌بیټ. ئایا به‌شی به‌رینی ماوه‌ی ٤٠٠ کم ده‌کات؟ وه‌لامه‌که‌ت ڤوونبیکه‌وه.

٧ ڤینوینی دوو ژماره‌ سه‌رجه‌میان ٣٤ و جیاوازیان ٤، ئەو دوو ژماره‌ی کامانه‌ن؟

٨ شاعیریکی ٢٣ نامه‌ی له‌لایه‌ن خۆشه‌ویسته‌کانیه‌وه‌ له‌ڤۆژی دوو شه‌مه‌ ڤیگه‌یشت هه‌روه‌ها له‌ ڤۆژی سێشه‌مه‌ ٥٤ نامه‌ و ژماره‌یه‌کی تریش له‌ڤۆژی هه‌ینی ڤیگه‌یشت. ئەگەر ژماره‌ی گشتی نامه‌کان ١٢٧ نامه‌ بیټ. ئایا ڤۆژی هه‌ینی چه‌ند نامه‌ی ڤیگه‌یشتبوو؟ هاوکیښه‌یه‌که بنووسه‌ و شیکاری بکه. گۆڤاوه‌که چی ده‌نیوینی ڤوونبیکه‌وه.

٩ پرسیار بنووسه‌ بتوانی به‌هاوکیښه‌ی س × ٣ = ٢١ شیکاری بکه‌ی.

پیداچونەوہ Review

ھاوکیڭشە equation

ھیمای یەكسان
equal sign

برەكە expression

گۆراو variable

سیفەتی پیکەوہبەستن

associative property

سیفەتی بەشینەوہ

distributive property

ئەژمیر بکەیت

calculate

دَلنیابوون لە زاراوەکان و چەمکەکان ✓

دەستەواژەى گونجاو لە لیستەكەدا ھەلبژێرە.

۱. _____ ؟ رستەيەكى ژمارەيیە ھیمای یەكسانی تیدا بەكار دەھێنرێ بۆ

نیشاندانی دوو ھیندەى یەكسان.

۲. _____ ؟ پیت یان ھیمایەكە ژمارەيەك دەنوێنێ.

۳. _____ ؟ لیکدانی ژمارەيەك لەسەر جەمیک وەك ئەوہ وایە كە ھەر كۆلكەيەك لەسەر جەم لیکدانی ئەو ژمارەيە بدریت پاشان ئەنجامی لیکدان كۆبكریتەوہ.

۴. بۆ ئەوہى بەھای برەكە _____ ؟ گۆراوہكە بە ژمارەيەك دەگۆردریت پاشان كردارەكان جیبەجی دەكریت.

دَلنیابوون لە كارامەيیەكان ✓

بریک بنووسە ئەوہى ھەرگۆراویك دەینوینێ روونیكەوہ.

۵. لە قوتابخانەيەكدا ۱۶ بژمیر ھەيە لەسالی _____ ۶. لە شەمەندەفەرێك ۵۳ نەفەر ھەيە. ھەندیکیان

داھاتوو چەند دانەيەكى تری بۆ زیاددەكری. دابەزین.

بەھای برەكە ئەژمیركە.

۷. $(90 - k) \times 2 = k$ كاتیک ك $45 = 8 \times s + 10 \times 4$ كاتیک س $3 = 9 \times (t \times 0) + 5 \times k$ كاتیک ت $7 =$

۱۰. $12 \times (6 + 4) + 8$ ۱۱. $36 \div (3 + 9) - 3$ ۱۲. $(5 \times 8) \div (8 - 6)$

ھاوکیڭشەيەك بنووسە. ئەوہى گۆراوہكە دەینوینێ روونیكەوہ. پاشان ھاوکیڭشەكە شیکاریكە.

۱۳. شاد ۱۷ قەلەمى ھەيە، چەند دانەيەكى دابە دیار، ۱۴. عادل ۱۷ پەپكەى ھەبوو، چەند دانەيەكى تری

۹ دانەى لا مایەوہ. كری. ژمارەكەى بوو بە ۱۸ پەپكە عادل چەند

چەند قەلەمى داوہتى؟ پەپكەى كریوہ؟

ھاوکیڭشە شیکاریكە. ئەو سیفەتەى بەكار تھیناوە دیاریكە.

۱۵. $0 = 19 \times s$ ۱۶. $16 = t$ ۱۷. $6 \times 13 = s \times 6$ ۱۸. $9 \times (4 \times 5) = 9 \times (5 \times 4)$ ۱۹. $6 \times 13 = s \times 6$

دَلنیابوون لە شیکاری پرسیارەكان ✓

شیکاریكە.

ھاوکیڭشەيەك بنووسە و شیکاری بكە

۲۰. شازاد ویستی ۲۴ كتیب بەیەكسانی لەناو ۴

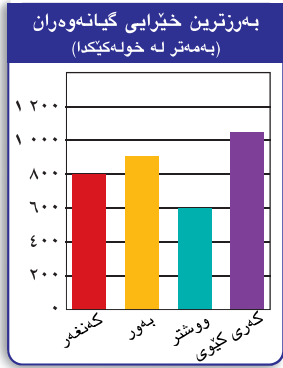
بكات كە درێژییەكەى ۱۸ م و پانییەكەى ۱۲ م.

پۆیستی بە چەند مەتر تەل ھەيە؟

ئاماده‌بوون بۆ تاقیکردنه‌وه Standardized Test Prep

خشته‌که به‌کاربهرینه بۆ شیکاری پرسیری ۶ تا ۸.

۶ کام گیانه‌وه‌ر خیراییه‌که‌ی نزیکه‌ی دووئه‌وه‌ندی خیرایی ووشتره؟
 ا کهنغهر ج به‌ور (پلنگ)
 ب کهری کوی د جگه له‌وان

۷ ئەگەر که‌نغهر ۶ خوله‌ک رابکات، ده‌بی ووشتر چه‌ند رابکات بۆ ئه‌وه‌ی هه‌مان ماوه به‌رپیت؟
 ا ۶ خوله‌ک ج ۸ خوله‌ک
 ب ۷,۵ خوله‌ک د ۱۲ خوله‌ک

۸ کام هاوکیشه ئه‌وه‌ ماوه‌یه به‌مه‌تر دیاریده‌کات که به‌وره‌که له‌ماوه‌ی ۱۴ خوله‌کدا به‌ریوه‌تی؟
 ا $۱۴ \times ۹۰۰ = ۱۲۶۰۰$ ج $۱۴ + ۹۰۰ = ۹۱۴$
 ب $۱۴ \times ۴ = ۹۰۰$ د $۱۴ \times ۸۵۰ = ۱۱۹۰۰$

پرسیاره‌که تیبگه

هاوکیشه‌ی پرسیری ۴ ئه‌وه ده‌گه‌ینی که س - ۵
 یه‌کسانه به $۷ + ۱۲$ یان ۱۹ له‌به‌رته‌وه‌ی ۵ له س
 ده‌رکراوه، پئویستمان به‌دیارکردنی ژماره‌یه‌ک هه‌یه
 که ۵ له ۱۹ زیاترپیت.

وه‌لامی گونجاو بۆ پرسیری ۱ تا ۸ هه‌لبژیر.

۱ کام رسته هاوکیشه‌ی ۱۰ - س = ۶ ده‌نوینی؟
 ا ژماره‌یه‌ک ۱۰ ی که‌مبیت یه‌کسانه‌به ۶
 ب ۱۰ که‌م ۶ یه‌کسانه‌به ژماره‌یه‌ک
 ج ۱۰ که‌م ژماره‌یه‌ک یه‌کسانه‌به ۶
 د ۶ که‌م ژماره‌یه‌ک یه‌کسانه‌به ۱۰

۲ کام بر سیفه‌تی ئالوگۆر له‌کوکردنه‌وه‌دا ده‌نوینی؟
 ا $۰ + ۷ + ۱۶ = ۷ + ۱۶$
 ب $۱۶ + ۷ = ۷ + ۱۶$
 ج $۱۶ = ۰ + ۱۶$
 د $(۲ + ۷) + ۱۶ = ۲ + (۷ + ۱۶)$

۳ کام ژماره هاوتانیه له‌گه‌ل ۱, ۷۵؟

ا ۷۵, ۱۰ ج $۱۰, ۰ + ۶۵, ۱$
 ب $۰, ۹ - ۷۶, ۰$ د $۰, ۰۱ + ۷۵, ۰$

۴ به‌های س له س - ۵ = $۷ + ۱۲$ کامه‌یه؟
 ا ۲۴ ب ۱۹ ج ۱۴ د جگه له‌وان

۵ به‌های ۱۰ × س × ۳ چه‌نده، ئەگەر س = ۲؟
 ا ۲۳ ب ۳۰ ج ۳۶ د جگه له‌وان

Write What You Know

ئه‌وه‌ی ده‌یزانی ببنوسه

- ۹ باریک باسکه بتوانی به هاوکیشه‌ی ۱۰ - س = ۶ ببنوینی. پاشان هاوکیشه‌که شیکار بکه.
- ۱۰ بۆئهم پرسیره‌ی دیت هاوکیشه‌یه‌ک بنوسه و شیکاری بکه. پاشان نواندنی گۆپاوه‌که پوونکه‌وه . شاباز ۱۰۸ هه‌زار دینار له‌بهری ۹ فهره‌نگ داوه، نرخه‌ی یه‌ک فهره‌نگ چه‌نده؟

چاره سه رکړدنی پیدراوه کان

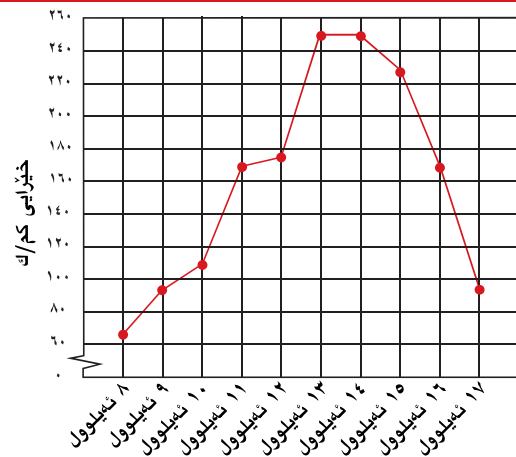
به شى
۴

Data Processing

زریان گهرده لوولیکى گه وره یه، ره شه بای له گه لډایه که خیراییه که ی ده گاته ۱۲۰ کم/کاترمیر یان زیاتر. زریانی فلوریدا له سالى ۱۹۹۹ هه لیکر ده سهر کارولینای باکور و باهاما، بووه هوى زیان و په کخستنیکى زور. هیلکاری پروونکرده وهى خواره وه خیرایى ره شه بای زریانی فلوریدا له ماوه ی هه لکر دنی له سهر کارولینای باکور دهنویئى.

پرسیار بو شیکار له کام ماوه له دوو روژدا خیرایى ره شه باکه زور تریووه؟

خیرایى ره شه بای زریانی فلوریدا

به روارده کان له کاترمیر ۵ پيش نیوهری

زانبارييهكانت ساغبكهوه Check what you know

ئەم لاپەرەيه بەكار بېنە بۇ دۇنيا بوون لە
هەبوونی ئەم زانبارييهكانی كهوا پېويسته بۇ ئەم بەشه

زاراوهكان ✓

ئەستوونەكانی روونکردنەوهی
barcharts
هێلی روونکردنەوهی
graphical line
وینەكراوهكان
diagram

دەستەواژەي گونجاو لە لیستەكەدا هەلبژێرە.

- 1 ئەگەر چەند پیدراویکی جیاوازت هەبوو، بە ئاسانی دەتوانی ئەو پیدراوانەبە بەكارهێنای؟ — بەراوردبکەیت.
- 2 وینەي روونکردنەوهی كه گۆرانی پیدراوهكانی تیدا دەرەكەوئیت بەپێی كات بریتییە لە ____ .

خشته دووبارهبووهكان ✓

خشته دووبارهبووهكه بۇ شیکاری پرسیاری ۳ تا ۶ بەكاربھیته.

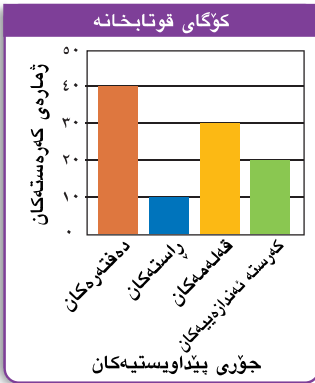
- 3 لە تاقیکردنەوهكەدا چەند قوتابی نمرەي ۹۰ ی بەدەست هینا؟
- 4 چەند قوتابی نمرەي ۹۰ یان ۱۰۰ ی بەدەست هینا؟
- 5 چەند قوتابی لەتاقیکردنەوهكەدا بەشداربوو؟
- 6 چەند قوتابی كەمتر لە ۹۰ نمرەیان بەدەست هینا؟

نمرەي تاقیکردنەوهكان	نمرەي	دووباره
۷۰	۱۲	
۸۰	۱۵	
۹۰	۱۷	
۱۰۰	۱۲	

خویندنهوهی وینەي روونکردنەوهی ✓

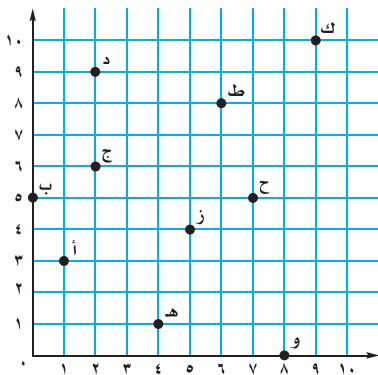
ئەستوونی روونکردنەوهی بۇ شیکاری پرسیاری ۷ تا ۱۲ بەكاربھیته.

- 7 چەند جۆر پیدراویستی لەم وینە روونکردنەوهییه دەرەكەوئیت؟
- 8 چەند قەلەم لە گەنجینهكەدا هەیه؟
- 9 سەرجمەي ژمارەي كەرەستەكان لە كۆگای چەندە؟
- 10 ژمارەي ئامپیره ئەندازەیییهكان چەندی لەژمارەي راستەكان زیاترە؟
- 11 كام كەرەستە لە كۆگاكەدا زۆرترین ژمارەي هەیه؟
- 12 ئەگەر نرخي قەلەمێك ۲۰۰۰ دینار بێت. نرخي هەمووی چەندە؟

جووته ریکخراوهكان ✓

بۇ ناوڵینانی خالەكانی سەر تۆپی چوارگۆشەكان لە
پرسیارهكانی ۱۳ تا ۲۲ جووته ریکخراوهكان بەكاربھیته.

13 (۳:۱)	14 (۶:۲)
15 (۴:۵)	16 (۱:۴)
17 (۸:۶)	18 (۵:۰)
19 (۵:۷)	20 (۹:۲)
21 (۱۰:۹)	22 (۰:۸)

پیداچوننه وهی خیرا

- ۱ $24 + 9$
- ۲ $24 + 13$
- ۳ $18 + 40$
- ۴ $220 + 15$
- ۵ $160 + 240$

زاراوهکان

دووباره بوونه وهی کهله که بوو
cumulative frequency

کۆکردنه وه و ریکخستنی زانباریهکان

Collecting and organising Data

فیربه

خشتهی سهرژمیری خواره وه ژماره ی فایله فرۆشراوهکان له پینج ههفتهی یه کهم له سالی خویندندا دهنوینی. چون دهتوانی ژماره ی گشتی فایله فرۆشراوهکان بدۆزیته وه؟ دهتوانی خشتهیهکی دووباره بوونه وه بۆ ریکخستنی پیدراوه نیشاندرارهکان له خشتهی سهرژمیری پیکبینی.

چالاک

نهم خشتهی سهرژمیری کۆپیکه

ههنگاوی ۲

نهم دووباره بوونه وهی کهله که بوو سهرجهمی فایله فرۆشراوهکان دهنوینی

فایله فرۆشراوهکان		
ههفتهکان	دووباره بوونه وهی فایله فرۆشراوهکان	دووباره بوونه وهی کهله که بوو
ههفتهی ۱	۲۰	۲۰
ههفتهی ۲	۱۵	$35 = 15 + 20$
ههفتهی ۳		
ههفتهی ۴		
ههفتهی ۵		

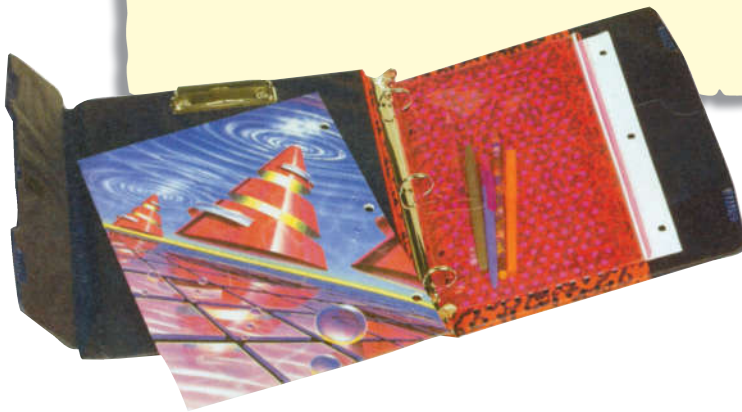
ههنگاوی ۱

هیمای سهرژمیری هر ههفتهیهک بژمیره. نهم سهرجهمه له نهمستونی دووباره بوونه وه له خشتهی دووباره بوونه وهی بهرامبهه بنوسه

فایله فرۆشراوهکان	
ههفتهکان	ژماره ی فایله کان
ههفتهی ۱	
ههفتهی ۲	
ههفتهی ۳	
ههفتهی ۴	
ههفتهی ۵	

رهنوسی کۆتایی له نهمستونی دووباره بوونه وهی کهله که بوو ژماره ی گشتی فایله فرۆشراوهکان دیاریدهکات

کهواته، ژماره ی فایله فرۆشراوهکان ۷۲

- ژماره ی فایله فرۆشراوهکان تا کۆتایی ههفتهی سییه م چهنده؟

ساغبكهوه

دەفتەرەكان كە قوتابیان كریان		
ژمارەى دەفتەر لەبەستەیهكدا	ژمارەى قوتابیان	دوو بارەبوونەوهى كەلەكەبوو
۱	۳۱	۳۱
۲	۲۲	۵۳
۳	۱۶	۶۹
۴	۱۵	۸۴
۵	۱۲	۹۶

- خشتهى دووبارەبوونەوه و خشتهى سەرژمێرى بەچى لێك جیادەكړینەوه و لەچیدا جیاوازن.
- خشتهى دووبارەبوونەوه بۆ شیکاری پرسىارى ۲ تا ۵ بەکاربهێنە.
- كام بەسته زۆرتى قوتابى كړیوانه؟
- كام بەسته كەمترى قوتابى كړیوانه؟
- ژمارەى ئەو قوتابیانەى كەمتر لە ۴ بەسته دەفتەریان كړیوه چەندە؟
- ژمارەى ئەو قوتابیانەى كە دەفتەریان كړیوه چەندە؟

راهیئان و شیکاری پرسىارهكان

بەشداربوو لە یانه		
هەفتەكان	دوو بارە بوونەوه	دوو بارەبوونەوهى كەلەكەبوو
هەفتەى ۱	۷	۷
هەفتەى ۲	۱۳	۲۰
هەفتەى ۳	۵	۲۵
هەفتەى ۴	۱۴	۳۹

- خشتهى دووبارەبوونەوه، بۆ شیکاری پرسىارى ۶ تا ۹ بەکاربهێنە.
- چەند قوتابى لەهەفتەى یەكەم و هەفتەى سێهەم بەشداربوون؟
- چەند قوتابى تاكو تايى هەفتەى دووهم بەشداربوون؟
- لەچوار هەفتەكەدا چەند قوتابى بەشداربوون؟
- ژمارەى بەشداربوو لە هەفتەى یەكەم و دووهم چەندى زیاتر بوو لەژمارەى بەشداربوو لە هەفتەى سێهەم و چوارەم؟

بەشداربوون لەچالاکیه وەرزشیهكان	
كاتى چالاكى	ژمارەى قوتابیان
۹:۳۰ پېش. ن	
۱۰:۳۰ پېش. ن	
۱:۳۰ پاش. ن	
۲:۳۰ پاش. ن	

- خشتهى سەرژمێرى بۆ شیکاری پرسىارى ۱۰ تا ۱۳ بەکاربهێنە.
- خشتهى دووبارەبوونەوه بۆ پێدراوهكان دروستبکە.
- زۆرتى قوتابى كام کاتیان هەلبژاردوو؟
- چەند قوتابى هاوبەشيان لەچالاکیهكانى پېش نیوه پۆدا كرده؟
- ئەگەر هەر قوتابیهك تەنها لەیهك چالاکییدا بەشدارى كرده، ژمارەى ئەو قوتابیانەى لەچالاكى وەرزشى هاوبەشيانكردوو چەندە؟
- پرسىار چیه؟ لە راپرسىك لەسەر رەنگه پەسندكراوهكان، ۱۱ قوتابى رەنگى شين و ۷ قوتابى رەنگى سوريان هەلبژارد. ئەوانەى مانەوه سەوزيان هەلبژارد. ۲۴ قوتابى تێیدا بەشداربوو. وەلام ۶.

پیداچوونەوه و نامادەبوون بۆ تاقىکردنەوه

ئەو پیتە هەلبژێره كە نووسینی ژمارەكە بە رەنوس پووندهكاتەوه.

- ۱۹ نامادەبوون بۆ تاقىکردنەوه
- پېنج و نۆ دەیهكى.
- ج ۹,۵
 د ۵,۰۹
 ا ۵,۰۹
 ب ۵,۰۹
- ۲۰ نامادەبوون بۆ تاقىکردنەوه
- بېست و شەشە بەش لەسەد.
- ج ۱,۲۶
 د ۲,۶
 ا ۰,۰۲۶
 ب ۰,۰۲۶

- برېك بنوسه ئەم پروداوهى دیت بنویئى:
- كوستان ۴ لاپههه كەمتر لە بوستان خویندهوه، بوستان س لاپههه خویندهوه.
- شیکاریكە. ن - ۹ = ۲۱
- نزیككەوه. ۲ ۴۹۷ ۶۲۹ بۆ نزیكترىن ملیون.
- ۶,۰۵۸ بۆ نزیكترىن دەیهك نزیككەوه.

ناوهند

Mean

فیڤیه

پیداچوونه‌وهی خیرا

- ۱ $3 \div 90$
- ۲ $3 \div 180$
- ۳ $8 \div 56$
- ۴ $3 \div 75$
- ۵ $4 \div 88$

زاراوه‌کان

ناوهند mean

سالانه قوتابخانه‌یهک پیشبرکی بۆ قوتابیان ریکده‌خات بۆ باسکردنی زاراوه‌کان. قوتابییه به‌شداربووه‌کانی پۆلی پیئجه‌م له پیشبرکیکه‌دا ئه‌و ئه‌نجامانه‌یان تو‌مارکرد که له‌خشته‌ی به‌رامبه‌ردا هاتووه. ناوهنده ئه‌نجامه‌کانیان چهنده؟

ناوهند (تیکرا) ژماره‌یه‌که پیدراوه‌کان دهنوینی، ده‌توانی ناوهند دیاریکه‌ین به‌کۆکردنه‌وهی گشت پیدراوه‌کان. پاشان سه‌رجه‌م دابه‌شی ژماره پیدراوه‌کان بکه‌یت.

پیشبرکی باسکردنی زاراوه‌کان

ژماره‌ی زاراوه راسته‌کان	ناو
۵۸	دارۆ
۵۸	داریا
۵۱	دلیر
۶۲	دۆستی
۶۱	دارا

نموونه‌کان

هه‌نگاوی ۲

سه‌رجه‌م دابه‌شی ژماره‌ی پیدراوه‌کان بکه.

$$\begin{array}{r} 58 \\ 5 \overline{) 290} \\ \underline{25} \\ 40 \\ \underline{40} \\ 0 \end{array}$$

هه‌نگاوی ۱

هه‌موو پیدراوه‌کان کۆبکه‌وه

$$\begin{array}{r} 58 \\ 58 \\ 51 \\ 62 \\ \hline 61 + \\ \hline 290 \end{array}$$

که‌واته، ناوهند ۵۸.

• ئه‌گه‌ر دانا ۷۰ زاراوه‌ی راسه‌ت بی‌ت و بۆ خشته‌که زیادبکه‌ی، چ کاریگه‌ریکی له‌سه‌ر ناوهند ده‌بی‌ت؟

نموونه‌کان

ناوهند بۆ هه‌ر کۆمه‌له‌یه‌ک له پیدراوه‌کان دیاریبکه.

ب) $372 : 294 : 584 : 411 : 562 : 357$

→ ژماره‌ی پیدراوه‌کان

$$\begin{array}{r} 430 \\ 357 \\ 562 \\ 411 \\ 584 \\ 294 \\ 372 + \\ \hline 2580 \end{array}$$

ا) $85 : 92 : 63 : 91 : 74$

→ ژماره‌ی پیدراوه‌کان

$$\begin{array}{r} 81 \\ 74 \\ 91 \\ 63 \\ 92 \\ 85 + \\ \hline 405 \end{array}$$

هه‌روه‌ها بۆ ئه‌ژمیرکردنی ناوهند ده‌توانی ئامیری بژمیر به‌کاربه‌ینی.

$430 = 6 \div (372 + 294 + 584 + 411 + 562 + 357)$

ساغىكەۋە

۱ ئەم كۆمەلە پىدراۋانە بخوئىنەرەۋە. ۵: ۱۶: ۱۷: ۱۷: ۱۸، ئايا گومان دەكەيت كە ناۋەند نىزىكتىرەيت لە ۵ يان لە ۱۶؟ ئەمە لىكېدەرەۋە.

ناۋەندى ھەر كۆمەلەك لەم پىدراۋانە دىارىبىكە.

۴ ۳۹: ۳۷: ۳۵: ۳۶: ۳۳

۳ ۴۵: ۱۷۲: ۱۰۵: ۵۸

۲ ۱۴: ۲۲: ۱۸

راھىتان و شىكارى پرسىيارەكان

ناۋەندى ھەر كۆمەلەيەك لەم پىدراۋانە دىارىبىكە.

۷ ۳۲: ۲۸: ۲۵: ۱۹

۶ ۱۰: ۹: ۷: ۶

۵ ۱۱: ۹: ۵: ۶: ۹

۱۰ ۱۱۶: ۱۲۸: ۱۴۸: ۱۱۶: ۱۴۷

۹ ۱۶۰: ۱۳۵: ۷۵: ۱۱۰

۸ ۳۵۰: ۹۸۰: ۱۲۵۰

۱۳ ۲۸۵: ۲۸۵: ۳۱۵: ۲۱۳: ۲۰۲

۱۲ ۱۲۴: ۱۲۲: ۱۰۰: ۱۳۰: ۱۲۴

۱۱ ۷۶: ۷۳: ۷۲: ۸۴: ۹۵

۱۵ ۲۰۶۰: ۱۳۲۰: ۲۴۰۰: ۱۲۰۰

۱۴ ۳۰۰: ۲۵۰: ۱۷۰: ۲۰۰: ۱۵۰: ۱۰۰

ناۋەندى دراۋ بۇ دىارىكىردى ئىمارى نادىار لەھەر كۆمەلەيەك لە پىدراۋەكان بەكاربەيتە.

۱۷ ۱۰: ۷: ۵: ۱۳: ناۋەند: ۱۰

۱۶ ۴: ۳: ۱: ۵: ناۋەند: ۴

۱۹ ۲۵: ۲۰: ۳۰: ۳۰: ۳۲: ۱۸: ناۋەند: ۲۵

۱۸ ۱۲: ۱۵: ۱۸: ۱۰: ناۋەند: ۱۳

تۆمارى نمرەكان			
ناو	تاقىكىردىنەۋە ۱	تاقىكىردىنەۋە ۲	تاقىكىردىنەۋە ۳
كاردۇ	۸۷	۹۳	۱۰۰
كاروان	۹۵	۹۲	۸۹
كارزان	۸۱	۸۶	۸۲
كاربىن	۸۵	۸۵	۸۵

خىشتەكە بۇ شىكارى پرسىيارەكانى ۲۰ تا ۲۴ بەكاربەيتە.

۲۰ تىكىرايى نمرەكانى كاروان چەندە؟

۲۱ چۆن تىكىرايى نمرەكانى كاربىن بەبى ئەژمىركىردن دەدۇزىتەۋە؟

۲۲ كامىيان بەرزىترىن ناۋەند يان تىكىرايى نمرەكانى

بە دەستەيىنەۋە، كاردۇ يان كاروان يان كاربىن؟

۲۴ **بنووسە** پرسىيارىك بنووسە بە بەكاربەيتەنى

پىدراۋەكانى خىشتەكە پاشان پرسىيارەكە شىكارىكە رېزەكە بو. كى راستەوخۇ لەدۋاى كارزان دانىشبوو؟

پىداچوونەۋە و ئامادەبوون بۇ تاقىكىردىنەۋە

۳۰ شىكارى ھاۋكىشە ۱۳ + ن = ۲۹

كامەيە؟

ج ن = ۲۹

ا ن = ۱۳

د ن = ۴۲

ب ن = ۱۶

۲۶ بەھای ۵ + م چەندە؟ كاتىك م = ۱۲.

۲۸ ۳۱۰۵۵۶۸

۲۷ ۸۵۹۶۱

۱۳۸۷۵۵۵ -

۵۳۵۷ +

۲۹ ۳۲،۵ ۸۷۶ بۇ نىزىكتىرەيت بەش لەھەزار نىزىكەۋە.

شىكردنه وهى روونكردنه وهى يهكان

Analyze Data

فېربه

ئەم ويئەدارە ژمارەيەك پېدراو بەھۆى كۆمەللىك ھېما و ويئەو دەخاتەرپوو

بۆھەر ويئەدارىك كليليك

ھەيە، ئەويش ئەو ژمارەيە

پوون دەكاتەو كە ھېماكە دەينوئى.

بروانە ويئەدارى ژمارەي

قوتابيان لەوانەى وەرزشدا

ژمارەي گشتى قوتابيان كە

لە ھەردوو دوو وانەى كاتژمىرى ۳،۰۰ و ۴،۰۰ بەشداربوون چەندە؟

لە پىزى دوو وانەكەدا ۸ ھېما ونيو ھەيە.

$$\text{واتە، } 17 = 1 + (2 \times 8)$$

ئەستونە روونكردنه وهى يهكان پېدراو ژماردراوھكان بەھۆى

ئەستونى ئاسۆيى و شاۆلى دەخاتەرپوو. ئەم جوړە ويئە

پوونكردنه وهى يارمەتى بەراوردكرنى راستىھكانى پەيوەند بە كۆمەللىك لە پېدراوھكان دەدات.

ئەستونە روونكردنه وهى يهكانى لای چەپ بخوئەو.

كام گيانەوەر لە راكردندا خيترارە، شير يان كەرويشك؟

بۆ وەلامدانەوھى پرسیارەكە سەرنج لە ئەستونى شيرەكە بدە.

خيترايى شير چەندى لە خيترايى كەرويشك زياترە؟

خيترايى شير ۵۰ ك/ك و خيترايى كەرويشك ۳۵ ك/ك

$$\text{كەواتە، } 15 = 35 - 50 \text{ خيترايى شير } 15 \text{ ك/ك لە خيترايى كەرويشك زياترە.}$$

ھيلى روونكردنه وهى چۆنئى گۆرانى پېدراوھكان بەپى كات پوون

دەكاتەو. تەماشاي ھيلى روونكردنه وهى بۆ ناوئەندە ماوھى رايئانە

وەرزشيھكانى دلير بكة. ماوھى رايئانە وەرزشيھكان كە چاوەروان

دەكرى دلير لە ھەفتەى ھەوتەمدا چەندە جيئەجيى بكا؟ دلير ماوھى

رايئانە وەرزشيھكەى ھەرھەفتەيەك ۵ خولەك دريژدەكاتەو. لەبەر

ئەوھى ناوئەندە ماوھى رايئانى لە ھەفتەى شەشم ۴۵ خولەك

بوو، ناوئەندە رايئانى لە ھەفتەى ھەوتەمدا دەبئتە ۵۰ خولەك.

ھەودا بريتيھە لە جياوازي نيوان گەرەترين و بچوكترين

ژمارە لە پېدراوھكان.

پېداچوونەوھى خيتر

ژمارەى ناديار لە شپۆازەكەدا

كامەيە؟

۱ ۱۶؛ ۱۷؛ ۱۸؛

۲ ۲۰؛ ۲۴؛ ۲۶؛

۳ ۷؛ ۱۰؛ ۱۳؛

۴ ۴؛ ۸؛ ۱۲؛ ۱۶؛

۵ ۸۰؛ ۸۴؛ ۸۸؛

زاراوھكان

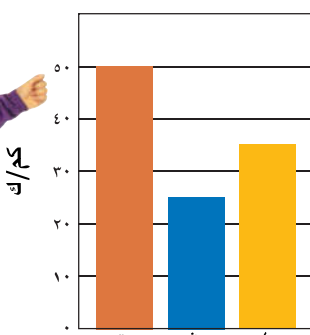
ويئەدار diagram

ئەستونە روونكردنه وهى يهكان barchart

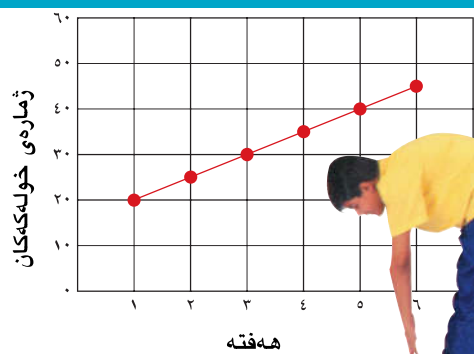
ھيلى روونكردنه وهى graphical line

مەودا range

بەرترين خيترايى بۆ گيانەوھران

ناوئەندە ماوھى رايئانى دلير

ساغىكەۋە

- ۱ كام جۆر لە وئىنە پروونكردنەۋەيىھەكان باشتىرە بۇ بەراوردىكى تىكراي پلەكانى گەرما لە ھەفتەيەكدا؟ وبۇچى؟
- ۲ ناۋەندەي كاتى راھىئانە ۋەرزىشەكانى دلېر چەندە؟ مەۋداي دەگاتە چەند؟
- ۳ لەكام ھەفتەدا پېشىنى دەكەيت كە ناۋەندە ماۋەي راھىئانى دلېر ۱ كاتزىمېر بېت؟

راھىئان و شىكارى پرسىيارەكان

پېشە و رۆيشتن بە پى

	پېشەي پۇلىس
	پېشەي نامەبەر
	پېشەي رۆژنامەنوس
	پېشەي پزىشك

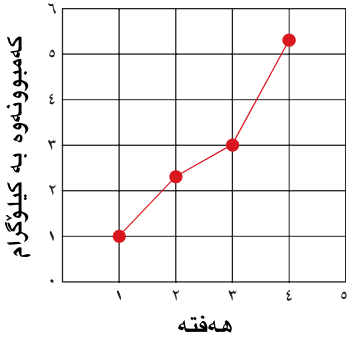
كردنەۋەي: $1 = 200$ كم لە سالىكدا

۴ وئىنەدارەكە بۇ شىكارى پرسىيارى ۴ تا ۷ بەكاربېئە.

- ۵ كام پېشە بېۋىستى بەپى رۆيشتنى زياتر ھەيە؟
- ۶ كام دوو پېشە ناۋەندەي رۆيشتن بەپى تىياندا نزيكەي ھەمان رۆشتنە؟
- ۷ ھەر ھىماي شوين پېئەك چى دەنويىنى؟
- ۸ پزىشك سالانە نزيكەي چەند كم دەبېت؟

۹ ئەم ھىلى پروونكردنەۋەيە بۇشىكارى پرسىيارى ۸ تا ۱۱ بەكاربېئە

كەمبۈنەۋەي بارستايى سازان

- ۱۰ سازان خىشەيەكى بۇ خواردەمەنى رېكخست تابارستايەكەكى كەم بىكاتەۋە. لەكام ھەفتەدا بارستايى سازان بەشىۋەيەكى زۆر كەمدەكات؟
- ۱۱ سازان لەنېۋان ھەفتەي يەكەم و سېئەمدا چەند بارستايى دابەزى؟
- ۱۲ ئەگەر سازان دواي ھەفتەي چوارەم ھېچ لە بارستايى دانەبەزى. ھىلى پروونكردنەۋەيى لەنېۋان ھەفتەي چوار و پېنج چۆن دەبېت؟
- ۱۳ مەۋداي كەمكردنەۋەي بارستايى سازان چەندە؟
- ۱۴ على لەكىلگەيەكدا كاردەكا، ھەررۆژىك ۰.۲ كگم دانەۋىلە دەدات بە مريشكىك، چەند دانەۋىلەي پېۋىستە بۇ ۵ مريشك لەدوۋەھفتەدا؟

بىداچۈنەۋە و ئامادەبۈون بۇ تاقىكردنەۋە

$$\begin{array}{r} 0.69 \\ + 1.077 \\ \hline \end{array}$$

$$25 = 8 + \text{ن}$$

۲۲ ئامادەبۈون بۇ تاقىكردنەۋە
سەدھەزار نزيكەكەۋە.
۳۶ ۵۸۲ ۳۶۷ بۇنزيكترين

$$\begin{array}{r} 3660000 \\ 3700000 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12,7945 \\ - 1.68 \\ \hline \end{array}$$

$$28 = \text{س} - 42$$

$$\begin{array}{r} 3650000 \\ 3658000 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 82954 \\ - 60387 \\ \hline \end{array}$$

$$38 = \text{س} - 16$$

$$\begin{array}{r} 30 \\ 25 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1369001 \\ + 3690224 \\ \hline \end{array}$$

$$57 = \text{س} + 11$$

$$\begin{array}{r} 83 \\ 38 \end{array}$$

۱۷ ئامادەبۈون بۇ تاقىكردنەۋە
ناۋەندە، ئەم ژمارانە ئەژمىرېكە:
۲۰:۲۵:۴:۱۳:۸۷:۳۵:۲۶

پیداچوونه وهی خیرا

چ پهیزه یه کی ژماره یی بو
نواندنی کومه لیک
له پیدراوه کان به کار دیتی.

۱ ۱۹:۸:۱۵:۱۰:۲۴

۲ ۱۱:۸:۷:۵:۲

۳ ۵۱:۵۴:۵۱:۴۸:۵۰

۴ ۷۱:۶۶:۷۰:۷۸:۷۵

۵ ۹۹:۸۷:۱۰۱:۸۰:۹۵

زاراوه کان

پهیزه یی ژماره یی numerical degree

Step ههنگاو

هیلی پروونکردنه وهی graphical line

فیریه

پهیزه و ههنگاو نهم خشته یه تیکر ای مانگانه بو پلهکانی گهرمی
له شاری پینجوین دنوینی.

مانگ	شوبات	ئادار	نیسان	ئایار	حوزهیران	تیموز
تیکر ای	۱۰°	۱۲°	۱۵°	۲۰°	۲۸°	۳۳°

دهتوانی هیلی پروونکردنه وهی بکیشی بو نه وهی بزانی چون

پیدراوه کان به دیرزایی کات دنوینی، له بهر نه وه پیوسته یه که مجار پهیزه و ههنگاو دیاریبکه یی.

پهیزه یی ژماره کان زنجیره ژماره یه که له سفره وه دستپیده کات و به دوریه کی یه کسان له سهر ته وه ره یی ستوونی

داده نریت له وینه یی پروونکردنه وه یی.

ههنگاو بریتیه له جیاوازی نیوان ژماره یه که و نه ژماره یه یی که راسته وخو له پهیزه که دا به داویدادیت.

چالکی

ههنگاوی ۱

پهیزه یه کی ژماره یی بو پیدراوه کان دیاریبکه کاتیک پله یی

گهرمایه دهگاته نیوان ۱۰ و ۳۳. پله له ۰ بو ۳۵.

نه وه ههنگاوه که گونجاوه بو پیدراوه کان ههلبژیره. ههنگاوه که ۵.

ههنگاوی ۲

هه همیشه پهیزه یی ژماره یی بو وینه یی

پروونکردنه وه یی به سفر دستپیده کات.

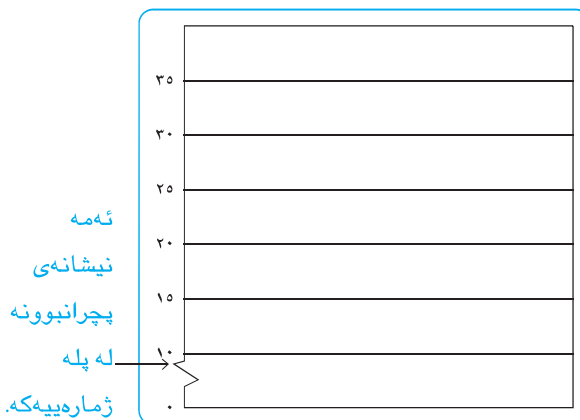
له بهر نه وه یی پیدراوه کان له نیوان ۰° و ۱۰° دا نیه،

چچران له پهیزه یی ژماره یی دا به به کارهینانی هیلی

شکاوه دهرده که ویت.

ماوه یه کسانه کان له سهر ته وه ره یی ستوونی

دیاریبکه و ژماره کان له سهر یی به پهیزه دابنی.

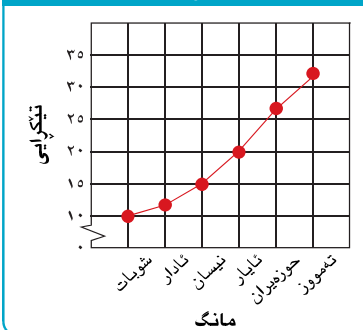
هەنگاوی ۴

جووتە رېڭخراو بۆ پېدراوھکانی (شوبات، ۱۰)
(نازار، ۱۲) (نیسان، ۱۵) (ئایار، ۲۰) (حوزەيران، ۲۸)
(تەموز، ۳۳) بنووسە.

لەسەر وینەى پروونکردنەوھىی، خالە گونجاوھکان بۆ
ئەم جووتە رېڭخراوانە دیاریبکە.

ئەم خالانە بە ھیلە راستەکان پیکەوھبەستە.

تیکرایی مانگانە بۆ پلەکانی گەرما
لە شارى پینجوين

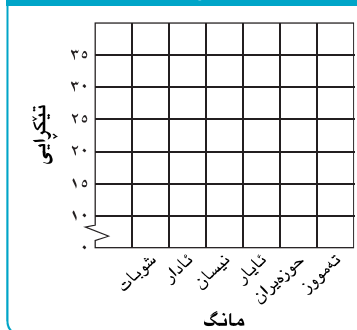

هەنگاوی ۳

ماوھ یەكسانەکان لەسەر تەوهرەى ئاسۆیى دیاریبکە.
مانگەکان لە خوارەوھ بنووسە بەمەرجیک لەگەڵ
تەوهرەکەدا تەریب بێت.

ناونیشانیک بۆ ھەریەکە لە وینە پروونکردنەوھىی و
تەوهرەى ئاسۆیى و ستونى بنووسە.

تیکرایی مانگانە بۆ پلەکانی گەرما
لە شارى پینجوين

- وینە پروونکردنەوھىیەکە لەسەر گۆرانی پلەکانی
گەرما لە شارى پینجوين چى دەردەخات؟

ساغیکەوھ

- ۱ مەبەست لە نووسینی ناونیشانەکان بۆ ھەریەک لە
وینە پروونکردنەوھىی و دوو تەوهرەکە چیه؟
- بەکارھیتانی پېدراوھکان. ھیلە پروونکردنەوھى پېشوو بۆ
شیکاری پرسىاری ۲ تا ۵ بەکاربھیتنە.

۳ کام مانگ پلەى گەرما تېیدا نزمترینە؟

۵ ئەگەر لەسەر تەوهرەى ستونى ماوھکان بەکاربیت
کە درېژى ھەر یەكەیان ۱ بېت شوینی خالەکانی
کە جووتە رېڭخراوھکە دەینوینی چۆن دەبیت؟

۲ کام مانگ پلەى گەرما تېیدا بەرزترینە؟

۴ ئایا پلەى گەرما لە مانگی شوبات تا مانگی
تەموز بەرز دەبیتەوھ یان نزم دەبیتەوھ؟
چۆن ئەمە دەزانیت؟

راھيئان و شيكاري پرسيارهكان

بهكارهيئاني پيدراوهكان خشتهكه بۇ شيكاري پرسيارى ۶ تا ۸ بهكاربهيئنه.

پلهكانى گهرما له شارى دۇكان				
پينج شهممه	چار شهممه	سى شهممه	دو شهممه	پوژ پلهى گهرمى
۳۶	۳۴	۳۶	۳۸	

۶ ئەگەر ويستت هيلى پروونكردنهوهيى بۇ ئەم پيدراوانه دروستبكهى، چ ناونيشانيكى بۇ ههلهبژيىرى؟ ناونيشان بۇ ههردوو تهوهرهكه چيه؟

۷ پهيژهيهك له تهوهرهى ستوونى ههلهبژيىرى؟ ههنگاوهكه چيه؟

۸ پوژهكان كه له خواروهى ويئنه پروونكردنهوهييهكه دهردهكهون كامانه؟

هيلى پروونكردنهوهيى بۇ ههركۆمهليك له پيدراوهكان بكيشه. پيدراوه ديارهكان له ويئنه پروونكردنهوهييهكهتدا پيئاسه بكه.

تۆتۆمبيله فرۆشراوهكان له مانگيكا				
مانگ	۱ ت	۲ ت	۱ ك	۲ ك
تۆتۆمبيله فرۆشراوهكان	۱۸	۲۷	۳۵	۲۵

۱۰

تيكراى باران بارين به (سنتيمتر)				
مانگ	۲ سم	۳ سم	۲ سم	۱ سم
تيكراى بارين	۱۵۰	۱۰۵	۱۸۰	۱۸۵

۹

خهرجى مانگانى مۆبايل بهههزار دينار				
مانگ	نيسان	ثايار	حوزهيران	تەموز
گوژمهكه	۸۰	۱۰۰	۹۵	۹۰

۱۲

ئامادهبووانى يارى خليسكينه				
ههفته	۱	۲	۳	۴
ژمارهى كسهكان	۱۵۰	۱۵۵	۱۶۵	۱۸۰

۱۱

بهكارهيئاني پيدراوهكان هيلى پروونكردنهوهيى بۇ شيكاري پرسيارى ۱۳ تا ۱۹ بهكاربهيئنه.

۱۳ جووته ريخراوى (كانونى يهكه، ۲، ۳) لهلاى تۆ چى دهگهيني؟

۱۴ ناوهنده باران بارين له شارى دۇكان له مانگى نازار تامانگى ثايار زياد دهكات يان كه دهكات. چۆن ئهوه دهزانيت.

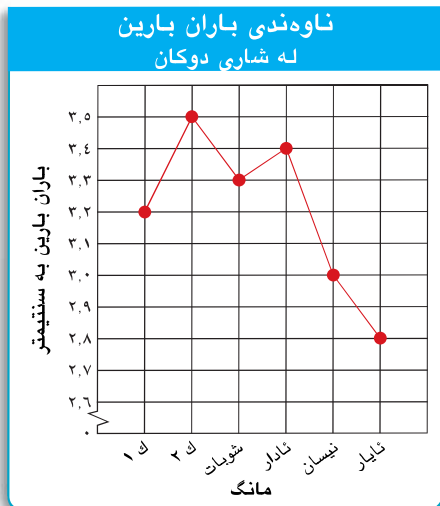
۱۵ ئەگەر پيدراوهكان ناوهندي ۲،۲ له مانگى حوزهيران تيدايتت. ئايا ويئنه پروونكردنهوهييهكه دهگۆرئ؟ چۆن هيئهكه له ويئنه پروونكردنهوهييهكه دهگۆرئيت؟

۱۶ جياوازي نيوان ناوهنده باران بارين له دوو مانگى كانونى دووم و نيسان چهنده؟

۱۷ باران بارين له شارى دۇكان له مانگى كانونى دووم تا مانگى ثايار ريزيكه.

۱۸ بنووسه هيلى شكاوه لهژير تهوهرهى ستوونى چى دهنوئنى. پروونييكهوه.

۱۹ پرسياريك بنووسه پيدراوهكان لهويئنه پروونكردنهوهييهكان بهكاربهيئنه.

- ۲۰ باوکی سواره ۱۷۵ ۰۰۰ دیناری دا له بېرې نرخې دوو کارتې ئاماده بوون له ئاههنگې قیستیقالی هونەر له شاری ههولیز. نرخې کارتې سواره ۲۵ ۰۰۰ دیناری له نرخې کارتې باوکی که متره. نرخې هەر کارتیک چهنده؟
- ۲۱ پلهی گهرمی له چومان له نیوه پړودا ۲۷ پلهیه. له نیوهی شهودا ۲۳ پله دابهزی بههوی بای ساردهوه. له نیوهی شهودا پلهی گهرمی بووبه چهنده؟

پیداچوونهوه و ئامادهبوون بو تاقیکردنهوه

۲۲ له بچو کترینهوه بو گهرهترین ریزیکه. ۰,۰۰۲, ۰,۰۲۲, ۰,۰۲, ۰,۰۰۲, ۰,۰۲

۲۳ ناوهند و ناوهرپاسته و مؤد دیاریکه بو: ۱۷؛ ۱۴؛ ۱۰؛ ۱۷؛ ۱۸؛ ۲۲؛ ۱۴

۲۴ نهسرین له سهر کاری دهستی بو ماوهی ۶۵ خولهک خوئی راهینا، واته به ۲۰ خولهک زیاتر له ماوهی راهینانی له پړوژیکې ئاساییدا چهند خولهک راهینان دهکات؟

۲۵ $8506 + 506 =$

۲۶ $3521 - 7261 =$

۲۷ $25 + n =$ ئەژمیریکه کاتیك ن $36 =$

۲۸ $5 - 23 =$ شیکاریکه.

۲۹ **ئامادهبوون بو تاقیکردنهوه**
بۇ نزیكترین بهش له سهده نزیكبهوه. ۳, ۴ ۵۰۶

ج	۳, ۴۵۶	ا	۳, ۴۵
د	۳, ۵	ب	۳, ۴۵۱

۳۰ **ئامادهبوون بو تاقیکردنهوه**
بۇ نزیكترین ههزار نزیكبهوه. ۸ ۷۴۵ ۱۲۳

ج	۸ ۷۵۰۰۰۰	ا	۸ ۷۰۰۰۰۰
د	۹ ۰۰۰۰۰۰	ب	۸ ۷۴۵ ۰۰۰

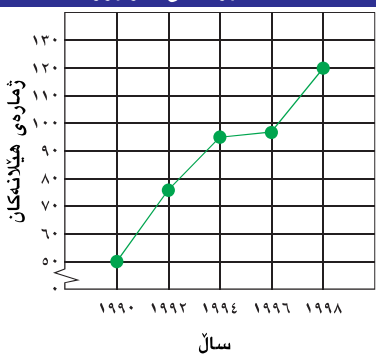
گۆشه ی روونا کبیران

شیکاری پرسیارهکان

هیلانهی ههلو سهرسپیهکانه له کارولینای خواروو

پوختهی ئەنجامهکان ئەم هیله روونکردنهوهییه ژماره ی هیلانهی ههلو سهرسپیهکان له کارولینای خواروو له ماوهی ۸ سالدا دهنویئ.

پیدراوه هاتوهکانی ناو ئەم وینه روونکردنهوهییه بو پوختهکردنی ئەنجامهکان بهکاربهینه.

- ۱ چۆن ژماره ی هیلانهی ههلوکان له سالی ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۸ دهگۆرئ؟
- ۲ روونیکهوه کام دوو سال ژماره ی هیلانهکان نزیکهی ههمان ژمارهیه؟
- ۳ به پشت بهستن به پیدراوه هاتوهکانی سهر هیله روونکردنهوهییهکه. ئایا مهزنده دهکهیت ژماره ی هیلانهکان له سالی ۲۰۰۵ زیادبکات یان کهم؟

پیداچوونەوهى خیرا

مهودا لهكۆمهلهى ژمارهكان بدۆزهوه.

۱ ۱۱:۹:۱۲:۱۵:۶:۸

۲ ۱۸:۱۳:۲۴:۲۱:۱۱:۲۴

۳ ۵۱:۵۴:۵۵:۴۶:۵۸

۴ ۸۲:۸۰:۸۴:۷۸:۸۱

۵ ۱۰۰:۹۷:۱۱۱:۱۰۵:۱۱۰

**رێگاكانى شىكارى پرسيارهكان
وینەیهكى ڕوونکردنەوهی پیکبھینی**

**Problem Solvin Strategies:
make a graph**

پرسیار میران ڤای هەندیک قوتابى لەسەر باشتەین هۆکار بۆ یارمەتى نەداران وەرگرت. خشتەیهکی ریکخست بۆ نیشانەدانى پیدراوهکان.

هۆکاره باشهكان بۆ یارمەتیدانى نەداران

پۆشاک بەخشین	پاره بەخشین	ناندان	
۵	۶	۴	کچان
۳	۸	۴	کورپان

ئەم پیدراوانە بە رێگەیهکی تر بنوینە تا یارمەتیت بدات لەسەر بەراوردکردن .

تێگه

- داواکار چیه؟
- پیدراوهکان که بهکاری دههینی کامهیه؟
- ئایا پیدراوی تر ههیه که بهکاری نههینی؟
- ئەگەر وهلامت به بهلی بوو، ئەو پیدراوه چیه؟

پلاندابنی

- کام رێگا بهکاردههینیت بۆ شىكارى پرسيارهکه؟
- دهتوانى وینەیهکی ڕوونکردنەوهی پیکبھینی بۆ خستنه ڕووی پیدراوهکان.

شىكارىکه

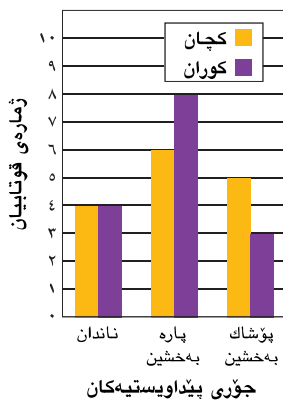
- کام وینەى ڕوونکردنەوهی بهکاردههینی؟
- دهتوانى ئەستوونى ڕوونکردنەوهی جووتەنى بۆ بەراوردکردنى هۆکاری کچان و کورپان پیکبھینی. ئەو ئەستوونە ڕوونکردنەوهییه جووتەیهی یارمەتیدەدات له بەراوردکردنى دوو کۆمهله له پیدراوهکان له ناو یهك وینەى ڕوونکردنەوهییدا.
- ئەم ئەستوونە ڕوونکردنەوهییه جووتەنیه ئەوه نیشانەدات که ژماره زۆرەکه له کورپان و کچان پاره بەخشینیان پى پەسندتره.

ساغیکهوه

- ئەو رێگایهی تر که دهتوانى بهکاربههینی کامهیه؟

**چالاکیه پهسندکراوهکان بۆ
یارمەتیدانى نەداران**

راھبەتەن و شىكارى پرسىيارەكان

پىڭاكانى شىكارى پرسىيارەكان

ھىلكارىەك يان وئىنەيەك بىكىشە
نمۇنەيەك پىكبەھىنە يان
كردارىك جىبەجىپكە.

لىستىكى پىكخراو پىكبەھىنە
بەدوای شىوازيكدا بگەرئى.

خىشەيەك يان وئىنەيەكى
پروونكرىنەوھىي پىكبەھىنە

بخەملىنە و ساغىكەوھ
بەھەنگاۋەكانتا بچۆۋە
پرسىيارىكى ئاسان شىكارىكە
ھاۋكىشەيەك بنووسە

۱ ئەگەر دوو كچ و چوار كور چوونە پال ئەو قوتابىانەي كە پارە
بەخىشنىيان پى پەسندترە. ئايا پەيزەي ژمارەيى و ھەنگاۋەكە لە
وئىنەي پروونكرىنەوھىي دەگۆرئى؟

بەكارھىنەنى پىدراۋەكان خىشەكە بۇ شىكارى پرسىيارى ۲ تا ۴
بەكاربەھىنە. بەرپرسى كىتەبخانە راي ھەندىك قوتابى لەسەر كىتەپە نوئىيەكان
وەرگرت، كە دەيانەوئىت بىخوئىنەوھە. پىدراۋەكان لەم خىشەيە تۆماركرا؟

كىتەپە نوئىيەكان		
چىرۆك	شىعەر	زانست
۲۰	۱۴	۲۵
كوران	كچان	
۳۱	۱۰	۲۸

۲ ئەستوونى پروونكرىنەوھىي جووتەنى پىكبەھىنە بۇ بەراۋردكرىنى ھەلبىزارىنەكانى كوران و كچان.

۳ پەيزەي ژمارەيى و ھەنگاۋ بۇ وئىنەي پروونكرىنەوھىي دىيارىبەكە.

۴ كام لەم پىدراۋانەي خواروھە راست نىيە؟

۱ چىرۆكەكان زۆرتىن خواستىيان ھەيە
لەنئىوان قوتابىاندا.

۲ كوران كىتەپى شىعەريان زۆرتىر لە كچان
ھەلبىزارىدوۋە.

۳ كوران كىتەپى زانستىيان زۆرتىر لەكچان
ھەلبىزارىدوۋە.

۴ ژمارەي ئەو كورپانەي كە ھاۋبەشىيان لە
راۋەرگرتنەكاندا كرىدوۋە كەمترىبون لەكچان.

۱ پەيزە: لە ۰ تا ۶۰ ھەنگاۋ: ۱۰

۲ پەيزە: لە ۰ تا ۳۵ ھەنگاۋ: ۵

۳ پەيزە: لە ۰ تا ۱۰۰ ھەنگاۋ: ۱۰

۴ پەيزە: لە ۰ تا ۱۰۰ ھەنگاۋ: ۵

جىبەجىكرىنە جىاۋازەكان

بەكارھىنەنى پىدراۋەكان خىشەكە بۇ شىكارى پرسىيارى ۵، ۶ بەكاربەھىنە.

مىۋە بەسندىكاروھەكان		
مىۋە	كەسوكار	قوتابىيان
سىۋ	۶۰	۷۲
كالەك	۸۴	۶۵
پرتەقال	۷۸	۷۵
مۆز	۵۰	۴۲

۵ راي ھەندى قوتابى و كەسوكار لەسەر جوړى مىۋەي
پەسندىكارو ۋەرگىرا. ئەستوونى پروونكرىنەوھىي جووتەنى
پىكبەھىنە بۇ پىشاندىانى ئەنجامى ۋەرگرتنى پاكان. كام مىۋە
پەسندىكاروھە لەلای قوتابىيان. لاي كەسوكار؟

۶ چەند كەس ھاۋبەشىيان كرىد لە راپرسىيەكەدا؟

۷ تىپى باسكەي دەۋك ۵ يارىيان ئەنجامدا. ۱۰۱۸ ۸
كارتىيان لەيەكەم يارىيدا فرۆشت و ۶۵۰ كارتىش
لە دوۋەمدا و لە يارىيەكانى ترىشدا ۸۳۵ كارت،
۱۱۸۶ كارت، ۹۴۶ كارت. ناۋەندى ئەم پىدراۋانە
چەند؟

۹ پىنوئىنى رايۋىژ ژمارەي كارتى بەئەندامبوونى
بۇ يانە ۋەرزىشەكە لە بىرچوۋە، بەلام بە بىرى
ھاتەۋە كە ژمارەكە كەوتۆتە نىۋان ۱ و ۱۲۰،
ۋرەنۋوسى ھەموويان تاكن وسەرجمىشىيان
۱۱، ژمارەي كارتى رايۋىژ چەندە؟

بەشى ۴

پىداچونەوہ Review

خىشتەى سەرژمىرى
computation table
دووباوہبونەوہى كەلەكەبوو
cumulative frequency
ناوہند
mean
مۇد
mode
ھىلى رۈونكردەوہى
graphical line
پلەى ژمارەى
numerical degree
مەودا
range

پەيوەندىيەكانى رىكار	پۇژ	ژمارە
دوشەممە		۶
سېشەممە		۴
چۈرەشمە		۵
پىنجشەممە		۵
ھەينى		۵

۷۱۷:۴۹۹:۶۳۵

۹

۱۲:۱۲:۲۰:۱۱:۱۵

۸

۸:۹:۱۱:۴

۷

دۇنيابوون لە زاراوہكان و چەمكەكان

دەرپىنى گونجاو لە لىستى بەرامبەردا ھەلبژڭرە.

- ۱ ئەگەر پىدراوہكانت كۆكردەوہ و سەرچەمەكەت بەسەر ژمارەى پىكھاتەكانى كۆكراوہ دابەشكرد _____ بەدەست دەھيىنى.
- ۲ _____ ژمارەيەكە يان چەند ژمارەيەك لە خىشتەى پىدراوہكاندا لەھەموويان زياتر دەردەكەويىت.
- ۳ ئەژمىركردنى _____ بۆ كۆمەلەكە لە پىدراو. بچوكترين بەھا لە گەورەترین بەھا لە كۆمەلەكە دەرىكە؟

دۇنيابوون لە كارامەيەكان

خىشتەى سەرژمىرى بۆ شىكارى پرسىارى ۴ تا ۶ بەكاربەيىنە.

- ۴ خىشتەى دووبارەبوونەوہى كەلەكەبوو بۆ پىدراوہكان پىكبەيىنە؟
- ۵ لە چ رۇژىكدا ژمارەى پەيوەندىيەكانى رىكار زۆرتربوو؟ كەمتربوو؟
- ۶ ژمارەى گشتى پەيوەندىيەكانى رىكار چەندە؟

مەودا و ناوہند و ناوہراستە و مۇد بۆ ھەريەك لە كۆمەلە پىدراوہكان ديارىكە.

۷۱۷:۴۹۹:۶۳۵

۹

۱۲:۱۲:۲۰:۱۱:۱۵

۸

۸:۹:۱۱:۴

۷

بەيژەيەكى ژمارەى شياو بۆ پىدراوہكان ديارىكە.

- ۱۰ جوان ۴ ئامىرى كارەبايى كرى نرخەكانيان: ۳۰۰ ھەزار دىنار؛ ۴۵۰ ھەزار دىنار ۴۸۰ ھەزار دىنار؛ ۵۳۰ ھەزار دىنار
- ۱۱ تىكرپاى كىلۆمەتر بۆ يەك دەبە بەنزىن بۆ ھەندىك ئۆتۆمبىل. ۲۶۰، ۱۷۰، ۲۳۰، ۱۲۰، ۲۸۰

باشترین ويىنە رۈونكردەوہى بۆ نواندى پىدراوہكان ھەلبژڭرە.

- ۱۲ پارەى بەدەستھاتوو لە ۵ ھەفتەدا.
- ۱۳ ژمارەى ئۆتۆمبىلەكان لە ۴ شاردا.

دۇنيابوون لە شىكارى پرسىارەكان

خىشتەكە بۆ شىكارى پرسىارى ۱۴ و ۱۵ بەكاربەيىنە.

- ۱۴ باشترین ويىنەى رۈونكردەوہى بۆ پيشاندانى پىدراوہكان دروستىكە.
- ۱۵ لەكام جۇريان جياوازى نىوان ژمارەى كچان و كوران زۆرتەرە؟

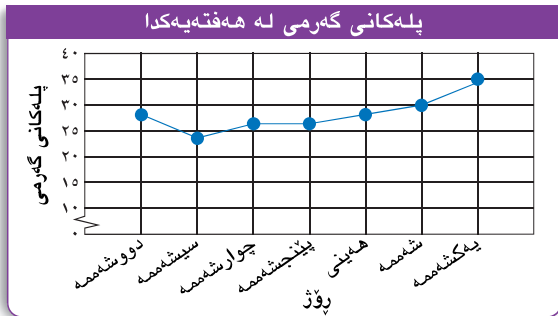
باشترین جۇرى فلىمەكان		
جۇر	كچان	كوران
كۆمىدى	۱۰	۱۶
كۆمەلايەتى	۱۵	۲۰
زانستى	۳	۲۵
مىژروى	۱۵	۱۵

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەوہ Standardized Test Prep

۳ مەۋدای دەنگەکانی وەرزشی پەسندکراۋ کامەییە؟
 ۱۰ [ا] ۱۵ [ب] ۲۰ [ج] ۳۰ [د]

خشتەكە بۇ شىكارى پرسىارى ۴ تا ۶ بەكاربەيتنە.

۴ پوژى ھەينى پلەى گەرمى چەندبوو؟
 ۲۴ [د] ۲۶ [ج] ۲۸ [ب] ۳۰ [ا]

۵ كام دووپوژ پلەى گەرمى لەنيوانياندا زوربەرزه؟

- ا شەممە و يەكشەممە
 ب دووشەممە و سەيشەممە
 ج سەيشەممە و چوارشەممە
 د چوارشەممە و پەنجشەممە

۶ لەنيوان كام دوو پوژ پلەى گەرمى گورانى بەسەردانەھات؟

- ا ھەينى و شەممە
 ب شەممە و يەكشەممە
 ج چوارشەممە و پەنجشەممە
 د دووشەممە و سەيشەممە

لابردنى ھەلبژاردنەكان

براۋنە وینەى پوونکردنەوہى پرسىارى ۵ بۇ ديارىکردنى دوو پوژ كە زورتىن پلەى گەرمى لەنيوانياندا دەرکەويت. دەتوانى ھەر ھەلبژاردنىك لاببەى لەگەل خواستەكەدا نەگونجيت.

وہلامى راست بۇ شىكارى پرسىارهكانى ۱ تا ۶ ھەلبژيرە.
 خشتەكە بۇ شىكارى پرسىارى ۱ تا ۳ بەكاربەيتنە.

وہرزشە پەسندکراۋەكان	
وہرزش	ژمارەى دەنگەكان
توپی بالە	۳۰
توپی باسكە	۲۰
توپی تينسى سەرزەوى	۱۵
توپی تينس	۱۰

۱ كام وینەى پوونکردنەوہى گونجاوترە بۇ پيشاندانى پيدراۋەكانى وہرزشە پەسندکراۋەكان لە خشتەكەدا؟

- ا ئەستۋنە پوونکردنەوہى
 ب خشتەى دووبارەبون
 ج ھىلى پوونکردنەوہى
 د ئەستۋونى پوونکردنەوہ جووتەنى

۲ كام ھەنگاۋ گونجاوترە بۇ نواندى پيدراۋەكان بە پوونکردنەوہى.

- ا ۱
 ب ۵
 ج ۱۵
 د ۲۰

Write What You Know

ئەوہى دەيزانى بېنووسە

۷ لەسەر توپى چوارگوشەكان خالەكانى (۱، ۱)، (۱، ۴)، (۴، ۷)، (۷، ۱) ديارىبەكە نيوان خالەكان بەيەكبگەينە چ شيوە ئەندانەيەكت دەستكەوت؟ وەلامەكەت پوونبەكەوہ.

۸ شادمان وینەيەكى پوونکردنەوہى دروستکرد گورانى ژمارەى دانىشتوان لەھەريمى كوردستان بەدرىژايى ۵۰ سال دەنوینى. شاد وینەيەكى پوونکردنەوہى دروستکرد گورانى ژمارەى قوتابيان لە قوتابخانەكەى بەدرىژايى ۵۰ سال دەنوینى. ھۆكارى جياوازی دووپەيزە لە دوو وینە پوونکردنەوہيە پوونبەكەوہ.

ليكدانى ژمارهكان

بهشى
۵

Multiply Numbers

دریژی بالندی بهزرنکه ۶۰ ملم

بارستایى گیانهوهران

بارستایى بهکیلوگرام	گیانهوهر	بالنده
۰,۰۰۱۶	چولهکه بهزرنکه	سوکتیرین بالنده
۰,۰۰۲	شهمشهکویره	سوکتیرین مهمکداری دهشتی
۰,۰۹۹	قالوچهی غولیا	قورسترین میروو
۱۴۸,۵	وشرمل «نهعامه»	قورسترین بالنده
۱۹۸۰	ماسی خور	قورسترین ماسی
۷۰۰۰	فیلى ئهفریقى	قورسترین مهمکداری دهشتی

نزیکهی ۱۰ ملیون جور له گیانهوهران ههیه. گیانهوهران له بارستایى و قهباره دا جیاوازی گهورهیان ههیه چولهکهی بهزرنکه نزیکهی ههمان قهبارهی توپی گولفی ههیه. بهلام بارستایى توپی گولف به ۲۸ جار له بارستایى چولهکهی بهزرنکه قورستره.

پرسیار بو شیکار: ئەم

خشتهیه بارستایى ههندیك له گیانهوهره قورس و سوکهكان دهردهخات. بارستایى توپی گولف نزیکهی چهند کیلوگرام دهبیئت؟

زانيارىيەكانت ساغىكەوہ Check what you know

ئەم لاپەرەيە بەكار بېنە بۇ دۇنيا بون لە
هەبوونى ئەم زانيارىيەكانى كەوا پېويستە بۇ ئەم بەشە

زاراوەكان ✓

دەربېرىنى گونجاو لە لیستەكەدا هەلبژێرە.

۱. بەشێك لە ۱۰ بەشى یەكسان لەیەك.

۲. بەشێك لە ۱۰۰ بەشى یەكسان لەیەك.

۳. ژمارە دەییەكان كەهەمان هێند نیشان دەدەن پێیان دەوتری؟

ژمارە دەییە هاوتاکان
equivalent decimal

بەشێك لەسەد

hundredth

دە ten

دەییەك tenths

بەشێك لەهەزار

thousandth

كۆکردنەوہى دووبارەبوونەوہ بۇ ژمارە دەییەكان ✓

كۆیکەوہ.

۰,۳ + ۰,۳ + ۰,۳ + ۰,۳ ۶

۰,۶ + ۰,۶ + ۰,۶ ۵

۰,۱ + ۰,۱ + ۰,۱ + ۰,۱ ۴

۱,۲ + ۱,۲ ۹

۰,۹ + ۰,۹ + ۰,۹ ۸

۱,۱ + ۱,۱ + ۱,۱ ۷

۰,۵ ۱۲

۰,۳ ۱۱

۰,۲ ۱۰

۰,۵

۰,۳

۰,۲ +

۰,۵ +

۰,۳ +

لیكدان لەژمارەى دوو رەنووسی ✓

۱۷ ۱۶
۴ ×

۱۴ ۱۵
۱۲ ×

۱۹ ۱۴
۹ ×

۱۲ ۱۳
۶ ×

۹۳ ۲۰
۴۵ ×

۷۲ ۱۹
۳۱ ×

۳۴ ۱۸
۲۷ ×

۲۹ ۱۷
۲۴ ×

لیكدانى ژمارەییەكى ۳ رەنووسی لە ژمارەییەكى ۱ رەنووسی. ✓

۲۶۰ ۲۴
۹ ×

۱۰۴ ۲۳
۵ ×

۱۳۴ ۲۲
۴ ×

۱۳۰ ۲۱
۶ ×

۷۷۶ ۲۸
۴ ×

۲۱۴ ۲۷
۳ ×

۱۱۱ ۲۶
۳ ×

۲۵۰ ۲۵
۲ ×

پیداچونەوہی خیرا

- 4×22 ۱
- 5×11 ۳ 40×6 ۲
- 30×32 ۵ 70×600 ۴

لیکدانی ژمارہی سروشتی Multiply Natural Numbers

پیشبرکی زوراب لە بەرنامەیی راپھینانی پاسکیل سواری بەشداربوو، بۆ خوئامادەکردن بۆ پیشبرکیکە. هەفتەیی ۳۳۵ خولەک بۆ ماوەی ۲۶ هەفتە راپھینانی کرد. زوراب چەند خولەک راپھینانی کردوو؟

نمونە

$$\begin{array}{r} 335 \times 26 \\ \downarrow \quad \downarrow \\ 9000 = 300 \times 30 \end{array}$$

هەنگاوی ۳

ھەردوو ئەنجامی لیکدان کۆیکەوہ

$$\begin{array}{r} 335 \\ 26 \times \\ \hline 2010 \\ 6700 + \\ \hline 8710 \end{array}$$

ئەنجامی لیکدانی ھەردوو بەشەکە

هەنگاوی ۲

لە دەیان بەدە

$$\begin{array}{r} 335 \\ 26 \times \\ \hline 2010 \\ 335 \times 20 \rightarrow 6700 \\ \hline \end{array}$$

هەنگاوی ۱

لە یەکان بەدە

$$\begin{array}{r} 335 \\ 26 \times \\ \hline 2010 \\ 335 \times 6 \rightarrow 2010 \end{array}$$

کەواتە زوراب ۸۷۱۰ خولەک راپھینانی ئەنجامدا لە بەرئەوہی ۸۷۱۰ نزیکە لە خەمڵاندنی ۹۰۰۰ کەواتە، وەلامەکە شیاوہ.

نمونەیی زیاتر

$\begin{array}{r} 2342 \\ 64 \times \\ \hline 9368 \\ 140520 + \\ \hline 149888 \end{array}$ <p>ج</p>	$\begin{array}{r} 704 \\ 23 \times \\ \hline 2112 \\ 14080 + \\ \hline 16192 \end{array}$ <p>ب</p>	$\begin{array}{r} 29 \\ 18 \times \\ \hline 232 \\ 290 + \\ \hline 522 \end{array}$ <p>ا</p>
---	--	--

• سەیری نمونەیی ب بکە. سفر لە یەکیک لە کۆلەکاندا ھەییە. چی بۆ رەنووسی کۆکراوہی ۱ پرویداوہ؟

▲ سالی ۱۹۹۲ میخیل ئەندوران لە پیشبرکی فرەنسا بۆ بايسکيل سواری بەرزترین نیکرای خیرایی بەدەستھێنا. کە گەبشتە ۳۹،۳۵ کم/ک.

لەبیرت نەچی بۆئەوہی ژمارەیک لە ژمارەیکە دوو رەنووسی بەدە، یەکەمجار لە یەکان بەدە، پاشان لە دەیان. دوای ئەوہ ئەنجامی لیکدانی ئەو دوو بەشە کۆیکەوہ.

ساغبكهوه

۱ رېنويښي پرونيبكهوه بوچي نهجامي ليكداني بهشي دووم گه ورته له نهجامي ليكداني بهشي يه كه م له كرداري ليكداني ژماره يه كه له ژماره يه كي دوو رهنوسي.

ليكبه. بخه مئنه بو ساغ كرنه وه

$$\begin{array}{r} 1924 \\ \times 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ \times 16 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 348 \\ \times 15 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 91 \\ \times 43 \\ \hline \end{array}$$

$$94 \times 406$$

$$61 \times 801$$

$$13 \times 710$$

راهيتان و شيكاري پرسياره كان

ليكبه. بخه مئنه بو ساغ كرنه وه

$$\begin{array}{r} 8700 \\ \times 98 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2391 \\ \times 62 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 500 \\ \times 43 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 159 \\ \times 26 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87 \\ \times 53 \\ \hline \end{array}$$

$$12 \times 3059$$

$$63 \times 2610$$

$$54 \times 119$$

$$52 \times 16$$

به هاي هه بريك بدوزه وه كاتيک ن = ۱۰، ۲۰، ۳۰.

$$14 \times \text{ن}$$

$$32 \text{ ن}$$

$$200 \times \text{ن}$$

$$23 \times \text{ن}$$

$$11 \text{ ن}$$

۲۷ رېنويښي بانده ي په رسپلکه باله كانی دوئه ونده خيراتر له له قله ق ده جو ليښي. تيكړاي ژماري جولاني باله كانی له هه فته يه كدا چنده؟

۲۸ پرسياريك بنووسه بتوانري شيكار بكری به بهكارهيتاني ليكدان له پيدراو له باره ي جولاني ليكداني باله كان.

۲۹ نه گهر له قله ق باله كانی به ۳۰ جار خيراتر له وه ي كه هه يه تي بجو ليښي، چوڼ نه وكاته ده تواني به راوردی بكه يت له گه ل چوله كه ي به زرنغه؟

پيدراوه كانی خشته كه كو پي بكه و له شيكاري پرسياری ۲۳ تا ۲۶ به كار يښه.

ليداني باله كان

گيانه وهر	له خوله كيک	له كاتر ميريك
۲۳ پاساری به زرنغه	۵۴۰۰	
۲۴ شه مشه مه كو يري به زرنغه	۱۲۰۰	
۲۵ په پوله	۶۴۰	
۲۶ له قله ق	۱۸۰	

پيداجوونه وه و ناماده بوون بو تايكر دنه وه

۳۴ قوتابيان له گه شتيكتدا له شاري

سليمانی بو شاري هه ولير ماوه ي ۲۲۰ كم به خيرا ي ۵۵ كم/ك بری. گه شته كه چنده كاتر مي يري خايانده؟ كام هاوكيشه پرسياره كه ده نو يښي؟

$$55 = 4 \times \text{ج} \quad 220 = \text{ا} + 55$$

$$220 = \text{د} - 55 \quad 220 = 55 \times \text{ب}$$

ژماره يه كي ده ي هاوتا بنووسه.

$$8,020 \quad 30 \quad 0,23$$

$$8 = \text{ن} - (365 \times \text{ن}) - 12 \text{ نه ژمي ري كه، كه ن} = 8$$

$$87064 + 69021 \quad 33$$

پیداچوونهوهی خیرا

- ۱ 9×50
 ۲ 8×60
 ۳ 4×75
 ۴ 5×12
 ۵ 8×50

لیکدانی ژمارهیهکی
 سروشتی له ژماره ی دهی

پهله سوخت

Multiply Natural Number by decimal

بدوژرهوه

که نغهر کلکی بو هوسهنگی له بازاندانا به کاردهیښی. دریژی کلکی $0,53$ ی دریژی جهستهی «له شیه تی» ده بیټ. دریژی جهستهی نزیکه ی 2 م ده بیټ. دریژی کلکی چند ده بیټ؟

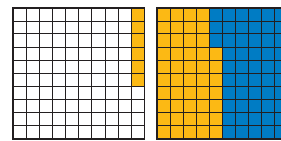
چالاکي ۱ نمونه یهک دروستبکه بو نیشان دانی کرداری لیکدانی $0,53$ له 2 .

هنگاوی ۲

ژماره ی به شه پهنگراوهکان له سه د
 ئەژمیریکه 106 به شی پهنگراو
 له سه داندا هیه. واته 1 و 6 به ش
 له سه د که واته $2 \times 0,53 = 1,06$.

هنگاوی ۱

نمونه ی به شهکان له سه د به کار بهینه
 $0,53$ به ش له سه د دوچار پهنگبکه. له هه ر
 جار یکدا پهنگی جیاوان به کار بهینه.

که واته دریژی کلکی که نغهر نزیکه ی $1,06$ مه تره.

• پسته ی لیکدانی $2 \times 0,53$ له گه ل پسته ی لیکدانی

2×53 به چی لیکده چن؟

• ئایا نه نجامی لیکدانی 3 له $0,53$ گه وره تره له 3

یان بچو وکتره؟ بوچی؟

هه ولبده

بوئه وهی لیکبده ی نمونه یهک دروستبکه.

- ا $4 \times 0,12$
 ب $3 \times 0,03$
 ج $5 \times 0,5$
 د $3 \times 0,3$

نمونه که

$1 \times 0,12$

ده نویی.

چۆن $4 \times 0,12$

ده نویی؟

بېستەوہ

دەتوانى پۈستەي لىكدان بنووسى كە بگونجىت لەگەل ئەو نمونەي لەلاتە.

چالاکى ۲

0.6×3 ئەزمىرىكە

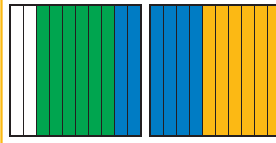
تۆمارکردن

$$\begin{array}{r} 0.6 \\ \times 3 \\ \hline 1.8 \end{array}$$

ئەم نمونەيە بەكاربەيئە بۇ دانانى فاريزەكە كەواتە $1.8 = 0.6 \times 3$

نمونە

نمونەي دەيىەكى بەكاربەيئە 0.6 يان 6 دەيەكى

سى جار رەنگبە، لەھەر جار يىكدا رەنگى جيا بەكاربەيئە ژمارە دەيەكىە رەنگراوہكان ئەزمىرىكە. 18 دەيەكى ھەيە، واتە 1 و 8 دەيەكى.

راھىتان و شىكارى پرسىارەكان

نمونەيەك بىكبەيئە بۇئەوہي لىكبدەي

- ۱ 0.8×3 ۲ 0.4×6 ۳ 0.6×5 ۴ 0.82×2
 ۵ 0.03×7 ۶ 0.12×2 ۷ 0.19×4 ۸ 0.18×9

براكەم لە كەنەدا نامەيەكى بۇ ناردم و لەنرخى ميوەكان ئاگادارمى كردهوہ. كە چۇن بە دانە دەيكرن. خشتەي بەرامبەر بەكاربەيئە بۇ ئەزمىركردنى ھەردانەيەك بەدۇلارى كەنەدى لە پرسىارەكانى ۹ تا ۱۳.

بەرھەمەكانى ميوە	
ميوە	نرخى دانەيەك
سىو	0.35 دۇلارى كەنەدى
مۆز	0.20 دۇلارى كەنەدى
پرتەقال	0.28 دۇلارى كەنەدى
ھەلوژە	0.24 دۇلارى كەنەدى
قۇخ	0.39 دۇلارى كەنەدى

- ۹ ۳ سىو و ۲ مۆز.
 ۱۰ ۲ پرتەقال و ۳ مۆز.
 ۱۱ ۴ مۆز و ۲ پرتەقال و قۇخىك.
 ۱۲ ۵ مۆز و ۳ پرتەقال و ۲ ھەلوژە.
 ۱۳ ۸ سىو، ۶ مۆز و ۱ پرتەقال.
 ۱۴ **بنووسە** پرونىبەكەوہ چۇن نمونەيەك بۇ لىكدانى 0.9×3 دەكىشى.

بىداچوونەوہ و ئامادەبوون بۇ تاقىكردنەوہ

- ۱۵ ھاوپرى ئەم پلە گەرميانەي تۆماركرد: $41, 45, 43, 38, 30$. ناوہندەيان چەندە؟
 ۱۶ بەھاي ئەم برە چەندە؟
 $9 \times (n + 5)$ ، كاتىك $n = 6$
 ۱۷ $0.21 \times 394 \times 82$ بۇ نزيكترين مليۇن نزيكبەكەوہ.
- ۱۸ ژمارە دەيىەكى ھاوتا بۇ ژمارە 8.02 بنووسە.
 ۱۹ نامادەبوون بۇ ئاقلىكردنەوہ كام ژمارە بچوكتەرە لەئەنجامى لىكدانى 217 لە 508 ؟
- ا 110.230 ب 110.320
 ج 110.326 د 120.230

پیداچوننه وهی خیرا

- ۱ ۱۲×۱۰
- ۲ ۱۲×۱۰۰
- ۳ ۱۲×۱۰۰۰
- ۴ ۱۲×۱۰۰۰۰
- ۵ ۱۲×۱۰۰۰۰۰

شیوازهکان له لیكداندا

Patterns in Multiplication

فیریه

بۆقه بچووکهکان بچووکتیرین بۆق له نیوهگۆی باکوری زهوی لهکوبا دۆزاریه وه. درژییه که ی ۰,۹۸ سم. دوو وینه که پیوانی راسته قینه و پیوانه ی گه وره کراو به ۵ نه وهنده ده نوینی. درژی بۆقه که له وینه یه کدا ۱۰۰۰ جار گه وره بیته چنده؟

▲ وینه ی بۆقه که ۵ نه وهنده گه وره کراوه

▲ پیوانه ی راسته قینه ی بۆقه که

نمونه

لیکبه $۱۰۰۰ \times ۰,۹۸$

به دوی شیوازی بگه ری

$$۰,۹۸ = ۱ \times ۰,۹۸$$

فاریزه که یه ک خانه بۆلای راست بگویزه وه $\rightarrow ۹,۸۰ = ۱۰ \times ۰,۹۸$

فاریزه که دوو خانه بۆلای راست بگویزه وه $\rightarrow ۹۸,۰۰ = ۱۰۰ \times ۰,۹۸$

فاریزه که سی خانه بۆلای راست بگویزه وه $\rightarrow ۹۸۰,۰۰ = ۱۰۰۰ \times ۰,۹۸$

که واته، درژی بۆقه که ۹۸۰ سم له وینه که کدا ۱۰۰۰ جار گه وره کراوه

• نه گه ر وینه ی بۆقه که ۱۰۰ جار گه وره بکریته. درژی بۆقه که ده بیته چنده؟

🌟 **له بیرت نه چی** له کاتی لیكدانی ژماره یه کی ده یی له ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ یان ۱۰۰۰۰ فاریزه که

بۆلای راست ده گویزریته وه که یه کسان بیته به ژماره ی سفرهکان له خانه کانداندا.

نمونه ی زیاتر

ا	ب	ج
$۳,۲۵ = ۱ \times ۳,۲۵$	$۰,۴۷۸ = ۱ \times ۰,۴۷۸$	$۰,۰۰۰۹ = ۱ \times ۰,۰۰۰۹$
$۳۲,۵۰ = ۱۰ \times ۳,۲۵$	$۴,۷۸ = ۱۰ \times ۰,۴۷۸$	$۰,۰۰۹ = ۱۰ \times ۰,۰۰۰۹$
$۳۲۵,۰۰ = ۱۰۰ \times ۳,۲۵$	$۴۷,۸ = ۱۰۰ \times ۰,۴۷۸$	$۰,۰۹ = ۱۰۰ \times ۰,۰۰۰۹$
$۳۲۵۰,۰۰ = ۱۰۰۰ \times ۳,۲۵$	$۴۷۸ = ۱۰۰۰ \times ۰,۴۷۸$	$۰,۹ = ۱۰۰۰ \times ۰,۰۰۰۹$

رینوینی چون شیوازه به کارده هیئیت بۆ دانانی فاریزه له نه جامی لیكدان له نمونه ی ا.

ساغېكەوہ

۱ پروانہ شیوازی فاریزہکان له ئه نجامی لیکدان له نمونہکانی أ و ب و ج.

رپسایهک بنووسه بۆ دانانی فاریزه بهخیرایی له وهلامهکهدا.

ئه ژمیرکردنی هزری بهکاربهیینه و تهواویبکه.

۴	۳	۲
$۰,۳۴۵۹ = ۰,۳۴۵۹ \times ۱$	$۲,۸۴۵ = ۲,۸۴۵ \times ۱$	$۰,۳ = ۰,۳ \times ۱$
$\blacksquare = ۰,۳۴۵۹ \times ۱۰$	$۲۸,۴۵ = ۲,۸۴۵ \times ۱۰$	$۳ = ۰,۳ \times ۱۰$
$۳۴,۵۹ = ۰,۳۴۵۹ \times ۱۰۰$	$\blacksquare = ۲,۸۴۵ \times ۱۰۰$	$\blacksquare = ۰,۳ \times ۱۰۰$
$۳۴۵,۹ = ۰,۳۴۵۹ \times ۱۰۰۰$	$\blacksquare = ۲,۸۴۵ \times ۱۰۰۰$	$\blacksquare = ۰,۳ \times ۱۰۰۰$

راهیٔان و شیکاری پرسپارهکان

ئه ژمیرکردنی هزری بهکاربهیینه، تهواویبکه.

۷	۶	۵
$۰,۴۵ = ۰,۴۵ \times ۱$	$۰,۳۴۵۶ = ۰,۳۴۵۶ \times ۱$	$۰,۰۰۵ = ۰,۰۰۵ \times ۱$
$\blacksquare = ۰,۴۵ \times ۱۰$	$۳,۴۵۶ = ۰,۳۴۵۶ \times ۱۰$	$\blacksquare = ۰,۰۰۵ \times ۱۰$
$\blacksquare = ۰,۴۵ \times ۱۰۰$	$\blacksquare = ۰,۳۴۵۶ \times ۱۰۰$	$۰,۵ = ۰,۰۰۵ \times ۱۰۰$
$\blacksquare = ۰,۴۵ \times ۱۰۰۰$	$\blacksquare = ۰,۳۴۵۶ \times ۱۰۰۰$	$۵ = ۰,۰۰۵ \times ۱۰۰۰$

هەر ژمارهیهک له ۱۰ و له ۱۰۰ و له ۱۰۰۰ بد.

۱۱	۱۰	۹	۸
$۰,۰۱۵$	$۰,۰۰۷$	$۰,۵۱$	$۰,۹$
۱۵	۱۴	۱۳	۱۲
$۱,۰۶۰۸$	$۴۵,۶۹$	$۰,۲۵$	$۰,۲۱۷۸$

بههای س ئه ژمیربکه

۱۸	۱۷	۱۶
$۴,۵ = س \times ۱۰۰$	$۰,۸ = ۰,۰۸ \times س$	$۰,۰۹ = س \times ۱۰$
۲۱	۲۰	۱۹
$۳,۱ = ۱۰۰۰ \times س$	$۱,۹ = ۱۰۰ \times س$	$۱۵ = س \times ۱,۵$
۲۳	۲۲	۲۴
کرمه لبقه له خولهکێکدا ۸ سم دهبریت. بۆ برینی ماوهی ۸ م چهند خولهکی پۆیسته؟	بههای نیوکیلوگرام بریتیه له ۰,۵ کیلوگرام. بههای ۱۰۰ نیوکیلوگرام، ۱۰۰۰ نیوکیلوگرام چنده؟	بنووسه بۆچی ئه ژمیرکردنی هزری لیکدانی ژمارهیهکی دهیی له ۱۰ و ۱۰۰ و ۱۰۰۰ ئاسان دهکات؟
۲۵	۲۴	
کاتی ۶,۷ له ۱۰۰۰۰ دهدهیت فاریزهکه له کوی دانهنییت؟		

پیداچوونهوه و نامادهبوون بۆ تاقیکردنهوه

بههای ن لههاوکیشهکه دا ئه ژمیربکه.

نامادهبوون بۆ تاقیکردنهوه

۳۰

$$۲۸ + ۳۲ + ن = ۹۰$$

ج	ا
$۲۸ = ن$	$۲۰ = ن$
د	ب
$۳۲ = ن$	$۳۰ = ن$

۲۷	۲۶
۲۳×۳۴۵	۸×۱۴۵۶

یان > یان = له ناو • دابنئ.

۲۹	۲۸
$۳,۰۹ \bullet ۳,۹$	$۰,۹۸ \bullet ۰,۸۹$

پیداچوونەوہى خیرا

- ١ $٠,٤ + ٠,٤$
- ٢ $٠,٦ + ٠,٦$
- ٣ $٠,٧ + ٠,٧$
- ٤ $٠,٤ + ٠,٤ + ٠,٤$
- ٥ $٠,١ + ٠,١ + ٠,١$

نواندنى لیكدان

Multiply Representation

فیریه

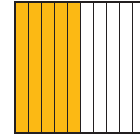
چۆلەكە (پاسارى) بچووك چيا كۆمەلەيەك چۆلەكەى بەزرنگەى بەخپۆكرد. بارستايان نزيكەى $٠,٢$ كگم بوو. ئەم كۆمەلە رۆژانە پيويستيان بە نزيكەى نيوهى بارستايى خويان بە خواردن هەيه. چيا رۆژانە پيويستى بەچەند كگم خواردنە بۆ چۆلەكەكانى؟

نمونه

لیكدە $٠,٢ \times ٠,٥$ — بیریکەوه: نيوه يەكسانە بە $٠,٥$

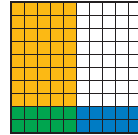
هەنگاوى ١

چوارگۆشەيەك بۆ ١٠ ئەستونى يەكسان بەشكە، ٥ لەو ئەستونانە رەنگبەكە بۆ نواندنى $٠,٥$.

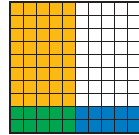
هەنگاوى ٢

چوارگۆشەكە بۆ ١٠ ريزى يەكسان رەنگبەكە بۆ دروستکردنى ١٠٠ بەشى يەكسان. دوو ريز بە رەنگى جياواز لە رەنگەكانى تر بۆ نواندنى $٠,٢$ رەنگبەكە.

هەنگاوى ٣

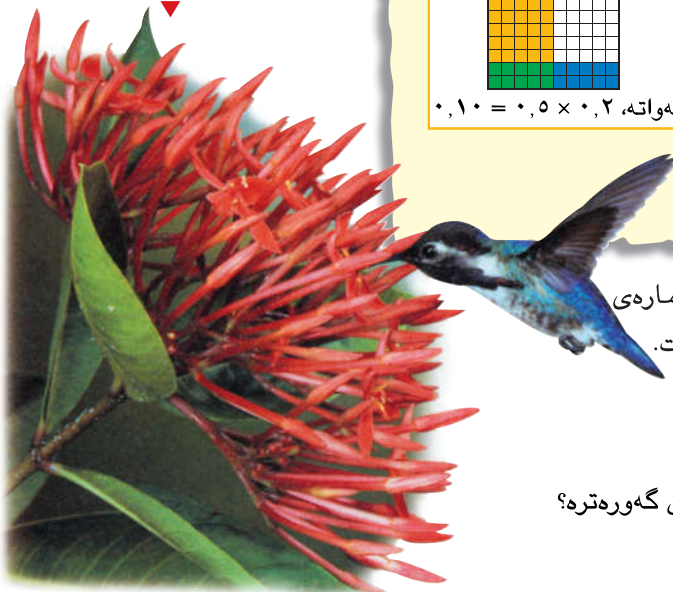
ئەو رويبەرەى كە رەنگەكان تيايدا دەچنە ناويەكەوه. ئەنجامى لیكدانى $٠,٥ \times ٠,٢$ دەنوینى.

كەواتە، $٠,١٠ = ٠,٥ \times ٠,٢$

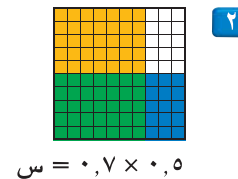
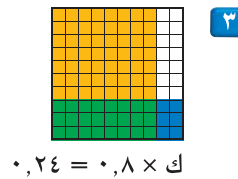
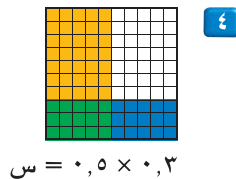
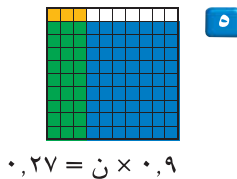
كەواتە، كۆمەلە چۆلەكە بەزرنگەكان هەر رۆژى پيويستيان بە $٠,١$ كگم خواردن هەيه، بۆئەوهى بژين.

چۆلەكەى بەزرنگە دەتوانى بۆ دواوه بفرى. بە دەورى خۇيدا وهك هەليكوپتەر بسورپنەوه دەتوانى بالەكانى بە شيوەى ٨ بسورپتى.

ساغبكەوه

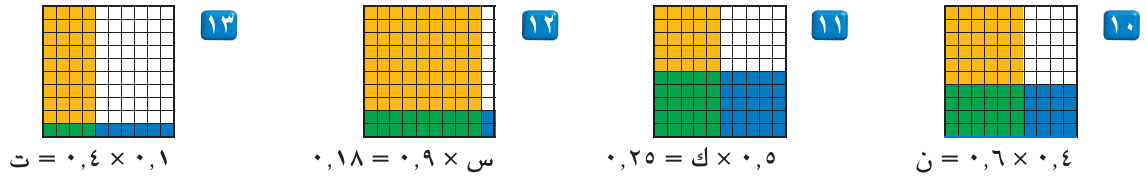
١ ئايا ئەنجامى لیكدانى $٠,٢ \times ٠,٤$ بچووكترە لە ١ يان گەورەترە؟ وهلامەكەت لیكدەوه. رستەى لیكدان لەهەر نمونەيەك تەواوبكە

نمونەيەك بېكېھېنە و ئەنجامى لېكدان ئەژمىرىكە.

۶ $۰,۵ \times ۰,۹$ ۷ $۰,۷ \times ۰,۴$ ۸ $۰,۳ \times ۰,۳$ ۹ $۰,۴ \times ۰,۸$

رېستەي لېكدان لەھەر نمونەيەك تەواوبكە.

نمونەيەك بېكېھېنە و ئەنجامى لېكدان ئەژمىرىكە.

۱۴ $۰,۸ \times ۰,۸$ ۱۵ $۰,۹ \times ۰,۱$ ۱۶ $۰,۲ \times ۰,۶$ ۱۷ $۰,۳ \times ۰,۸$

لېكېدە.

۱۸ $۰,۸ \times ۰,۷$ ۱۹ $۰,۸ \times ۰,۲$ ۲۰ $۰,۶ \times ۰,۹$ ۲۱ $۰,۷ \times ۰,۶$
 ۲۲ $۰,۶ \times ۰,۵$ ۲۳ $۰,۹ \times ۰,۸$ ۲۴ $۰,۴ \times ۰,۵$ ۲۵ $۰,۶ \times ۰,۳$

بەھای س لە پرسىارەکانى ۲۶ تا ۲۹ ئەژمىرىكە.

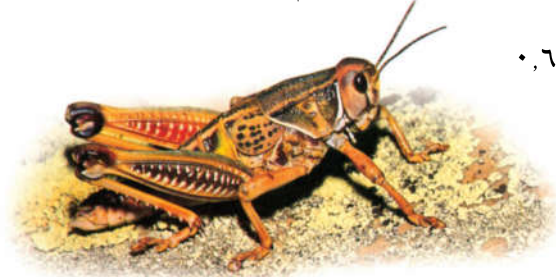

۲۶ $۰,۲ \times ۰,۱۴ = س$ ۲۷ $۰,۴۸ = س \times ۰,۶$ ۲۸ $۰,۶۳ = س \times ۰,۹$ ۲۹ $۰,۳۵ = ۰,۷ \times س$

۳۰ دريژترين بۆق، بۆقى فولياتە، كاتېك قاچەكانى دريژ ۳۱ رەنپو دوو قوتووى ھەلگرت كە بارستايى ھەريەكەيان ۱,۲۹۸ كگم بوو. ۵ قوتووى تريش كە بارستايى ھەريەكەيان ۰,۳۴۹ كگم، رەنپو چەند كيلوگرام زياتر يان كەمتر لە ۱۰ كگم ھەلدەگرىت؟

۳۲ ھەلە لەكوپيە؟ ھەوراز ووتى $۰,۶ = ۰,۶ \times ۰,۱$ ھەلەكەى ديارىبەكە و نمونەيەك بكيشە.

۳۳ كوللە نزيكەى ۰,۸ م بازەدات و كيچ ۰,۵ ي بازەدانى كوللە بازەدات. كيچ چەند بازەدات؟

بيداچوونەو و نامادەبوون بۆ تاقىکردنەو

۳۸ نامادەبوون بۆ تاقىکردنەو ژمارە سى و بيست لەسەر شپۆەى

ژمارەى دەبى وشپۆەى كەرت كامەيە؟
 ج $\frac{۳۱۲}{۱۰۰} : ۳,۱۲$ ا $\frac{۳۲}{۱۰} : ۳,۲$
 د $\frac{۳۰۲}{۱۰۰} : ۳,۰۲$ ب $\frac{۲۳}{۱۰} : ۲,۳$

بۆ نزيكترين مليون نزيكەو

۳۴ ۱۶۳۹۹۹۹۹ ۳۵ ۴۰۹۹۹۹۹

ژمارەكان لە بچوكترينەو بۆ گەورەترين ريزبەكە.

۳۶ $۸۱۳۴۱ : ۸۷۴۱۳ : ۸۷۳۱۴$

۳۷ $۱۰۹۲۷۱ : ۱۹۰۲۷۱ : ۱۰۹۷۲۱$

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

بو خانه‌ی یه‌کان نزیکه‌وه.

۰,۶۸	۴	۳,۴	۱
۵,۳	۵	۹۹,۲	۲
		۰,۳۸	۳

دانانی فاریزه
Place decimal point

فیربه

بچووکتیرین مه‌مکدار دریژی مشکه گرگنه له لوتیه‌وه تا کو‌تایی کلکی ۶,۱ سم ه. مشکی مال به ۲,۹ جار له مشکه گرگنه دریژتره. دریژی مشکی مال چه‌نده؟ بو برپاردان له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که وه‌لامه‌که شیاوه. ده‌توانی خه‌ملاندن به‌کاربه‌ینی بو دیاریکردنی شوینی فاریزه‌که له نه‌نجامی لیکدانی ژماره ده‌ییه‌کاندا.

نمونه ۱ لیکبه $6,1 \times 2,9$

هه‌نگاوی ۳

خه‌ملاندن بو دانانی فاریزه له نه‌نجامی لیکدانا به‌کاربه‌ینه

$$\begin{array}{r}
 \text{له‌به‌ر نه‌وه‌ی} \quad 6,1 \\
 \text{خه‌ملاندن بریتیه له} \quad 2,9 \times \\
 \hline
 18, \text{ فاریزه‌که دابنی} \quad 549 \\
 \text{تا ژماره‌ی ته‌واوه‌که} \quad 1220 + \\
 \hline
 \text{له نه‌نجامی} \quad 17,69 \\
 \text{لیکدانه‌که له دوو} \quad \uparrow \\
 \text{پهنوس پیکهاتی}
 \end{array}$$

هه‌نگاوی ۲

لیکبه وه‌ک نه‌وه‌ی که فاریزه‌که نه‌بی.

$$\begin{array}{r}
 6,1 \\
 2,9 \times \\
 \hline
 549 \\
 1220 + \\
 \hline
 1769
 \end{array}$$

هه‌نگاوی ۱

نه‌نجامی لیکدان به‌م‌لینه هه‌ر ژماره‌یه‌ک نزیکه‌وه.

$$\begin{array}{r}
 6,1 \times 2,9 \\
 \downarrow \quad \downarrow \\
 18 = 6 \times 3
 \end{array}$$

مشکی گرگنه بچووکتیرین مه‌مکداره له جیهاندا، ده‌توانی له‌ناو‌که‌وچکیکی چیشندا بخه‌ویت، بارستاییه‌که‌ی یه‌کسانه به بارستایی توپیکی سه‌رمیز

که‌واته دریژی مشکی مال ۱۶,۴۷ سم.

نمونه‌ی زیاتر

۱ لیکبه $0,48 \times 11$

$$\begin{array}{r}
 \text{بخه‌م‌لینه} \rightarrow 0,5 = 0,5 \times 10 \\
 0,48 \\
 11 \times \\
 \hline
 48 \\
 480 + \\
 \hline
 5,28 \\
 \uparrow
 \end{array}$$

له‌به‌ر نه‌وه‌ی خه‌ملاندنه‌که ۵ فاریزه‌که دابنی تا ژماره ته‌واوه‌که له نه‌نجامی لیکدانه‌که له‌یه‌ک پهنوس پیکهاتی.

۲ لیکبه $1,25 \times 0,75$

$$\begin{array}{r}
 \text{بخه‌م‌لینه} \rightarrow 0,8 \text{ أو } 0,8 = 1 \times 0,8 \\
 1,25 \\
 0,75 \times \\
 \hline
 625 \\
 8750 + \\
 \hline
 0,9375 \\
 \uparrow
 \end{array}$$

له‌به‌ر نه‌وه‌ی خه‌ملاندنه‌که ۰,۸۰ فاریزه‌که دابنی تا نه‌نجامی لیکدانه‌که له ۱ بچووکتیریت.

ژماردنی خانه دهییهکان

دووباره دهتوانیت فاریزهکه بهرپچاو کردنی ئەم تیبینییه دابنیت. ژمارهی خانه دهییهکان له کۆلکهکاندا پپووسته یهکسان بیت به ژمارهیان له ئەنجامی لیکداندا.

نموونه ۲ لیکبه $۰,۲ \times ۰,۷$

ههنگاوی ۲

سه‌رجهمی خانه دهییهکان له دوو ژمارهکه دیاریبکه. فاریزهکه دابنیت، دواى ئه‌وهی که خانه دهییهکان دهژمیری، له‌لای راستی له ئەنجامی لیکدانه‌وه دهستپیکه.

$$\begin{aligned} ۰,۷ &\rightarrow \text{خانهیهکی دهیی لهم کۆلکهیه‌دا ههیه} \\ ۰,۲ \times &\rightarrow \text{خانهیهکی دهیی لهم کۆلکهیه‌دا ههیه} \\ ۰,۱۴ &\rightarrow ۱ + ۱ \text{ واته دوو خانهی دهیی له ئەنجامی لیکداندا ده‌بیت.} \end{aligned}$$

ههنگاوی ۱

لیکبه وهك ئه‌وهی فاریزهکه نه‌بیت.

$$\begin{array}{r} ۰,۷ \\ ۰,۲ \times \\ \hline ۱۴ \end{array}$$

لیکبه $۰,۱۴ = ۰,۲ \times ۰,۷$

نموونه‌ی زیاتر

د

$$\begin{aligned} ۷,۵۲ &\rightarrow \text{دوو خانهی دهیی لهم کۆلکهیه‌دا ههیه} \\ ۰,۲۳ \times &\rightarrow \text{دوو خانهی دهیی لهم کۆلکهیه‌دا ههیه} \\ \hline ۲۲۵۶ \\ ۱۵۰۴۰ + & \\ \hline ۱,۷۲۹۶ &\rightarrow ۲ + ۲ \text{ واته ۴ خانهی دهیی له ئەنجامی} \\ &\text{لیکداندا ده‌بیت.} \end{aligned}$$

ج

$$\begin{aligned} ۲۳ &\rightarrow \text{خانهی دهیی لهم کۆلکهیه‌دا سفره} \\ ۰,۰۴ \times &\rightarrow \text{دوو خانهی دهیی لهم کۆلکهیه‌دا ههیه} \\ ۰,۹۲ &\rightarrow ۲ + ۰ \text{ واته دوو خانهی دهیی له} \\ &\text{ئهنجامی لیکداندا ده‌بیت.} \end{aligned}$$

مشکی مال

له‌بیرت نه‌چی ده‌توانی خه‌ملاندن یان سه‌رجهمی ژماره‌ی خانه دهییهکان له کۆلکهکاندا به‌کاربه‌یینی بۆ دیارکردنی شوینی فاریزهکه له‌ئهنجامی لیکداندا.

ساغیکه‌وه

۱ له نموونه‌ی د چۆن د‌لنیا ده‌بیت که وه‌لامه‌کته شیاوه.

باشترین خه‌ملاندن هه‌لبژێره، **ا** یان **ب** ده‌وریده.

۲ $۰,۶ \times ۳۴$ **ا** ۲۴ **ب** $۲,۴$ **۳** $۳,۹ \times ۴,۲$ **ا** ۱۶ **ب** $۱,۶$

ههر راهینانیک کۆبی بکه. پاشان فاریزه له ئەنجامی لیکداندا دابنیت.

۴ ۲۹ **۵** $۲,۹۸$ **۶** $۱,۸$ **۷** $۰,۳۷$

$$\begin{array}{r} ۲۹ \\ ۰,۷ \times \\ \hline ۲۰۳ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲,۹۸ \\ ۰,۷ \times \\ \hline ۲۰۸۶ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱,۸ \\ ۰,۲ \times \\ \hline ۳۶ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۰,۳۷ \\ ۰,۶۴ \times \\ \hline ۲۳۶۸ \end{array}$$

ئهنجامی لیکدان ئەژمیریبکه.

۸ $۰,۷ \times ۹$ **۹** $۱۲ \times ۰,۲$ **۱۰** $۰,۶۴ \times ۹۵$ **۱۱** $۰,۵ \times ۱,۲۵$ **۱۲** $۰,۴ \times ۰,۹$ **۱۳** $۰,۶ \times ۰,۳۷$ **۱۴** $۱۸ \times ۰,۲۱۱$

باشترین خەملاڻدن ھەلبژڧڧرە، **ا** يان **ب** دەوربىدە.

- 15** $0,6 \times 22$ **ا** 12 **ب** $1,2$
16 $4,8 \times 2,3$ **ا** 10 **ب** $1,0$
17 $6 \times 0,82$ **ا** $0,48$ **ب** $4,8$
18 $0,5 \times 42$ **ا** 20 **ب** $2,0$

ھەر رايھيتانېك كۆپى بگە، پاشان فاريزەكە لە ئەنجامى ليكداڻدا دابنى.

- 19** $3,4$ **ا** $5 \times$
20 $0,58$ **ا** $2 \times$
21 $0,48$ **ا** $0,726 \times$
22 $2,32$ **ا** $4,68 \times$

ئەنجامى ليكداڻ ئەژمىربىكە، بخەملىئە بۆ ساغكرىدەوھ.

- 23** $14 \times 0,3$ **24** $1206 \times 0,5$
25 $4,5 \times 6,8$ **26** $3,8 \times 7,25$
27 $2,7 \times 5,1$ **28** $7,2 \times 12,92$
29 $0,21 \times 19$ **30** $4,62 \times 38,8$
31 $0,8 \times 0,7$ **32** $3,1 \times 6,9$
33 $0,9 \times 0,12$ **34** $82 \times 0,325$
35 $0,4 \times 0,68$ **36** $0,9 \times 2,36$
37 $0,918 \times 0,3$ **38** $0,07 \times 9,2$
39 $0,75 \times 0,25$ **40** $0,201 \times 0,8$
41 $0,6 \times 2,7$ **42** $6,2 \times 43,3$
43 $0,8 \times 24,37$ **44** $3,2 \times 0,8481$
45 $0,42 \times 9,748$ **46** $0,181 \times 436,3$

47 كام ئەنجامى ليكداڻ 6 خانەى دەپى لەخۆ دەگرىت؟

- ا** $0,0456 \times 0,12$ **ب** $0,0456 \times 1,2$ **ج** $0,0456 \times 12$

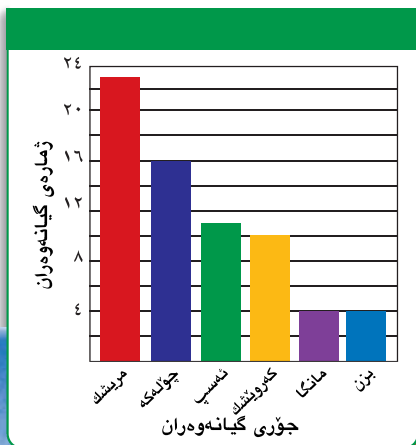
48 كام ئەنجامى ليكداڻ 5 خانە دەپەكى لەخۆ دەگرىت؟

- ا** $1,078 \times 0,283$ **ب** $1,078 \times 2,83$ **ج** $1,078 \times 28,3$

49 **بنوسە** چۆن خەملاڻدن بۆ دانانى فاريزە لە ئەنجامى ليكداڻدا بەكار دەھيئى. نموونەى لەسەر بېئەوھ.

بەكارھيئانى بېدراوھكان ويئە پوونكرىدەوھىبەكە بۆ شىكارى

پرسىارى 50 تا 53 بەكارھيئە.

50 ژمارەى چۆلەكە چەندى زياترە لە ژمارەى كەرويشكە لەكېلگەكەدا؟

51 $0,25$ ى ژمارەى كام گيانەوھر يەكسانە بە ژمارەى بىزىكان لە كېلگەكەدا؟

52 كام جۆر لە گيانەوھران كەمترىن ژمارەيان ھىيە لە كېلگەكەدا؟

53 ژمارەى مرىشك چەندى زياترە لە سەرچەمى ژمارەى مانگا و بىزى لە كېلگەكەدا؟

- ۵۴ ۴ قوتابی ۶ پاكت قەلەمیان بەیەكسانی بەسەر
خویان دابەشکرد، هەر پاكتەتەى هەمان ژمارەى
قەلەمى تێدابوو. هەر قوتابىەك ۶ قەلەمى بەركەوت.
ژمارەى قەلەمەكان لە هەر پاكتەتێكدا چەندبوو؟
- ۵۵ كێچ ماوهى ۱۳۰ ئەوهندهى درىژى خۆى باز
دهدات، ئەگەر درىژىيەكەى ۱۶، ۰ سم بێت. ئەوا
ماوهیە چەندە كە باز دەدات؟

پیداچوونەوه و ئامادەبوون بۆ تاقىکردنەوه

۵۹ هاوكێشه شىكاربكه. سىفەتى بەكارهاتوو بۆ
 $۱۷ \times س = ۰$ دياربكه

۶۰ ئامادەبوون
بۆ تاقىکردنەوه له كام ژمارەدا بەهەى پەنوسى ۴
بچوكتريناينە؟

ج ۷,۴۹۰۲ ا ۷,۰۴۹۲
د ۷,۹۲۰۴ ب ۷,۲۰۴۹

۵۶ $۲۵۷۴ + ۶۹۰۹ + ۷۹۸۱$

۵۷ $۸۷ + س = ۱۴۷$ شىكاربكه

۵۸ ئامادەبوون
بۆ تاقىکردنەوه ژمارەى دەبى هەشت بەش لە هەزار
كامەيه.

ج ۰,۰۰۸ ا ۷,۰۴۹۲
د ۰,۰۰۰۸ ب ۷,۰۴۹۲

شىكارى پرسيارەكان دەروازەيەك لەسەر خویندەوه

Link Up to Reading

پوختەى بکه واتە هەمان زانىارى بە كورتكراوهى بنوسیتەوه. بە مەرجێك زانىارىيە زۆر گرنهكان
بەبیر بخەیتەوه. سازان ۵ پۆژ لەهەفتەيەكدا بەتێكراى ۸ كاتژمێر لە هەر پۆژێكدا لەسەر كۆمپيوتهر كار
دەكات. دەزانی كە ۱۵۰ دینار بۆهەر (كيلووات كاتژمێر) (ك و ك) لە برى بەكارهینانى كارەبا دەدات.
سازان پێویستە چەند پارە بدات ئەگەر ۴ هەفتە لەسەر كۆمپيوتهر كاربكات؟

كارەباى بەكارهاتوو لەكاتژمێرێكدا (ك. وات/ك)

سەر فکردن	جۆر
۰,۱	كۆمپيوتهر
۰,۱	گلوپى ئاسایی
۱,۵	قز ووشك كەرەوه
۰,۲	تەلەفزیۆن
۰,۶۵	ساردكەرەوه
۴,۵	گیزەر

شىكارەكە	پوختەكە
۰,۱	بەكارهینانى لەكاتژمێرێكدا
$۰,۸ = ۰,۱ \times ۸$	پۆژانە ۸ كاتژمێر
$۴ = ۰,۸ \times ۵$	۵ پۆژ لە هەفتەدا
$۱۶ = ۴ \times ۴$	۴ هەفتە
$۲۴۰۰۰ = ۱۵۰ \times ۱۶$	تێچوون لە ۴ هەفتەدا

كەواتە، ۲۴ ۰۰۰ دینار دەدات.

بەكارهینانى پێدراوهكان خستەكە بۆشىكارى پرسيارى ۱، ۲ بەكارهینە.

۱ خیزانى سازان پۆژانە ۳ كاتژمێر گیزەر بەكارهەینن، لە
هەفتەيەدا پارەى كارەباكەى چەندە؟ وەلامەكەت بۆ
نزیكترين دینار نزیكەكەوه.

۲ گلوپى گازى ۰,۴ (ك و ك) لەهەر كاتژمێرێك
بەكارهینن، تێچوونى گلوپىكى ئاسایی چەند زیاتر
لە گلوپىكى گازى بۆ ماوهى ۱۰ كاتژمێر.

پیداچوونەوہى خیرا

- ١ $٠,٤ \times ١$
- ٢ $٠,٤ \times ٢$
- ٣ $٠,٤ \times ١٠$
- ٤ $٠,٤ \times ٢٠$
- ٥ $٠,٥ \times ١٢٥$

سفر له لیکداندا

Zeros in Multiplication

فیربە

هەندىجار له ئەنجامى لیکداندا يان يەكکەك له کۆلکەکانى چەند سفرىک لهخۆدەگرى.

مىرووله جوړىک له مىروولهى کارکەر هەيه زور زور بچوکە. بارستايى هەر مىروولهيهک لهوانه $٠,٠٠٤$ گرامه، ئەم مىروولهيه دەتوانى ٥ ئەوەندى بارستايى خوى هەلبگرى له رويشتندا؟ بارستايى ئەوہى هەلبدەگرىت چەند گرامه؟

$$\begin{array}{r} ٠,٠٠٤ \\ \times ٥ \\ \hline ٠,٠٢٠ \end{array}$$

سفرىک له لای چەپى ئەنجامى لیکداندا بنوسه بۆ دانانى

فاریزهکە.

کەواته، مىروولهى کارکەر دەتوانى $٠,٠٢٠$ واته $٠,٠٢$ گرام هەلبگرىت.

نمونەکان

٢ $٩,٢٧ \times ٠,٠٠٢$ لیکبە

$$\begin{array}{r} ٩,٢٧ \\ \times ٠,٠٠٢ \\ \hline ٠,٠١٨٥٤ \end{array}$$

لهبەرئەوہى پيوستى به ٥ خانەى دەبى له ئەنجامى لیکداندا هەيه. ٠ لهو خانەيهدا دايبنى.

٣ $٠,٠٧ \times ٠,٠٩$ لیکبە

$$\begin{array}{r} ٠,٠٧ \\ \times ٠,٠٩ \\ \hline ٠,٠٠٦٣ \end{array}$$

لهبەرئەوہى پيوستى به ٤ خانەى دەبى له ئەنجامى لیکداندا هەيه. سفر لههەر يەكکەك لهو دوو خانەيهدا دايبنى.

١ $١٨ \times ٠,٠٠٣$ لیکبە

$$\begin{array}{r} ١٨ \\ \times ٠,٠٠٣ \\ \hline ٠,٠٥٤ \end{array}$$

لهبەرئەوہى پيوستى به ٣ خانەى دەبى له ئەنجامى لیکداندا هەيه سفر لهو خانەيهدا دايبنى.

٤ دەتوانى ئامىرى بژمىر بۆ لیکدانى ژماره دەبىهکان بهکاربهێنيت.

بدۆزەوه. $٠,٣٤ \times ٠,٠٦$

$٠,٣٤ \times ٠,٠٦ =$

• ئەنجامى لیکدانى بۆ نزیکترین بەش لهسەد له نمونەى أ چەندە؟

لهبیرت نهچى له لای چەپى ئەنجامى لیکداندا پيوستىت به سفرى زياده هەيه تا ژمارهى خانە دەبىهکان بهکسان بىت به ژمارهى خانە دەبىهکان له کۆلکەکاندا.

ساغېكەوہ

۱ بلى، چ كاتىك سفرەكان لە ئەنجامى لىكداندا زىاددەكەيت بۇ دانانى فارىزەكە.

لىكدە.

۲ $۰,۰۰۳ \times ۸$ ۳ $۰,۴ \times ۰,۰۴$ ۴ $۹ \times ۰,۰۱۸$ ۵ $۰,۰۰۰۶ \times ۶$

راھىتان و شىكارى پرسىارەكان

ئەنجامى لىكدان ئەژمىرىكە.

۶ $۰,۰۰۷ \times ۹$ ۷ $۰,۰۲ \times ۲$ ۸ $۰,۰۱۶ \times ۰,۰۵$ ۹ $۰,۰۳ \times ۰,۸$
 ۱۰ $۰,۰۰۶$ ۱۱ $۰,۰۸$ ۱۲ $۰,۰۰۴$ ۱۳ $۰,۱۲$
 $\underline{\hspace{1cm}}$ $\underline{\hspace{1cm}}$ $\underline{\hspace{1cm}}$ $\underline{\hspace{1cm}}$
 ۱۴ $۵۴,۰۷$ ۱۵ $۰,۰۰۷$ ۱۶ $۰,۰۳۲$ ۱۷ $۰,۰۱۴$
 $\underline{\hspace{1cm}}$ $\underline{\hspace{1cm}}$ $\underline{\hspace{1cm}}$ $\underline{\hspace{1cm}}$

ئەنجامى لىكدان ئەژمىرىكە. بۇ نىزىكتىن بەش لەسەد نىزىكەوہ.

۱۸ $۰,۰۸ \times ۰,۸۹$ ۱۹ $۰,۰۵ \times ۰,۹۵$ ۲۰ $۰,۰۵ \times ۳,۰۹$ ۲۱ $۰,۰۶ \times ۵,۰۵$

< يان > = لە شوپىنى دابنى.

۲۲ $۸ \times ۰,۰۰۹$ ۲۳ $۰,۰۲۵ \times ۳$ ۲۴ $۰,۰۲ \times ۳,۰۱$

۲۴ پرسىارىك بنووسە ئەم پىدراوانە لەخۇ بگرىت. دايكى رەوہز ۲۸ كگم زەردەلوى بۇ دروستكردى مېرەبا كرى. دايكى رەوہز بارستايى زەردەلوەكەى جارانى ۱,۰۷ كرد، بوئەوہى بارستايى مېرەباكە دواى كولاندن و شەكر تىكردن بزانى. بارستايى ئەو مېرەبايەى كە بەدەستى دەھىنى چەندى لە ۵۰ كگم كەمترە؟

۲۶ مزگەوتىك ۳,۸ كگم لەمالى سەركۆوہ دورە، ئەو ماوہىەى سەركۆ رۆژانە بۇ بەجىگەياندىنى نويزى بەيانى و نويزى ئىوارە دەبىرى چەندە؟

۲۸ پرسىار چىيە؟ چالاک دوو پاكەت چكلىتى كرى بارستايى يەكەمیان ۳,۰۲ كگم و ئەويتريان ۰,۹۹ كگم. وەلام ۴,۰۱ كگم.

پىداچوونەوہ و نامادەبوون بۇ تاقىكردەوہ

۳۳ نامادەبوون بۇ تاقىكردەوہ
 ژمارە ۲,۲۱۷۸ بۇخانەى رەنووسى

شىن نىزىكەوہ.

۱ ۲ ۲ $۲,۲$ ۳ $۲,۲۲$ ۴ $۲,۲۱۸$

۲۹ $۳۹۷۲۶۴۵ - ۹۱۲۶۵۴۳$

۳۰ $۷۲۳۴۵۱ + ۱۹۲۸۲۴۴۳$

۳۱ $۳۰۹ - ۴۵۶$ ۳۲ $۱,۲۵ \times ۱۳$

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

> یان < یان = له‌شوینی دابنی.

۱ ۳۶,۲۵ ● ۳۶,۵۲

۲ ۵۱ ● ۴۹

۳ ۷,۸۴ ● ۷,۸۱

۴ ۰,۸۹ ● ۰,۹۸

۵ $۱,۲۵ \times ۶$ ● $۱,۵ \times ۴$

کارامه‌یه‌کانی شیکاری پرسپاره‌کان

برپاردان Problem Solving Skills: Taking Decision

تیگه پلاندابنی شیکاریکه ساغیکه‌وه

دیاری په‌نگا و په‌نگ زپینگه‌ریک ملوانکه و بازنه به به‌کاره‌ینانی موورو له شه‌ش په‌نگی جیاواز دروست ده‌کات. نه‌گهر ویستت ملوانکه‌یه‌ک به دیاری بو خوشکت بکپی و سی جور ملوانکه له دوکانه‌که‌دا هه‌بی ه، ن، د. پیش نه‌وه‌ی برپاربه‌دی کام جوریان بکپیت پیویسته بیر له‌چهند شتی‌ک بکه‌پته‌وه.

زانباریه هاتووه‌کان له دوو خشته‌که به‌کاربه‌ینه بو نه‌وه‌ی وه‌لامی نه‌م پرسپاران‌ه بده‌پته‌وه.

ا دریژی مووروکان له هه‌ریه‌که له ملوانکه‌کاندا چنده؟ کامیان دریژتره؟

ب نه‌گهر زانیت خوشکت پیکه‌اته‌کانی په‌نگی (سور، پرتقالی، وه‌نه‌وشه‌یی)، کام ملوانکه هه‌لده‌بژی‌ری؟

ج نه‌گهر زانیت خوشکت به ژماره تاکه‌کان گه‌شبینه کام ملوانکه هه‌لده‌بژی‌ریت؟ وه‌لامه‌کته پروونبکه‌وه.

د دوکانداره‌که هه‌ر سه‌نتیمه‌تری‌ک له ملوانکه‌ی ه به ۱۱۵۰ دینار و ملوانکه‌ی ن به ۱۲۰۰ دینار و ملوانکه‌ی د به ۱۲۵۰ دینار ده‌فرۆشیت نه‌گهر بته‌ویت گرانترین دیاری بکپی کام ملوانکه هه‌لده‌بژی‌ری، وه‌لامه‌کته پروونبکه‌وه.

باسبکه

• چهند لایه‌نی تر ده‌توانی په‌چاوی بکه‌یت پیش برپاردان له کپینی هه‌ر ملوانکه‌یه‌ک که هه‌لده‌بژی‌ری. باسبکه.

له‌بیرت نه‌چی به‌راورد له‌نیوان راستیه‌کان و پیدراوه‌کان بکه بو‌نه‌وه‌ی برپاربه‌دی.

ژماره‌ی مووروکان			
په‌نگه‌کان	ملوانکه ه	ملوانکه ن	ملوانکه د
سور	۰	۴	۴
شین	۱۲	۸	۸
سه‌وز	۱۲	۶	۸
زه‌رد	۱۲	۱۰	۱۲
پرتقالی	۰	۴	۱
وه‌نه‌وشه‌یی	۱۲	۸	۸

دریژی مووروکان	
په‌نگ	دریژی (سم)
سور	۱,۲
شین	۰,۵
سه‌وز	۰,۷
زه‌رد	۰,۴
پرتقالی	۱,۳
وه‌نه‌وشه‌یی	۰,۶

راھبېټان و شیکاری پرسیارهکان

پېدراوهکان بهکاربېټنه بۆ شیکاری پرسیارى ۱ و ۲

۱ ئەگهروستت ۱۲ بهسته تەلى دپکاوى جوتانه و ۱۰ بهسته له تەلى لوسى جوتانه بکړیت لهکام

خهسلهتی تەلهکان			
جۆرى تەل	دوکانى أ	دوکانى ب	دوکانى ج
دپکاوى	دریژی دوو بهسته کم ۰,۷۵	دریژی يهك بهسته کم ۰,۳۳	دریژی چوار بهسته کم ۱,۴۰
لوس	دریژی يهك بهسته کم ۰,۴۷	دریژی سى بهسته کم ۱,۵۰	دریژی يهك بهسته کم ۰,۵۱
دپکاوى جوتانه	دریژی سى بهسته کم ۱,۸۹	دریژی يهك بهسته کم ۰,۷۵	دریژی دوو بهسته کم ۱,۳۶
لوسى جوتانه	دریژی يهك بهسته کم ۰,۸۹	دریژی دوو بهسته کم ۱,۸۰	دریژی يهك بهسته کم ۰,۹۲

دوکانى أ و ب
ئەوهى دهتهوى
بیکړى دريژتره؟

۲ ئەگهروستت ۴

بهسته تەلى دپکاوى
و ۳ بهسته تەلى لوس
له دوکانیك بکړى،

لهکام دوکان ئەوهى دهتهوى بیکړى
کورتتره؟

أ دوکانى أ

ب دوکانى ب

ج دوکانى ج

د دريژيهکان لهههرسى دوکان وهکيهکن

۳ ۲ م له بهرامبهر کړپنى ۱۰ م له دوکانى ج بهخوړپای وهردهگرى. ۴ بهسته تەلى
دپکاويت له دوکانى ج کړى. چەند مەتر بهخوړپای وهردهگرى؟

أ ۱۸۴ م ج ۵۴۴ م

ب ۲۸۰ م د ۶۸۰ م

جیبهجیکردنه جیاوازهکان

۴ تیکرپای ژمارهئى ئەو ئۆتۆمبیلانەئى که پوژانه پردى ژاراوه له قهلاذى
دهبرن ۴۵۰ ئۆتۆمبیلە، فریاد ووتى ژمارهئى ئەو ئۆتۆمبیلانەئى که سالانه
بهسهر ئەو پردهدا دهروڼ ۲۵۰ ۱۶۴ ئۆتۆمبیلە. بهلام فهلمان ووتى
۴۲۷۵۰ ئۆتۆمبیلە کامیان وهلامهکەیان شیاوه؟ ئەمه لیکبدهوه.

۵ پرسیارىك بنوسه پيوستیت به برپاردانه پيدراوه هاتووهکانى ناو

خشتهکەئى سهروه بهکاربېټنه.

۶ وینهئى فودانهکان «میزلدان» بهکاربېټنه. فودانهکانى هیوا و هیدى بهتهنیشته يهکهوهن
فودانهئى هاوار لهفودانهئى هیدى گهورهتره. کى فودانهئى خهتدارى ههیه؟

پیداچونەوہ Review

یەكسانە equal
دەبیەك tenth
بەشیک لەسەد hundredth
بەشیک لەهەزار thousandth
خەملاندن estimate
چەندجارە multiply
كۆكە factor

دۇنیابوون لە زاراوەكان و چەمكەكان ✓

دەرپرینی گونجاو لە لیستەكەدا هەلبژێرە.

۱ $0,1$ — دەنوینی؟

۲ $0,01$ — دەنوینی؟

۳ دەتوانی — بەکاربەینی بۆ دیاریکردنی تاچەند وەلامەكە شیاوہ.

۴ — بریتییە لە ئەنجامی لیکدانی ژمارەیهکی دراو لە ژمارەیهکی سروشتی.

دۇنیابوون لە کارامەییەكان ✓

هەر ژمارەیهك لە ۱۰، ۱۰۰، لە ۱۰۰۰ بده.

۸ $0,0225$

۷ $0,002$

۶ $0,64$

۵ $0,3$

هەر پرسیاریک کۆپی بکە. فاریزەدی دەیی لەهەریەك لە ئەنجامی لیکدانا دا بنی.

۱۱ $11856 = 0,78 \times 0,152$

۱۰ $5344 = 3,34 \times 1,6$

۹ $25 = 0,5 \times 0,5$

لیکبده.

۱۴ 7×86685

۱۳ 88×1265

۱۲ 1239×6

لیکبده. بخەمڵینه بۆ ساغکردنەوہ.

۱۸ $2,3 \times 9,8$

۱۷ $0,6 \times 4,15$

۱۶ $22 \times 2,85$

۱۵ $0,8 \times 6,50$

۲۲ $\begin{array}{r} 3,96 \\ \times 28 \\ \hline \end{array}$

۲۱ $\begin{array}{r} 0,9 \\ \times 0,09 \\ \hline \end{array}$

۲۰ $\begin{array}{r} 7,62 \\ \times 0,08 \\ \hline \end{array}$

۱۹ $\begin{array}{r} 0,96 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$

دۇنیابوون لە شیکاری پرسیارەكان ✓

۲۵ ئەنجامی لیکدانی ۶۰ لە ۹۰۰ سى سفرى تىدايه.

لەئەنجامی لیکدانی ۶۰ لە ۹۰۰۰۰۰ چەند سفرى تىدايه؟

۲۶ راز ماوهی ۲۴,۶۵ کم لە پوژیکدا دەبرى لە ۱۲

پوژدا چەند کیلۆمەتر دەبریت؟

۲۳ ئاکو دەلی ئەنجامی لیکدانی ۸۲ ۶۵۴۷ لە ۲۶۹

دەكاتە ۲۲۲ ۳۴۱ ۱۴۳ ئایا ئەم وەلامە شیاوہ؟ لیکبدهوہ.

۲۴ لازو دەلی ئەنجامی لیکدانی ۶۷۰۴ لە ۴۳

دەكاتە ۴۶ ۹۲۸. ئایا وەلامەكە شیاوہ؟ لیکبدهوہ.

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەوہ Standardized Test Prep

- ۵ محمد بە خىرايى ۹ كم/ك دەپرات. ماوہى پېشېركېكەى بە ۲,۹۱ ك برى، نزيكراوہى ماوہكەى كە برىويەتى بۇ نزيكترين دەيى چەندە؟
- أ ۲,۶ كم
 ب ۲۶ كم
 ج ۲۶,۲ كم
 د ۲۶۱,۹ كم

- ۶ لە ئەنجامى ليكدانى $۰,۰۶ \times ۰,۰۰۳$ ژمارەى خانە دەيىبەكان كامايە؟

أ ۲
 ب ۴
 ج ۵
 د تيايدا نيە

خشتەكە بۇ شيكارى پرسىارى ۷ تا ۸ بەكاربەيتنە.

خىرايى ميرووہكان	
ميروو	خىرايى (م/ج)
هەنگ	۳,۱۵
زەردەوالە	۵,۸۸
شاھەنگ	۷,۸۳
مېش	۳,۹۶

- ۷ كام ريز كردن لە بچووكەوہ بۇ گەورەيە.

أ ۳,۱۵:۳,۹۶:۵,۸۸:۷,۸۳
 ب ۳,۱۵:۳,۹۶:۷,۸۳:۵,۸۸
 ج ۳,۱۵:۵,۸۸:۳,۹۶:۷,۸۳
 د ۳,۱۵:۳,۹۶:۵,۸۸:۷,۸۳

- ۸ زەردەوالەپەك لە ۶ چركەدا چەند مەتر دەبرى؟

أ ۴۶,۹۸ م
 ب ۳۵,۲۸ م
 ج ۲۳,۷۶ م
 د ۱۸,۹ م

بەدوای ووشە گرنگەكاندا بگەرپى
لە پرسىارى ۱ خەملاندن ووشەيەكى گرنگە.
نزيكکردنەوہى كۆلكەكان بۇ خەملاندن
دەگەينىت جگەلە وەلامىكى تەواو.

وہلامى راست بۇ شيكارى پرسىارى ۱ تا ۸ ھەلبزيرە.

- ۱ كام خەملاندن بۇ ۲۹×۶۲۵ شياوترە؟

أ ۱۸۰۰۰
 ب ۱۸۵۰
 ج ۱۸۰۰
 د ۱۲۰۰

- ۲ كام سيفەت بەكارھاتوہ لە $۱,۲۵ \times ۰ = ۰$

أ سيفەتى پيکەوہبەستن
 ب سيفەتى سفر
 ج سيفەتى ئالوگور
 د سيفەتى بەشینهوہ

- ۳ نووسين بە پىتى بۇ ژمارە ۱,۲۹ كامەيە؟

أ سەد و بيست و نو
 ب سەد و بيست و نو دەيىبەك
 ج يەك و بيست و نو دەيىبەك
 د يەك و بيست و نو بەش لەسەد

- ۴ ساكار ۱۶ پاكەت موروى كرى ھەر پاكەتېك

۲۵ موروى تېدابوو ساكار چەند موروى كرىوہ؟

أ ۴۰
 ب ۱۵۰
 ج ۱۷۵
 د ۴۰۰

Write What You Know

ئەوہى دەيزانى بىنووسە

- ۹ ھەنگېك و مېشېك لە خالىكەوہ بۇ ماوہى ۲۱ چركە بەرەو ئاراستەيەك فرين، يەكېكيان بە چەند پېش ئەوہى تريان دەكەويت؟ روونىبەكەوہ.
- ۱۰ روونىبەكەوہ. چۆن ژمارەيەكى سروشتى لە ۱۰۰۰۰ دەدەى، وژمارەيەكى دەيى لە ۱۰۰۰۰ بۆھەر يەكيان نمونەيەك بەيئەوہ.

دابه شکردنى ژماره سروشتىيەگان

Divide the Natural Numbers

لەسەرەتايى ميژووو
مورو بەكارهاتووو لە
گۆرپنەوو و نەخش و
جوانكارى.

پرسىاريك بۆ شىكار

خشتهكه ژماره
موروهكان لە پيوانه
جياوازدا نيشان دەدات
بۆ دروستکردنى بازنيك
لە ۷ پارچهى يەكسان

لە دريژيدا. بۆ هەر

پيوانهيهك لە موروو،

ژمارهى موروهكان

لەهەر پارچهيهك وە

دريژى هەر پارچهيهك

دياريبكه.

ژمارهى موروهكان لە بازنيكى
۷ پارچهيدا

ژمارهى موروهكان	پيوانهى موروهكان	
۹۱	۲ ملم	●
۵۶	۳ ملم	●●
۴۲	۴ ملم	●●●
۲۸	۶ ملم	●●●●
۲۱	۸ ملم	●●●●●

زانیا ریپه کانت ساغبکوه Check what you know

ئەم لاپەرەبە بەکار بێنە بۆ دُنیا بوون لە
هەبوونی ئەم زانیاریانە کەوا پێویستە بۆ ئەم بەشە

زاراوهکان ✓

دەستەواژە گونجاو لە لیستە کەدا هەڵبژێرە.

بەشکراو dividend
بەشدراو divisor
کۆلکە factor
ئەنجامی دابەشکردن
«بەرکەوت»
quotient
ماوه remainder
پێچەوانە inverse
بەها ئەژمێرکە
calculate value

۱. ئەو ژمارەى کە دابەشکراو بەسەریا دابەشدهکری پێی دەوتریت ؟

۲. کاتیک ؟ کە بری گۆراوهکە بە ژمارەیک بگۆریتەوه و پاشان کردارەکە جیبەجیبکە.

۳. ئەو ژمارەیکە کە لە کرداری دابەشکردندا دابەشیدهکەین.

۴. لەپرسیارەکەى لای چهپدا ؟ بریتییه لە ۷ و ؟ بریتییه لە ۳.

	۳	۷		
	۵	۳۸		

دابەشکردن بەسەر ژمارەیکە یەك رهنوسی ✓

دابەشیکە.

$\sqrt{39}$ ۹	$\sqrt{92}$ ۸	$\sqrt{61}$ ۷	$\sqrt{93}$ ۶	$\sqrt{85}$ ۵
$\sqrt{52}$ ۱۴	$\sqrt{97}$ ۱۳	$\sqrt{44}$ ۱۲	$\sqrt{58}$ ۱۱	$\sqrt{84}$ ۱۰
$4 \div 9684$ ۱۹	$7 \div 897$ ۱۸	$8 \div 264$ ۱۷	$5 \div 45$ ۱۶	$2 \div 312$ ۱۵

دابەشکردن بەسەر ۱۰ دا ✓

دابەشیکە.

$10 \div 700$ ۲۳	$10 \div 6700$ ۲۲	$10 \div 400$ ۲۱	$10 \div 670$ ۲۰
$10 \sqrt{8000}$ ۲۷	$10 \sqrt{800}$ ۲۶	$10 \sqrt{600}$ ۲۵	$10 \sqrt{60}$ ۲۴

دُنیا بوون لە دابەشکردنەکە ✓

دُنیا بوون لە دابەشکردن بە بەکارهینانی لیکدان

$\sqrt{372}$ ۳۱	$\sqrt{874}$ ۳۰	$\sqrt{93}$ ۲۹	$\sqrt{46}$ ۲۸
$\sqrt{85}$ ۳۵	$\sqrt{754}$ ۳۴	$\sqrt{255}$ ۳۳	$\sqrt{91}$ ۳۲

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

- ۷۰×۴ ۱
- ۹۰×۸ ۳
- ۴۰۰×۲ ۲
- ۳۰۰×۳ ۵
- ۹۰×۶ ۴

دابه‌شکردن به‌سهر ژماره‌یه‌کی

یه‌که رهنووسی

Divide dy 1-digit number

فیریه

له‌سهر مانگ هیژی راکیشانی مانگ به ۶ جار له هیژی راکیشانی زهوی که‌متره. ته‌نیک له‌سهر مانگ $\frac{۱}{۶}$ کی‌شه‌که‌یه‌تی له‌سهر زهوی، نه‌گهر به‌ردیک کی‌شه‌که‌ی له‌سهر زهوی ۱۰۲ نیوتن بیت. ئایا کی‌شه‌که‌ی له‌سهر مانگ چه‌نده؟

گه‌شنیاره ناسمانیه‌کان
له‌ ماوه‌ی سائه‌کانی
۱۹۶۹ تا ۱۹۷۲ دا
۳۸۲ کیم به‌رد و گلیان
له‌سهر رووی مانگ
هی‌نایه‌وه.

ریگای یه‌که‌م بۆ دیارکردنی رهنووسی یه‌که‌م له‌ نه‌نجامی دابه‌شکردندا خه‌ملاندن به‌کاربیه‌نه. دابه‌شیکه $۶ \div ۱۰۲$

هه‌نگاوی ۳

۲ یه‌کان دابگره
دابه‌شیکه $\sqrt[۱۷]{۴۲}$
لیکبه ۷×۶
لی‌ده‌ریکه $۴۲ - ۴۲$
به‌راوردیکه $۶ > ۰$

هه‌نگاوی ۲

۱۰ ده‌یی دابه‌شیکه
دابه‌شیکه $\sqrt[۱۰]{۱۰۲}$
لیکبه ۱×۶
لی‌ده‌ریکه $۱۰ - ۱۰$
به‌راوردیکه $۶ > ۴$

هه‌نگاوی ۱

بخه‌ملینه
بیریکه‌وه
یان $\sqrt[۲۰]{۱۲۰}$ $\sqrt[۱۰]{۶۰}$
که‌واته، رهنووسی یه‌که‌م
له‌خانه‌ی ده‌یان دابنئ.

که‌واته کی‌شی به‌رده‌که له‌سهر رووی مانگ ده‌کاته ۱۷ نیوتن

ریگای دووهم به‌های خانه‌یی بۆ دانانی رهنووسی یه‌که‌م به‌کاربیه‌نه. دابه‌شیکه $۹ \div ۸۹۳$

هه‌نگاوی ۳

ساغیکه‌وه
نه‌نجامی دابه‌شکردن
له‌ به‌شدراو بده پاشان
ماوه‌که‌ی بۆ زیادیکه.
$$\begin{array}{r} ۹۹ \\ ۹ \times \\ \hline ۸۹۱ \\ ۲ + \\ \hline ۸۹۳ \end{array}$$

۳ یه‌کان دابگره
۸۳ یه‌کی دابه‌شیکه
دابه‌شیکه $\sqrt[۹۹]{۸۹۳}$
لیکبه ۹
لی‌ده‌ریکه ۸۳
به‌راوردیکه $۸۱ - ۸۱$
وه‌لام ۹۹، ماوه ۲

هه‌نگاوی ۲

۸۹ ده‌یی دابه‌شیکه
دابه‌شیکه $\sqrt[۸۹]{۸۹۳}$
لیکبه ۹
لی‌ده‌ریکه $۸۱ - ۸۱$
به‌راوردیکه ۸

هه‌نگاوی ۱

بروانه‌سهدان
دابه‌شیکه $\sqrt[۹]{۸۹۳}$ ، $۹ > ۸$ که‌واته
بروانه‌ده‌یان.
 $۹ < ۸۹$ $\sqrt[۹]{۸۹۳}$
۸۹ ده‌یی به‌کاربیه‌نه
رهنووسی یه‌که‌م له
خانه‌ی ده‌یان دابنئ

ساغبكهوه

۱ پرونيكهرهوه چۆن دهتوانى بهبى ئهجامدانى كردارى دابهشكردن، دياريبكهيت كه ئهجامى دابهشكردن له $539 \div 6$ له دوويان سى رهنوس پيكدت.

خانهى رهنوسى يهكهم له ئهجامى دابهشكردهكهدا دياريبكه.

$\sqrt{117}$ ۲ $\sqrt{213}$ ۳ $\sqrt{472}$ ۴ $\sqrt{917}$ ۵ $\sqrt{526}$ ۶

راهيتان و شيكارى پرسيارهكان

خانهى رهنوسى يهكهم له ئهجامى دابهشكردهكهدا دياريبكه.

$\sqrt{176}$ ۱۱ $\sqrt{857}$ ۱۰ $\sqrt{183}$ ۹ $\sqrt{724}$ ۸ $\sqrt{504}$ ۷
 دابهشبهكه.
 $\sqrt{246}$ ۱۶ $\sqrt{844}$ ۱۵ $\sqrt{516}$ ۱۴ $\sqrt{489}$ ۱۳ $\sqrt{408}$ ۱۲
 $\sqrt{223}$ ۲۱ $\sqrt{526}$ ۲۰ $\sqrt{607}$ ۱۹ $\sqrt{912}$ ۱۸ $\sqrt{113}$ ۱۷
 $4 \div 807$ ۲۶ $5 \div 414$ ۲۵ $6 \div 124$ ۲۴ $5 \div 905$ ۲۳ $8 \div 348$ ۲۲

بههائى ن بدۆزهوه.

$134 = n \div 269$ ۳۰ $3m47 = 7 \div n$ ۲۹ $4m35 = 5 \div n$ ۲۸ $27 = 3 \div n$ ۲۷

ژهمه ئاسمانيهكان		
ژمارهى ژهمهكان	ژمارهى ژهمهكان	جوړ
بوهره يهكيك	۲۰۳	شلمهمنى خهست كه ناوى تيبكرت.
	۱۷۵	خواردمهمنى نهكولاو
	۲۳۸	خواردمهمنى خهست كه ناوى تيبكرت

بهكارهيتانى پيدراوهكان خستهكه بو شيكارى

پرسيارى ۳۱ و ۳۲ بهكارهيتنه.

۳۱ تيمى گهشتيكي ئاسمانى كه پيكهاتوه له ۷ گهشتيار، چهند ژهميكي خواردن لههر جوړيك بوهره گهشتياريك ئامادهكراوه؟ خستهكه كوڤى بكه و تهواوى بكه.

۳۲ بارستايى خواردمهمنى ريگا پيدراو بوهره گهشتياريكى تيمهكه دهگاته ۳,۸ كيلو له رۆژيكا. جياوازي نيوان بارستايى تيميكى ۷ كهسى له ۶ رۆژ و ۶ كهسى له ۷ رۆژدا چهنده؟

بيداچوونهوه و نامادهبوون بو تاقيكردهوه

۳۷ بخهلمينه، بهبى ئهجامدانى ليكدان، كام ئهجامى ليكدان بچووكترينه.
 [ج] $0,1 \times 0,9$ [ا] $10 \times 0,9$
 [د] $0,01 \times 0,9$ [ب] $1 \times 0,9$

۳۳ $6,8 + 0,8$
 ۳۴ $3,47 - 6,16$
 ۳۵ ژماريهك بو شيوازهكه زيادبكه:
 $60, 48, 36, 24, \dots$ شيوازهكه باسبكه.
 ۳۶ $n \times n$ ئهژميريكه كه $n = 16,5$

پیداچوونه‌وهی خیرا

- ۱ ۱۰×۴۳ ۲ ۹×۲۵
 ۳ ۳۰×۲۰ ۴ ۱۲×۵۰
 ۵ ۸۰×۵۰

دابه‌شکردن به‌سەر ژماره‌یه‌کی

دوو رهنووسی

Divide by 2 - Digit numbers

فیڤیه

کاتزمیڤر و نیویک له کاتزمیڤریدا کارگه‌یه‌کی دروستکردنی کاتزمیڤر له وولاتی چین ۷۵۵ کاتزمیڤری له‌ماوهی ۲۳ پوژدا دروستکرد، ناوهندی به‌ره‌م هینان بو کاتزمیڤر له پوژیدکا چهنده؟

نمونه

دابه‌شیکه $۲۳ \overline{) ۷۵۵}$ $۲۳ \div ۷۵۵$

هه‌نگاوی ۳

۵ یه‌کان دابگره، ۶۵ یه‌کان دابه‌شیکه
 دابه‌شیکه $۲۳ \overline{) ۶۵}$ لیکبده ۳×۲۳
 لیدهریکه $۶۵ - ۴۶$
 به‌راوردیکه $۲۳ > ۱۹$

هه‌نگاوی ۲

۷۵ ده‌یی دابه‌شیکه
 دابه‌شیکه $۲۳ \overline{) ۷۵}$ لیکبده ۳×۲۳
 لیدهریکه $۷۵ - ۶۹$
 به‌راوردیکه $۲۳ > ۶$

هه‌نگاوی ۱

بخه‌ملینه، بۆدانانی رهنووسی یه‌که‌م له نه‌نجامی دابه‌شکردندا، بیریکه‌وه
 $۲۰ \overline{) ۸۰۰}$ یان $۳۰ \overline{) ۷۵۰}$
 که‌واته، رهنووسی یه‌که‌م له خانه‌ی ده‌یان دابنی.

که‌واته، ناوه‌نده به‌ره‌م هینانی کاتزمیڤره‌کان له‌نیوان ۲۲، ۳۳ کاتزمیڤره له پوژیدکا.

• پوونیبکه چۆن لیکدان به‌کار دینی بۆساگرده‌وهی $۲۳ \div ۷۵۵ = ۳۲$ ماوه ۱۹

له‌بیرت نه‌چی بۆ دابه‌شکردن به‌سەر ژماره‌یه‌کی دوو رهنووسی. یه‌که‌مجار بخه‌ملینه بۆ دانانی رهنووسی یه‌که‌م. پاشان هه‌نگاوه‌کانی دابه‌شکردن په‌یره‌و بکه. دابه‌شیکه لیکبده، لیدهریکه، به‌راوردیکه. هه‌نگاوه‌کان دووباره بکه‌وه تا ماوه‌که ده‌بیته سفر یان که‌متر له به‌شدراو.

نمونه‌ی زیاتر

<p>ساغیکه‌وه</p> $\begin{array}{r} 1303 \\ 24 \times \\ \hline 5212 \\ 26060+ \\ \hline 31272 \\ 22+ \\ \hline \sqrt{31294} \end{array}$	<p>دابه‌شیکه</p> $\begin{array}{r} 1303 \\ 24 \overline{) 31294} \\ \underline{24} \\ 72 \\ \underline{72} \\ 00 \\ \underline{94} \\ 72 \\ \underline{22} \\ 00 \end{array}$	<p>ساغیکه‌وه</p> $\begin{array}{r} 95 \\ 16 \times \\ \hline 570 \\ 950 \\ \hline 1020 \\ 15+ \\ \hline \sqrt{1035} \end{array}$	<p>دابه‌شیکه</p> $\begin{array}{r} 95 \\ 16 \overline{) 1035} \\ \underline{144} \\ 95 \\ \underline{80} \\ 15 \end{array}$
--	---	--	---

• له نمونه‌ی ب، له نه‌نجامی دابه‌شکردنه‌که سفره‌که چی ده‌گه‌ینی

شیوازه‌کان له دابه‌شکردندا

<p>ه</p> <p>راستی بنه‌په‌تی</p> $\begin{aligned} 5 &= 6 \div 30 \\ 5 &= 60 \div 300 \\ 50 &= 60 \div 3000 \\ 500 &= 60 \div 30000 \\ 5000 &= 60 \div 300000 \end{aligned}$	<p>د</p> <p>راستی بنه‌په‌تی</p> $\begin{aligned} 2 &= 6 \div 12 \\ 2 &= 60 \div 120 \\ 20 &= 60 \div 1200 \\ 200 &= 60 \div 12000 \\ 2000 &= 60 \div 120000 \end{aligned}$	<p>ج</p> <p>راستی بنه‌په‌تی</p> $\begin{aligned} 4 &= 2 \div 8 \\ 4 &= 20 \div 80 \\ 40 &= 20 \div 800 \\ 400 &= 20 \div 8000 \\ 4000 &= 20 \div 80000 \end{aligned}$
--	--	---

• له بیرت نه‌چی راستیه بنه‌په‌تیه‌کان و شیوازه‌کان بۆ دابه‌شکردن به‌سهر چندجاره‌کانی ۱۰ به‌کاربه‌ینه.

ساغیکه‌وه

۱ روونبکه‌وه بۆچی خه‌ملاندن بۆ دابه‌شکردن به‌کارده‌هینی؟

خانه‌ی رهنووسی یه‌که‌م له نه‌نجامی دابه‌شکردندا دیاریبکه.

$47 \overline{) 395}$ ۵	$53 \overline{) 2369}$ ۴	$14 \overline{) 1624}$ ۳	$36 \overline{) 209}$ ۲
$23 \overline{) 4613}$ ۹	$28 \overline{) 268}$ ۸	$43 \overline{) 305}$ ۷	$89 \overline{) 969}$ ۶

دابه‌شیکه به لیکدان ساغیکه‌وه.

$81 \div 694$ ۱۳	$23 \div 3974$ ۱۲	$56 \div 2816$ ۱۱	$38 \div 831$ ۱۰
$54 \overline{) 34078}$ ۱۷	$74 \overline{) 3568}$ ۱۶	$28 \overline{) 4031}$ ۱۵	$42 \overline{) 365}$ ۱۴

• نه‌ژمی‌کردنی هزری بۆ ته‌واوکردن به‌کاربه‌ینه. نه‌و راستیه بنه‌په‌تیانه‌ی به‌کاریده‌هیتیت بینووسه.

■ = $50 \div 400$ ۲۰	$7 = 60 \div 420$ ۱۹	$8 = 40 \div 320$ ۱۸
$80 = 50 \div 4000$	$70 = 60 \div 4200$	$80 = 40 \div 3200$
$800 = 50 \div 40000$	■ = $60 \div 42000$	■ = $40 \div 32000$

راهینان و شیکاری پرسیارهکان

خانەمی رهنووسی یهکهم له ئەنجامی دابهشکردنهکهدا دیاریبکه.

$$\begin{array}{l} 71 \overline{) 90567} \quad \text{24} \\ 25 \overline{) 3205} \quad \text{22} \\ 47 \overline{) 310} \quad \text{21} \\ 34 \overline{) 3894} \quad \text{28} \\ 21 \overline{) 458} \quad \text{27} \\ 68 \overline{) 54330} \quad \text{26} \\ 42 \overline{) 42785} \quad \text{25} \end{array}$$

دابهشبکه: به کرداری لیکدان ساغیبکهوه.

$$\begin{array}{l} 11 \div 10675 \quad \text{32} \\ 45 \div 458 \quad \text{31} \\ 78 \div 5690 \quad \text{30} \\ 49 \div 942 \quad \text{29} \\ 62 \div 30362 \quad \text{36} \\ 41 \div 8149 \quad \text{35} \\ 35 \div 12362 \quad \text{34} \\ 74 \div 4369 \quad \text{33} \end{array}$$

ئهژمیرکردنی هزری بۆ تهواوکردن بهکاربهینه. ئەو راستیه بنهپهتی بهکاریده هیئت بنووسه.

$$\begin{array}{l} 5 = 90 \div 450 \quad \text{39} \\ 2 = 50 \div 100 \quad \text{38} \\ \blacksquare = 30 \div 90 \quad \text{37} \\ \blacksquare = 90 \div 4500 \\ 20 = 50 \div 1000 \\ 30 = 30 \div 900 \\ \blacksquare = 90 \div 45000 \\ \blacksquare = 50 \div 10000 \\ 300 = 30 \div 9000 \end{array}$$

هەر کرداریکی ساغکردنهوه به پرسیاری دابهشکردنی گونجاو بهستهوه.

$$\begin{array}{l} 984 = 60 + (14 \times 66) \quad \text{40} \\ 9747 = 71 + (118 \times 82) \quad \text{41} \\ 19301 = 9 + (212 \times 91) \quad \text{42} \\ 7982 = 47 + (115 \times 69) \quad \text{43} \\ 115 \text{ ماوه} = 69 \div 7982 \quad \text{ا} \\ 14 \text{ ماوه} = 66 \div 984 \quad \text{ب} \\ 118 \text{ ماوه} = 82 \div 9747 \quad \text{ج} \\ 212 \text{ ماوه} = 91 \div 19301 \quad \text{د} \end{array}$$

ژمارەى ناديار بدۆزەوه.

$$20 \text{ ب} \quad 89 = (10 \times \blacksquare) \div 3580 \quad \text{45} \quad 5 \blacksquare = 23 \div 1288 \quad \text{44}$$

راستیه بنهپهتیەکان و شیوازەکان بۆ دۆزینهوهی بههای ن بهکاربهینه.

$$30 = 80 \div \text{ن} \quad \text{49} \quad 90 \div 36000 = \text{ن} \quad \text{48} \quad 40 \div 160 = \text{ن} \quad \text{47} \quad 3 \div 90 = \text{ن} \quad \text{46}$$

ههله له کویدايه؟ ههله له و كاغەزەى له وینهكهدايه، ئایا له

شیکارهكهدايه یان له ساغکردنهوه؟ لیکبدهوه ههلهكەش راست بکهوه.

ههله له کویدايه؟ جوتیار وتی ئەنجامی 200000 ÷ 40 چوار

سفری تیدايه، ههلهی جوتیار دهريخه و وهلامی راست بنووسه.

مانای ژماره دوو ژماره ئەنجامی دابهشکردنهكهیان 7، و سهرحه میان

64. ئەو دوو ژمارهیه کامانهن؟

پینوینی گهورهترین ماوه لهکاتی دابهشکردنی ژمارهیهك بهسهر 45 دا

کامهیه؟ ئەمه پرونبکهوه.

ساغبکهوه	15
15	18 282
18 ×	18
120	102
150 +	90
270	12
وهلام 18 ماوه 12	

نرخى بلیتی شانۆ 9 ههزار دینار بۆ مامۆستایهك و 6 ههزار دیناریش بۆ قوتابیهك. بهرپرسی قوتابخانه

11 بلیتی بۆ مامۆستایان کړی و بری 103 ههزار دیناری دا، ئایا لهو پارهیه چهند بلیتی بۆ قوتابیان کړیوه؟

۵۵ كچ و ۴ كور زهوييهكيان بۇ بهجيما كه
 ۵۶ له مانگى رهمه زاندا كوئىخا ۱۰۹۰ كىلوگرام گهنمى
 بهسەر نه داراندا دابه شكرد. دوو له وان ههره كه يان
 ۵۰ كىلوگرام دانى. ماوه كه ي بهسەر ۱۱ نه دارى
 تردا دابه شكرد ههره كه يان چهندى بهر كه وتوو؟

به كارهيئانى پيدراوه كان خشته كه بۇ شيكاري پرسىارى ۵۷ تا ۵۹ به كار بهيئنه.

ئەنجامه كانى يانە تويى باسكه		
تپ	ژماره يارى	ژماره ي خال
سيروان	۱۲	۸۱۶
ئاسۆ	۱۱	۷۲۰
سهنحاريب	۹	۶۲۵
ئاراس	۸	۴۱۵

۵۷ ناوهنده ژماره ي خالە كان كه تپى سيروان له هه موو ياربه كاندا
 تۆمارى كردوو به ملىنه؟

۵۸ پرسىارى چييه؟ تپى ئاراس ۲۱۰ خال كه مترى تۆمار كردوو.

۵۹ رينوينى كام له م دوو تپيه، ئاسۆ يان سهنحاريب ناوهندى ژماره ي
 خالە كانى له ياربه كدا گهره تره؟

پيدراوونه وه و ناماده بوون بۇ تاقيردنه وه

$$0 = 0 \times 2 \quad 63$$

۶۴ له ئەنجامى ئەم دابه شكرده
 ناماده بوون
 بۇ تاقيردنه وه

چهند سفر هه يه؟ $90 \div 72000$

- ا سفر نيه ج ۳ سفر
 ب ۲ سفر د ۴ سفر

سيفه تى ليكدانى به كارهاتوو له پرسىاره كانى
 ۶۰ تا ۶۳ دياربكه.

$$5 \times (3 \times 2) = (5 \times 3) \times 2 \quad 60$$

$$2 \times 7 = 7 \times 2 \quad 61$$

$$8 = 1 \times 8 \quad 62$$

گۆشه ي روو ناكيران

شيكاري پرسىاره كان

نزيكردنه وه

كه رهسته كان: كاغهن، قه له م، دوو خشته كى ره نووسكراو
 له ۰ بۇ ۵، وه سى خشته كى ره نووسكراو له ۴ بۇ ۹.

بۆنه وه يارى بكه ين!

- ياريزانك خشته كه كان هه لده دا وئه وه ره نووسانه ي ده ستى
 ده كه وى به كار يان دىنى بۇ نوسىنى پرسىارى كى دابه شكردى
 ژماره يه كى سى ره نووسى به سهر ژماره يه كى دوو ره نووسى.

- ياريزانى دووهم له ئەنجامى دابه شكردنه كه و ماوه كه خو ي دلنيا ده كا. ئەگهر

وه لامه كه راستبوو ئەوا ماوه كه تۆمار ده كا، وه ئەگهر هه له بوو ئەوا تۆمارى ناكا.

- دوو ياريزانه كه ياربه كه ته واو ده كهن و پۆله كان يان ده گۆر نه وه و پرسىاره كانى
 دابه شكردى و تۆمار كردنى ماوه راسته كه ده نووسنه وه. ئەو ياريزانه ي زۆر ترين
 ژماره ي وه لامى راسته سه ركه وتوو.

$$763 \\ 90 \overline{) 763} \\ \underline{90} \quad 346 \\ \underline{270} \quad 76 \\ \underline{720} \quad 46 \\ \underline{360} \quad 6 \\ \underline{60} \quad 0$$

$$346 = 76 + (3 \times 90)$$

پیداچونہ وہی خیرا

- ۱ $\sqrt{360}$
- ۲ $\sqrt{280}$
- ۳ $\sqrt{480}$
- ۴ $\sqrt{1000}$
- ۵ $\sqrt{90}$

سفر له دابه شکردندا

Zeros in Division

فیریه

چالاک ۴ دوکانی هیه، ۴۳۲ کاتژمیری دیواری کری و به یه کسانی به سهر دوکانه کانیدا دابه شکرد نایا چند کاتژمیری له ههر دوکانیکدا داناوه؟

نمونه

$$\begin{array}{r} 4 \overline{) 432} \\ 110 = 4 \div 440 \end{array}$$

دابه شبکه $4 \div 432$
بخه مینه $110 = 4 \div 440$

هنگاوی ۳

یه کان دابگره. ۳۲ یه کان دابه شبکه بیریکه وه: $32 = n \times 4$

دابه شبکه

$$\begin{array}{r} 108 \\ 4 \overline{) 432} \\ \underline{4} \\ 03 \\ \underline{03} \\ 00 \end{array}$$

لیکبه
لیدریکه
بهراوردیکه $4 > 0$

هنگاوی ۲

دهیان دابگره. ۳ دهیان دابه شبکه بیریکه وه: له بهرته وهی $3 < 4$
• له نهجامی دابه شکردن دابنی.

دابه شبکه

$$\begin{array}{r} 10 \\ 4 \overline{) 432} \\ \underline{4} \\ 03 \\ \underline{03} \\ 00 \end{array}$$

لیکبه
لیدریکه
بهراوردیکه $4 > 3$

هنگاوی ۱

۴ سهدان دابه شبکه بیریکه وه: ده توانی ۴ سهدان دابه ش ۴ بکریت که واته رهنوسی یه کم له خانهی سهدان له نهجامی دابه شکردن دابنی.

$$\begin{array}{r} 1 \\ 4 \overline{) 432} \\ \underline{4} \\ 0 \end{array}$$

له بهرته وهی ۱۰۸ نزیکه له خه ملاندنی ۱۱۰، وه لامه که شیاوه، که واته ۱۰۸ کاتژمیری دیواری له ههر دوکانیکدا داناوه.

• نه گهر نووسینی سفرت له نهجامی دابه شکردنه که له بیربچی وه لامه که چۆن ده بی؟

له بیرت نه چی سفر له نهجامی دابه شکردندا دابنی نه گهر به شدر او گهوره تر بیّت له رهنوسی به شکراو له م هنگاوه دا.

ساغبکه وه

۱ پوونیکه وه که ی برپار ده دهی سفر له نهجامی دابه شکردندا دابنی؟ نمونه بو نه مه بهینه وه.

دابەشېكە. بخەملىنە بۇ ساغکردنەوہ

$5 \quad 37 \overline{) 4801}$
 $4 \quad 40 \overline{) 8010}$
 $3 \quad 7 \overline{) 73}$
 $2 \quad 5 \overline{) 250}$

راھىتان و شىكارى پرسىيارەکان

دابەشېكە. بخەملىنە بۇ ساغکردنەوہ.

$9 \quad 3 \overline{) 309}$
 $8 \quad 8 \overline{) 255}$
 $7 \quad 5 \overline{) 525}$
 $6 \quad 6 \overline{) 624}$
 $13 \quad 12 \overline{) 908}$
 $12 \quad 40 \overline{) 8160}$
 $11 \quad 62 \overline{) 635}$
 $10 \quad 17 \overline{) 695}$
 $17 \quad 82 \overline{) 8927}$
 $16 \quad 37 \overline{) 3363}$
 $15 \quad 73 \overline{) 5841}$
 $14 \quad 43 \overline{) 759}$
 $21 \quad 3 \div 606$
 $20 \quad 8 \div 744$
 $19 \quad 9 \div 528$
 $18 \quad 2 \div 61$
 $25 \quad 63 \div 6315$
 $24 \quad 81 \div 8241$
 $23 \quad 50 \div 5046$
 $22 \quad 40 \div 1220$

جەبەر بەھای ن ئەزمىرىكە.

$26 \quad 5 \div 305 = ن$
 $27 \quad 8 \div 110 = م$
 $28 \quad 7 \div 101 = ن$
 $29 \quad 209 \div ن = 104 م$

جەبەر ھەموو خشتەكە تەواويكە، و رىساي دابەشكردەكە بنووسە.

30	ناوہوہ، ن	49	107	239	564
دەرہوہ	7	15 ماوہ 2			
31	ناوہوہ، ن	83		404	412
دەرہوہ	20 ماوہ 3	24 ماوہ 3	101		

- 32 بۇ دورىنى دەستەسپرىك، پارچەيەك قوماش درىژىيەكەي 25 سم بىت بەشەكەت ژمارەي دەستەسپرىكان كە بتوانرى لە پارچە قوماشك دەريژىيەكەي 5 م بىت بدروى چەندە؟
- 33 وەزارەتى كشتوكالى ھەريمي كوردستان 2535 نەمام سىوي بەيەكسانى بەسەر 15 گوندا دابەشكرد. ھەر گوندى چەند نەمامى بەركەوتووه؟
- 34 رىنووينى ئايا 0 لە ئەنجامى دابەشكردى 884 ÷ 4 دا ھەيە؟ چۆن دەزانى بەبى ئەوہى دابەشكردى بكەي؟
- 35 خىرخوازيك 3536000 دىنارى بەيەكسانى بە خشىە سەر 17 خىزانى ھەزار. ھەر خىزانك چەندى بەركەوتووه؟
- 36 ھەلە لەكويدايە؟ ئارىيان ووتى 6 ÷ 6 دەكاتە 1. كەواتە 6 ÷ 606 = 11. ھەلەكە ديار بكە و راستەكە بنووسە.
- 37 باوكى شانۆ 12 كورسى كرى، 200 ھەزار دىنارى دايە بازرگانەكە 80 ھەزار دىنارى بۇ گىپراپەوہ، نرخى يەك كورسى چەندە؟

پىداچوونەوہ و ئامادەبوون بۇ تاقىكردەوہ

$38 \quad 100$
 $39 \quad 500$
 $47 -$
 $176 -$
 $40 \quad 786 - 2000$

41 ژمارە 246,975 بەدرىژى بنووسە.

42 ژمارەيەكى دەبى ھاوتا بۇژمارە 0,04 ھەلبىژرە.

ا 4,0
 ب 0,4
 ج 0,040
 د 0,004

پیداچونه وهی خیرا

- ١ $٤ + ٣٤٥$
- ٢ $١١ + ٧٨١$
- ٣ $٩ + ٦٢٨$
- ٤ $٣٨ + ٦٧٦٠$
- ٥ $١٢ + ١٢٣٢$

قامیشی حهیزهران به زهمیکی سهرهکی له خواردنی ورچی پاندا داده نریت. ورچی پاندا روژانه زیاتر له ١٨ کیلو له قامیشی تهر دهخوات.

راهینان له سهر دابه شکردن
Practice on Division

فیریه

چهند ده توانی بخو ورچی پاندا له سالیکیدا ٦٢٠ ٤ کیلو قامیشی حهیزهران و گه لاکانی دهخوات ناوهندی خواردنه کی له مانگیکیدا چنده؟

نمونه

دابه شبکه $١٢ \div ٤ \ ٦٢٠$ $١٢ \overline{) ٤ \ ٦٢٠}$

هنگاوی ٤

سفر یهکان دابگره، ٦٠ یهکی دابه شبکه.

$$\begin{array}{r} 385 \\ 12 \overline{) 4620} \\ \underline{36} \\ 102 \\ \underline{96} \\ 60 \\ \underline{60} \\ 0 \end{array}$$

وهلام ٣٨٥

هنگاوی ٣

٢ دهیان دابگره. ١٠٢ دهیان دابه شبکه.

$$\begin{array}{r} 38 \\ 12 \overline{) 4620} \\ \underline{36} \\ 102 \\ \underline{96} \\ 60 \\ \underline{60} \\ 0 \end{array}$$

هنگاوی ٢

٤٦ سهر دابه شبکه. خه ملاندنی یه کم به کابهینه.

$$\begin{array}{r} 3 \\ 12 \overline{) 4620} \\ \underline{36} \\ 10 \end{array}$$

هنگاوی ١

بخه ملینه بیربکه وه

$$\begin{array}{r} 400 \\ 12 \overline{) 4800} \\ \underline{48} \\ 0 \end{array}$$

کهواته، ره نووسی یه کم له خانه ی سهران دابنی.

کهواته ورچی پاندا مانگانه ٣٨٥ کگم له قامیشی حهیزهران و گه لاکانی دهخوات.

نمونه ی زیاتر

ساغیکه وه

$$\begin{array}{r} 61 \\ 42 \times \\ \underline{122} \\ 2440 + \\ \underline{2062} \\ 17 + \\ \sqrt{2079} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 61 \\ 42 \overline{) 2079} \\ \underline{252} \\ 59 \\ \underline{42} \\ 17 \end{array}$$

وهلام ٦١ ماوه ١٧

ساغیکه وه

$$\begin{array}{r} 24 \\ 35 \times \\ \underline{120} \\ 720 + \\ \underline{840} \\ 3 + \\ \sqrt{843} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ 35 \overline{) 843} \\ \underline{70} \\ 143 \\ \underline{140} \\ 3 \end{array}$$

وهلام ٢٤ ماوه ٣

دهتوانیت نامیری بزمیر بو جیبه جیکردنی دابه شکردنه که به کار بهینیت؟

$$= 42 \div 2079$$

١٧ م ٦١

ساغبكهوه

۱ رېنويڼې پوونېبكهوه چوڼ ژمارهيكه ۴ رېنوسى بهسەر ژمارهيكه ۳ رېنوسى دابهشدهكهى؟

دابهشكه و ساغبكهوه

$$48 \div 1242 \quad 4$$

$$14 \div 93 \quad 3$$

$$15 \div 851 \quad 2$$

$$29 \overline{) 073} \quad 7$$

$$61 \overline{) 36182} \quad 6$$

$$42 \overline{) 23898} \quad 5$$

راهيتان و شيكارى پرسيارهكان

دابهشكه

$$23 \div 89 \quad 11$$

$$37 \div 4591 \quad 10$$

$$19 \div 4161 \quad 9$$

$$65 \div 402 \quad 8$$

$$92 \overline{) 46235} \quad 15$$

$$51 \overline{) 4095} \quad 14$$

$$33 \overline{) 1877} \quad 13$$

$$71 \overline{) 7171} \quad 12$$

$$42 \overline{) 23911} \quad 19$$

$$48 \overline{) 24916} \quad 18$$

$$69 \overline{) 2109} \quad 17$$

$$91 \overline{) 5396} \quad 16$$

$$37 \overline{) 631362} \quad 23$$

$$41 \overline{) 8269079} \quad 22$$

$$32 \overline{) 306452} \quad 21$$

$$25 \overline{) 424867} \quad 20$$

ژماره ناديار له پرسيارهكانى ۲۴ تا ۲۹ دياربكه.

$$78 = 99 \div 7 \quad 22 \quad 26$$

$$15 = \square \div 1065 \quad 25$$

$$18 = 23 \div 4 \quad 4 \quad 24$$

$$62 = (15 \times \square) \div 1860 \quad 29$$

$$1 \square = 90 \div (18 - 1188) \quad 28$$

$$15 \square = 76 \div 12084 \quad 27$$

۳۰ له رېژى جيهانى بو پاراستنى گيانداران ۳۱۰۰۰ كهس سهردانى سايتيكي هنتهرنيتيان كرد تايبهت بوو به ورچى پاندا، ناوهندهى ژمارهى ميوانهكانى هم ساپته له كاترميركدا چهنده؟

۳۱ مانى ژماره بچوكترين ژمارهى چوار رېنوسى كامهيه دابهشى ژماره ۲۰ بكرىت و ماوهكهى ۵ بمينيتتهوه.

۳۲ ورچى پاندا له ساليكدا نزيكه ۵۱۱۰ كاترمير چالاكه. هر جاريك ماوهى پشودانى له نيوان ۲ تا ۴ كاترميره. ورچى پاندا چهن كاترمير له رېژيكددا چالاكه؟

بيداچوونهوه و نامادهبوون بو تاقيكرندهوه

۳۷ نامادهبوون
بو تاقيكرندهوه

بارستايى سهلكيك په نير ۲,۷۵ كگم چيستخانهيهك ۱۸ سهلك په نيرى كرى، بارستايى گشتى سهلكهكان چهنديان له ۵۰ كگم كه متره؟

$$\text{ج} \quad 0,60 \text{ كگم}$$

$$\text{ا} \quad 0,03 \text{ كگم}$$

$$\text{د} \quad 1,50 \text{ كگم}$$

$$\text{ب} \quad 0,50 \text{ كگم}$$

سيفهتى كوكرندهوه له پرسيارى ۳۳، ۳۴ دياربكه

$$10 + 7 = 7 + 10 \quad 33$$

$$(3 + 2) + 4 = 3 + (2 + 4) \quad 34$$

$$7,48 + 16,82 \quad 36 \quad 16,09 - 24,18 \quad 35$$

پیداچوونهوئى خیرا

$9 \div 39$ **۲** $8 \div 29$ **۱**
 $5 \div 22$ **۴** $7 \div 60$ **۳**
 $6 \div 25$ **۵**

کارامه‌ییه‌کانى شیکارى پرسیاره‌کان

لیکدانهوئى ماوه

Problem Solving Skills
Explanation the Remainder

تیبگه یلانداپنی شیکاریکه ساغبکه‌وه

دیاریکه ماوه چۆن بۆ شیکاری پرسیاره هاتووهدکانى خوارهوه به‌کار هاتوو. پرسیاره‌که دیاریده‌کا کهى ده‌توانى ماوه‌که فه‌رامۆش بکهى و نه‌نجامى دابه‌شکردنه‌که بۆ نه‌و ژماره‌یهى که‌راسته‌وخۆ له‌دوايه‌وه دئ نزیکبه‌یته‌وه، و کهى ماوه وهك به‌شیک له وه‌لامه‌که به‌کار دئ.

له‌بیرت نه‌چئ کاتیك پرسیاریکى دابه‌شکردن شیکارده‌کهى نه‌وا مانای ماوه‌که په‌یوه‌ندى ده‌بئ به‌وهى پرسیاره‌که له‌خۆى گرتوو.

نمونه

ا ۱۸۵۳ دئده‌وان له‌ ئاهه‌نگى کۆتایى دئده‌وانى به‌شداربوون، هه‌ر شه‌ش که‌سیك به‌ده‌ورى مئزیکدا دانیشن. ده‌بئ ریکخه‌رى ئاهه‌نگه‌که چه‌ند مئز ئاماده‌بکا بۆئه‌وهى گشت به‌شداربوون له‌ده‌ورى دابنیشن.

$$\begin{array}{r} 308 \\ 6 \overline{) 1853} \\ \underline{18} \\ 05 \\ \underline{0} \\ 53 \\ \underline{48} \end{array}$$

له‌به‌رئه‌وهى ۳۰۸ مئز به‌شى هه‌موو به‌شداربوون ناکات. بۆیه پئویسته ریکخه‌رى ئاهه‌نگه‌که ۳۰۹ مئز ئاماده‌بکا.

ب رۆشنا ۱۳۱ گۆلى هه‌یه. ئایا ده‌توانى چه‌ند چه‌پكى شه‌ش گۆلى ئاماده‌بكات.

$$\begin{array}{r} 21 \\ 6 \overline{) 131} \\ \underline{12} \\ 11 \\ \underline{6} \\ 5 \end{array}$$

ده‌توانى ۲۱ چه‌پك ئاماده‌بكات. چونکه ۵ گۆله‌ ماوه‌کهى به‌شى چه‌پکئى تر ناکات.

ج سه‌رۆكى تيمى دئده‌وانى په‌تئكى به‌کاره‌ینا که درئزه‌کهى ۱۴۵ سم بۆ نیشاندانى رینگى دروستکردنى گرئدان په‌ته‌کهى کرد به ۴ به‌شى په‌کسانه‌وه درئزى هه‌ر به‌شیک چه‌نده؟

$$\begin{array}{r} 36 \\ 4 \overline{) 145} \\ \underline{12} \\ 25 \\ \underline{24} \\ 1 \end{array}$$

که‌واته درئزى هه‌ر به‌شیک له په‌ته‌کهى $\frac{1}{4}$ سم.

باسبکه

- پروونبیکه‌وه چۆن ماوه‌که له وه‌لامى پرسیارى أ و ج به‌کارهات؟
- پروونبیکه‌وه بۆچى ژماره‌ى که‌رتى وهك ماوه شیاوه له پرسیارى ج وه شیاو نیه له‌هه‌ردوو پرسیارى أ و ب ؟

راھبەن و شىكارى پرسىيارەكان

شىكارىكە پاشان ماوھەكە لىكېدەوھ.

۲ كۆمەلەك ۱۸ كىچىق فېرى پىكخستى گولەكان دەبن، ۱۲۴ گوليان لايە. ئايا ژمارە گولەكان بەشەكەن بۆئەوھى ھەر كىچىك كۆمەلەكەك ۷ گول پىكخات؟

كىسى گەنمەشامى (شامەدەرى)

پېئوانە	پەرداخەكان لەمەركىسىكا
بچووك	۴ پەرداخ
گەورە	۶ پەرداخ

۴ ھىران ۸ كىسى لەپېئوانە گەورەكە فروشت ئايا ئەو گەنمەشامىيە ماوھتەوھە ۹ كىسى بچووك پىدەكات؟ دەتوانى چەند كىسى بچووك پىدەكات؟

- ۱ نەخىر، ۸ كىس [ج] بەلى، ۱۰ كىس
۲ نەخىر، ۳ كىس [د] بەلى، ۸ كىس

۱ شاباز ۱۷۰ كىتېبى ھەيە، ويستى بەيەكسانى بەسەر ۵ رەفەى كىتېبخانەكەيدا دابەشېكا. زۆرتىن ژمارەى كىتېب لەسەر ھەر رەفەيەك چەندە؟ چەند كىتېب دەمىنئىتەوھ؟

بەكارھېئانى پىدراوھەكان خىستەكە بەكاربھېئە ئامىرىك بۇ دروستكردى گەنمەشامى كەھەر جارىك ۸۰ پەرداخ گەنمەشامى دروستەكات.

۳ ئاران لە ھەر كىدەرىكى دروستكردى گەنمە شامىدا دەتوانى ۱۳ كىسى گەورە پىدەكات. چۆن ماوھەكەى لىكدايەوھ؟

- ۱ ماوھى نىە.
۲ ماوھەكەى فراموش كىدەوھ.
۳ ماوھەكەى نىزىكردەوھ.
۴ ماوھەكەى بەكارھېئنا.

جىبەجىكرىدە جىاوازەكان

۶ كارمەند ۲۸۸ وئىنەى ھەيە، ئەلبومىكى ۵۰ پەرىپى كرى. لە ھەر پەرىپەكى شۆنى ۶ وئىنە دەبئىتەوھ. ئايا كارمەند دەتوانى ھەموو وئىنەكان لەناو ئەلبومەكەدا دابنى؟ وەلامەكەت پرونېكەوھ.

۸ شىوازەكان خونچە ملوانكە دروستەكات، ويستى ۶۰ موروو بەكاربېئى. شىوازىكى داھىنا كە برىتتېيە لە دانانى موروىكى سور و يەكى شىن و پاشان كەسك، رەنگى موروى سى و يەكەمىن چۆنە؟

۱۰ پرسىيار بنووسە دابەشكردىن و لىكدانەوھى ماوھ پىوئىستە بۇ وەلامدانەوھى پرسىيار. پرونېكەوھ چۆن ماوھ بەشدارى لە وەلامدانەوھى پرسىيار دەكا؟

۵ ۲۱۳ قوتابى لە چەند قوتابخانەكە بۇ قىستىقائى سالانە ناويان تۆماركرد، زۆرتىن ژمارەى قوتابىان لەگەل ھەر مامۆستايەك ۹ يە. كەمترىن ژمارەى مامۆستايانى پىوئىست چەندە؟

۷ ۱۰۵ قوتابى دابەشكران بەسەر پاسەكانى قوتابخانەدا بۇ رۆيشتن بۇگەشتى قوتابخانە. ئەگەر ھەر پاسىك ۴۲ قوتابى بگرىت. ئايا دوو پاس بەشى گواستەوھى قوتابىان دەكات.

۹ ماوھى نىوان مالى دەرباز و مزگەوت ۱۲۴۷ م كە دەكاتە ۴ ئەوھندى ماوھى نىوان مال و قوتابخانەى. قوتابخانەكە چەند لە مالى دەربازوھە دوورە؟

پیداچوونه‌وه Review

remainder ماوه
zero سفر
به‌هایی خانه‌یی
place value
شیوازه‌کان
estimate خه‌ملاندن
چهندجاره‌کان
multiples

د‌ئنیابوون له زاراوه‌کان و چه‌مکه‌کان

ده‌سته‌واژه‌ی گونجاو له لیسته‌که‌دا هه‌لبژێره.

١ بۆ د‌ئنیابوون له دابه‌شکردندا ده‌گریت ___ به‌کاربیت.

٢ ده‌توانیت راستیه‌ بنه‌رته‌یه‌کان و ___ به‌کاربینی بۆ

دابه‌شکردن به‌سه‌ر چه‌ندجاره‌کانی ده.

٣ ___ بریتیه‌ له به‌های ماوه‌ دوای ئه‌ژمیرکردنی ئه‌نجامی دابه‌شکردن.

د‌ئنیابوون له کارامه‌یه‌یه‌کان

ئه‌ژمیری هزری به‌کاربه‌ینه‌ بۆ ته‌واوکردن.

٦ $\square = 90 \div 810$

٥ $8 = 80 \div 640$

٤ $7 = 70 \div 490$

$\square = 90 \div 8100$

$\square = 80 \div 6400$

$70 = 70 \div 4900$

$900 = 90 \div 81000$

$800 = 80 \div 64000$

$\square = 70 \div 49000$

دابه‌شبه‌که.

١٠ $6 \overline{) 246}$

٩ $8 \overline{) 998}$

٨ $7 \overline{) 4308}$

٧ $9 \overline{) 504}$

١٤ $71 \overline{) 185210}$

١٣ $27 \overline{) 344}$

١٢ $23 \overline{) 66804}$

١١ $45 \overline{) 2992}$

هه‌ر هاوکی‌شه‌یه‌که شیکاریه‌که.

١٨ $72 = 504 \div n$

١٧ $97 = 3 \div s$

١٦ $43 = 8 \div k$

١٥ $72 = 360 \div n$

$n = 7$ یان 8 یان 9

$s = 291$ یان 294

$k = 336$ یان 344

$n = 6$ یان 5 یان 6

١٩ $8 = 96 \div s$ شیکاریه‌که پاشان وه‌لامه‌که‌ت ساغبه‌که‌وه.

٢٠ $7 = 5 \div n$ شیکاریه‌که پاشان وه‌لامه‌که‌ت ساغبه‌که‌وه.

د‌ئنیابوون له شیکاری پرسیاره‌کان

شیکاریه‌که. پوونبکه‌وه چۆن ماوه‌که لی‌کده‌ده‌یه‌وه.

٢١ ١٢٣ قوتابی له‌وانه‌ی هونه‌ردا ناویان تو‌مارکرد. ٢٢ هه‌ریم ٣٠٠ ئۆتۆمبیلی بچروکی هه‌یه، ویستی بیخاته

ناو ٧ کارتۆن که هه‌ریه‌که‌یان ٤٢ ئۆتۆمبیل ده‌گریت. هه‌ر پۆلیک ته‌نها جیگای ١١ قوتابی ده‌بیته‌وه.

ئایا ئه‌و کارتۆنانه به‌شی هه‌موو ئۆتۆمبیله‌کان ده‌کا؟ که‌ترین ژماره‌ی پۆلی پیویست چه‌نده؟

٢٣ هه‌ژیر پارچه‌ شیرینی به‌ پاکه‌ت ده‌فرۆشی. هه‌ر

٢٤ پاکه‌ته‌ی ٦ پارچه‌ ده‌گریت. ٢٢٦ پارچه‌ شیرینی

هه‌بێ چه‌ند پاکه‌ت شیرینی ده‌فرۆشیت؟ هه‌ر پۆلی هه‌ر به‌شیک چه‌نده؟

ئامادەبوون بۇ تاقىردنەوہ Standardized Test Prep

- ۳ كام ولات ئەگەر ژمارەى ھۆلەكانى بەسەر ۲ دابەشكرىت ماوہ دەمىنئەتەوہ؟
- ا ولایەتە يەكگرتوہكان
- ب چىن
- ج ھىندستان
- د ئۆكرانىا

رېگايەك برىارىدە
لە پرسىارى ۶، بۇ دىارىكردى ژمارەى گولەكان بە ۵ چەك دەستېپىكە. رستەيەكى ژمارەى بنووسە دىارىبكات چەند دەفر پېويستە بۇ دابەشكردى گولەكان، ئەگەر ھەر دەفرېك تەنھا ۳ گول بگرى، پاشان پرسىارەكە شىكاربەكە.

- ۴ دەشنى بازنەيەك لە ۱۸ مورو دروست دەكات. ۷۲ موروى ھەيە، دەتوانى چەند بازن دروست بكات؟
- ا ۴
- ب ۶
- ج ۵۴
- د ۹۰

وہلامى گونجاو لە پرسىارەكانى ۱ تا ۷ ھەلبزېرە. خستەكە بۇ شىكارى پرسىارى ۱ تا ۳ بەكاربھيئە.

نەو ولاتنەى زۆرتىن ژمارە ھۆلى سىنەمايان ھەيە	
ولات	ژمارەى ھۆلەكان
ھىندستان	۸۹۷۵
ولایەتە يەكگرتوہكان	۲۳۶۶۲
چىن	۴۳۶۴
ئۆكرانىا	۱۴۹۶۰

- ۵ خانەى رەنوسى يەكەم لە ئەنجامى دابەشكردى $۶۳۳ \div ۷۲$ كامەيە؟
- ا خانەى ھەزاران
- ب خانەى سەدان
- ج خانەى دەيان
- د خانەى يەكان

۱ ئەگەر فلمىكى سىنەمايى لەنيوہى سەرچەمى ژمارەى ھۆلەكانى ولایەتە يەكگرتوہكان و چىن پيشاندر، ژمارەى ئەو ھۆلانە چەندە؟

- ۶ چەند دەفرمان پېويستە بۇ دابەشكردى ۵ چەپكە گول. ئەگەر ھەر چەپكە ۶۵ گولى تىابىت، وە ھەر دەفرېك ۳ گول بگرىت؟
- ا ۳۰۰
- ب ۱۲۵
- ج ۱۰۸
- د ۱۰۰

- ا ۱۴۱۳
- ب ۲۱۸۲
- ج ۱۱۸۳۱
- د ۱۴۰۱۳

- ۷ $۸۱۵ \div ۸$
- ا ۱۰۱ ماوہ ۷
- ب ۱۰۱ ماوہ ۵
- ج ۱۰۰ ماوہ ۱۵
- د باس نەكراوہ

۲ ژمارەى ھۆلەكان لە ولایەتە يەكگرتوہكان چەندى زياترە لە ژمارەيان لە ئۆكرانىا؟

ا ۳۸۶۶۲

ب ۱۸۷۰۲

ج ۱۱۳۰۲

د ھىچيان نبیە

Write What You Know

ئەوہى دەيزانى بىنوسە

- ۸ تىپى قوتابخانە ۱۲ يارى تۇپى پېلى لە مانگى بازاردا كرد و ۱۶ يارىشى لە مانگى نىساندا. ۹۲۴۰ كەس ئامادەى بىنىنى دوو يارىبەكە بوون، ناوہندەى ئامادەبوون لەھەر يارىبەكدا چەندە؟
- ۹ لە قوتابخانەكەدا سى پۇلى پېنجەم ھەيە ولە ھەر يەكەياندا ۲۸ قوتابى تىدايە. قوتابىبەكان دابەشكرانە سەر چەند كۆمەلەيەكى ۹ قوتابى جگە لە كۆمەلەى كۆتايى، ژمارەى قوتابىيانى كۆمەلەى كۆتايى چەندە؟ وەلامەكەت رۈنبكەوہ

دابه شکردنی ژماره دهیپهکان

Dividing Decimals

بهشی
۷

لهبازاری سهوزه فروشهکان دهتوانی میوه و تهرپی نوی و خواردهمینی تر بکپی ودهتوانی چاوت بهو جوتیارانه بکهوی که بهرهمهکانیان دهفروشن.

پرسیار بو شیکار سالار هندی میوهی ناو کیسهی کری پروانه خشتهکه و پاشان ناوهندی بارستایی هر میوهیهک بخرمینه؟

میوهی تازه		
میوهکه	بارستایی کیس (کگم) ژمارهی دانهکانی هرکیسیک	
سیو	۰,۹۹	۵
پرتقال	۱,۸۰	۶
شهمهی زهره	۱,۴۹	۲
شهمهی سهوز	۳,۰۰	۴
شوتوی	۹,۹۲	۲

زانباریه کانت ساغبکوه Check what you know

ئەم لاپەرەیه بەکار بێنە بۆ دُنیا بوون لە
هەبوونی ئەم زانباریانی کەوا پێویستە بۆ ئەم بەشە

زاراوهکان ✓

دەستەواژەى گونجاو لەلیستە کەدا هەلبژێرە.

1 ژمارە 3 لە $396 \div 3 = 132$ بریتییە لە ؟

2 ژمارە 65 لە $65 \div 5 = 13$ بریتییە لە ؟

3 ، 6 ، 60 ، 600 نموونەن لەسەر ؟

ژمارە دەیهکیه هاوتاکان

equivalent decimals

بەشدراو divisor

بەشکراو dividend

ئەنجامی دابەشکردن

«بەرکەوت» quotient

لیکان لە 10 و لە 100 ✓

7 $10 \times 0,09$

6 $10 \times 0,4$

5 $10 \times 6,4$

4 10×7

$100 \times 0,09$

$100 \times 0,4$

$100 \times 6,4$

100×7

شیوازهکانی دابەشکردن ✓

شیوازهکە تەواوبکە.

10 $8 = 50 \div 400$

9 $4 = 80 \div 320$

8 $7 = 50 \div 350$

$80 = 5 \div 4000$

$40 = 80 \div 8$

$70 = 50 \div 3500$

$800 = 50 \div 40000$

$400 = 80 \div 32000$

$700 = 50 \div 35000$

ئەنجامی دابەشکردن بدۆزەوه.

14 $80 \overline{) 160}$

13 $60 \overline{) 420}$

12 $10 \overline{) 60}$

11 $20 \overline{) 80}$

دابەشکردنی ژمارە دەیهکان بەسەر ژمارە سروشتیهکان ✓

پرسیارهکە کۆپی بکە. فاریزهکە لەشویینی گونجاوی ئەنجامی دابەشکردنەکە دابنێ.

18 $\begin{array}{r} 45 \\ 62 \overline{) 279,0} \end{array}$

17 $\begin{array}{r} 83 \\ 22 \overline{) 190,9} \end{array}$

16 $\begin{array}{r} 163 \\ 5 \overline{) 81,5} \end{array}$

15 $\begin{array}{r} 342 \\ 3 \overline{) 10,26} \end{array}$

ئەنجامی دابەشکردن بدۆزەوه.

22 $4 \overline{) 9,2}$

21 $7 \overline{) 6,08}$

20 $8 \overline{) 20,64}$

19 $6 \overline{) 4,38}$

26 $5 \div 315,20$

25 $9 \div 1,08$

24 $4 \div 3,16$

23 $5 \div 26,75$

ژمارە دەیهه هاوتاکان ✓

دوو ژمارەى دەیههکی هاوتا بۆهەر ژمارهیهک بنوسه.

30 $2,60$

29 $1,3$

28 $0,25$

27 $0,8$

پیداچونەوھى خیرا

$$\begin{array}{r} 9 \overline{) 27} \\ \underline{18} \\ 9 \end{array} \quad \mathbf{1}$$

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 64} \\ \underline{40} \\ 24} \\ \underline{20} \\ 4} \\ \underline{4} \\ 0 \end{array} \quad \mathbf{2}$$

$$\begin{array}{r} 3 \overline{) 72} \\ \underline{60} \\ 12} \\ \underline{12} \\ 0 \end{array} \quad \mathbf{3}$$

$$\begin{array}{r} 5 \overline{) 54} \\ \underline{50} \\ 4} \\ \underline{4} \\ 0 \end{array} \quad \mathbf{4}$$

كەرەستەكان

نمونهى دەيى، قەلەم
مقەست

نواندى دابەشكردن

Divide Representation

بەردەست

بدۆزەرەو

دەتوانى نمونەيەك دروستبگەى بۆ دۆزىنەوھى ئەنجامى دابەشكردن
ژمارەيەكى دەيى بەسەر ژمارەيەكى سروسشتيدا.

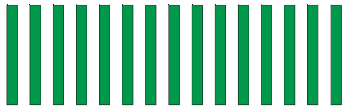
$$3 \overline{) 1,5}$$

$$3 \div 1,5$$

چالاقى ۱

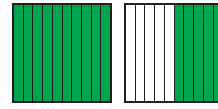
هەنگاوى ۲

هەر شۆدەيەك بۆ نواندى دەيەكەكان بېرە.

هەنگاوى ۱

۱،۵ بەرەنگى شۆوھى دەيەكەكان بنوینە.

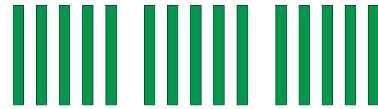

هەنگاوى ۴

رستەى دابەشكردنە ژمارەيەكە تۆماريەكە.

$$0,5 = 3 \div 1,5$$

هەنگاوى ۳

دەيەكەكان بەيەكسانى بەسەر ۳ كۆمەلە
دابەشكە، لەھەر كۆمەلەيەكدا ۵ دەيەكى ھەبیت.

$$0,5 = 3 \div 1,5$$

چۆن دوو

كۆمەلەى

يەكسان

لەكردارى

دابەشكرندا

$$2 \div 1,4$$

دەنوینى؟

لەبیرت نەچى بەكارھيئانى شۆوھەكان يارمەتى پيئشبینى

كردارى دابەشكردن ژمارە دەيەكەكان دەدات.

$$50 = 3 \div 150$$

بەكاردەھيئنى بۆئەوھى نيشانى بەدى $5 = 3 \div 15$ كە ئەنجامى دابەشكردنەكە راستە $\blacksquare = 3 \div 1,5$

ھەولبەدە

نمونهيەك بەيئە بۆ روونكردنەوھى دابەشكردن، رستەى ژمارەيى بۆئەم نمونەيە تۆماريەكە.

$$\blacksquare \quad \mathbf{ب} \quad 3 \div 0,9$$

$$\mathbf{ا} \quad 2 \div 1,4$$

$$\blacksquare \quad \mathbf{د} \quad 4 \div 1,6$$

$$\blacksquare \quad \mathbf{ج} \quad 5 \div 2,5$$

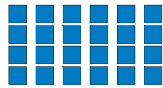
چالاکى ۲ دەتوانى نموونەى بەشەكان لەسەد بەكاربەھىت بۆ ديارکردنى $6 \div 0,24$.

هەنگاوى ۴

رستەى دابەشکردنە ژمارەبەھىكە تۆماربەھىكە $0,04 = 6 \div 0,24$

هەنگاوى ۳

بەشەكانى سەد بەھەكسانى بەسەر ۶ كۆمەلە دابەشكە. لەھەر كۆمەلەيەكدا ۴ بەش لەسەد ھەبێت.

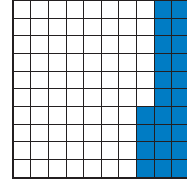
هەنگاوى ۲

نموونەكە بېرە بۆ ديارى کردنى بەشەكان لەسەد.

هەنگاوى ۱

$0,24$ بەرپەنگکردنى شۆھى بەشەكان لەسەد بنوینە.

راھىنان و شىكارى پرسيارەكان

نموونەيەك دروستبەھىكە پاشان ئەنجامى دابەشکردنەكە بدۆزەو.

۳ $3 \div 0,10$

۲ $2 \div 0,24$

۱ $2 \div 0,08$

۶ $5 \div 3,5$

۵ $4 \div 0,12$

۴ $4 \div 1,2$

۹ $3 \div 0,39$

۸ $8 \div 0,08$

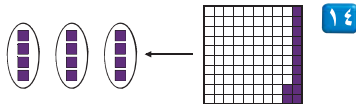
۷ $3 \div 2,4$

۱۲ $6 \div 0,18$

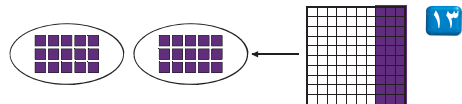
۱۱ $9 \div 0,18$

۱۰ $2 \div 0,44$

نموونەكە بەكاربەھىتە بۆ تەواوکردنى رستە ژمارەبەھىكە.

۱۴ $3 = 3 \div 0,12$ س

۱۳ $2 = 2 \div 0,30$ س

۱۶ **؟** ھەلە لەكوپدايە؟ تەماشای نموونەى کردارى $6 \div 0,16$ بکە و ھەلە وراستەكەى دياربەھىكە.

۱۵ **؟** بارستايى دوو پاكەت و دوو كتيب ۷,۲۰ كگم. ئەگەر بارستايى دوو پاكەتەكە ۴,۲۰ كگم بێت. بارستايى يەك كتيب چەندە؟

پیداچوونەو و نامادەبوون بۆ تاقیکردنەو

بەھای ن چەندە لە ھاوکێشەى

نامادەبوون بۆ تاقیکردنەو

$39 + n = 58$

ج $20 = n$

ا $9 = n$

د $90 = n$

ب $19 = n$

۱۸ $4,846$

$1,404 +$

۱۷ 5000

$3436 -$

۱۹ چوار و بەشیک لەهەزار بەرپەنوسى بنووسە

۲۰ ژمارەيەكى ھاوتا بۆ ژمارەى ۰,۹۰ بنووسە.

پیداچوونەوہى خیرا

- ١ $٦ \div ٢٤٦$ ٢ $٥ \div ٥٢٠$
 ٣ $٣ \div ١٢٦٠$ ٤ $٤ \div ٥٦٤$
 ٥ $٦ \div ٤٨٠٦$

دابەشکردن بەسەر ژمارەيەكى

سروشتى

Divide by Natural Number

فیربە

بفرە ئەى كۆلارە بفرە کارە و دوو هاوړپى ٣ كۆلارەيان له قوماش دروستکرد. شريتىكى قوماشى تەنك دريژيهكەى ٤,٢ م بەيهكسانى بەسەر خوياندا دابەشکرد بۆئەوہى بۆهەر كۆلارەيەك كلكيەك دروستبەن. دريژى كلكى هەر كۆلارەيەك چەندە؟

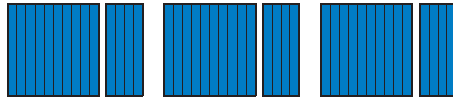
نموونه

ئەژميريكە $٣ \div ٤,٢$
 بخەملىنە $١ = ٣ \div ٣$

پىگای يەكەم دەتوانى دابەشکردن بەكى بە بەكارهينانى نموونه.

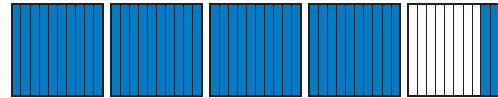
هەنگاوى ٢

نموونهكان بەسەر ٣ كۆمەلەدا بە يەكسانى دابەشكە

هەنگاوى ١

نموونهكانى دەبى بۆ نواندنى ٤,٢ رەنگبە

پرونيكەوہ چۆن ژمارەى ژمارە سروشتيەكان و ژمارەى دەيهكيەكان دەناسى كە لە هەر كۆمەلەيەكدا دايدەنييت.

پىگای دووہم بە بەكارهينانى كاغەز و پينووس دەتوانى دابەشکردن بەكەيت.

هەنگاوى ٢

$$\begin{array}{r} ١,٤ \\ ٣ \overline{) ٤,٢} \\ \underline{٣} \\ ١٢ \\ \underline{١٢} \\ ٠ \end{array}$$

دابەشكە وەك چۆن لە ژمارە سروشتيەكاندا دابەشكەيت.

هەنگاوى ١

$$\begin{array}{r} \\ ٣ \overline{) ٤,٢} \end{array}$$

فاريژەى ئەنجامى دابەشکردنەكە لەسەر فاريژەى بەشكراوہكە دابنى.

كەواتە، دريژى كلكى هەر كۆلارەيەك ١,٤ م. لەبەرئەوہى وەلامەكە نزيكە لە وەلامە خەملىنراوہكە. كەواتە وەلامەكە شياوہ.

نمونه‌ی زیاتر

<p>ج</p> <p>دابه‌شېکه $7 \div 423,5$</p> <p>له‌به‌رته‌وه‌ی سفر $3 < 7$ له‌خانه‌ی يه‌كان دابنئ.</p> $\begin{array}{r} 60,5 \\ \sqrt{423,5} \\ \underline{42} \\ 003 \\ \underline{0} \\ 35 \\ \underline{35} \\ 00 \end{array}$ <p>ساغېکه‌وه</p> $\begin{array}{r} 60,5 \\ 7 \times \\ \hline 423,5 \end{array}$	<p>ب</p> <p>دابه‌شېکه $15 \div 18,45$</p> $\begin{array}{r} 1,23 \\ 15 \overline{) 18,45} \\ \underline{15} \\ 34 \\ \underline{30} \\ 045 \\ \underline{45} \\ 00 \end{array}$ <p>ساغېکه‌وه</p> $\begin{array}{r} 1,23 \\ 15 \times \\ \hline 18,45 \end{array}$	<p>ا</p> <p>دابه‌شېکه $3 \div 2,49$</p> <p>له‌به‌شدراره‌که‌له به‌شکراوه‌که گه‌وره‌تره. که‌واته سفر له‌خانه‌ی يه‌كان دابنئ.</p> $\begin{array}{r} 0,83 \\ 3 \overline{) 2,49} \\ \underline{0} \\ 24 \\ \underline{24} \\ 009 \\ \underline{9} \\ 0 \end{array}$ <p>ده‌توانئ ليکېده‌ی بؤ دلنځيا بون له وه‌لامه‌که‌ت.</p> <p>ساغېکه‌وه</p> $\begin{array}{r} 0,83 \\ 3 \times \\ \hline 2,49 \end{array}$
---	--	--

له‌بېرت نه‌چئ ټه‌گه‌ر به‌شکراو ژماره‌يه‌کئ ده‌يئ و به‌شدراو ژماره‌يه‌کئ سروشتئ بئت وه‌ک چؤن ژماره سروشته‌ي‌ه‌کان دابه‌ش ده‌که‌ي‌ت، به‌ه‌مان شئوه دابه‌شېکه، فاريزه‌ئ ټه‌نجامئ دابه‌شکردنه‌که له‌سه‌ر فاريزه‌ئ به‌شکراوه‌که دابنئ.

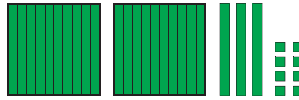
ساغېکه‌وه

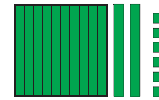
١ باسېکه فاريزه‌که له ټه‌نجامئ دابه‌شکردنئا له‌کوئيدا داده‌نئيت کاتيک ژماره‌يه‌کئ ده‌يئ به‌سه‌ر ژماره‌يه‌کئ سروشتئدا دابه‌شده‌که‌ي‌ت.

ويئنه‌يه‌ک بؤ ديارئکردنئ ټه‌نجامئ دابه‌شکردنه‌که بکئشه.

٣ $7 \div 2,38$

٢ $3 \div 1,26$

ټه‌نجامئ دابه‌شکردن کؤبي بکه و فاريزه له‌شوئتنئ دروست دابنئ.

٧ $\begin{array}{r} 815 \\ \underline{4} 32,60 \end{array}$

٦ $\begin{array}{r} 70 \\ \sqrt{49,0} \end{array}$

٥ $\begin{array}{r} 0009 \\ \underline{5} 0,045 \end{array}$

٤ $\begin{array}{r} 053 \\ \underline{2} 1,06 \end{array}$

ټه‌نجامئ دابه‌شکردن بدؤزه‌وه، ساغکردنه‌وه به ليکدان بکه.

١١ $\begin{array}{r} 2 \\ \underline{2} 1,04 \end{array}$

١٠ $\begin{array}{r} 4 \\ \underline{4} 12,04 \end{array}$

٩ $\begin{array}{r} 9 \\ \underline{9} 9,09 \end{array}$

٨ $\begin{array}{r} 6 \\ \underline{6} 4,8 \end{array}$

١٥ $24 \div 115,2$

١٤ $5 \div 4,355$

١٣ $5 \div 0,80$

١٢ $7 \div 35,7$

راهبئان و شىكارى پرسىارهكان

نهجامى دابهشكردهكه كوئى بكه و فارسزهكه له شوئنه دروستهكهدا دابنى.

$$\begin{array}{r} 0.27 \\ 15 \overline{) 4.05} \end{array} \quad \text{19}$$

$$\begin{array}{r} 0.75 \\ 8 \overline{) 6.00} \end{array} \quad \text{18}$$

$$\begin{array}{r} 202 \\ 4 \overline{) 8.08} \end{array} \quad \text{17}$$

$$\begin{array}{r} 0.9 \\ 7 \overline{) 6.3} \end{array} \quad \text{16}$$

$$\begin{array}{r} 1236 \\ 5 \overline{) 61.80} \end{array} \quad \text{23}$$

$$\begin{array}{r} 341 \\ 8 \overline{) 27.28} \end{array} \quad \text{22}$$

$$\begin{array}{r} 0.122 \\ 3 \overline{) 0.366} \end{array} \quad \text{21}$$

$$\begin{array}{r} 0.712 \\ 6 \overline{) 4.272} \end{array} \quad \text{20}$$

نهجامى دابهشكردهكه بدوزوهه. بهليكان ساغيبكهوه.

$$\begin{array}{r} 2 \\ 2 \overline{) 19.64} \end{array} \quad \text{27}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ 5 \overline{) 55.55} \end{array} \quad \text{26}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ 3 \overline{) 27.9} \end{array} \quad \text{25}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ 8 \overline{) 74.4} \end{array} \quad \text{24}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ 5 \overline{) 6.15} \end{array} \quad \text{31}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ 3 \overline{) 93.66} \end{array} \quad \text{30}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ 70 \overline{) 854.0} \end{array} \quad \text{29}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ 7 \overline{) 85.4} \end{array} \quad \text{28}$$

$$\begin{array}{r} 19 \\ 19 \overline{) 234.84} \end{array} \quad \text{35}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ 14 \overline{) 59.22} \end{array} \quad \text{34}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ 4 \overline{) 21.56} \end{array} \quad \text{33}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ 8 \overline{) 33.04} \end{array} \quad \text{32}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 11 \overline{) 570.9} \end{array} \quad \text{39}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ 9 \overline{) 343.89} \end{array} \quad \text{38}$$

$$\begin{array}{r} 10 \\ 10 \overline{) 212.5} \end{array} \quad \text{37}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ 12 \overline{) 39.0} \end{array} \quad \text{36}$$

$$7 \div 8.05 \quad \text{43}$$

$$3 \div 0.93 \quad \text{42}$$

$$6 \div 2.46 \quad \text{41}$$

$$6 \div 24.6 \quad \text{40}$$

$$9 \div 48.6 \quad \text{47}$$

$$8 \div 72.64 \quad \text{46}$$

$$8 \div 5.04 \quad \text{45}$$

$$6 \div 0.54 \quad \text{44}$$

$$8 \div 4.24 \quad \text{51}$$

$$4 \div 21.6 \quad \text{50}$$

$$5 \div 18.5 \quad \text{49}$$

$$7 \div 48.3 \quad \text{48}$$

بهكارهئانى پيدراوهكان سارو بويهى ناوى بو وينه كيشانى تابلوكانى بهكارهئنا پيدراوهكان له ليستهكهدا بو شىكارى پرسىارهكان له 52 تا 55 بهكاربهئنه.

52 سارو چهند بويه بو پهنگردنى چولهكهيهك بهكاردههئنى؟

53 سارو چهند بويه بو پهنگردنى دوو پهپوله بهكاردههئنى؟

54 بو پهنگردنى 6 گهلاى رووهك و دووگول چهندى پيوسته؟

55 پرسىار بنووسه پيدراوه هاتووهكان له

ليستهكهدا بهكاربهئنه. كه بهدابهشكردى ژمارهيهكى دهى شىكاردهبى. پرسىارهكه شىكار بكه.

56 ئاواره 17.25 كيلوگرام سيوى لهماوهى 5 كاترميردا ليكردهوه.

لهماوهى يهك كاترميردا چهند كگم سيو ليدهكاتوه؟

57 پرسىار چيهه؟ جياوازى نيوان نرخى دوو

كتيب 16. ههزار دينار و سهرجه مى نرخهكانيان 42

ههزار دينار. وهلام 29 ههزار دينار.

۵۹ كارتوننىڭ ۳ قوتو كەرى تىدايە و بارستايبەكەي
۰,۸۵۰ كىلوگرام، ھەنى پىويستى بە ۰,۳ كىلوگرام كەرە
ھەيە ئايا قوتوويەك بەشى دەكات؟ ئەمە پرونيكەوہ.

۵۸ بوتل ۳,۷۹ لىتر ئاويان تىدايە، نيودەرزەن لە
بوتلى تر ۷ لىتر ئاويان تىدايە، كام جوربان
فراوانييبەكەي گەورەترە؟

پىداچوونەوہ و ئامادەبوون بۇ تاقىكرىنەوہ

۶۶ زانا بە درىژايى ۹ رۇژ بەرزترين پلەي گەرمى
تۆماركرد كە برىتیبوو لە: ۲۹، ۳۲، ۲۴، ۳۲،
۲۸، ۳۴، ۲۶، ۳۰، ۳۲، ناوئەندەي پلەكانى
گەرمى چەندە؟

۶۷ ئامادەبوون
بۇ تاقىكرىنەوہ كاردۇ دوو بەكرەي لە پەت بەكارھىنا
كە درىژى پەتەكە لەھەر يەككىياندا ۱۱,۹۸ م بوو
وہ بەكرەيەك درىژى پەتەكەي ۱۸,۹۸ م بوو. ۳
بەكرەي ترىش كە درىژى ھەريەكەيان ۲,۰۵ م
بوو كاردۇ چەند مەتر پەتى بەكارھىناوہ؟

- ا ۴۹,۰۰ م ب ۴۹,۰۹ م
ج ۶۱,۰۷ م د ۱۴۰,۰۵ م

۶۰ ۲۴ ۸۰۴ بەسەر ۴ دابەشېكە

۶۱ $۲ \div ۳۴۵$

۶۲ $(۲ + ۲۵) \times ۴$

۶۳ $< \text{يان} > \text{يان} = \text{دابىنى}$ ۰,۰۹۸۹۸ • ۰,۹۸۹۸

۶۴ ژمارە ۲۱۳ ۶۷۵ بەپىت بنووسە.

۶۵ ئامادەبوون
بۇ تاقىكرىنەوہ بەھاي ي لە ھاوكىشەكەدا بدۇزەوہ.

۸۰ = ۴۲ + ي

ج ي = ۱۱۸

ا ي = ۳۸

د ي = ۱۲۲

ب ي = ۴۸

گۆشەي روو ناكىران

شىكارى پرسىارەكان

پىنوئىنى مامۇستا ئاراز ۱۲۰ م كاغەزى ھەبوو ھەندىكى بەكارھىنا بۇ دروستكرىنى كۆلارەي شىوہ
جياواز بۇ قوتاببىيەكانى ۸,۲۵ م لامايەوہ. مامۇستاكە برىارىدا ئەوہى برىويەتى بۇ دروستكرىنى
كۆلارەكە تۆمارى بكات.

وہ لامى گونجاو بۇ شىكارى پرسىارى ۱, ۲ ھەلبۇزۇرە.
پاشان خشتەكە كۆپى و تەواويكە.

۱ چۆن برى كاغەزى بەكارھاتوو ديارىدەكەي؟

ا $۱۸,۰۰ + ۲۷,۵۰ + ۱۲,۲۵$ ئەژمىرىكە و

پاشان سەرچەم لە ۱۲۰,۰۰ دەرىكە.

ب ۸,۲۵ لە ۱۲۰,۰۰ دەرىكە.

ج ۱۲۰,۰۰ لەگەل ۸,۲۵ كۆيكەوہ.

د ھەموو ژمارەكان لەخشتەكەدا كۆيكەوہ.

۲ جەبر ئەگەر س درىژى كاغەزى سەوز

بنوئىنى. بۇ دروستكرىنى كۆلارەيەك كام

ھاوكىشە بەكاردينى بۇ دۆزىنەوہى بەھاي س ؟

ج س = $۱۲,۲۵ \div ۵$

ا س = $۸ \times ۱۲,۲۵$

د س = $۵ \div ۱۲,۲۵$

ب س = $۱۲,۲۵ - س$

پىداويستەكانى كۆلارە

جۆرى كاغەز	درىژى	بىر	درىژى گشتى
زەرد	۱,۵۰ م	۱۲	۱۸,۰۰ م
سوزور	۲,۷۵ م	■	۲۷,۵۰ م
شىن	۳,۰۰ م	■	■
سەوز	■	۵	۱۲,۲۵ م
سەرچەم ←			■

پیداچوونه وهى خیرا

بوهر ژماره يهك دهيهكى دوو ژماره ي هاوتا دياريبكه.

$$۳,۴ \quad ۲ \quad ۰,۵ \quad ۱$$

$$۰,۱۴ \quad ۴ \quad ۲,۷۰ \quad ۳$$

$$۰,۷۰۰ \quad ۵$$

لهكهرتهكانهوه بو ژماره دهيهكان

Changing from Fractions to Decimals

فیریه

جهژنى نهوروز قوتابيانى قوتابخانهى كوردستانى كچان خوڤيان

ئامادهكرد بو گپرانى ئاههنگى جهژنى نهوروز له قوتابخانهكهيان $\frac{۲}{۵}$ ي

قوتابيان هاوبهشيان له ياربه وهرزشيهكاندا كرد. $\frac{۱}{۴}$ ي قوتابيان

هاوبهشيان له ووتنى سروودى «ئهى رهقيب» دا كرد لهكاتى ههلكردنى

ئالای كوردستان. ژماره ي بهشداربووان له كام چهلاكيدا زورتريوون؟

دهتوانى بهراورديان بكهيت به نووسينيان لهسهر شيوه ي كهرتى دهى.

لهبیرت نهچى سهره دابهش ژیره بکه تا ژماره يهكى دهى هاوتا بهكهرتهكەت دهستبکهوى

نمونه بهراوردبکه $\frac{۲}{۵}$ و $\frac{۱}{۴}$

ههنگاوى ۲

دابهشبهكه وهك ئهوهى ژمارهكان سروشتين. لهكاتى پيوستدا فاريژه و سفرهكان له بهشكراودا دابنى. فاريژه و سفر لهئهنجامى دابهشكردهكه دابنى.

$$\begin{array}{r} ۰,۲۵ \\ ۴ \overline{) ۱,۰۰} \\ \underline{۸} \\ ۲۰ \\ \underline{۲۰} \\ ۰ \end{array} \quad \begin{array}{r} ۰,۴ \\ ۵ \overline{) ۲,۰} \\ \underline{۲۰} \\ ۰ \end{array}$$

ههنگاوى ۱

ههر كهرتيک لهسهر شيوه ي پرسيارى دابهش بنوسه

$$\begin{array}{l} \frac{۲}{۵} \leftarrow ۰,۴ \\ \frac{۱}{۴} \leftarrow ۰,۲۵ \end{array}$$

لهبیرت بی

كهرتى $\frac{۱}{۴}$ دهخويندریتهوه: چواريهك يان يهك لهچوار يان يهك دابهش بهسهر چوار يان يهك لهسهر چوار.

لهبهرئهوهى $۰,۲۵ < ۰,۴$ كهوا $\frac{۱}{۴} < \frac{۲}{۵}$ ، بهشداربووان له وهرزش ژماره يان زورتره.

پرسيارى زياتر

$$\begin{array}{l} \text{ج} \quad \frac{۷}{۸} \leftarrow ۰,۸۷۵ \\ \begin{array}{r} ۸ \overline{) ۷,۰۰۰} \\ \underline{۶۴} \\ ۶۰ \\ \underline{۵۶} \\ ۴۰ \\ \underline{۴۰} \\ ۰ \end{array} \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{ب} \quad \frac{۳}{۴} \leftarrow ۰,۷۵ \\ \begin{array}{r} ۴ \overline{) ۳,۰۰} \\ \underline{۲۸} \\ ۲۰ \\ \underline{۲۰} \\ ۰ \end{array} \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{ا} \quad \frac{۱}{۵} \leftarrow ۰,۲ \\ \begin{array}{r} ۵ \overline{) ۱,۰} \\ \underline{۱۰} \\ ۰ \end{array} \end{array}$$

$$\frac{۲}{۵} = \frac{۰,۴}{۱} = \frac{۰,۴}{۰,۴} = \frac{۰,۴ \times ۱۰}{۰,۴ \times ۱۰} = \frac{۴}{۱۰}$$

دهتوانى دووباره ئاميرى بژمير بهكاربيني بو نووسينى كهترهكان لهسهر شيوه ي ژماره ي دهى.

ساغبكهوه

۱ پرونبكهوه چۆن دهرانى كه $\frac{1}{4}$ و 0.25 هاوتان.

كه رتهكه له سههر شپوهى ژمارهى دهى بنووسه.

$\frac{2}{10}$ ۲ $\frac{3}{5}$ ۳ $\frac{3}{8}$ ۴ $\frac{4}{8}$ ۵ $\frac{6}{10}$ ۶ $\frac{3}{20}$ ۷

راهيتان و شيكارى پرسيارهكان

كه رتهكه له سههر شپوهى دهى بنووسه.

$\frac{7}{10}$ ۸ $\frac{23}{25}$ ۹ $\frac{7}{16}$ ۱۰ $\frac{2}{5}$ ۱۱ $\frac{2}{4}$ ۱۲ $\frac{2}{8}$ ۱۳
 $\frac{2}{10}$ ۱۴ $\frac{17}{20}$ ۱۵ $\frac{5}{8}$ ۱۶ $\frac{1}{8}$ ۱۷ $\frac{4}{5}$ ۱۸ $\frac{7}{8}$ ۱۹

به كارهيئانى پيدراوهكان نهستوونى روونكردنه وه بيهكان

بو شيكارى پرسيارى ۲۰ تا ۲۳ به كاربهيتنه.

۲۰ ژمارهى ئەو قوتابيانه چهنده كه چالاكيان ههيه له قوتابخانه كه ده؟

۲۱ كهرتيك بنووسه بوئهوانهى چالاكى هونراوهيان ههيه پاشان

كه رتهكه به شپوهى ژمارهى دهى بنووسه.

۲۲ كهرتيك بنووسه ئەوانه بنوئى كه چالاكى له شانۆ و وينه

دهكهن و ئەو كه رته به شپوهى ژمارهى دهى بنووسه.

۲۳ ئەگهر تهنها ۱۵ قوتابى كارى وهرزشى بكهن. ئەو كه رته

دهبئته چهند بو نواندى ئەوانهى وهرزش ناكهن. ئەو كه رته

له سههر شپوهى ژمارهى دهى بنووسه.

۲۴ كاوه ماوهى $\frac{1}{4}$ كم له خوله كيكداهه برى به لام كاردو ماوهى

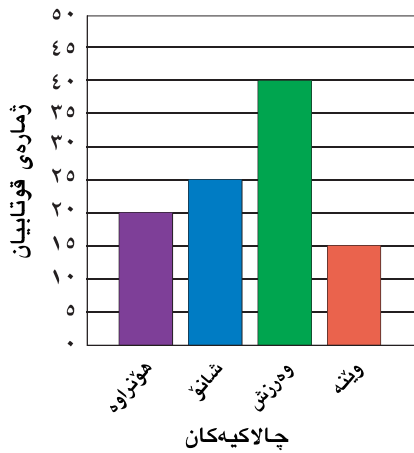
۰,۲۱ كم له خوله كيكداهه برى. كاميان خيراترن. وه لامه كهت

ليكبدهروه.

۲۵ كهرتيكى هاوتا بو ژمارهيهكى دهى گهرهتر له ۰,۵ و

بجووكتر له ۰,۷۵ بنووسه.

چالاكى قوتابيان

پيداجوونهوه و نامادهبوون بو تاقيردنهوه

۲۶ ژمارهكان له بچووكهوه بو گهوره ريزبكه.

$6,001; 6,101; 6,010$

۲۷ كانى ماوهى ۴۰ مى له ماله وه به رهو روژه لات

برى. پاشان ۲۰ م به رهو باكور و ۳۰ م به رهو

روژئاوا، و ۲۰ م به رهو باشور، ئەو ماوهيه چهنده

كه ئيستا كه وتوته نيوان كانى و ماله وهيان؟

۱ ۵۵۹ ۲۹ ۶ ۲۱۳ ۲۸

$274 \times$ $52 \times$

نهنجامى دابه شكردى

$82 \div 62 = 320$ كامهيه؟

۷۰ ۱۹۶ د ۷ ۶۹۱ ج ۷۶۰ ب ۸۲ ا

پیداچوونەوئەمى خیرا

ئەنجامى لیکدان بدۆزەو. پاشان راستى دابەشکردنە پەيوەندیدارەكە بنووسە.

9×8	٢	7×9	١
7×4	٤	4×9	٣
		7×10	٥

شیوازەکان لە دابەشکردندا

Patterns Division

فیربە

بگە بەو ژمارە دەبیە بگە تەماشای شیوازەکان لە ھاوکیشەکانى لیکدان بگە. پاشان تەماشای شیوازەکان لە ھاوکیشەکانى دابەشکردنى پەيوەندیدارىکە.

نمونه

ھاوکیشەکانى لیکدان	بەشکراو ÷ بەشدراو	بەشکراو ÷ بەشدراو	ھاوکیشەکانى دابەشکردنى پەيوەندیدار
کۆلکە × کۆلکە = ئەنجامى لیکدان			ئەنجامى دابەشکردن
$48 = 4 \times 12$	$48 \div 4 = 12$	$48 \div 4 = 12$	$48 \div 4 = 12$
$4.8 = 4 \times 1.2$	$4.8 \div 4 = 1.2$	$4.8 \div 4 = 1.2$	$4.8 \div 4 = 1.2$
$0.48 = 4 \times 0.12$	$0.48 \div 4 = 0.12$	$0.48 \div 4 = 0.12$	$0.48 \div 4 = 0.12$

لەبیرت بى

هەر ژماریه

$$10 = 10 \times 1$$

$$1,0 = 10 \times 0,1$$

$$0,10 = 10 \times 0,01$$

$$0,010 = 10 \times 0,001$$

لە ھاوکیشەکانى لیکدانا. لە ئەنجامى لیکدانا چى پروودەدات کاتیک فاریزەكە بۆ لای چەپ لە کۆلکە یەكدا دەگوێزینەو؟

چى دەبینى لە ئەنجامى دابەشکردن لە ھاوکیشەکانى دابەشکردن

لەبیرت نەچى دەتوانى لیکدان و شیوازەکان بەکاربەئینی بۆ دیاریکردنى ئەنجامى دابەشکردن لە دابەشکردنى ژمارە دەبیەکان.

نمونهى زیاتر

<p>دابەشكە ١</p> $0,05 \div 0,35 = 0,142857$ $0,05 = 0,35 \times 0,142857$ $0,35 = 0,05 \div 0,142857$ كەواتە، $0,35 = 0,05 \div 0,142857$	<p>دابەشكە ٢</p> $0,07 \div 0,56 = 0,125$ $0,07 = 0,56 \times 0,125$ $0,56 = 0,07 \div 0,125$ كەواتە، $0,56 = 0,07 \div 0,125$
---	---

ساغبکەو

١ ھاوکیشەکانى لیکدان کە بەکاریدەهئینی بۆ دابەشکردنى $1,2 \div 0,48$ دیاریکە.

هەر شیوازیک بۆ لیکدان کۆپى بگە و تەواوى بگە. پاشان شیوازى دابەشکردنى پەيوەندیدار بنووسە.

$74 = 4 \times 16$ ٤	$75 = 5 \times 15$ ٣	$54 = 9 \times 6$ ٢
■ = $4 \times 1,6$	■ = $5 \times 1,5$	■ = $9 \times 0,6$
■ = $4 \times 0,16$	■ = $5 \times 0,15$	■ = $9 \times 0,06$

راھبەتەن و شىكارى پىرسىيارەكان

ھەر شىۋازىك بۇ لىكان كۆيىپكە و تەواويكە. پاشان شىۋازى دابەشكردىنى پەيوەندىدار بنوسە.

۷ $۱۰۴ = ۴ \times ۲۶$
■ = $۴ \times ۲,۶$
■ = $۴ \times ۰,۲۶$	۶ $۵۶۷ = ۷ \times ۸۱$
■ = $۷ \times ۸,۱$
■ = $۷ \times ۰,۸۱$	۵ $۲۱ = ۳ \times ۷$
■ = $۳ \times ۰,۷$
■ = $۳ \times ۰,۰۷$
۱۰ $۴۵۶ = ۸ \times ۵۷$
■ = $۸ \times ۵,۷$
■ = $۸ \times ۰,۵۷$	۹ $۱۷۵ = ۵ \times ۳۵$
■ = $۵ \times ۳,۵$
■ = $۵ \times ۰,۳۵$	۸ $۱۰ = ۲ \times ۵$
■ = $۲ \times ۰,۵$
■ = $۲ \times ۰,۰۵$

ھەر شىۋازىكى دابەشكردىن تەواويكە.

۱۳ $۱۲ = ۱۲ \div ۱۴۴$
■ = $۱,۲ \div ۱۴,۴$
■ = $۰,۱۲ \div ۱,۴۴$	۱۲ $۵ = ۱۵ \div ۷۵$
■ = $۱,۵ \div ۷,۵$
■ = $۰,۱۵ \div ۰,۷۵$	۱۱ $۲ = ۲۵ \div ۵۰$
■ = $۲,۵ \div ۵,۰$
■ = $۰,۲۵ \div ۰,۵۰$
۱۶ $۳ = ۴۰ \div ۱۲۰$
۳ = ■ $\div ۱۲$
۳ = ■ $\div ۱,۲$	۱۵ $۸ = ۹ \div ۷۲$
۸ = ■ $\div ۷,۲$
۸ = ■ $\div ۰,۷۲$	۱۴ $۹۰ = ۴ \div ۳۶۰$
■ = $۰,۴ \div ۳۶,۰$
■ = $۰,۰۴ \div ۳,۶۰$

جەبەر راستىيە بنەرەتپەكان و شىۋازەكان بەكاربەيتنە بۇ دۇزىنەۋەدى بەھلى ى.

۱۹ $۰,۰۵ \div ۳,۰$ ى	۱۸ $۰,۰۴ \div ۰,۱۶$ ى	۱۷ $۰,۰۳ \div ۰,۰۹$ ى
۲۲ $۹ = ۰,۸۱ \div ۰,۰۹$ ى	۲۱ $۷ = ۰,۰۲ \div ۰,۰۱۴$ ى	۲۰ $۲ = ۰,۰۲ \div ۰,۰۱$ ى

بەكاربەيتنە پىدراۋەكان خىشتەكە بۇ شىكارى پىرسىيارى ۲۳ تا ۲۵ بەكاربەيتنە.

خاوترىن گىيانەۋەرا لەسەر زەۋى	
گىيانەۋەران	خىترابى (كم/ك)
كرمە لىقە	۰,۰۳
مەمۇنى تەمبەل	۰,۱۵
كىسەلى زەبەلاج	۰,۱۷

۲۳ ئەو كاتە چەندە كە كرمە لىقە پىۋىستىيەتى بۇ بىرىنى

۰,۹ كىلومەتر؟

۲۴ ئەو كاتە چەندە كە كىسەللىك پىۋىستىيەتى بۇ بىرىنى ۱,۷ كم؟

۲۵ كام يەك لەم دوو گىيانەۋەرانە پىشەدەكەۋىت بۇ بىرىنى ۱ كم، كرمە

لىقە يان مەيمونى تەمبەل.

۲۷ ماناى ژمارە كاميان گەۋرەترە؟

ا $۰,۴ \div ۰,۱۲$ يان $۰,۰۴ \div ۰,۱۲$ ؟

ب $۰,۲ \div ۰,۰۴$ يان $۰,۰۲ \div ۰,۰۰۴$ ؟

۲۶ ھەلە لەكويپە؟ ئاراس ئەللى ئەنجامى دابەشكردىنى

۷,۵ بەسەر ۰,۰۵ دا برىتپىيە لە ۱ ۵۰۰ ھەلەى ئاراس لەكويپە؟

پىداچونەۋە و ئامادەبوون بۇ تاقىكرىنەۋە

<p>۳۲ خىلان ۲۰ ملوانكەى ھەيە، لەھەر ملوانكەيەكدا ۲۵ مورو ھەيە، ملوانكەيەكى دابە خوشكەكەى. چەند موروى لاماۋە؟</p> <p>ا ۴۲۵ ب ۴۷۰</p> <p>ج ۴۷۵ د ۴۸۰</p>	<p>۲۸ $۹۸ \div ۶۵$ ۹۸</p> <p>۳۰ بەھلى ن بدۇزەۋە لە ن ۵×۴۵</p> <p>۳۱ $۴,۶:۳,۲$؛ $۴,۶:۳,۲$؛ $۶,۴:۳,۲$؛ $۴,۶:۳,۲$؛ $۴,۶:۳,۲$</p> <p>لەم پىدراۋانەدا مۇد كامەيە.</p>
---	---

پیداچونوهوی خیرا

- ۱ $9 \div 63,9$
- ۲ $8 \div 32,8$
- ۳ $5 \div 25,75$
- ۴ $4 \div 16,8$
- ۵ $3 \div 63,9$

دابه‌شکردنی دهیی

Decimal Division

فیبریه

پیتزا به جاتره لوپنان به‌ناوبانگه به دروستکردن و پاراندنه‌وهی پیتزا به زهیت و جاتره. وه ئیتالیا به‌ناوبانگه به پیتزا ئه‌ویش تیگه‌له له زور شت وهك به‌هارات و په‌نیر و دوشاوی ته‌ماته و قارچك و بیبه‌ر و پیاز و جاتره و زهیتون.

دایکی پزگار حه‌زی له پیتزای په‌نیر و جاتره‌یه، له‌دروستکردنیدا ۱,۴ گرام په‌نیر به‌کارده‌هینی به‌رامبه‌ر ۰,۷ گرام جاتره. چه‌ند گرام په‌نیری پیویسته ئه‌گه‌ر ۱ گرام جاتره به‌کاربه‌ینی؟

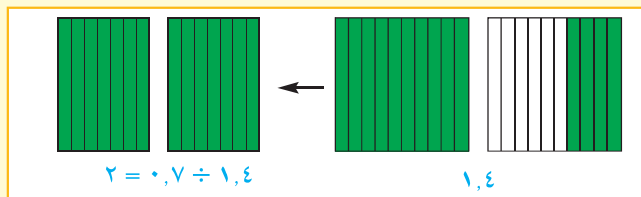
▲ پیتزای جاتره له‌دوای جهنگی جیهانی دووه‌مه‌وه بلا‌وبوه‌وه له ئیتالیا سه‌ریه‌ه‌دا.

نمونه

دابه‌شکه $0,7 \div 1,4$ بیریکه‌وه $1,40$ و $1,4$ دوو ژماره‌ی دهیی هاوتان.

پینگای به‌کهم

نمونه‌یه‌ك به‌کاربه‌ینه بو دیاریکردنی ئه‌نجامی دابه‌شکردن

پینگای دووه‌م بو دابه‌شکردنی ژماره‌یه‌کی دهیی به‌سه‌ر ژماره‌یه‌کی دهیی تردا به‌شدراو بگۆره بو ژماره‌یه‌کی سروشتی. به‌شکراو به‌شدراو له ۱۰ یان له ۱۰۰ یان زیاتریده. کاتیك به‌شکراو له‌گه‌ل به‌شدراو پیکه‌وه له‌یه‌ك ژماره ئه‌ده‌ی. ئه‌نجامی دابه‌شکردن وهك خو‌ی ده‌مینیته‌وه.

له‌بیرت بی

کاتیك له ۱۰ یان له ۱۰۰ ئه‌ده‌یت به‌پینی ژماره‌ی سفره‌کان فاریزه‌که به‌ره‌ولای راست ده‌جولئینی

$$3,2 = 10 \times 0,32$$

$$32 = 100 \times 0,32$$

هه‌نگاوی ۲

فاریزه‌که له ئه‌نجامی دابه‌شکردنه‌که دابنی له‌سه‌رووی فاریزه‌ی به‌شکراوه‌که

$$\sqrt{14,}$$

$$\begin{array}{r} 2,0 \\ \sqrt{14,0} \\ 14 \\ \hline \end{array}$$

دابه‌شکه وهك ئه‌وه‌ی ژماره‌کان سروشتی بن

هه‌نگاوی ۱

له $0,7$ یه‌ك خانه‌ی دهیی هه‌یه. كه‌واته، گۆرینی بو ژماره‌یه‌کی سروشتی له ۱۰ ی ده‌ده‌یت.

$$7 = 10 \times 0,7$$

به‌شکراو و به‌شدراو له ۱۰ بده.

$$\sqrt{0,7}$$

كه‌واته، ۲ گرام له په‌نیر به‌کارده‌هینیته ئه‌گه‌ر ۱ گرام له جاتره دابنی.

ژماره سروشتیهکان و ژماره دهییهکان

لهبیرت نهچی! بۆ دابهشکردنی ژمارهیهک بهسهەر ژمارهیهکی دهیی. بهشدراو بگۆره بۆ ژمارهیهکی سروشتی به لیکدانی بهشکراو و بهشدراو پیکهوه له ۱۰ یان ۱۰۰ یان ۱۰۰۰. دایکی بیژان بوتلیک له هارپوهی فانیلیا کرپی بارستاییهکهی ۲۵۸ گم بۆ ئامادهکردنی قالبیک شیرینی، ههر کهوچکی بچووک له هارپوهی فانیلیا بهرامبهەر ۵,۱۶ گم. چهند کهوچکی بچووک له فانیلیا له بوتلیکی ۲۵۸ گم ههیه؟

نمونه

$$\text{دابهشیکه } 258 \div 5,16$$

ههنگاوی ۲

فاریزهکه له ئهنجامی دابهشکردنهکه دابنی. وا دابهشیکه وهک ئهوهی ژمارهکان سروشتی بن.

$$\begin{array}{r} 50. \\ 516 \overline{) 25800.} \\ \underline{25800} \\ 0000 \end{array}$$

ههنگاوی ۱

له ۵,۱۶ دوو خانهی دهیی ههیه بۆ گۆرینی بهشدراو بۆ ژمارهی سروشتی. ههریهک له بهشدراو بهشکراو له ۱۰۰ بده.

فاریزهکه له بهشکراو دابنی $5,16 \overline{) 25800}$ دهتوانی سفری زیاده له لای راستی فاریزهکه زیادبکهی بی ئهوهی بههای ژمارهکه بگۆرئ

کهواته، ۵۰ کهوچکی بچووک له بوتلیکی ۲۵۸ گم دا ههیه.

نمونهی زیاتر

دابهشیکه $2,08 \div 0,4$

بۆ بهشدراو بگۆره بۆ ژمارهیهکی سروشتی، بهلیکدانی بهشدراو له ۱۰.

$$\begin{array}{r} 5. \\ 4.0 \overline{) 20.8} \\ \underline{20} \\ 8 \\ \underline{8} \\ 0 \end{array}$$

دابهشیکه $6,64 \div 0,08$

بۆ بهشدراو بگۆره بۆ ژمارهی سروشتی به لیکدانی بهشکراو بهشدراو له ۱۰۰

$$\begin{array}{r} 83. \\ 8. \overline{) 664.} \\ \underline{64} \\ 24 \\ \underline{24} \\ 0 \end{array}$$

دابهشیکه $6 \div 0,25$

فاریزهکه له بهشکراو دابنی، بهشدراو بگۆره بۆ ژمارهی سروشتی.

$$\begin{array}{r} 240. \\ 25. \overline{) 6000.} \\ \underline{50} \\ 100 \\ \underline{100} \\ 0 \end{array}$$

ساغبکهوه

۱ روونبکهوه چۆن دهزانی که پێویسته لهسهرت فاریزهکه له بهشدراوکه خانهیهک یان دوو خانه بگۆزریتتهوه.

پرسیارهکه کوپی بکه. فاریزهکه له ئهنجامی دابهشکردنهکه دابنی، تیراسا بۆ یارمهتی بکیشه.

۵ $0,28 \overline{) 1,12}$

۴ $0,5 \overline{) 1,15}$

۳ $0,16 \overline{) 1,92}$

۲ $0,2 \overline{) 2,6}$

راهبئنان و شىكارى پرسىارهكان

پرسىارهكه كوڤى بكه. فارىزهكه له ئه نجامى دابه شكردنه كه دا دابنى.

$$\begin{array}{r} 0.9 \\ 0.25 \overline{) 0.225} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11.5 \\ 0.7 \overline{) 8.05} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10.6 \\ 0.2 \overline{) 2.12} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 68 \\ 0.08 \overline{) 0.544} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76 \\ 0.7 \overline{) 5.32} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1368 \\ 3.4 \overline{) 46.512} \end{array}$$

دابه شىكه.

$$\begin{array}{r} 0.07 \\ 0.07 \overline{) 0.84} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1.6 \\ 1.6 \overline{) 18.112} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0.4 \\ 0.4 \overline{) 6} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0.35 \\ 0.35 \overline{) 5.25} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0.07 \\ 0.07 \overline{) 1.33} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0.52 \\ 0.52 \overline{) 6.24} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0.25 \\ 0.25 \overline{) 12} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1.7 \\ 1.7 \overline{) 5.44} \end{array}$$

$$0.14 \div 0.42$$

$$0.7 \div 0.25$$

$$1.2 \div 42$$

$$2.1 \div 71.4$$

$$1.50 \div 9.00$$

$$0.4 \div 0.64$$

$$3.4 \div 0.34$$

$$0.5 \div 25$$

شىوازىكان دابه شىكه، پاشان شىوازىكه له ئه نجامى دابه شكردنه كه پرونىكه وه.

$$0.012 \div 6.6$$

$$0.12 \div 6.6$$

$$1.2 \div 6.6$$

$$2.5 \div 0.075$$

$$2.5 \div 0.75$$

$$2.5 \div 7.5$$

به كارهئنانى پىدراوكان خشته كه به كاربهئنه بۆ شىكارى پرسىارى 36 تا 38.

30. نىزهكى چهند دلۆپه ئاو كه وچكىكى بچوك پردهكا؟

31. پرسىار چىيه؟ وهلام نىزهكى 5 دلۆپه؟

32. ئه م برانهى خواره وه له بچوكه وه بۆ گوره پىزىكه. 3 كه وچكى گوره، نيو كوپ قاوه، $\frac{1}{3}$ كوپ چا.

33. رىنوىنى برى $6.02 \div 0.2$ ت ههيه ئه گهر به شكاوت له 100 دا و به شراوىش له 10، ئايا ئه نجامى

دابه شكردنه كه وهك خوى دهمىنئته وه؟ ئه مه رونىكه وه.

34. ههله له كوئىدايه؟ كه نار 7.25 به سه ر 0.25 دا

دابه شكرى، ئه نجامى دابه شكرى يه كسانبوو به 0.29. ههله كه ديارىكه و راستىكه وه.

35. رىنوىنى ئه گهر 7.56 دابه شىكه ي به سه ر 0.7. ئايا

ئه نجامى دابه شكردنه كه گوره تره يان بچوكتره له 1، وهلامه كه ت پرونىكه وه.

بره كه	بىرى بچوك
دلۆپه ئاو	فراوانى (ملل)
كه وچكى بچوك	0.22
كه وچكى گوره	4.3
كوپىك قاوه	12.25
كوپىك چا	82.7
	215

۳۶ کامیان قورستره، دوو کالەك بارس‌تایبان پیکه‌وه **۳۷** دوو بوتلی گهورته هه‌یه فراوانی هه‌ر یه‌کیان ۲۱,۷۵ کیلوگرام بی یان ۱۵ کالەکی زه‌رد که بارس‌تایی هه‌ریه‌که‌یان ۱,۵ کیلوگرام بیته؟
 ۱,۷۵ لتره، هه‌ردووکیان چه‌ند بوتلی بچووک پر ده‌کن ئەگه‌ر فراوانی بوتلیکی بچووک ۰,۲۵ لتر بیته؟

پیداچوونه‌وه و ئاماده‌بوون بو تاقیردنه‌وه

به‌کاره‌ینانی پیدراوه‌کان خشته‌که بو شیکاری پرسیری ۵۱ و ۵۲ به‌کاربه‌یتنه.

ئه‌نجامی یاریه‌کانی توپی سه‌به‌ته				
یاری	۱	۲	۳	۴
ژماره‌ی خال	۸۵	۹۷	۸۲	۷۳
	۷۶			

- ۴۵** ناوه‌ندی خالەکانی تپیی توپی سه‌به‌ته‌چه‌نده؟
- ۴۶** مه‌ودا و ناوه‌پراسته و مؤد بوئهم خالانه‌ چه‌نده؟
- ۴۷** ئاماده‌بوون بو تاقیردنه‌وه بنار دوو مریشکی کری به ۱۲ ۵۰۰ دینار، ئەگه‌ر نرخ‌ی ۱ کگم مریشک ۲۰۰۰ دینار بی، ئایا چه‌ند کیلوگرامی کریوه؟

- ا** ۶,۲۵ کگم
- ب** ۱۰,۵۸ کگم
- ج** ۱۴,۵۸ کگم
- د** ۲۵,۱۶ کگم

- ۳۸** 8×903
- ۴۰** $\sqrt{90,081}$
- ۴۲** س + (۱۴ × ۷) ئەژمیریکه که س = ۳۳
- ۴۳** سه‌پان ۹ کاتژمیر کاری زیاده‌ی کرد له هه‌فته‌یه‌که‌دا، شاهۆ ۱ کاتژمیر و شاسوار ۲ کاتژمیر، دیار ۴ کاتژمیر. چ جوره وینه‌ روونکردنه‌وه‌یه‌که باشته‌ بو پیشاندانی ژماره‌ی کاتژمیره‌ زیاده‌کانی ئەو که‌سانه‌ی کاریانکردوه‌؟

۴۴ ئاماده‌بوون بو تاقیردنه‌وه به‌های ره‌نوسی ۸ له ژماره ۵,۶۸۱ چه‌نده؟

- ا** ۸ یه‌کان
- ب** ۸ ده‌یه‌کی
- ج** ۸ به‌ش له‌سه‌ه
- د** ۸ به‌ش له‌هه‌زار

شیکاری پرسیاره‌کان **گۆشه‌ی رووناکیان**

۳	۲	۱
۶	۵	۴
۹	۸	۷

هه‌لوه‌شانده‌وه‌ی نه‌ینیه‌کان ئایا ده‌توانی که هیمای نه‌ینیه‌کان هه‌لبه‌شینیت. کللی ئەم مه‌ته‌له‌له‌لای چه‌یه. ژماره‌کان به‌شپوه‌ی ئەو هیلانه‌ ده‌نوینریت که چوارده‌وره‌ی داوه. ژماره ۳ به‌شپوه‌ی ل ده‌نویندری،
 نمونه‌ بدۆزه‌وه \square و $\square \div \square$ و \square
 $7 = \square$ و $5 = \square$ و $5 = \square$ و $7, 5 = \square$ و $2 = \square$ و $5 = \square$ و $2, 5 = \square$
 $3 = 2, 5 \div 7, 5$
 که‌واته، $3 = \square, \square \div \square, \square$

- ۱** $\square, \square \div \square, \square$
- ۲** $\square, \square \div \square, \square$
- ۳** $\square \times \square, \square$
- ۴** $\square, \square \div \square, \square$
- ۵** $\square, \square \div \square, \square$
- ۶** $\square, \square \div \square, \square$
- ۷** $12 \div 1, 5$ ئەژمیریکه، پاشان پرسیاره‌که بنووسه، و ئەنجامی دابه‌شکردنه‌که به‌هیمای بنووسه.

پیداچونەوہى خیرا

١ $٤,٥ + ٢٣,٠٦$

٢ $٦,١ - ٣٩,٠٥$

٣ $٤ \times ٥,٢٥$

٤ $٠,٥ \div ٥٥,٥$

٥ $٧ - (١٠ \times ٢,٥)$

کارامەییەکانى شیکارى پرسیارەکان
هەلبژاردنى کردارىک

Problem Solving Skills

Choosing the operation

تیگه پلاندابنى شیکارىکە ساغیکەوہ

قورسى جەستە دەگۆرئى ئەگەر لە زەویەوہ بچیتە مەریخ، بەلام بارستاییهکە ناگۆرئى، بۆیە زانا فیزیاییەکان کیش و بارستایى لیک جیادەکەنەوہ، بارستایى بەکیلۆگرام دەپۆن. وە کیش بە نیوتن. ئەم خستەیه ئەوہ دەردەخات کە کیشى جەستەیهک لەسەر ھەر ھەسارەیک چەندە ئەگەر کیشى لەسەر زەوى ١ نیوتن بى.

لەبیرت نەچى ئەو پەيوەندییەى کە ژمارەى ناو پرسیارەکان بەیەکەوہ دەبەستیت یارمەتى دەدات بۆ هەلبژاردنى کردارە گونجاوہکە بۆ شیکارى پرسیارەکە.

بروانە ئەو پەيوەندییەى کە ژمارەکان لە پرسیارەکە بەیەکەوہ دەبەستیت، پاشان کردارە گونجاوہکە بۆ شیکارى پرسیارەکە هەلبژیرە و شیکار بکە.

نیوتنى زەوى لە بۆشایى ئاسمان	
ھەسارە	کیش (نیوتن)
عەتارد	٠,٣٨
زوھرە	٠,٩١
زەوى	١
مەریخ	٠,٣٨
مشتري	٢,٥٣
زوحەل	١,٠٧
ئۆرانوس	٠,٩٠
نپتۇن	١,١٠
پلۇتۆ	٠,٠٧

١ ئەگەر کیشى کالەکیک لەسەر زەوى ٦٨ نیوتن بىت،

کیشەکەى لەسەر مشتەرى چەندە؟

٢ ئەگەر کیشى غوریللايەک لەسەر ھەسارەى پلۇتۆ ١٤٩,٨

نیوتن بىت. کیشى لەسەر زەوى چەندە.

٣ کیشى تۆپیکى تینسى سەرزەوى لەسەر پووى زەوى ١ نیوتنە

کیشەکەى لەسەر مشتري چەندى لەکیشى سەرزەوى زیاترە؟

٤ دوو مشک کیشى ھەریەکیان لەسەر زەوى

١ نیوتنە. کیشى ھەردووکیان لەسەر

عەتارد چەندە؟

باسیکە

• پوونبکەوہ چۆن بپارتدا کردارى گونجاو بۆ شیکارى ھەر پرسارىک هەلبژیرى؟

• ئەگەر کیشى ئەو غوریللايەى کە لە پرسارى (ب) ١٨ ھاتوہ ٧٤,٩ نیوتن بىت لەسەر پلۇتۆ، کیشەکەى لەسەر زەوى چەندە؟

راھيٽان و شيڪاري پرسيارهڪان

شيڪاريڪه. كردارهڪه يان كردارهڪان كه بهڪارتهپناوه ديارى بڪه. خستهڪه لاپهڙه پيشوو بؤ شيڪاري پرسيارى ۱، ۲ بهڪاريهپنه.

۱ نههنگى شين ڪيشهڪه لسه زهوى ۱ ۲۹۸ ۸۳۰ پلنگيڪ ڪيشهڪه لسه زهوى نيٽون ۳ ۲۰۹.۸ نيوتنه، نيوتنه، ڪيشهڪه لسه زهوى ماريخ چهنده؟

۳ ورچيڪى جهمسهرى ڪيشهڪه لسه ۵ ۸۴۰ نيوتنه و ۴ سى له ورچى پاندائى زهبله لاج ڪيشيان پيگهوه نههنگيڪيش ڪيشهڪه لسه ۶ ۶۳۵ نيوتنه، ڪيشى نههنگهڪه چهندي له ورچهڪه زياتره؟

سهيگى لاىڪا يهڪه مين گيانهوهر بوو كه به كهشتى ناسمانى سپوٽنيڪ ۲ له سالى ۱۹۵۷ پهوانهى بؤشايى ناسمان كرا.

له سالى ۱۹۹۹ زورترين ژماره له گيانهوهران پهوانهى بؤشايى ناسمان كران. به كهشتى ناسمانى (ڪولمبيا) ۱ ۵۰۰ سيسرك و ۱۸ مشك و ۱۵۲ جرج و ۱۳۵ كرمه ليغه و ۴ ماسيه بؤقه و ۲۲۹ ماسى پووبار پهوانهى بؤشايى ناسمان كران.

۵ كام كردار بهڪارديت بؤ دؤزينهوهى ژمارهى گشتى گيانهوهرهڪان لهم گهشتهدا؟

۶ ژمارهى سيسرکهڪان چهندي له سهرجهمى گيانهوهراني تر زياتره؟

ا ليڪدان
ب دابهشکردن
ج ليدهرکردن
د ڪوكرندنهوه

ا ۵۳۸
ب ۸۷۲
ج ۹۶۲
د ۱۵۰۰

راھيٽان لهسهر ريگا جياوازهڪان

بهڪارهيٽانى پيڊراوهڪان

ستوونه پوونكرندنهوهيههڪان بؤ شيڪارى پرسيارى ۷، ۸ بهڪاريهپنه.

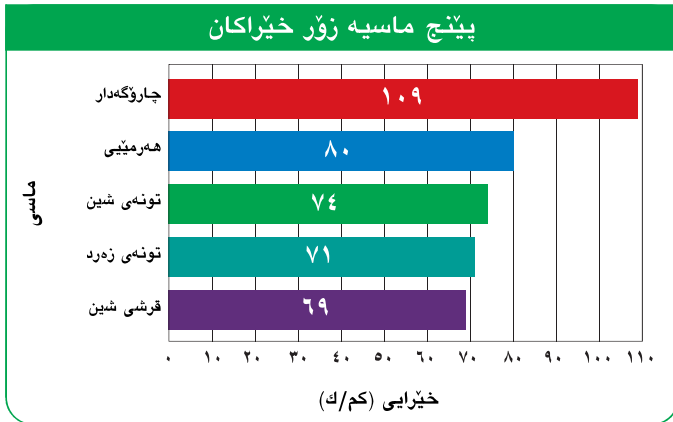
۷ جياوازي لهنيوان خيراترين و هيواشترين ماسى لهوينهڪهدا چهنده؟

۸ ماسى ههرميى چهندي كاتى دهوى بؤ پرينى ماوهى ۱۰۰۰ كم؟

پرسيار بنووسه

پيڊراوه هاتووهڪانى ناو ويئنهى پوونكرندنهوهيههڪه بهڪاريهپنه.

۱۰ نهبيل بؤ پهيوهندييهكى تهلهفونى ۱۰۰۰ دينارى بؤ ده خولهكى يهڪهم داو ۲۵۰ دينار بؤهر خولهكيكى زياده. نهگهر ماوهى گفتوگو تهلهفونيهڪه ۲۰ خولهك بخايهنيت، پرى پارهى پهيوهندييهڪه چهنده؟

پیداچوونەوہ Review

فاریزە decimal point
لیکدان multiplication
ئەنجامی دابەشکردن quotient
ژمارەى سروشتى natural number

دەنیابوون لە زاراوەکان و چەمکەکان

دەبرینی گونجاو لە لیستەکەدا هەلبژێرە.

۱. بۆ دابەشکردن بەسەر ژمارەیهکی دەیی، بەشدراو دەگۆرین بۆ _____؟
۲. بۆ دیاریکردنی ئەنجامی دابەشکردنی لە دابەشکردنی دەییەکان هاوکیشەکانی _____؟ پەيوەندیدار بەو بەکار دێت.

دەنیابوون لە کارامەییەکان

ئەنجامی دابەشکردنەکە بدۆزەرەو. لیکدان بەکاربەینە بۆ ساغکردنەو.

$\sqrt{3,66}$ ۶	$\sqrt{0,81}$ ۵	$\sqrt{5,6}$ ۴	$\sqrt{7,2}$ ۳
$5 \div 58,75$ ۱۰	$9 \div 28,44$ ۹	$9 \div 5716,8$ ۸	$8 \div 218,4$ ۷

کەرتەکە لەسەر شیۆمی دەیی بنووسە.

$\frac{7}{16}$ ۱۴	$\frac{6}{24}$ ۱۳	$\frac{5}{25}$ ۱۲	$\frac{4}{16}$ ۱۱
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

هەر شیۆزیکى دابەش ئەواویکە.

$6 = 70 \div 420$ ۱۷	$72 = 3 \div 216$ ۱۶	$17 = 12 \div 204$ ۱۵
$6 = \square \div 42,0$	$\square = 0,3 \div 21,6$	$\square = 1,2 \div 20,4$
$6 = \square \div 4,2$	$72 = \square \div 2,16$	$\square = 0,12 \div 2,04$

پاستیه بنه‌په‌تییه‌کان و شیۆزه‌کان بۆ دۆزینه‌ومی به‌های س بەکاربەینە.

$30 = \text{س} \div 0,90$ ۲۰	$\text{س} = 0,6 \div 1,8$ ۱۹	$18 = 0,8 \div 5,6$ ۱۸
------------------------------	------------------------------	------------------------

دابەشیکە.

$4,5 \div 54$ ۲۴	$0,03 \overline{) 1,566}$ ۲۳	$0,28 \overline{) 1,40}$ ۲۲	$0,5 \overline{) 4,5}$ ۲۱
------------------	------------------------------	-----------------------------	---------------------------

دەنیابوون لە شیکاری پرسیارەکان

شیکاریکە. کرداریک یان کردارەکان کە بەکاری دەهینی دیاریکە.

۲۵. هۆلیکی گەورە پانیەکەى ۱۶,۸۷ م و درێژیه‌کەى ۱۹,۵ م، درێژیه‌کەى چەندی لە پانیەکەى زیاترە؟
۲۶. ئازاد ۴,۲۵ کم لە هەفته‌یه‌کدا به‌پى دەبرێت. ئەو ماوه‌یه‌ چەندە کەبە ۱۵ هەفته‌ دەبیرێت؟
۲۷. چەند بوتلیکی ئاو فراوانیان ۴,۵۰ لترە، ئەگەر فراوانی یەك بوتل ۱,۵۰ لتر بێت. ژمارەى بوتلەکان چەندە؟
۲۸. هێرش ۲۲ هەزار دیناری لە برى ۴ کاتژمێر کاری زیادە وەرگرت. ئایا برى ۱ کاتژمێر کاری زیادە وەرده‌گریت؟

ئامادەبوون بۇ تاقىردنەوہ Standardized Test Prep

۷ له فيستيقالى وەرزىشا تىپى تۇپى باسكە ئەم خالانەى تۇماركرد، ۷۰، ۶۷، ۶۲، ۵۸، ۵۸، ناوەرپاستە چەندە؟

۱۲ د ۵۸ ج ۶۲ ب ۶۳ ا

خىشتەكە بۇ شىكارى پرسىيارەكانى ۸ تا ۱۰ بەكاربەينە.

نەو ولاتانەى كەزۇرتىن ژمارە نامىرى فېدېوئان ھەيە	ولات	ژمارە
چىن		۴۰۰۰۰۰۰۰
ولتە يەكگرتوۋەكانى ئەمريكا		۸۶۸۲۵۰۰۰
ئەلمانىا		۲۶۳۲۸۰۰۰
ژاپۇن		۳۴۳۰۹۰۰۰

۸ كام كردار بەكارديت بۇ ئەوہى دەيزانى ژمارەى نامىرى فېدېوئان لە ولايەتە يەكگرتوۋەكانى ئەمريكا چەندى زياترە لە ژمارەى فېدېوئان لە ئەلمانىا؟
ا كۆكردنەوہ ب ليدەركردن ج ليكدان د دابەشكردن

۹ ژمارەى نامىرەكانى فېدېوئان لەچىن ويابان پيگەوہ چەندن؟

۷۴۳۰۹۰۰ ج ۷۴۳۰۹۰۰۰ ا
۵۶۹۱۰۰۰ ب ۵۶۹۱۰۰۰۰ د

۱۰ رېزبەندى ولتەكان بەپيى ژمارەى نامىرەكانى فېدېوئان لە كەمەوہ بۇ زۇر كامەيە؟

ا ولتە يەكگرتوۋەكان، چىن، ئەلمانىا، ژاپۇن.
ب چىن، ئەلمانىا، ولتە يەكگرتوۋەكان، ژاپۇن.
ج ژاپۇن، ئەلمانىا، چىن، ولتە يەكگرتوۋەكان.
د ئەلمانىا ژاپۇن، چىن، ولتە يەكگرتوۋەكان.

وہلام ھەلبىزىرە

سەيرى پرسىيارى ۵ بگە ئەگەر وەلامەكەت نەگونجا لەگەل وەلامەكان، لەكردارى ئەژمىرەكە خۇت دلنبايكە، ئەگەر كردارى ئەژمىرەكە راستبوو ئەوا وەلامەكە دەوربەدە «جگە لەوہ».

وہلامى راست لە شىكارى پرسىيارى ۱ تا ۱۰ ھەلبىزىرە.

۱ شىوہ دەيى بۇ كەرتى ۳ كامەيە؟

۰،۳۵ ا ۰،۵۳ ب ۰،۶ ج ۲،۵ د

۲ بارستايى ۵ پاكەت ۴،۴۵ كگم. بارستايى ۱ پاكەت چەندە؟

۰،۹۴ كگم ا ۰،۸۹ كگم ب ۰،۸۵ كگم ج ۰،۸۰ كگم د

۳ $4 \div 0.2 =$

۵ ا ۲ ب ۰،۵ ج ۰،۰۵ د

۴ سەيران بايى ۳۷۵۰ دىنار سىوى كرى. ئەگەر نرخى ۱ كگم ۷۵۰ دىنار بى. چەند كىلوگرامى كرىوہ؟

۶ كگم ا ۵ كگم ج ۲،۸۱ كگم د ۵ كگم ب

۵ $0.45 \div 0.03 =$

۱،۵ ا ۰،۱۵ ب ۱،۵ ج ۰،۱۵ د جگە لەوہ

۶ ھەقال ماوہى ۰،۹ كم بە ۱ كاتژمىر دەبىرى. چەند كاتى دەوى بۇ بىرىنى ۰،۴۵ كم؟

۵ كاتژمىر ا ۰،۵ كاتژمىر ج ۰،۰۵ كاتژمىر د ۴،۰۵ كاتژمىر ب

Write What You Know

ئەوہى دەيزانى بىنوسە

۱۱ دوو كەرت لەم كەرتانە $\frac{1}{4}$ ، $\frac{12}{5}$ ، $\frac{13}{52}$ ھاوتان، پرونكەوہ چۇن ھەر كەرتىك بەشىوہى ژمارەى دەيى بۇ دۇزىنەوہى دوو كەرتى ھاوتا دەنوسىت.

۱۲ كوستان پارچە قوماشىكى ھەيە كە درىزىكەى ۱۰،۵ مەتر، پىويستى بە سى پارچە ھەيەكە درىزى ھەريەككىيان ۱ مەتر، ويستى قوماشە ماوہكە بكات بەچەند پارچەيەكەوہ كە درىزى ھەريەككىيان ۱،۲۵ مەتر بى. چەند پارچە قوماشى دەست دەكەوئت كە درىزى ھەريەكەيان ۱،۲۵ مەتر بى پرونكەوہ، چۇن وەلامەكەت دۇزىيەوہ.

